

Asukasbarometri 2016

Kysely kaupunkimaisista asuinympäristöistä

Anna Strandell

Asukasbarometri 2016

Kysely kaupunkimaisista asuinympäristöistä

Anna Strandell

SUOMEN YMPÄRISTÖKESKUKSEN RAPORTTEJA 19 | 2017

Suomen ympäristökeskus

Ympäristöpolitiikkakeskus

Julkaisun otsikko: Asukasbarometri 2016 – Kysely kaupunkimaisista asuinympäristöistä

Kirjoittaja: Anna Strandell

Vastaava erikoistoimittaja: Jari Lyytimäki

Rahoittajat: Ympäristöministeriö ja Suomen ympäristökeskus

Julkaisija ja kustantaja: Suomen ympäristökeskus (SYKE)

PL 140, 00251 Helsinki, puh. 0295 251 000, syke.fi

Taitto: Anna Strandell

Kuvat: Anna Strandell

Julkaisu on saatavana vain internetistä: www.syke.fi/julkaisut | helda.helsinki.fi/syke sekä ostettavissa painettuna SYKEN verkkokaupasta: syke.juvenesprint.fi

ISBN 978-952-11-4846-0 (PDF)

ISBN 978-952-11-4845-3 (nid.)

ISSN 1796-1726 (verkkojulk.)

ISSN 1796-1718 (pain.)

Julkaisuvuosi: 2017

TIIVISTELMÄ

Asukasbarometri 2016 – Kysely kaupunkimaisista asuinympäristöistä

Asukasbarometri 2016 on kyselytutkimus kaupunkimaisten asuinympäristöjen laadusta vähintään 10 000 asukkaan taajamissa. Tutkimus luo kokonaiskuvan asuinympäristöjen tilasta ja ajallisista muutoksista sekä asumistoiveista. Tutkimuksessa käsitellään lisäksi erityyppisten asuinalueiden vahvuuksia ja heikkouksia. Uutena alueluokituksena mukaan otettiin taajamien luokittelu kasvaviin ja taantuviin alueisiin. Tutkimus toteutettiin ympäristöministeriön ja Suomen ympäristökeskuksen yhteishankkeena.

Asukasbarometri on valtakunnallinen seurantatutkimus, joka toteutettiin nyt neljännen kerran. Aiemmat Asukasbarometrikyselyt on tehty vuosina 1998, 2004 ja 2010. Jokaisella kierroksella tavoitteena on ollut uusia osa kysymyksistä ajankohtaisten ilmiöiden ja tietotarpeiden mukaan, mutta säilyttää ajallinen vertailukelpoisuus keskeisissä kysymyksissä. Vuonna 2016 Asukasbarometrin kyselymenetelmä vaihtui puhelinhaastattelusta posti- ja internet-kyselyn yhdistelmään.

Asukkaat ovat yleisesti ottaen tyytyväisiä asuinympäristöönsä. Alueiden väliset erot asuinalueen viihtyvyydessä ja laatutekijöissä nousevat esiin tarkemmissa kysymyksissä. Tärkeimmät asuinalueiden viihtyvyystekijät ovat sijainti ja hyvät liikenneyhteydet, luonnonympäristö sekä rauhallisuus. Sijainti ja liikenneyhteydet on noussut eniten mainintoja saaneeksi viihtyvyystekijäksi ohi aikaisempien kyselyiden ykköstekijän, rauhallisuuden. Liikenteeseen liittyvät häiriöt ja ongelmat aiheuttavat eniten epävihtyvyyttä asuinympäristössä. Tyytymättömyys joukkoliikennepalveluihin on edelleen lisääntynyt. Pyöräilyn osuus työ- ja asiointimatkojen kulkutapajakaumasta on kasvanut huomattavasti.

Selkeä trendi koko Asukasbarometrin seurantakauden ajan on ollut asumistoiveiden urbanisoituminen eli keskustamaisen kerrostaloasumisen suosion kasvu ja omakotitalotoiveiden väheneminen. Trendi näkyy asumispreferenssien ohella esimerkiksi palvelutoiveissa. Kahvilat ja ravintolat nousivat uusimassa kyselyssä ensimmäistä kertaa toivotuimmaksi palveluksi asuinalueelle. Toisaalta toiveista erottuu myös taloyhtiömuotoinen kaupunkientaloasuminen, jossa yhdistyvät toiveet omasta pihasta ja lähipalveluiden saavutettavuudesta kävellen. Asumistoiveita ja -tarpeita määrittävät paitsi elämänvaihe, myös erilaiset elämäntavat.

Asukasbarometrin uudet asumistoiveikysymykset antavat ensimmäistä kertaa realistista tietoa siitä, miten toiveet poikkeavat nykyisestä asumisesta. Vertailu antaa mielenkiintoista uutta tietoa siitä, miten asuntotuotantoa ja asuinalueiden kehittämistä tulisi suunnata vastaamaan paremmin asukkaiden toiveita ja tarpeita.

Asiasanat: Kyselytutkimus, asuinympäristö, asuinalueet, asukkaat, asuminen, viihtyisyys, palvelut, virkistysalueet, sosiaalinen ympäristö, alueelliset erot, väestöryhmät, toiveet

SAMMANDRAG

Boendebarmetern 2016 – Enkät om stadsmässiga boendemiljöer

Boendebarmetern 2016 är en enkätundersökning om stadsmässiga boendemiljöers kvalitet i tätorter med minst 10 000 invånare. Undersökningen ger en helhetsbild av boendemiljöernas nuläge och tidsmässiga förändringar samt om boendeönskemålen. I undersökningen behandlas dessutom starka och svaga sidor hos bostadsområden av olika slag. Såsom en ny områdesklassificering togs i bruk tätorternas klassificering i växande och regressiva områden. Undersökningen genomfördes som miljöministeriets och Finlands miljöcentrals gemensamma projekt.

Boendebarmetern är en riksomfattande uppföljande undersökning, som nu genomfördes fjärde gången. De tidigare Boendebarmeterenkäterna har gjorts åren 1998, 2004 och 2010. Varje gång har målsättningen varit att förnya en del av frågorna med beaktande av aktuella trender och kunskapsbehovet, men att bevara de tidsmässiga jämförelsemöjligheterna i centrala frågor. År 2016 ändrades Boendebarmeterens frågemetod från telefonintervjuer till en kombinerad post- och internetenkät.

Invånarna är allmänt sett nöjda med sin boendemiljö. Skillnaderna mellan olika områden i fråga om bostadsområdets trivsamt och kvalitetsfaktorer kommer fram i de noggrannare frågorna. Bostadsområdenas viktigaste trivseltfaktorer är läget och goda trafikförbindelser, naturmiljön samt fridfullheten. Läget och trafikförbindelserna har fått de flesta omnämningarna i motsats till de tidigare enkäternas främsta faktor, fridfullheten. Störningar och problem i anslutning till trafiken förorsakar mest otrivsamt i boendemiljön. Missnöjet med kollektivtrafikservicen har fortsättningsvis ökat. Cykelresornas andel av arbets- och butiksresorna har vuxit avsevärt.

En tydlig trend under Boendebarmeterens hela uppföljningsperiod har varit boendeönskemålen urbanisering, det vill säga att det centrumliknande flervåningshusboendet har ökat i popularitet och egna-hemshusönskemålen minskat. Denna trend syns förutom i boendepreferenserna till exempel i serviceönskemålen. Kaféer och restauranger är enligt den nyaste enkäten för första gången den mest önskade servicen inom bostadsområdet. Å andra sidan kan i önskemålen urskiljas även stadsmåhusboende av husbolagstyp, som förenar önskemålen om egen gård och närservice inom gångavstånd. Boendeönskemål och -behov bestäms förutom av levnadsskedet även av olika levnadssätt.

Boendebarmeterens nya frågor om boendeönskemålen ger för första gången realistisk information om hur önskemålen avviker från det nuvarande boendet. Jämförelsen ger intressant ny information om hur bostadsproduktionen och utvecklandet av bostadsområdena bör inriktas för att bättre motsvara invånarnas önskemål och behov.

Nyckelord: Enkätundersökning, boendemiljö, bostadsområden, boende, trivsel, service, rekreationsområden, social miljö, regionala skillnader, befolkningsgrupper, önskemål

ABSTRACT

Residents' Barometer 2016 – Survey on Urban Residential Environments

The Residents' Barometer 2016 is a survey on the quality of urban residential environments in settlements with a population of 10,000 or more. The survey provides an overall picture of the state and temporal changes in the quality of residential environments and housing wishes. The study also addresses the strengths and weaknesses of different types of residential areas. The new classification of urban settlements provides information on growing and declining regions. The survey was carried out in cooperation with the Ministry of the Environment and the Finnish Environment Institute.

The Residents' Barometer is a national monitoring survey and it was implemented for the fourth time. Previous surveys have been conducted in 1998, 2004 and 2010. While the key questions have remained the same ensuring temporal comparability, some new topics have been included each time. In 2016, the Residents' Barometer's inquiry method changed from a telephone interview to a combination of postal and internet surveys.

In general, residents are satisfied with their residential environment. Regional differences in the quality and satisfaction emerge in more specific questions. Key factors in residential areas' pleasantness and satisfaction include location and transport connections, natural environment and peacefulness. Location and transport connections was rated as the most valuable factor for the first time, when peacefulness has been the most valuable factor in previous surveys. Factors causing most discomfort in residential areas are traffic-related disturbances and problems. Respondents are more dissatisfied with public transport than before. The proportion of cycling has increased considerably in commuting and shopping trips.

A clear trend throughout the whole monitoring period has been the urbanization of housing preferences. More people want to live in an apartment in the city center and fewer in a detached house. The urbanization trend is also reflected in the service wishes. Cafés and restaurants are for the first time the most desirable service in the residential area. On the other hand, there is also a desire for condominium type of townhouses, which can combine the wishes of a private yard and the accessibility of local services on foot. Housing wishes and housing needs are determined not only by the stages of life, but also by different lifestyles.

The new questions of housing preferences in Residents' Barometer provide for the first time realistic information on how the wishes differ from current housing. This comparison gives interesting new information on how housing production and the development of residential areas should be aimed so that they would better respond to residents' wishes and needs.

Keywords: Survey, residential environment, living environment, residential areas, residents, housing, comfort and pleasantness, services, recreation areas, social environment, regional differences, population groups, wishes

ESIPUHE

Asuinympäristö on arkielämässä tärkeä elinympäristön osa ja siellä vietetään paljon aikaa. Asuinympäristön laadun merkitys muuttopäätöksissä ja erityisesti asunnon ostopäätöksissä kasvaa jatkuvasti. Korkealaatuiset asuinalueet ovat kunnille kilpailutekijä koulutetun työvoiman ja sitä kautta myös yritysten houkuttelussa. Turvallisen, terveellisen ja viihtyisän, sosiaalisesti toimivan ja ekologisesti kestävä elinympäristön edistäminen on ympäristöministeriön päätavoitteita. Elinympäristön tulisi olla myös esteetön ja vastata kaikkien väestöryhmien tarpeisiin ja toiveisiin.

Asukasbarometri toteuttaa ympäristöministeriölle maankäyttö- ja rakennusasetuksessa annettua velvollisuutta järjestää alueiden käytön ja rakennetun ympäristön tilan ja kehityksen seuranta. Se palvelee myös asuin- ja elinympäristöön liittyvää tutkimusta ja kehittämistä. Toistuvana tutkimuksena se muodostaa aikasarjoja, joilla on erityistä merkitystä pidemmän aikavälin kehityksen arvioinnissa ja monessa suhteessa se tuottaa ainutlaatuista aineistoa. Asukasbarometria hyödynnetäänkin laajasti ja sen tulosten perusteella asuinympäristöihin liittyviä kehittämistoimia voidaan suunnata tarkemmin ja mahdollisesti myös parantaa asuntokysynnän ja -tarjonnan kohtaamista.

Asukasbarometrin kohteena ovat yli 10 000 asukkaan taajamat, joita Suomessa on viitisenkymmentä. Yhteensä niissä asuu lähes kaksi kolmasosaa suomalaisista eli tutkimus on tässä mielessä hyvin edustava. Kokonaisuudessaan se kuvaa kaupunkimaisesti asuvien ihmisten oloja, mutta antaa myös tarkempaa kuvaa erikokoisten taajamien mahdollisista eroista, koska taajamia on tarkasteltu neljässä eri kokoluokassa.

Asukasbarometri on aiemmin tehty vuosina 1998, 2004 ja 2010. Joka kerta tutkimusasetelmaa ja -kysymyksiä on pyritty päivittämään ajan vaatimalla tavalla. Tällä kertaa otoksen ikäluokitusta on muutettu ottamalla 75–84-vuotiaiden ryhmä mukaan kyselyyn. Kuvaa on tarkennettu myös tiedolla taajamien kehityssuunnasta sen selvittämiseksi, eroavatko tulokset kasvavien ja supistuvien taajamien välillä. Myös kyselytekniikka on uudistettu, aiemmasta puhelinhaastattelusta siirryttiin internet- ja postikyselyn yhdistelmään. Barometria pohjustettiin vuosina 2015 ja 2016 tehdyillä esiselvityksillä ja työpajoilla.

Tutkimus on rahoitettu ympäristöministeriön rakennetun ympäristön osaston ja Suomen ympäristökeskuksen yhteisenä tutkimus- ja kehittämishankkeena. Tutkimuksesta on vastannut ja sen tulosten analysoinnin ja raportin on laatinut vanhempi tutkija Anna Strandell Suomen ympäristökeskuksesta. Taitos- ja karttojen ja liitteiden käsittelyssä on avustanut korkeakouluharjoittelija Aliisa Priha Suomen ympäristökeskuksesta. Kyselyn ja vastausten koodauksen toteutti Tutkimustie Oy. Työn valvojana on toiminut rakennusneuvos Aulis Tynkkynen ympäristöministeriöstä.

Aulis Tynkkynen

Rakennusneuvos

Ympäristöministeriö

Anna Strandell

Vanhempi tutkija

Suomen ympäristökeskus

SISÄLLYS

1	Johdanto.....	11
1.1	Tutkimuksen tavoitteet.....	11
1.2	Tutkimuksen toteutus	11
1.3	Ajallinen vertailukelpoisuus.....	13
1.4	Alueelliset taustamuuttajat.....	14
2	Asuin ympäristön laatu.....	28
2.1	Viihtyisyys	28
2.2	Rauhallisuus ja melu.....	32
2.3	Arkkitehtuuri ja ilme.....	34
2.4	Alueen siisteys	35
2.5	Asuinalueen esteettömyys	36
2.6	Täydennysrakentaminen	36
2.7	Arvosanat asunnolle, pihalle ja asuinalueelle.....	38
3	Palvelut.....	42
3.1	Kaupalliset palvelut.....	42
3.2	Peruskoulu.....	45
3.3	Päivähoito.....	47
3.4	Terveyspalvelut	48
3.5	Harrastusmahdollisuudet.....	48
3.6	Palvelutoiveet.....	49
4	Virkistys ja ulkoilu.....	52
4.1	Puisto- ja ulkoilualueet.....	52
4.2	Pihat.....	53
4.3	Ulkoilualue- ja liikuntapalvelutoiveet.....	56
5	Liikkuminen ja liikenne.....	58
5.1	Kevyen liikenteen ympäristö.....	58
5.2	Liikenneturvallisuus	60
5.3	Joukkoliikenne	62
5.4	Autonomistus ja auton käyttömahdollisuus	66
5.5	Pyöränomistus	68
5.6	Työmatkat.....	69
5.7	Kauppamatkat.....	74
5.8	Koulumatkat	75
5.9	Monipaikkainen asuminen	76

6	Sosiaalinen ympäristö ja osallistuminen.....	80
6.1	Yhteisöllisyys	80
6.2	Turvattomuus	82
6.3	Osallistumismahdollisuudet	84
7	Asumistoiveet	86
7.1	Talotyyppitoiveet	86
7.2	Asuinaluetoiveet	90
7.3	Asumiskriteerit	93
7.4	Autottomuus, yhteisöllisyys ja monikulttuurisuus	96
8	Yhteenveto ja johtopäätökset.....	100
	Lähteet	111
	Liite 1. Asukasbarometrin kyselylomake	112
	Liite 2. Frekvenssitaulukot	120

1 Johdanto

1.1 Tutkimuksen tavoitteet

Asukasbarometri on kyselytutkimus suomalaisten asuin ympäristöjen laadusta ja asumistoiveista yli 10 000 asukkaan taajamissa. Näillä kaupunkimaisilla asuinalueilla asuu 65,3 % suomalaisista (kuva 1). Tutkimuksessa selvitetään asuinalueiden toimivuutta, asumisviihtyvyyttä ja asumistyytyväisyyttä asukkaiden näkökulmasta. Barometri selvittää myös näissä suurissa taajamissa asuvien asumispreferenssejä, asumistoiveita ja kriteereitä, jotka vaikuttavat asumisvalintojen taustalla.

Asukasbarometri on valtakunnallinen seurantatutkimus, jonka tavoitteena on antaa kokonaiskuva kaupunkimaisten asuin ympäristöjen tilasta ja ajallisista muutoksista. Käsillä oleva Asukasbarometri 2016 on järjestyksessä neljäs. Ensimmäinen barometri toteutettiin vuonna 1998 ja sen jälkeen tutkimus on toteutettu noin kuuden vuoden välein (Strandell 1999; 2005; 2011). Jokaisella kierroksella tavoitteena on ollut uusia osa kysymyksistä ajankohtaisten ilmiöiden ja tietotarpeiden mukaan, mutta säilyttää ajallinen vertailukelpoisuus keskeisissä kysymyksissä.

Asukasbarometrin sisällön lähtökohtana ovat olleet maankäyttö- ja rakennuslaissa elinympäristön laadulle asetetut tavoitteet. Lain yleiset tavoitteet koskevat elinympäristön turvallisuutta, terveellisyttä, viihtyisyyttä, sosiaalista toimivuutta sekä eri väestöryhmien tarpeiden huomioon ottamista. Laissa on myös asetettu tavoitteita koskien elinympäristön eri tekijöitä kuten yhdyskuntarakennetta, rakennetun ympäristön kauneutta, kulttuuriarvoja, luonnon ympäristöä, ympäristönsuojelua, elinkeinoelämää, palveluita ja liikennettä. Lisäksi asukkaiden osallistuminen elinympäristön suunnitteluun on osa lain tavoitteita.

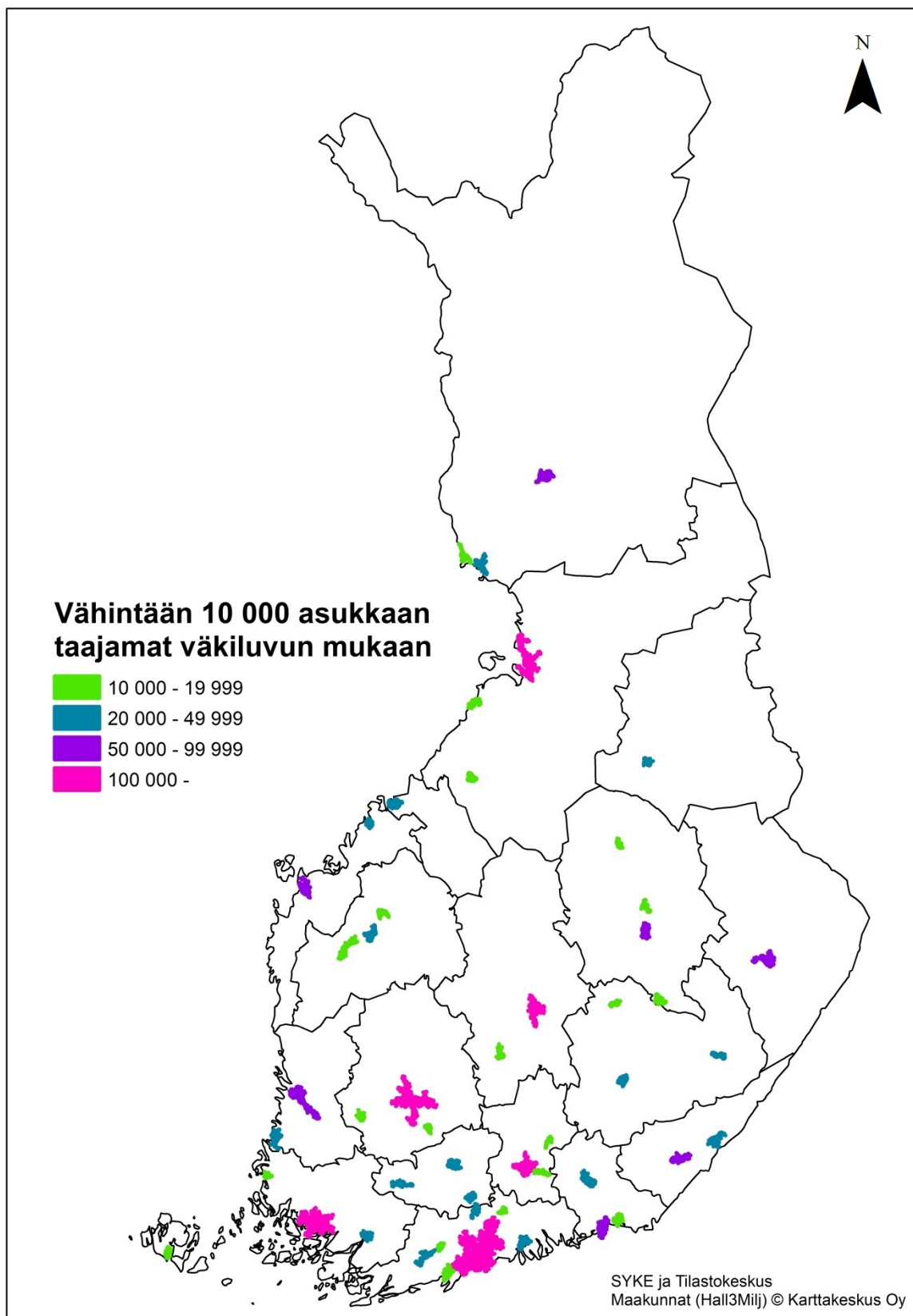
Tilanne ja kehitys ovat erilaisia erityyppisillä asuinalueilla ja eri osissa maata, ja näitä eroja on tavoitteena valottaa useiden alueluokitusten avulla. Uutena alueluokituksena barometria varten kehitettiin taajamien kehitysluokitus (ks. luku 1.4), jonka tavoitteena on tuottaa tietoa taantuvien ja kasvavien alueiden mahdollisista eroista asuin ympäristöjen laadussa. Myös eri väestöryhmien näkemyksiä ja toiveita on tarpeen erotella.

Väestön ikääntymisen seurauksena Asukasbarometrissakin haluttiin saada tietoa aiempaa vanhemmista ikäryhmistä. Näin ollen otosta laajennettiin 75–84-vuotiaisiin. Uuden ikäryhmän mukaan ottaminen vaati otoskoon kasvattamista. Myös muista pienehköistä vastaajaryhmistä haluttiin enemmän vastaajia tulosten luotettavuuden parantamiseksi. Vastanneiden määrää oli tavoitteena kasvattaa kyselyn kustannusten kuitenkin nousematta. Kyselymenetelmä vaihtui tämän vuoksi puhelinhaastattelusta internetkyselyyn postikyselyllä täydennettynä.

1.2 Tutkimuksen toteutus

Kyselyn sisältö suunniteltiin Suomen ympäristökeskuksen (SYKE) ja ympäristöministeriön yhteistyönä hyödyntäen ympäristöministeriön toteuttamaa tietotarvekartoitusta ja työpajaa, joihin osallistui tiedon käyttäjiä kuten tutkijoita ja viranomaisia eri organisaatioista. Kyselyyn nostettiin paljon uusia kysymyksiä, vanhoja muokattiin toimivammiksi ja monia kysymyksiä jätettiin pois, jos niiden ei enää katsottu tuovan lisäarvoa.

SYKE vastasi tutkimuksen koordinoinnista ja osatehtävien hankinnasta ulkopuolisilta toimijoilta. Ympäristöministeriö vastasi työn ohjauksesta. Kyselyn otoksen toimitti Väestörekisterikeskus. Internetkyselyn, postitukset ja vastausten koodauksen toteutti Tutkimustie Oy. Tilastolliset analyysit ja raportointi tehtiin SYKE:ssä. Tilastoanalyysit toteutettiin SPSS-tilasto-ohjelmistolla.

Kuva 1. Asukasbarometrin kohdealueet: vähintään 10 000 asukkaan taajamat vuonna 2015 (SYKE ja Tilastokeskus). Näissä taajamissa asuu 65,3 % suomalaisista. Listausta taajamista liitteessä 2.

Vastaajien tilastollinen satunnaisotos vähintään 10 000 asukkaan taajamista sisälsi 8 000 suomen- ja ruotsinkielistä henkilöä iältään 15–84 vuotta. Otoksen ikähaarukkaa laajennettiin 75–84-vuotiaisiin, kun edellisissä barometreissä otos kattoi 15–74-vuotiaat.

Kyselymenetelmänä käytettiin internet-kyselyn ja postikyselyn yhdistelmää. Kysely laadittiin kaksi-kielisenä (suomi ja ruotsi) ja kullekin vastaajalle lähetettiin otoksen kielitiedon mukainen kieliversio kyselystä. Ensimmäisellä postituskierroksella kaikille otoksen vastaajille lähetettiin postitse kyselyn saate sekä linkki ja henkilökohtainen tunnus internet-kyselyyn, 65 vuotta täyttäneille lisäksi paperinen kyselylomake. Toisella kierroksella paperinen kyselylomake lähetettiin internet-linkin ohella kaikille, jotka eivät olleet vastanneet ensimmäisellä kierroksella. Aineiston keruu toteutettiin 13.10.- 31.12.2016.

Hyväksytyjä vastauksia saatiin 3 005 kpl. Paperilomakkeella vastasi 1 915 vastaajaa ja sähköisesti 1 090 vastaajaa. Lopullinen vastausprosentti tietoon tulleen ylipöytä (pois muuttaneet, pysyvästi hoitolaitoksiin siirtyneet ja kuolleet) vähentämisen jälkeen on 37,7 %. Vastausprosentti on nykypäivänä koh- tuullisen hyvä, mutta huomattavasti alhaisempi kuin aiemmissa barometreissa, mikä johtuu kyselymene- telmän vaihtumisesta puhelinhaastattelusta internet-/postikyselyyn.

Katoanalyysi tehtiin iän, sukupuolen ja alueen (taajaman koko ja maakunta) mukaan. Aineisto osoittautui vinoutuneeksi siten, että yli 50-vuotiaat ja naiset olivat vastanneet huomattavasti useammin kuin alle 50-vuotiaat ja miehet. Alueelliset erot vastausaktiivisuudessa eivät olleet merkittäviä. Aineis- ton vinoutuman vuoksi aineisto painotettiin ikäluokittain ja sukupuolen mukaan. Kaikki analyysit on tehty painotetusta aineistosta, jotta tulokset vastaavat mahdollisimman hyvin koko perusjoukon eli suur- ten taajamien väestön näkemyksiä.

Osa taustatiedoista saatiin suoraan otoksesta (ikä, sukupuoli ja kieli) ja osa kysyttiin kyselyssä. Li- säksi otoksen vastaajien asuinpaikan koordinaattien perusteella aineistoon voitiin liittää paikkatietopoh- jaisia alueluokituksia. Alueluokitukset mahdollistavat aineiston analysoinnin erityyppisillä alueilla, sillä otos ei riitä esimerkiksi kuntatasoiseen tarkasteluun. Aluejakoina käytettiin SYKEN taajamiin, asuinalu- eisiin ja yhdyskuntarakenteen vyöhykkeisiin liittyviä valmiita aluejakoja. Tätä työtä varten kehitettiin myös uusi alueluokitus, taajamien kehitysluokitus, jonka avulla tuloksia voidaan tarkastella erikseen taantuvissa ja kasvavissa taajamissa. Alueluokitukset esitellään tarkemmin luvussa 1.4 Alueelliset taus- tamuuttajat ja ruokakauppojen ja alakoulujen etäisyysvyöhykkeet esitellään luvussa 3 Palvelut.

Kyselylomake löytyy raportin liitteestä 1 sekä kaikkien kysymysten ja taustatietojen frekvenssitau- lukot liitteestä 2. Kyselyaineisto toimitetaan Yhteiskuntatieteelliseen tietoaarkistoon tutkijoiden jatko- käyttöön.

1.3 Ajallinen vertailukelpoisuus

Uudessa asukasbarometrissa monien kysymysten muotoilu on päivitetty ja kokonaan uusia kysymyksiä on otettu mukaan. Niistä kysymyksistä, joissa kysymyksen muotoilu on säilynyt samanlaisena tai riittä- vän samanlaisena eri vuosina, esitetään aikasarja kaaviona. Joskus aikasarjaa ei ole koko seuranta-ajalta, vaan kysymys on saatettu ottaa mukaan vasta toisella tai kolmannella kierroksella. Aikasarjakaavioissa on vertailukelpoisuuden vuoksi esitetty vuoden 2016 kyselystä rajattu aineisto, vain 15–74-vuotiaat vastaajat, koska se on ollut aiempien barometriä ikärajaus. Uusinta kyselyä kuvaavat kaaviot esitetään aina koko aineistosta eli 15–84-vuotiaista.

Vaikka kysymys olisi pysynyt samanlaisena, ajallisessa vertailussa on hyvä huomioida muutamia seikkoja, jotka liittyvät kyselymenetelmän muutokseen. Puhelinhaastattelumenetelmällä vastaajaprofii- lista saatiin tasaisempi, eikä vastauksia tarvinnut painottaa. Vanhoissakin aineistoissa on kuitenkin pien- tä enemmyyttä vanhemmissa ikäryhmissä ja naisissa. Uusi kysely on painotettu vastaamaan täsmälleen todellista ikä- ja sukupuolijakaumaa.

Toiseksi uudessa kyselyissä 'ei osaa sanoa' -vastausten määrä on suurempi kuin vanhoissa kyse- lyissä. Tämä johtuu siitä, että puhelinhaastattelussa haastatteliija pystyy paremmin ohjaamaan haastatel- tavaa valitsemaan jonkun vaihtoehdon, sekä siitä, että paperisessa kyselylomakkeessa jotkut vastaajat

ovat ohjeiden vastaisesti valinneet useamman vaihtoehdon kysymyksissä, joissa tulisi valita vain yksi. Tällaiset tuplavastaukset on aineiston käsittelyssä luokiteltu 'ei osaa sanoa' -vastauksiksi.

Kolmanneksi puhelinhaastattelussa oli mahdollista kysyä asioita avoimina kysymyksinä siten, että haastatteliija koodasi vastaukset ennalta määriteltyihin luokkiin. Internet- ja postikyselyssä tällaiset kysymykset oli muutettava valmiiksi luokitelluiksi vastauksiksi. Samalla kysymysten vastausvaihtoehtoja lisättiin ja muokattiin. Vastausvaihtoehtojen näkeminen ennalta voi vaikuttaa vastaukseen. Tällaisia avoimista kysymyksistä luokitelluiksi muutettuja kysymyksiä ovat:

- Mitä palveluja haluaa lisää asuinalueelle (k23)
- Mitä ulkoilualueita ja liikuntapalveluja haluaa lisää asuinalueelle (k24)
- Tärkeimmät viihtyvyystekijät (k37)
- Tärkeimmät epävihtyvyystekijät (k38)
- Miten tärkeitä eri tekijät ovat asuinalueen valinnassa (k48)
- Miten tärkeitä eri tekijät ovat asunnon valinnassa (k49)

1.4 Alueelliset taustamuuttajat

Asukasbarometrissa käytetään taustamuuttujina useita asuinalueen ja asunnon tyypittelyjä, jotta voidaan arvioida erityyppisten asuinalueiden laatua. Osa taustamuuttujista on kysytty kyselyssä, osa on paikkatietopohjaisia alumuuttujia, jotka on liitetty aineistoon vastaajan asuinpaikan perusteella.

Kysely kohdistuu kaupunkimaisiin, vähintään 10 000 asukkaan taajamiin, joita oli vuonna 2015 Suomessa 50 kappaletta. Nämä taajamat on listattu liitteessä 2. Suomen tilastollinen taajamarajaus laaditaan vuosittain SYKessä. Taajamarajaus vastaa pääpiirteissään pohjoismaista taajamakäsitystä, joka perustuu 200 asukkaan asutuskeskittymiin, joissa rakennusten välinen etäisyys ei kasva suuremmaksi kuin 200 metriä (Helminen ym. 2016). Asukasbarometrin yli 10 000 asukkaan taajamat on jaettu neljään kokoluokkaan väkiluvun perusteella (kuva 1). Suurin osa vastaajista, 63 %, asuu suurimmissa yli 100 000 asukkaan taajamissa. Keskisuurissa 50 000-100 000 asukkaan taajamissa asuu 13 % vastaajista, 20 000-50 000 asukkaan taajamissa 17 % ja pienemmissä 10 000-20 000 asukkaan taajamissa 7 %.

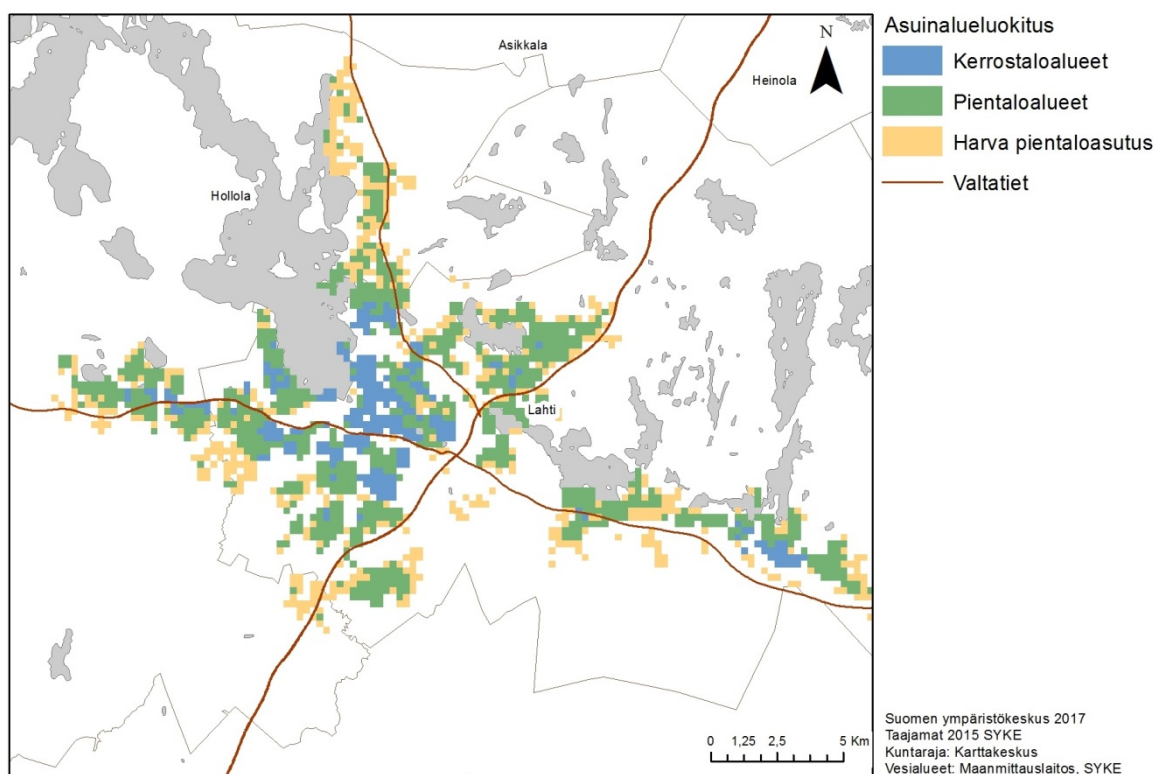
Asuinaluetyyppi

Asuinalueet ovat SYKEN paikkatietopohjainen aluerajaus. Asuinalueilla tarkoitetaan taajamien sisäisiä asuttuja alueita, jotka on jaettu kolmeen luokkaan: kerrostaloalueet, pientaloalueet ja harva pientaloasutus (kuva 2). Asuinalue on fyysinen ja toiminnallinen kokonaisuus, joka sisältää asuinkorttelien lisäksi kävelyetäisyydellä olevia julkisia ja kaupallisia palveluja, kuten päivittäistavarakauppoja, päiväkoteja, kouluja, puistoja ja virkistysalueita. Pien- ja kerrostaloalueet ovat varsinaisia taajamien asuinalueita, kun taas harva pientaloasutus ei muodosta selkeitä kokonaisuuksia omine lähipalveluineen, vaan on rakenteeltaan hajanaista.

Asuinaluerajaus on tehty 250 m x 250 m tilastoruutujen pohjalta. Asuinalueisiin sisältyvät kaikki ruudut, joissa asuminen on pääasiallista toimintaa. Lisäksi keskusta-asumista on pyritty saamaan mukaan erillisillä kriteereillä. Luokat ja niiden määritelmät:

- kerrostaloalueet = asuinkerrosalaa on vähintään 400 k-m²/ruutu, kerrostalojen osuus ruudun asuinkerrosalasta on vähintään 60 %
- pientaloalueet = pientalojen osuus ruudun asuinkerrosalasta on yli 40 % ja ruudun aluetehokkuus yli 0,02
- harva pientaloasutus = asuinalueruudut, joissa aluetehokkuus on alle 0,02. Harvan pientaloasutuksen alueet ovat pääosin taajamien reuna-alueiden asemakaavoittamattomia ja väljästi rakennettuja omakotitaloalueita taajaman ja maaseudun vaihtumissyöhykkeellä.

Vastaajista 49 % asuu kerrostaloalueilla, 46 % pientaloalueilla ja 3,4 % harvan pientaloasutuksen alueilla. Asuinalueiden ulkopuolella asuu 1,7 % vastaajista. Kerrostaloalueilla asuu useampi (neljä prosenttiyksikköä) kuin vuoden 2010 kyselyssä.

Kuva 2. Esimerkkikartta asuinalueluokituksesta vähintään 10 000 asukkaan taajamissa.

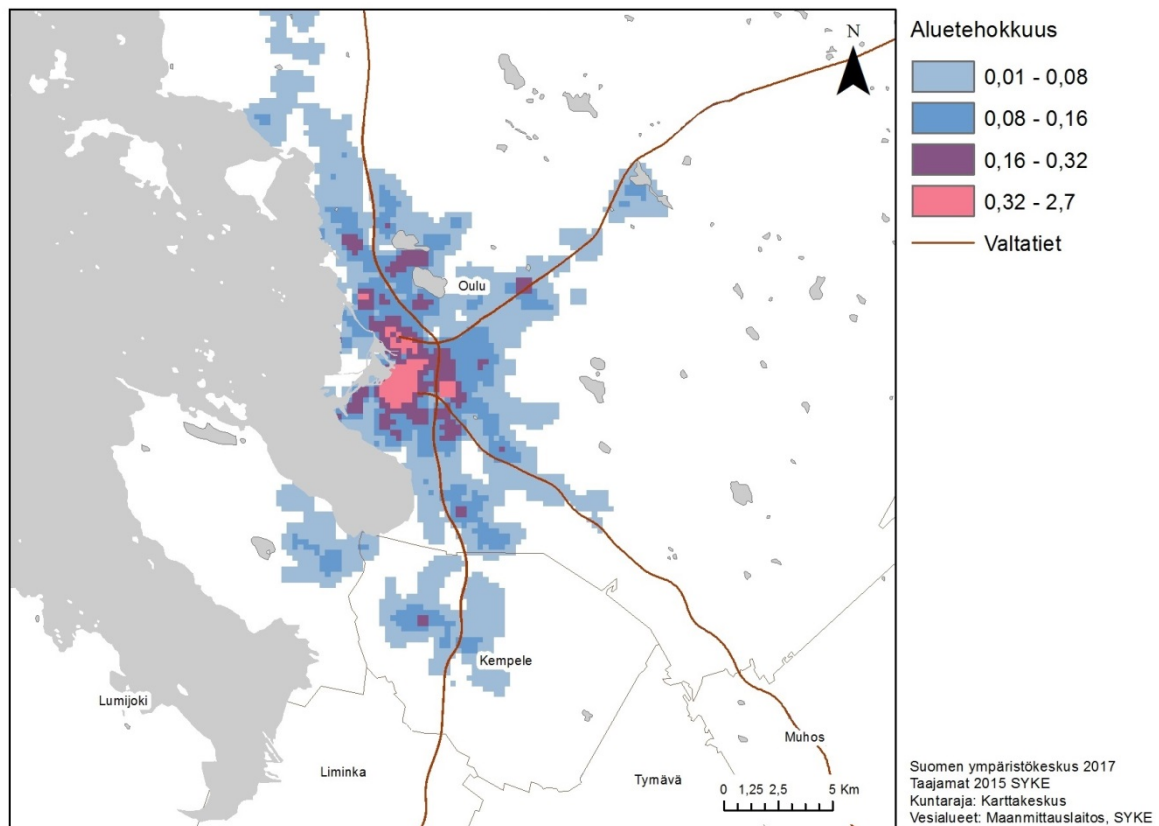
Aluetehokkuus

Aluetehokkuus on paikkatietopohjainen luokitus, joka kuvaa rakentamisen tiiveyttä (kuva 3). Aluetehokkuus on laskettu ruutualuetehokkuutena siten, että vuoden 2015 lopun rakennusten kerrosala on suhteutettu maa-alaan (tehokkuutta mittaava e-arvo) 250 m x 250 m ruuduittain. Tulos on yleistetty naapuriruutumenetelmällä, joka kuvaa yksittäisen ruudun arvoa paremmin lähiympäristön rakentamisen tehokkuutta. Luokat ja niiden kuvaus:

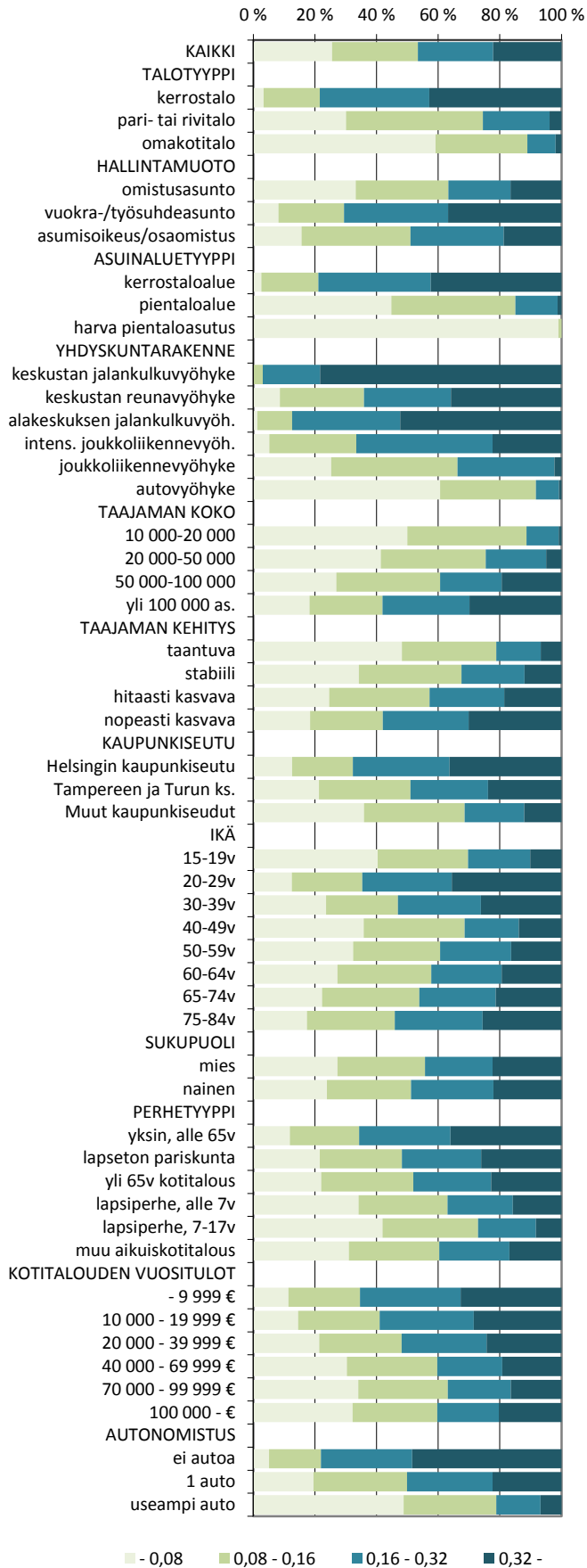
- $e < 0,08$ väljä pientaloalue
- $e = 0,08-0,16$ tiivis pientaloalue, myös pien- ja kerrostalojen seka-alueita
- $e = 0,16-0,32$ väljä kerrostaloalue, myös kerros- ja pientalojen seka-alueita
- $e > 0,32$ tiivis kerrostaloalue

Vastaajista 26 % asuu kaikkein väljimmillä alueilla, 28 % toiseksi väljimmillä, 24 % toiseksi tiiveimmillä ja 22 % kaikkein tiiveimmillä alueilla (kuva 4). Vastaajien asuinympäristö on hiukan tiiviimmin rakennettu kuin vuoden 2010 barometrin vastaajilla. Keskustat ovat kaikkein tiiveimmin rakennettuja alueita, joilla asuvista vastaajista 78 % sijoittuu tiiveimpään aluetehokkuusluokkaan. Kerrostaloissa, vuokra-asunnoissa, suurissa ja nopeasti kasvavissa taajamissa asuvat vastaajat asuvat keskimäärin tiiveimmillä alueilla kuin pientaloissa, omistusasunnoissa, pienemmissä ja taantuviissa taajamissa asuvat vastaajat.

Väestöryhmistä autottomat, nuoret aikuiset, yksinasuvat ja pienituloiset asuvat useimmin tiiviillä alueilla, kun taas lapsiperheet, 40–49-vuotiaat ja usean auton perheet väljästi rakennetuilla alueilla.

Kuva 3. Esimerkkikartta aluetehokkuusluokituksesta vähintään 10 000 asukkaan taajamissa.

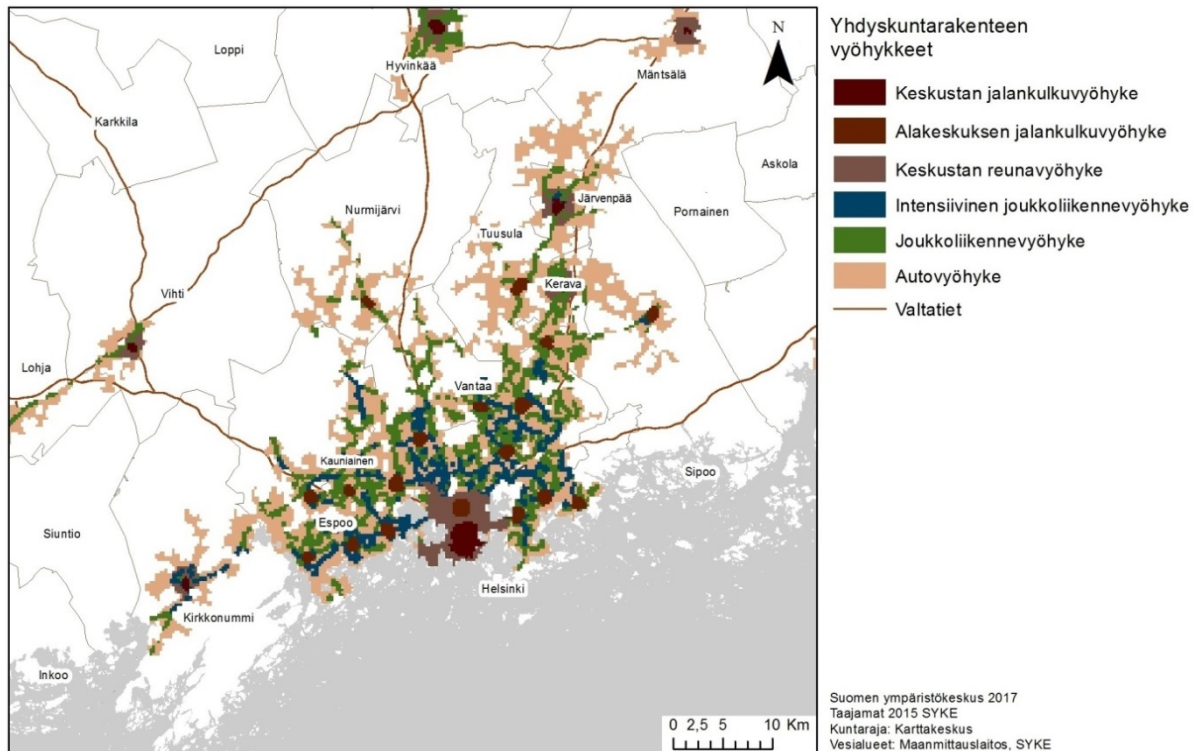
Kuva 4. Vastaajat (15–84v) aluetehokkuuden mukaan ($k\text{-m}^2/\text{maa-m}^2$).

Yhdyskuntarakenteen vyöhykkeet

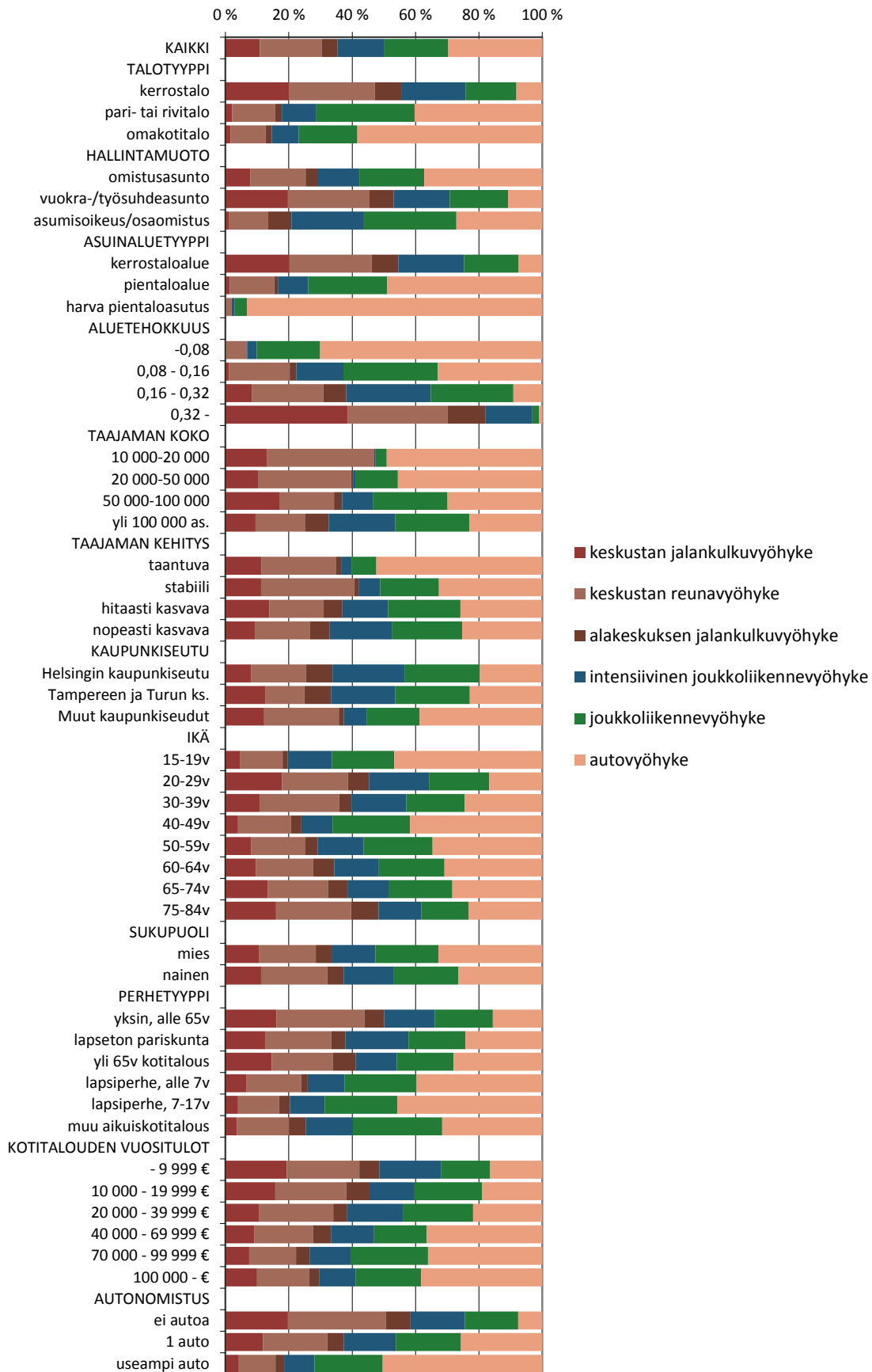
Yhdyskuntarakenteen vyöhykkeet on SYKEN paikkatietopohjainen luokitus, joka jakaa kaupunkiseutujen taajamat jalankulku-, joukkoliikenne- ja autovyöhykkeisiin (kuva 5). Kriteerit ovat erilaiset erikoisilla kaupunkiseuduilla ja perustuvat keskustojen ja alakeskusten toiminnalliseen monipuolisuuteen, keskustaetäisyyteen sekä joukkoliikenteen palvelutasoon. Alakeskukset ovat kaupunkiseutujen kehyskuntien kuntakeskuksia tai kaupunkien toiminnoiltaan monipuolisia kaupunginosakeskuksia. Intensiivisellä joukkoliikennevyöhykkeellä vuoroväli on tiheämpi kuin joukkoliikennevyöhykkeellä, ja sitä on vain suurimmilla kaupunkiseuduilla. Kriteerit on kuvattu tarkemmin erillisissä raporteissa (Ristimäki ym. 2011; 2013). Tässä käytettiin yleistettyä vyöhykeluokitusta vuodelta 2015. Muutamille pienemmille taajamille, joille valmiita vyöhykkeitä ei ollut saatavissa, ne muodostettiin SYKEN valtakunnallisen keskustarajauksen perusteella ja keskustan reunavyöhyke rajattiin yhden kilometrin etäisyydelle keskustan reunasta. Jäljelle jäävät alueet luokiteltiin autovyöhykkeeksi. Vyöhykkeet on luokiteltu seuraavasti:

- keskustan jalankulkuvyöhyke (keskusta)
- alakeskuksen jalankulkuvyöhyke
- keskustan reunavyöhyke
- intensiivinen joukkoliikennevyöhyke
- joukkoliikennevyöhyke
- autovyöhyke

Keskustojen jalankulkuvyöhykkeellä eli keskustoissa asuu 11 % vastaajista, keskustojen reunavyöhykkeellä 20 %, alakeskuksissa 5 %, intensiivisellä joukkoliikennevyöhykkeellä 15 %, joukkoliikennevyöhykkeellä 20 % ja autovyöhykkeellä 30 % vastaajista (kuva 6). Nuoret aikuiset, ikääntyneet, yksin asuvat, autottomat ja pienituloiset asuvat keskimääräistä useammin keskustoissa, keskustan reunavyöhykkeellä tai alakeskuksissa eli vyöhykkeillä, joissa on joukkoliikenteen tarjontaa ja palvelut hyvin saavutettavissa. Nuorista ja kouluikäisten lasten perheistä lähes puolet asuu autovyöhykkeellä. Joukkoliikenteen vyöhykkeillä asuu tasaisemmin vastaajia kaikista väestöryhmistä.

Kuva 5. Esimerkkikartta yhdyskuntarakenteen vyöhykkeistä vähintään 10 000 asukkaan taajamissa.

Kuva 6. Vastaajat (15–84v) yhdyskuntarakenteen vyöhykkeen mukaan.

Taajamien kehitysluokitus

Asukasbarometrin tulosten analyysia varten laadittiin uusi paikkatietopohjainen taajamien kehitysluokitus. Luokitusta varten testattiin useita eri väestönkehitystä, työpaikkakehitystä, rakennetun ympäristön vajaakäyttöisyyttä, palvelutasoa ja palvelujen saavutettavuutta sekä syrjäisyyttä kuvaavia mittareita. Lopulliseen luokitukseen valittiin kolme taajamakehitystä parhaiten indikoivaa muuttujaa:

- painotettu väestön vuosimuutos
- uuden asuntorakentamisen osuus asuntokannasta
- huoltosuhte

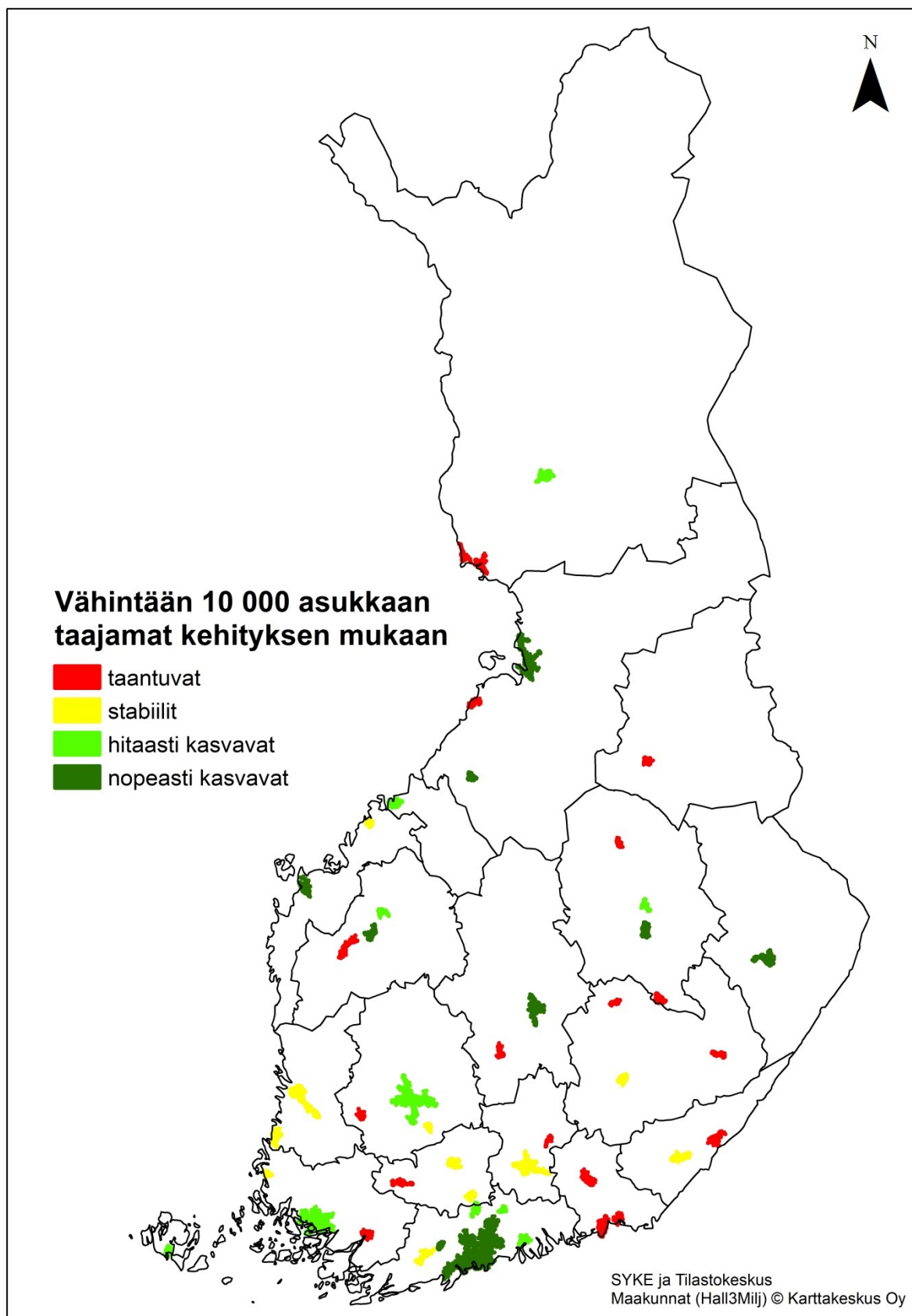
Painotettu väestön vuosimuutos laskettiin viiden viimeisen vuoden (2010–15) väestönkehityksestä. Kolmen viimeisen vuoden kehitystä painotettiin kertoimella kaksi ja viimeistä vuotta kertoimella kolme. Uuden asuntorakentamisen osuus asuntokannasta laskettiin kolmen viimeisen vuoden (2013–15) aikana tapahtuneesta asuntorakentamisesta, joka suhteutettiin koko asuntokannan määrään 31.12.2015. Jos uuden asuntorakentamisen osuus oli alle 1 % asuntokannasta, väestön vuosimuutoksesta vähennettiin 0,5 yksikköä ja vastaavasti jos osuus oli yli 4 %, vuosimuutokseen lisättiin 0,5 yksikköä.

Huoltosuhte vuodelta 2014 kuvaa positiivista kehitystä, jos huollettavia on suhteessa työllisiin alle 1,3. Tällöin taajaman väestön vuosimuutokseen lisättiin 0,5 yksikköä. Huoltosuhte kuvaa negatiivista kehitystä, jos huollettavien eli työttömien sekä työvoiman ulkopuolisten kuten lasten, opiskelijoiden ja eläkeläisten osuus suhteessa työllisiin on yli 1,6. Tällöin taajaman väestön vuosimuutoksesta vähennettiin 0,5 yksikköä. Huoltosuhte kuvaa paremmin työpaikkakehitystä kuin suora työpaikkojen määrä tai sen muutos, sillä taajamat ovat vain osa laajempia työssäkäyntialueita ja niiden osuus työssäkäyntialueen työpaikoista vaihtelee suuresti. Huoltosuhte kuvaa tehokkaasti myös ikääntyneiden osuuden kasvua. Myös lapset sisältyvät huoltosuhteen huollettaviin. Lapset toki lisäävät julkisten palvelujen tarvetta eikä heidän jäämisestään tai paluustaan lapsuuden asuinpaikkaan työiässä ole takeita, mutta lapset ovat silti alueiden tulevan kehityksen edellytys. Vaikka lasten suuri määrä näkyykin huoltosuhteessa negatiivisena tekijänä, suuri lapsiperheiden ja syntyneiden määrä näkyy kuitenkin positiivisena trendinä väestönkehityksen ja asuntorakentamisen muuttujissa.

Taajamat jaettiin neljään luokkaan sen pistemäärän mukaan, joka saatiin lisäämällä painotettuun väestön vuosimuutokseen -1–1 pistettä asuntorakentamisen ja huoltosuhteen arvojen perusteella (kuva 7):

• < 0,5	taantuvat taajamat
• -0,5–0,5	stabiilit taajamat
• 0,5–1,5	hitaasti kasvavat taajamat
• > 1,5	nopeasti kasvavat taajamat

Taantuvissa taajamissa asuu 12 % vastaajista, stabiileissa 13 %, hitaasti kasvavissa 25 % ja nopeasti kasvavissa 51 %.

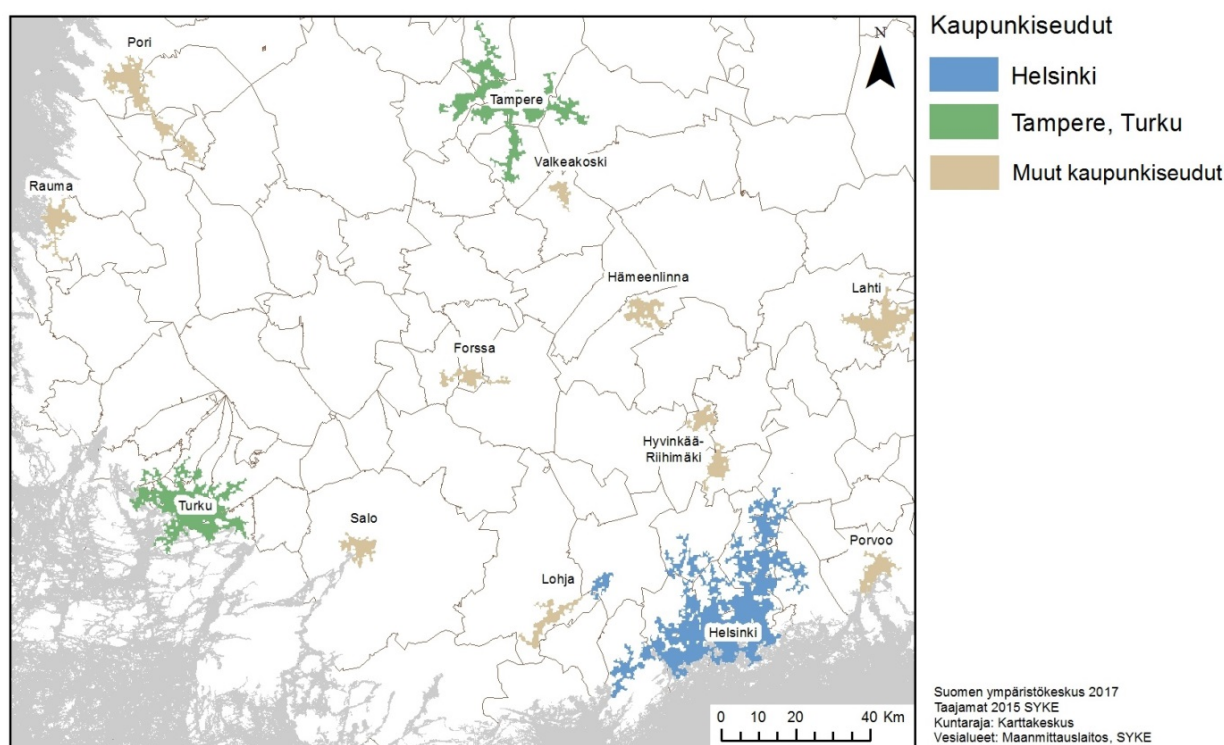

Kuva 7. Vähintään 10 000 asukkaan taajamat taajaman kehitysluokituksen mukaan.

Kaupunkiseutu

Kaupunkiseudut määritellään SYKEssä kaupunkiseuturajausmenetelmällä, jossa tunnistetaan yli 15 000 asukkaan keskustaajamat sekä näihin fyysisesti ja toiminnallisesti kytkeytyvät pienemmät lähitaajamat (SYKE 2017). Lähitaajama kuuluu kaupunkiseutuun aina, jos sen etäisyys keskustaajaman reunaan on enintään kolme kilometriä. Yli kolmen kilometrin päässä keskustaajamasta sijaitsevat lähitaajamat kuuluvat kaupunkiseutuun, jos niiden työllisistä yli 20 % käy töissä keskustaajamassa, lähitaajaman ja keskustaajaman välillä on yhtenäinen rakennettu alue ja suora tieyhteys sekä jos lähitaajaman reuna on alle 40 kilometrin päässä keskustaajaman toiminnallisesta keskipisteestä.

Asukasbarometrin kohdejoukkona ovat vähintään 10 000 asukkaan taajamat. Näin suuria lähitaajamia on ainoastaan Helsingin kaupunkiseudulla, jossa mukaan tulevat Helsingin keskustaajaman lisäksi Kirkkonummen ja Nummelan lähitaajamat. Muut kaupunkiseudut sisältävät tässä vain keskustaajaman. Kaupunkiseudut on luokiteltu kolmeen ryhmään siten, että vastauksista voidaan erotella monin tavoin muista kaupunkiseuduista poikkeavat suurimmat kaupunkiseudut (kuva 8). Vastaaajista 33 % asuu Helsingin kaupunkiseudulla, 18 % Turun ja Tampereen kaupunkiseuduilla sekä 49 % muilla kaupunkiseuduilla.

Kuva 8. Esimerkkikartta kaupunkiseutulokituksista vähintään 10 000 asukkaan taajamissa.

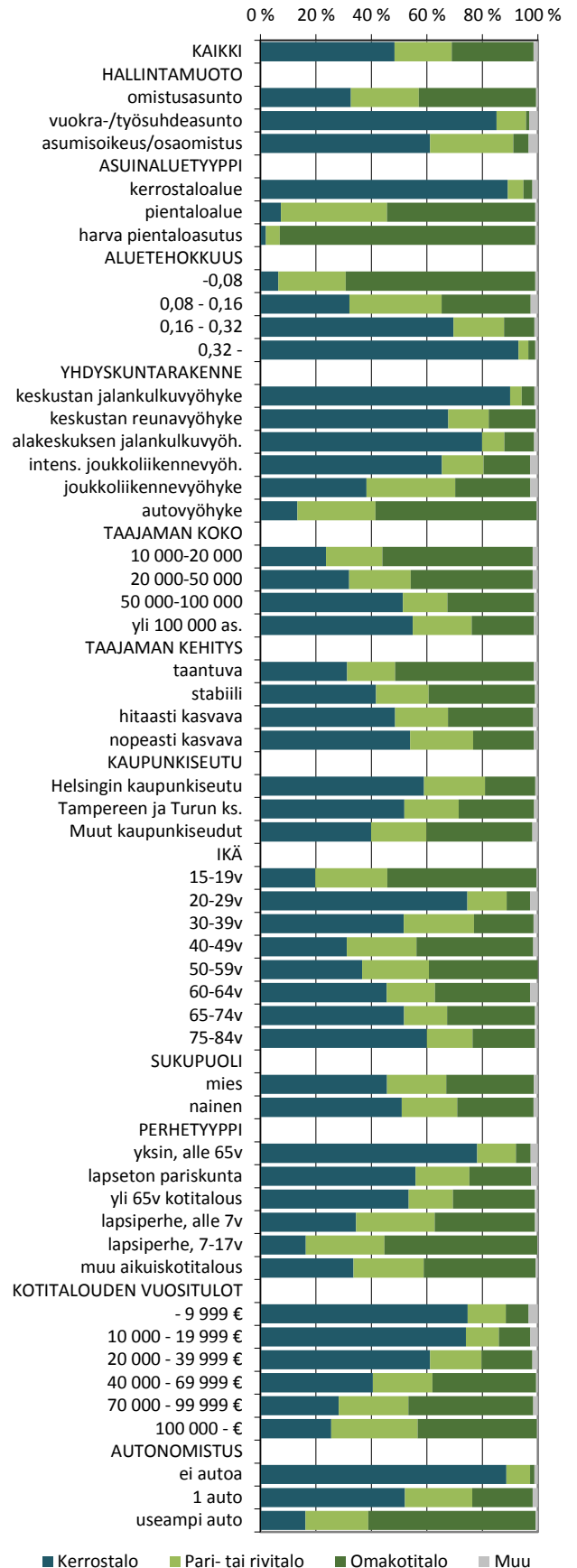
Talotyyppi

Vastaajista 48 % asuu kerrostalossa, 21 % pari- tai rivitalossa, 29 % omakotitalossa ja 2 % muussa talotyyppissä (kuva 9). Omakotitaloissa asuvien osuus on pienentynyt neljällä prosenttiyksiköllä vuoden 2010 kyselystä.

Keskustoissa asuvista vastaajista 90 % asuu kerrostalossa, autovyöhykkeellä taas 86 % asuu pientaloissa. Suurissa ja kasvavissa taajamissa kerrostaloasuminen on yleisempää kuin pienemmissä ja taantuvissa. Pari- ja rivitaloasuminen on yleisintä tiiviimmillä pientaloalueilla ja joukkoliikennevyöhykkeellä. Vuokra-asunnoista 85 % on kerrostaloissa, kun omistusasunnoista vain 33 %.

Väestöryhmistä kerrostalossa asuvat erityisen usein 20–29-vuotiaat nuoret aikuiset, yksin asuvat, pientuloiset ja autottomat. Pientalossa asuvat useimmiten kouluikäisten lasten perheet sekä usean auton perheet, joista 83 % asuu pientalossa. Naiset asuvat miehiä useammin kerrostalossa.

Seurantajaksolla 2004–2010 erityisesti lapsiperheiden asuminen pientalovaltaistui. Viimeisimmällä seurantajaksolla 2010–2016 tämä pientalovaltaistuminen näkyy 15–19-vuotiaiden nuorten kohdalla, joilla kerrostaloasuminen on vähentynyt 17 prosenttiyksiköllä. Sen sijaan kerrostaloasuminen on yleistynyt lähes saman verran 30–39-vuotiailla. Perhetyypeistä kerrostalovaltaistuminen näkyy lapsettomilla parisunnilla ja pienten lasten perheillä, muttei vielä kouluikäisten lasten perheillä.

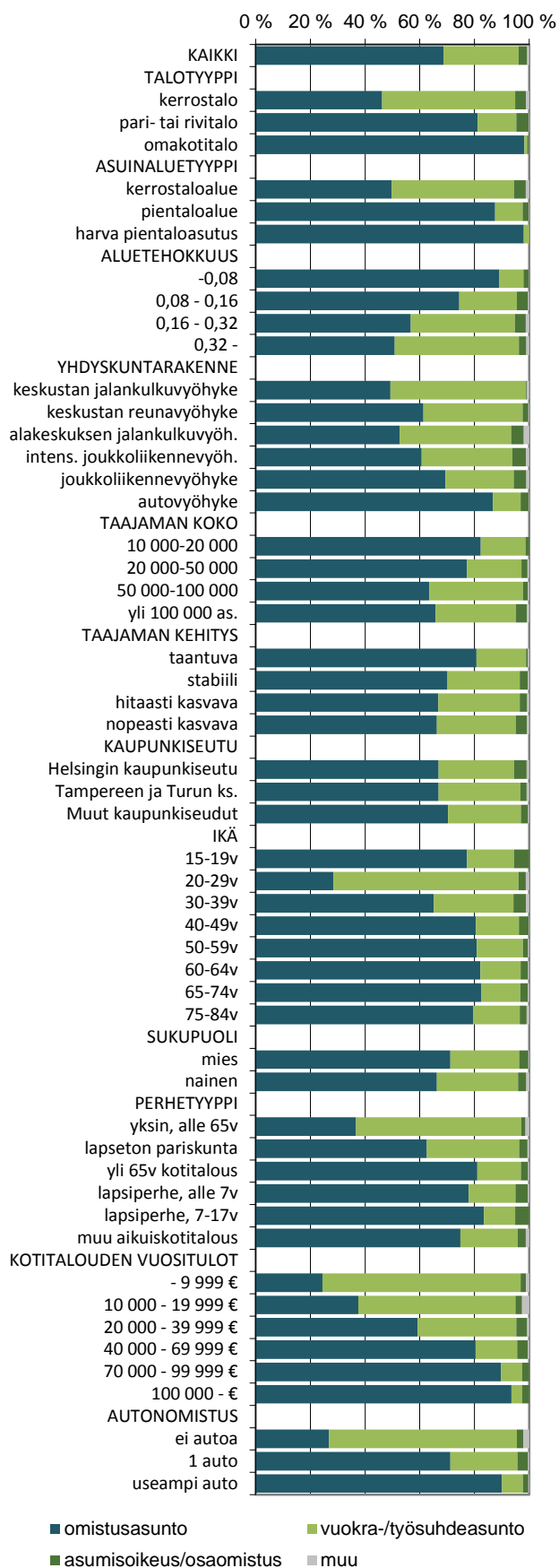
Kuva 9. Vastaajat (15–84v) asuintalon talotyyppin mukaan.

Asunnon hallintamuoto

Vastaajista 69 % asuu omistusasunnossa, 27 % vuokra- tai työsuhdeasunnossa ja 3 % asumisoikeus- tai osaomistusasunnossa (kuva 10).

Kerrostaloissa asuvista 46 % asuu omistusasunnossa, kun omakotitaloissa asuvista 98 % omistaa talon. Alueelliset erot noudattelevatkin pitkälti niiden eroja talotyypinjakautumassa. Mitä pientalovaltaisempi alue, sitä suurempi on omistusasuntojen osuus.

Väestöryhmien erot vaihtelevat niin ikään talotyypinerojen mukaan lukuun ottamatta ikääntyneitä, joilla omistusasuminen on vallitseva hallintamuoto huolimatta kerrostaloasumisen yleisyydestä. Vuokra-asunnossa asuvat useimmiten 20–29-vuotiaat, yksin asuvat, pienituloiset ja autottomat.

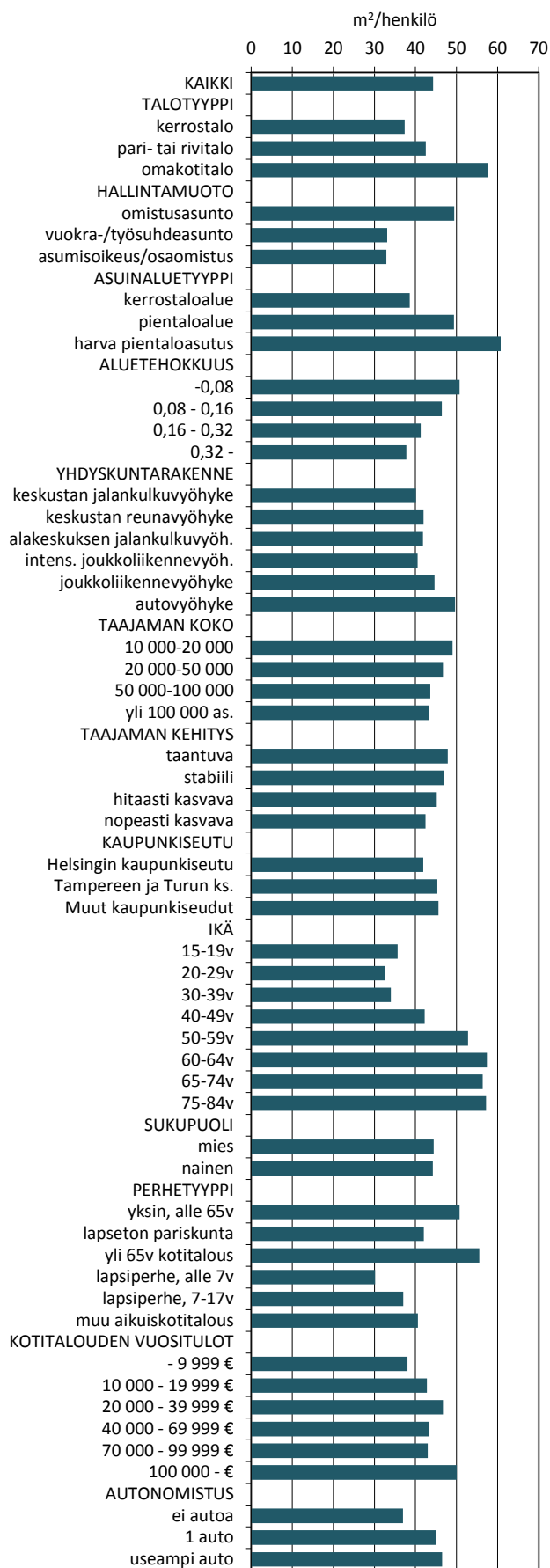
Kuva 10. Vastaajat (15–84v) asunnon hallintamuodon mukaan.

Asumisväljyys

Asumisväljyys on laskettu vastaajien ilmoittaman asunnon pinta-alan ja kotitalouden koon perusteella. Vastaajien kotitalouksien asumisväljyys on keskimäärin 44,3 m²/hlö (kuva 11) ja se on noussut koko seurantakauden ajan.

Omakotitaloissa ja omistusasunnoissa asutaan väljemmin kuin kerrostaloissa ja vuokra-asunnoissa. Kaikkein väljimmin asutaan taajamien reuna-alueiden harvan pientaloasutuksen vyöhykkeellä. Tiiviisti rakennetuilla alueilla myös asumisväljyys on keskimäärin pienempi.

Väestöryhmistä ahtaimmin asuvat pienten lasten perheet ja väljimmin ikääntyneet. Asumisväljyys on kasvanut vuodesta 2010 eniten 40–49-vuotiailla.

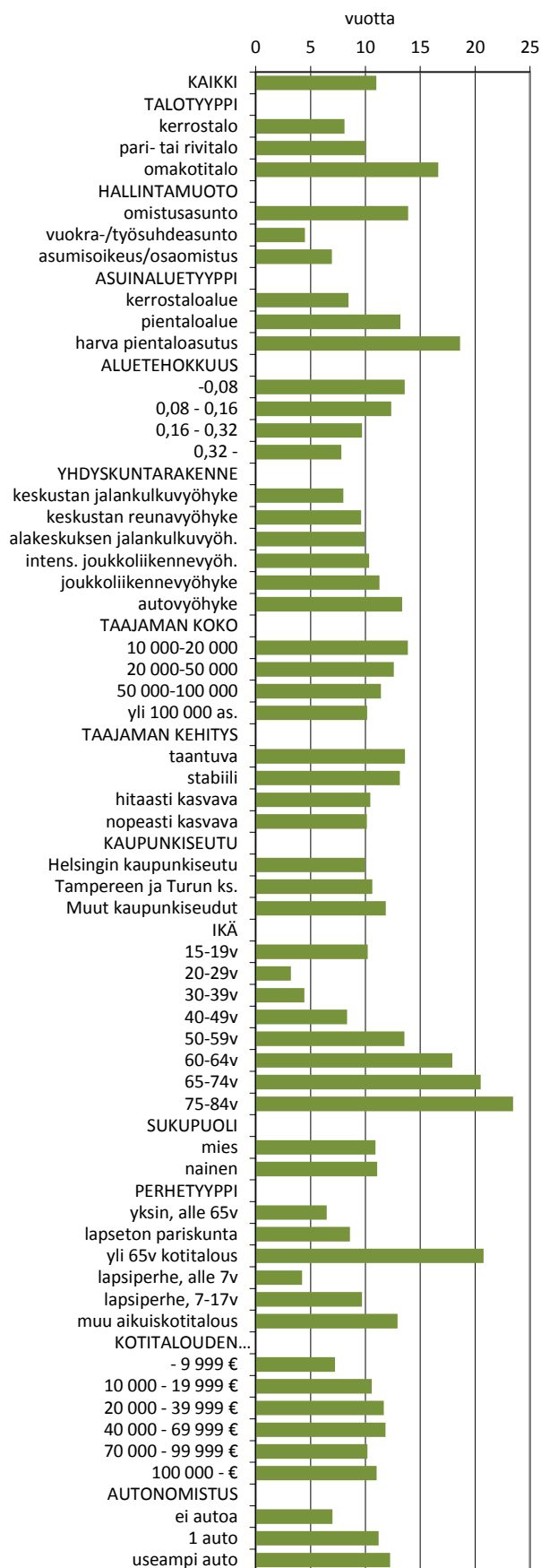
Kuva 11. Asumisväljyys m²/henkilö (15–84v).

Asumisaika asunnossa

Nykyisessä asunnossa vastaajat ovat asuneet keskimäärin 11 vuotta (kuva 12). Pisimpään samassa asunnossa ovat asuneet ikääntyneet, 75–84-vuotiaat vastaajat ovat asuneet nykyisessä asunnossaan keskimäärin peräti 23 vuotta.

Omakotitaloasukkaat ovat asuneet nykyisessä asunnossaan keskimäärin 17 vuotta ja kerrostaloasukkaat kahdeksan vuotta. Omistusasujien keskimääräinen asumisaika on 14 vuotta ja vuokra-asujien neljä vuotta. Myös harvan pientaloasutuksen vyöhykkeellä asuvat ovat asuneet nykyisessä asunnossaan keskimäärin pitkään, 19 vuotta.

Lyhin asumisaika on 20–29-vuotiailla, keskimäärin kolme vuotta. Pienten lasten perheiden viimeisestä muutosta on aikaa keskimäärin neljä vuotta.

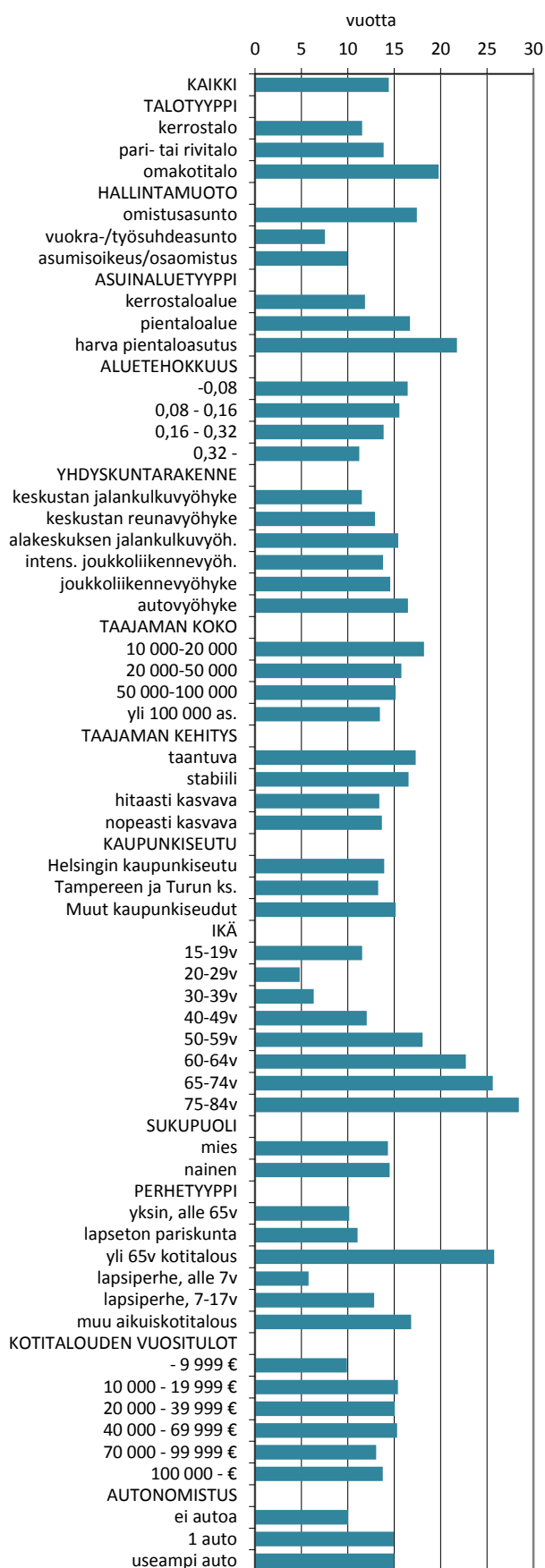
Kuva 12. Vastaajien (15–84v) keskimääräinen asumisaika nykyisessä asunnossa (vuotta).

Asumisaika asuinalueella

Nykyisellä asuinalueellaan vastaajat ovat asuneet keskimäärin 14 vuotta (kuva 13), mikä on kolme vuotta enemmän kuin nykyisessä asunnossa asumisaika. Ero selittyy sillä, että osa vastaajista on muuttanut asuinalueen sisällä.

Alueelliset ja väestöryhmien erot ovat hyvin samantapaiset kuin asumisajassa nykyisessä asunnossa. Pisimpään nykyisellä asuinalueella ovat asuneet ikääntyneet, 75–84-vuotiaat ovat asuneet nykyisellä asuinalueellaan keskimäärin jopa 28 vuotta. Viimeksi asuinaluetta ovat vaihtaneet 20–29-vuotiaat sekä pienten lasten perheet.

Pientaloalueilla on asuttu keskimäärin viisi vuotta kauemmin kuin kerrostaloalueilla. Harvan pientaloasutuksen vyöhykkeellä vastaajat ovat asuneet keskimäärin pitkään, 22 vuotta.

Kuva 13. Vastaajien (15–84v) keskimääräinen asuinaika nykyisellä asuinalueella (vuotta).

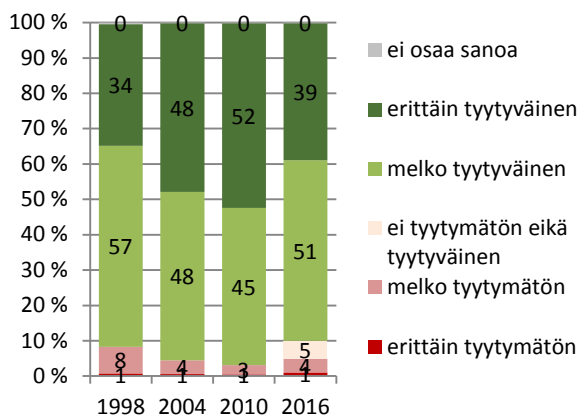
2 Asuinympäristön laatu

2.1 Viihtyisyys

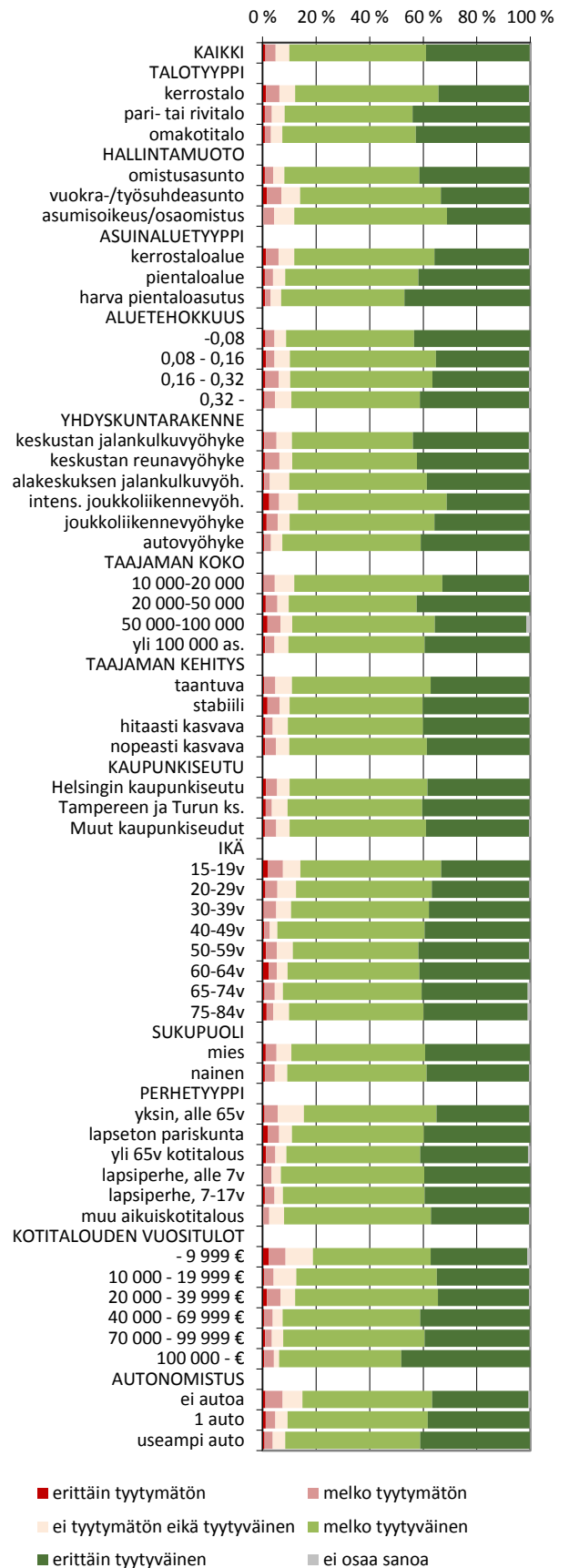
Asuinalueen viihtyisyys

Vastaajat ovat hyvin tyytyväisiä asuinalueen yleiseen viihtyisyyteen, peräti 90 % vastaajista on melko tai erittäin tyytyväisiä ja vain 5 % tyytymättömiä viihtyisyyteen (kuva 15). Tyytymättömien osuus on hiukan kasvanut vuodesta 2010 ja erittäin tyytyväisten osuus on laskenut (kuva 14). Kyselymenetelmän muutos voi kuitenkin vaikuttaa vastauksiin. Uusimmassa kyselyssä vastausvaihtoehtoihin otettiin myös uusi väliluokka 'ei tyytymätön eikä tyytyväinen'.

Suuria eroja eri aluetyyppien ja väestöryhmien välillä ei ole. Kaikentyypisillä alueilla ollaan lähes yhtä tyytyväisiä asuinalueen viihtyisyyteen. Pientalovaltaisilla alueilla ja omistusasunnoissa asuvat ovat hiukan tyytyväisempiä kuin kerrostaloissa ja vuokra-asunnoissa asuvat. Sen sijaan alueen tehokkuudella, taajaman koolla tai taajaman kehitysluokituksella ei näytä olevan vaikutusta tyytyväisyyteen asuinalueen viihtyisyyteen. Kaikkein pienituloisimissa tyytymättömiä on eniten, mikä kertoo taloudellisten mahdollisuuksien puutteesta valitta mieleinen asuinalue.

Kuva 14. Vastaajien tyytyväisyys asuinalueen viihtyisyyteen 1998–2016. Vuonna 2016 otettiin mukaan uusi vastausvaihtoehto 'ei tyytymätön eikä tyytyväinen'. Mukana vain 15–74v vastaajat ajallisen vertailukelpoisuuden vuoksi.

Kuva 15. Vastaajien (15–84v) tyytyväisyys asuinalueen viihtyisyyteen.

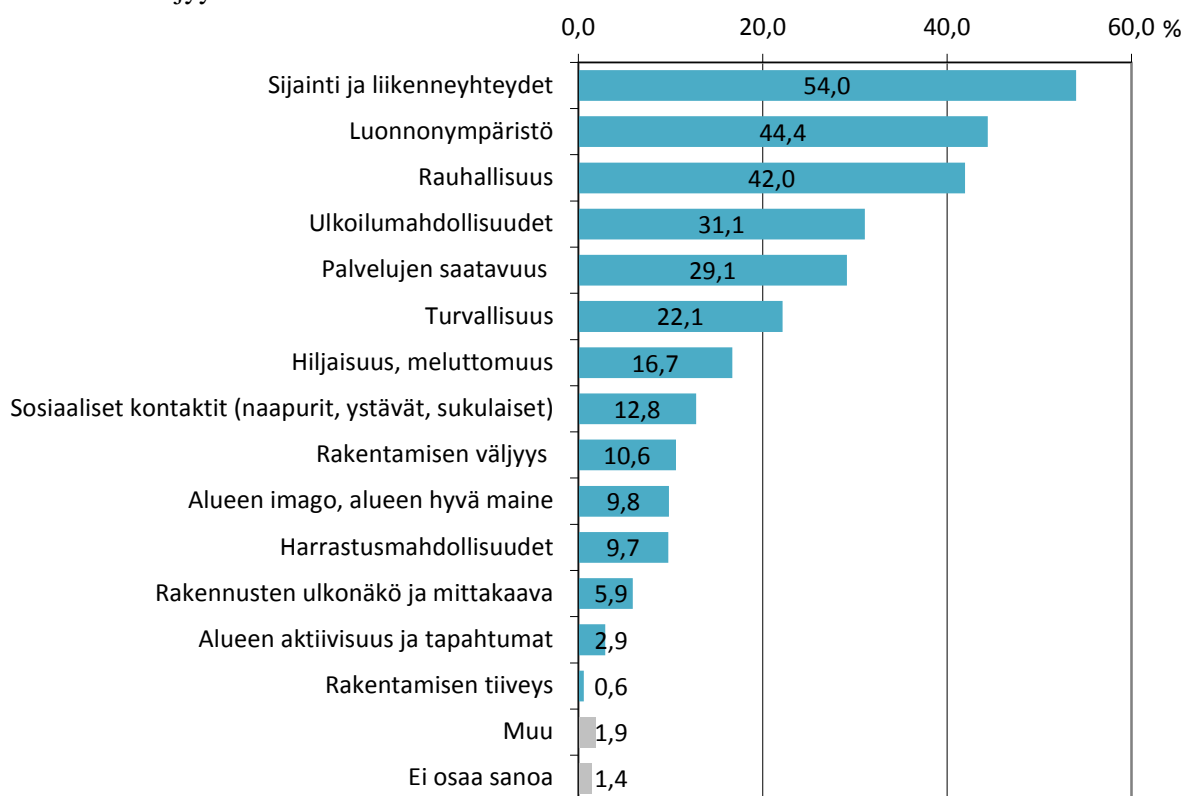
Tärkeimmät viihtyvyystekijät

Vastaajia pyydettiin nimeämään kolme tärkeintä viihtyvyystekijää asuinalueellaan. Viihtyvyystekijöistä eniten mainintoja saavat sijainti ja liikenneyhteydet, jonka yli puolet vastaajista mainitsee yhdeksi kolmesta tärkeimmästä, luonnonympäristö sekä rauhallisuus (kuva 16). Seuraavaksi tärkeimpiä ovat ulkoilumahdollisuudet ja palvelujen saatavuus.

Kysymys kysyttiin myös vuonna 2010, mutta kyselymenetelmän ja kysymyksen muotoilun muuttamisen vuoksi vuodet eivät ole täysin vertailukelpoisia keskenään. Vuonna 2010 samat kolme tekijää olivat kärkikolmikossa, mutta rauhallisuus oli ensimmäisenä ja sijainti ja liikenneyhteydet kolmantena, eli ne ovat vaihtaneet paikkaa vuoden 2016 kyselyssä. Samoin palvelujen saatavuus ja ulkoilumahdollisuudet ovat vaihtaneet paikkaa 4. ja 5. sijalla. Uusia merkittäviä viihtyvyystekijöitä ei noussut esiin.

Alueelliset erot viihtyvyystekijöissä ovat selviä. Kerrostaloalueilla tärkeimmät viihtyvyystekijät ovat sijainti ja liikenneyhteydet, luonnonympäristö sekä palvelujen saatavuus. Pientaloalueilla parhaat puolet ovat rauhallisuus, luonnonympäristö sekä sijainti ja liikenneyhteydet. Harvan omakotitalovyöhykkeen tärkeimmät viihtyvyystekijät ovat luonnonympäristö, rauhallisuus sekä rakentamisen väljyys. Myös hiljaisuus ja meluttomuus sekä turvallisuus nousevat esiin useammin kuin muilla alueilla.

Keskustojen ylivoimaisesti paras viihtyvyystekijä on sijainti ja liikenneyhteydet, toisena palvelujen saatavuus, muita tekijöitä mainitaan huomattavasti harvemmin. Muita alueita useammin mainitaan harrastusmahdollisuudet, alueen imago, alueen aktiivisuus sekä rakennusten ulkonäkö ja mittakaava. Palveluiden saatavuus saa kaikkein eniten mainintoja alakeskuksissa. Joukkoliikennevyöhykkeellä, joka on pääosin kerrostalovaltaista lähiövyöhykettä, viihtyvyystekijöissä yhdistyvät hyvä sijainti ja liikenneyhteydet, palvelujen saatavuus sekä luonnonympäristö. Tällä vyöhykkeellä mainitaan kaikkein useimmin hyvät ulkoilumahdollisuudet. Autovyöhykkeen tärkeimmät viihtyvyystekijät ovat luonnonympäristö, rauhallisuus sekä sijainti ja liikenneyhteydet. Muita vyöhykkeitä useammin mainitaan turvallisuus sekä rakentamisen väljyys.

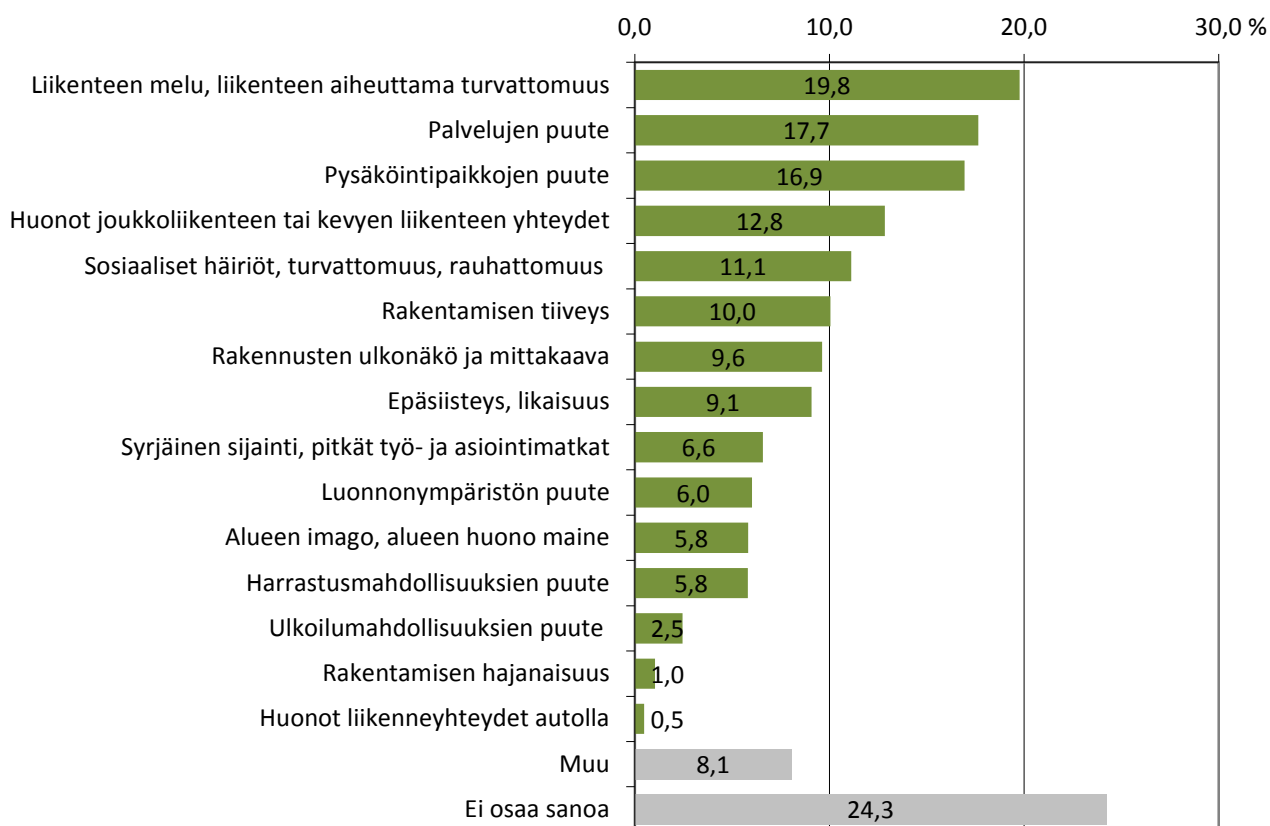
Kuva 16. Tärkeimmät viihtyvyystekijät asuinalueella (15–84v). Tekijän maininnojen osuus.

Taantuissa taajamissa viihtyvyystekijöinä mainitaan kasvavia taajamia useammin rauhallisuus, turvallisuus ja sosiaaliset kontaktit. Kasvavissa taajamissa sen sijaan viihtyvyyttä lisäävät useammin hyvä sijainti ja liikenneyhteydet.

Väestöryhmien erot heijastelevat alueellisia eroja mutta myös elämänvaiheiden eroja. Nuorten mainitsemisessa viihtyvyystekijöissä korostuvat muita useammin harrastusmahdollisuudet, sosiaaliset kontaktit, rauhallisuus, hiljaisuus ja turvallisuus. Lapsiperheet mainitsevat turvallisuuden usein tärkeäksi viihtyvyystekijäksi. Yli 75-vuotiaat mainitsevat asuinalueen sosiaaliset kontaktit kaikkein useimmin tärkeänä viihtyvyystekijänä. 65–74-vuotiaille taas luonnonympäristö ja ulkoilumahdollisuudet ovat tärkeimpien tekijöiden joukossa useammin kuin muilla.

Tärkeimmät epävihtyvyystekijät

Vastaajia pyydettiin nimeämään kolme tärkeintä epävihtyvyystekijää asuinalueellaan. Epävihtyvyystekijöissä on huomattavasti enemmän hajontaa eri tekijöihin kuin viihtyvyystekijöissä. Epävihtyvyystekijöistä eniten mainintoja saavat liikenteen häiriöt (melu tai turvattomuus), jonka mainitsee viidennes vastaajista, toiseksi yleisimmäksi epävihtyvyystekijäksi nousee palvelujen puute (kuva 17). Myös vuonna 2010 liikenne oli suurin epävihtyvyystekijä, mutta siihen sisältyi hyvin erilaisia tekijöitä, jotka nyt on erotettu omiksi luokikseen. Liikenne-teemasta erotettu pysäköintipaikkojen puute nousee peräti kolmannelle sijalle sekä huonot joukkoliikenteen tai kevyen liikenteen yhteydet neljännelle sijalle. Neljästä merkittävimmästä epävihtyvyystekijästä siis kolme liittyy liikenteeseen. Huonot liikenneyhteydet autolla sen sijaan ovat kyselyn kohdealueilla eli kaupunkimaisilla asuinalueilla harvinainen ongelma. Vuonna 2010 toisella sijalla ollut sosiaaliset häiriöt, turvattomuus ja rauhattomuus on pudonnut listassa viidenneksi ja neljännellä sijalla ollut palvelujen puute on noussut toiselle sijalle.

Kuva 17. Tärkeimmät epävihtyvyystekijät asuinalueella (15–84v). Tekijän maininneiden osuus.

Kahdeksan prosenttia vastaajista on nimennyt muita tekijöitä kuin valmiita vastausvaihtoehtoja. Avoimissa vastauksissa on mainittu muun muassa katuvalaistuksen puute, häiriköivät naapurit, koirien aiheuttamat häiriöt ja jätökset sekä rakennustyömaiden ja teollisuusalueiden aiheuttama häiriö ja melu. Neljäsosa vastaajista ei ole osannut nimetä mitään epäviihtyvyystekijää, mikä kertoo monien tyytyväisyydestä asuinalueeseensa.

Epäviihtyvyystekijöissä on selviä alueellisia eroja. Kerrostaloalueilla suurimmat epäviihtyvyystekijät ovat pysäköintipaikkojen puute, liikenteen häiriöt sekä sosiaaliset häiriöt. Erityisen yleisiä nämä ongelmat ovat vuokra-asunnoissa asuvilla. Sosiaaliset häiriöt oli vuoden 2010 kyselyssä merkittävin epäviihtyvyystekijä kerrostaloalueilla, mutta nyt se on jäänyt kolmannelle sijalle. Myös rakennusten ulkonäkö ja mittakaava koetaan epäviihtyisäksi useammin kerrostaloissa ja vuokrataloissa, etenkin intensiivisen joukkoliikennevyöhykkeen kerrostalolähiöissä. Pientaloalueilla epäviihtyvyystekijöitä on kaiken kaikkiaan mainittu vähemmän ja varsinkin sosiaalisia häiriöitä on harvoin. Yleisimmät ongelmat ovat palvelujen puute, huonot joukkoliikenteen tai kevyen liikenteen yhteydet sekä liikenteen häiriöt. Taajamien reuna-alueiden harvan omakotiasutuksen alueella epäviihtyvyystekijöitä on mainittu jopa enemmän kuin kerrostaloalueilla. Yleisimmin mainittuja ovat huonot joukkoliikenteen tai kevyen liikenteen yhteydet, palvelujen puute sekä liikenteen häiriöt. Muita alueita useammin mainitaan myös syrjäinen sijainti, pitkät työ- ja asiointimatkat sekä harrastusmahdollisuuksien puute.

Keskustoissa ongelmiksi koetaan liikenteen häiriöt, pysäköintipaikkojen puute, luonnonympäristön puute sekä epäsiisteys ja likaisuus. Sosiaaliset häiriöt ja alueen huono maine nousevat voimakkaimmin esiin kaupunkiseutujen alakeskuksissa. Joukkoliikennevyöhykkeellä suurin epäviihtyvyystekijä on palvelujen puute. Autovyöhykkeellä epäviihtyvyystekijät ovat samat kuin harvan omakotiasutuksen alueella: huonot joukkoliikenteen tai kevyen liikenteen yhteydet, palvelujen puute sekä liikenteen häiriöt. Taantuvissa samoin kuin pienemmissä taajamissa korostuvat palvelujen ja harrastusmahdollisuuksien puute sekä huonot joukkoliikenteen yhteydet, kun taas nopeasti kasvavissa ja suurimmissa taajamissa sosiaaliset häiriöt, liikenteen häiriöt ja epäsiisteys.

Väestöryhmien erot noudattelevat alueiden ja asumuotojen välisiä eroja. Esimerkiksi nuoret aikuiset kärsivät etenkin keskustoihin, kerrostalo- ja vuokra-asumiseen liittyvistä ongelmista. Monet ongelmista korostuvat pienituloisimmilla, kuten sosiaaliset häiriöt, epäsiisteys, harrastusmahdollisuuksien puute ja luonnonympäristön puute, mikä kertoo vuokra-, keskusta- ja kerrostalovaltaisesta asumisesta keskimääräistä huonommilla sijainneilla. Sen sijaan 15–19-vuotiaat nuoret, jotka asuvat usein pientaloalueilla mutta eivät vielä omista ajokorttia, kokevat ongelmiksi palvelujen saatavuuden, harrastusmahdollisuuksien puutteen sekä huonot joukkoliikennedyteet. Pienten lasten perheillä epäviihtyvyystekijöissä korostuvat liikenteen aiheuttama melu ja turvattomuus, palvelujen saatavuuteen ja rakentamisen tiiveyteen liittyvät ongelmat. Tiiviissä rakennetussa ympäristössä lapsiperheiden tarpeita pihasta, turvallisista leikkialueista ja luonnonympäristöstä on hankalampi toteuttaa, mutta toisaalta lapsiperheillä yleinen pientaloasuminen näkyy myös palvelujen saatavuusongelmina.

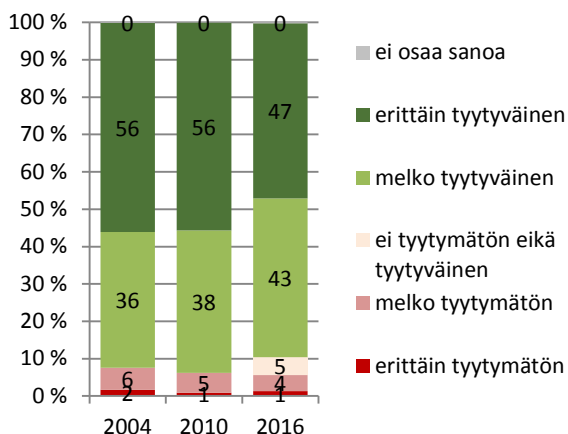

2.2 Rauhallisuus ja melu

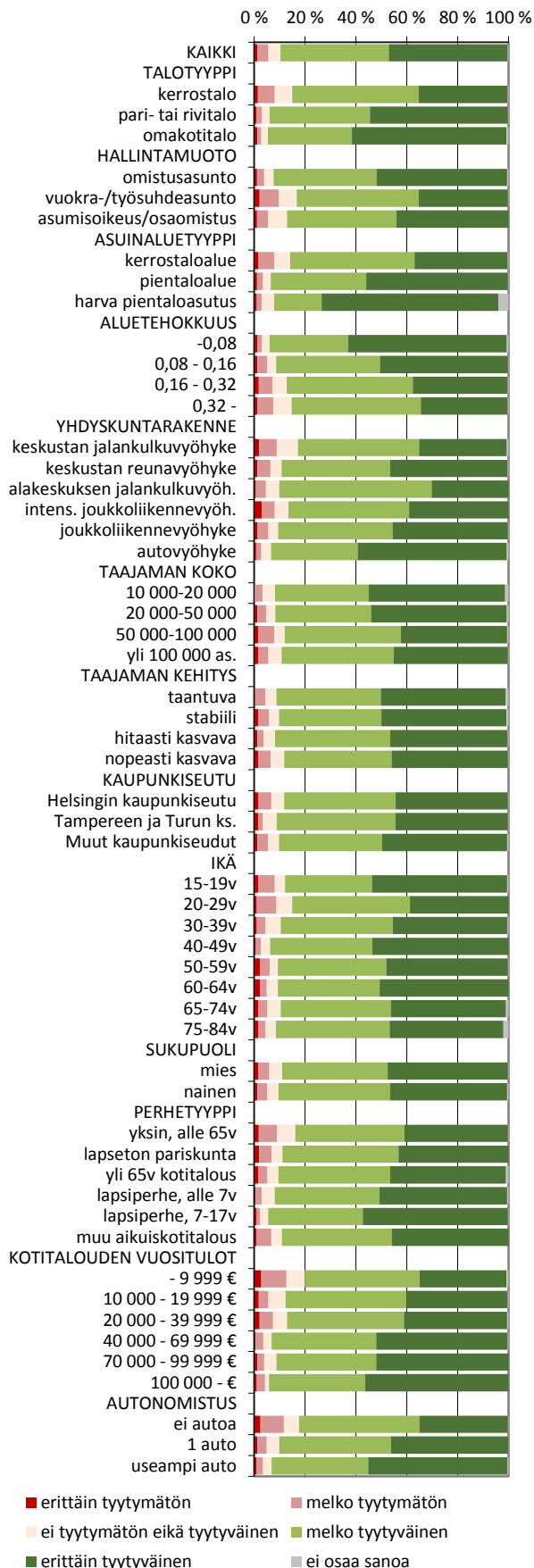
Asuinalueen rauhallisuus

Asuinalueen rauhallisuus on suomalaisille yksi tärkeimmistä viihtyvyystekijöistä ja asuinalueen valintatekijöistä. Rauhallisuus liittyy sekä meluttomuuteen että sosiaalisten häiriöiden puuttumiseen. Sekä liikenteen melun että sosiaalisten häiriöiden kokeminen korreloivat rauhattomuuden kokemuksen kanssa. Asuinalueen yleiseen rauhallisuuteen ollaan hyvin tyytyväisiä, 89 % on erittäin tai melko tyytyväisiä ja vain 6 % tyytymättömiä (kuva 19). Tyytyväisyydessä rauhallisuuteen ei juuri ole tapahtunut ajallisia muutoksia (kuva 18).

Tyytyväisyydessä asuinalueen rauhallisuuteen on suurempia alueellisia ja väestöryhmien välisiä eroja kuin tyytyväisyydessä asuinalueen viihtyisyyteen. Väljästi rakennetuilla alueilla, omakotitaloissa ja autovyöhykkeellä asuvat ovat tyytyväisimpiä asuinalueen rauhallisuuteen, kun taas tyytymättömiä ollaan tiiviisti rakennetuilla alueilla, keskustoissa, intensiivisellä joukkoliikennevyöhykkeellä ja vuokratiloissa. Vastaavasti väestöryhmät, jotka asuvat tiiviillä alueilla, keskustoissa, kerrostaloalueilla ja vuokra-asunnoissa – kuten autottomat, yksin asuvat ja pienituloiset – ovat keskimääräistä tyytymättömpiä alueen rauhallisuuteen.

Kuva 18. Vastaajien tyytyväisyys asuinalueen rauhallisuuteen 2004–2016. Vuonna 2016 otettiin mukaan uusi vastausvaihtoehto 'ei tyytymätön eikä tyytyväinen'. Mukana vain 15–74v vastaajat ajallisen vertailukelpoisuuden vuoksi.

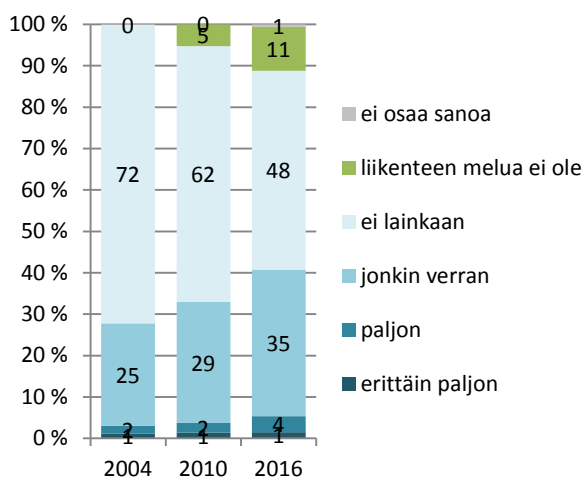

Kuva 19. Vastaajien (15–84v) tyytyväisyys asuinalueen rauhallisuuteen.

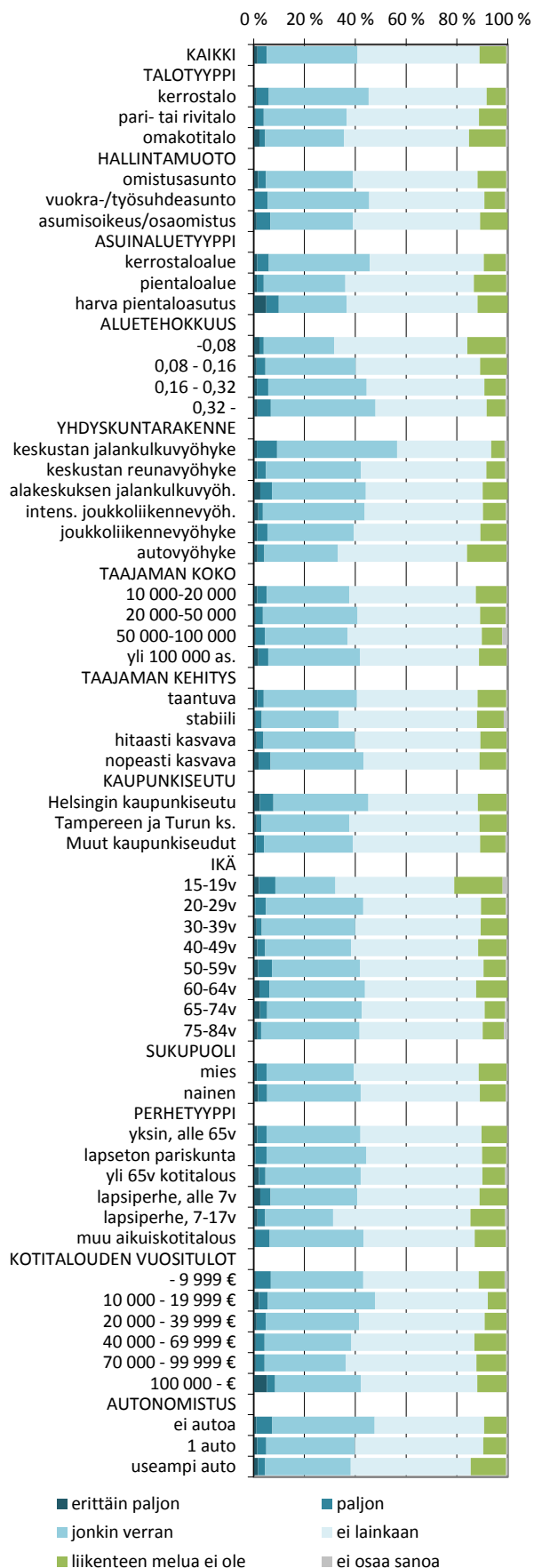
Liikenteen melu

Vastaajilta kysyttiin liikenteen melun häiritsevyyttä asunnossa, pihalla tai parvekkeella. Vastaajista 41 % pitää liikenteen melua vähintään jonkin verran häiritsevänä (kuva 21). Kuitenkin vain 1,5 % liikenteen melu häiritsee erittäin paljon ja 3,7 % paljon. Toisaalta 59 % vastaajista liikenteen melu ei häiritse lainkaan tai sitä ei ole. Ajallisessa seurannassa liikenteen melun häiritsevänä kokevien osuus näyttää hiukan nousseen (kuva 20), mutta ajalliseen seurantaan vaikuttaa myös kysymyksen muotoilun muutos. Aiemmin kysyttiin melun häiritsevyyttä vain asunnossa, vuoden 2016 kyselyssä myös pihalla tai parvekkeella.

Erot liikenteen melun häiritsevyydessä erityyppisten alueiden välillä ovat samankaltaiset kuin erot tyytyväisyydessä rauhallisuuteen, mutta eivät yhtä selvät. Keskustoissa, tiiviisti rakennetuilla alueilla ja kerrostaloalueilla häiritsevää liikenteen melua kokee suurempi osuus kuin autovyöhykkeellä, väljästi rakennetuilla alueilla ja pientaloalueilla. Toisaalta harvan pientaloasutuksen vyöhykkeellä on erityisen paljon niitä, joita liikenteen melu häiritsee erittäin paljon. Helsingin kaupunkiseudulla useampi kokee häiritsevää liikenteen melua kuin muilla kaupunkiseuduilla.

Kuva 20. Liikenteen melun häiritsevyyden asunnossa, pihalla tai parvekkeella 2004–2016. Vuosina 2004–2010 kysyttiin liikenteen melun häiritsevyyttä vain asunnossa. Vuonna 2010 otettiin mukaan uusi vastausvaihtoehto 'liikenteen melua ei ole'. Mukana vain 15–74v vastaajat ajallisen vertailukelpoisuuden vuoksi.

Kuva 21. Liikenteen melun häiritsevyyden asunnossa, pihalla tai parvekkeella (15–84v).

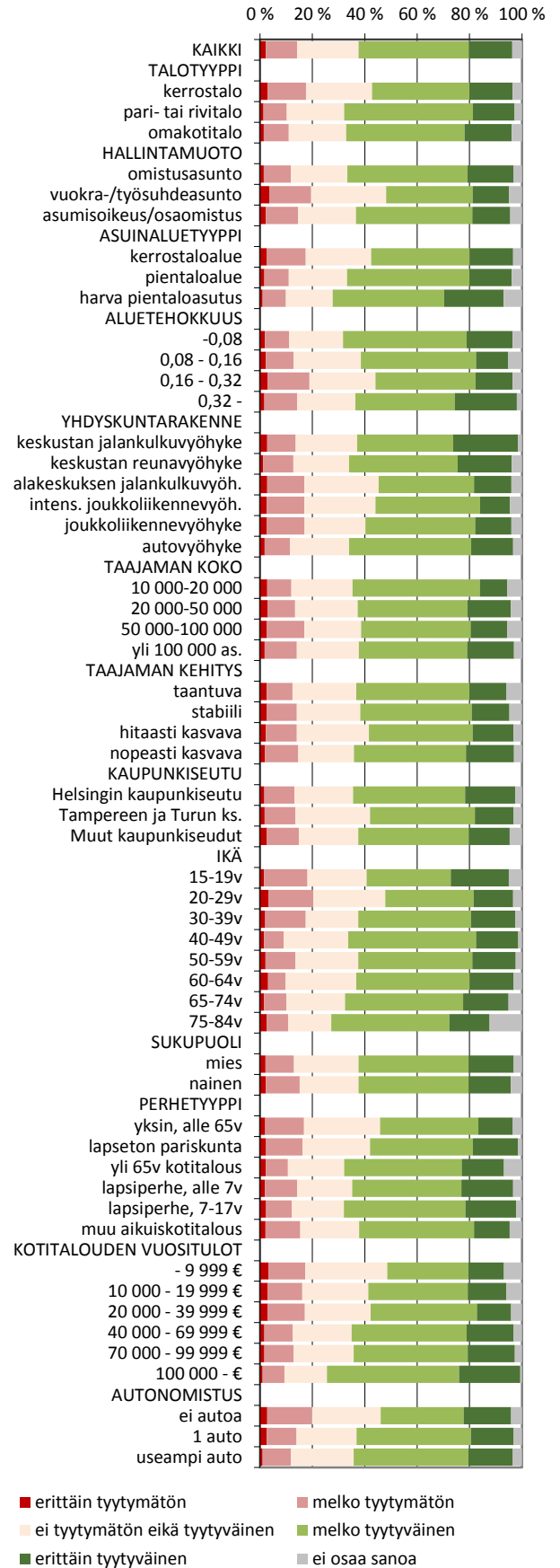
2.3 Arkkitehtuuri ja ilme

Vastaajista 59 % on melko tai erittäin tyytyväisiä asuinalueensa arkkitehtuuriin ja ilmeeseen, 14 % on melko tai erittäin tyytymättömiä (kuva 22).

Alueen arkkitehtuuriin ja ilmeeseen tyytymättömiä on eniten kerrostaloissa ja vuokra-asunnoissa erityisesti lähiövyöhykkeellä, eli toiseksi tiiveimmässä aluetehokkuusluokassa, alakeskuksissa ja joukkoliikennevyöhykkeillä.

Väestöryhmien erot heijastelevat asuinpaikkaeroja. Esimerkiksi pienemmissä tulo-luokissa alueen arkkitehtuuriin ja ilmeeseen ollaan tyytymättömämpiä kuin ylemmissä tulo-luokissa. Toisaalta nuoret ovat tyytymättömämpiä kuin ikääntyneet.

Alueen arkkitehtuuriin ja ilmeeseen tyytyväisimpiä ovat pientaloasukkaat, erityisesti harvan pientaloasutuksen alueella asuvat.

Kuva 22. Vastaajien (15–84v) tyytyväisyys asuinalueen arkkitehtuuriin ja ilmeeseen.

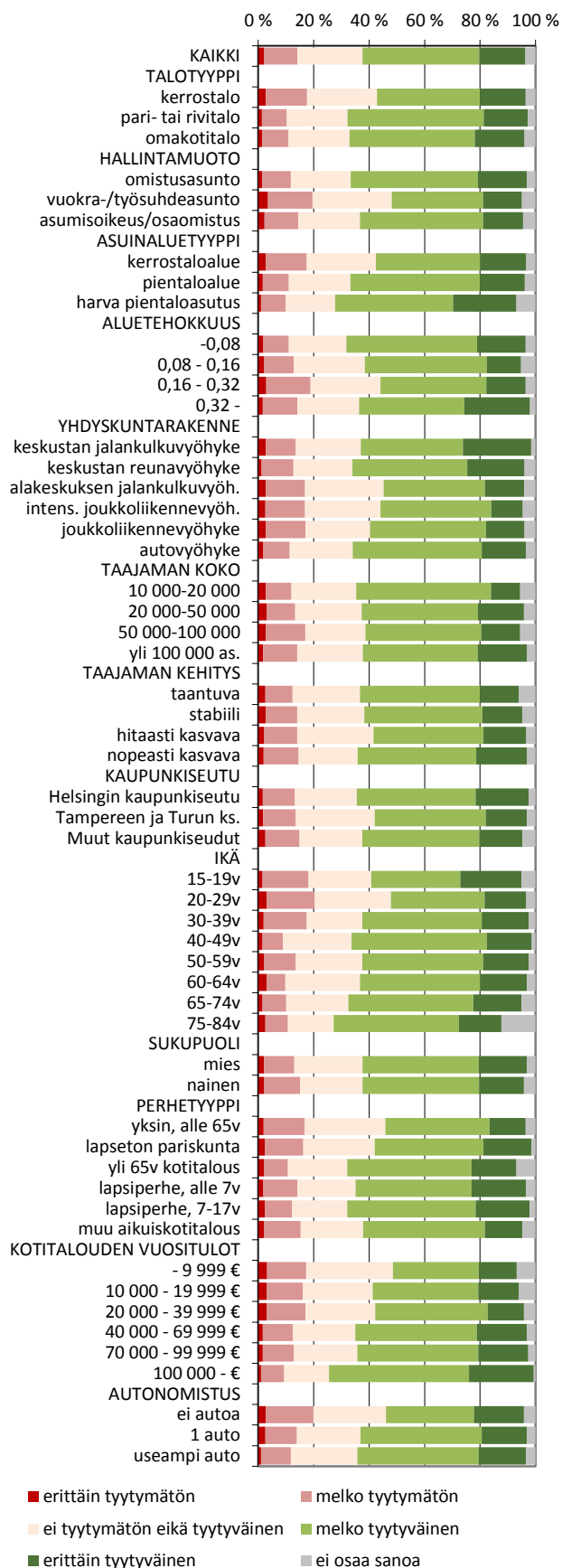
2.4 Alueen siisteys

Vastaajista 78 % on melko tai erittäin tyytyväisiä alueen siisteyteen ja puhtauteen ja 8,5 % melko tai erittäin tyytymättömiä (kuva 23).

Tyytymättömiä on eniten samoilla alueilla kuin alueen arkkitehtuuriin ja ilmeeseenkin tyytymättömiä eli kerrostaloissa ja vuokra-asunnoissa lähiövyöhykkeellä. Lisäksi myös keskustoissa on tyytymättömyyttä siisteyteen. Toisaalta taantuvissa taajamissa on eniten erittäin tyytymättömiä alueen siisteyteen, 3,4 % vastaajista.

Väestöryhmien erot heijastelevat asuinpaikkaeroja. Esimerkiksi pienemmissä tulo luokissa alueen siisteyteen ollaan tyytymättömpiä kuin ylemmissä tulo luokissa.

Alueen siisteyteen tyytyväisimpiä ovat autovyöhykkeellä, pientaloalueella ja omakotitalossa asuvat vastaajat.

Kuva 23. Vastaajien (15–84v) tyytyväisyys asuinalueen siisteyteen ja puhtauteen.

2.5 Asuinalueen esteettömyys

Vastaajista suurin osa, 63 % on melko tai erittäin tyytyväisiä asuinalueensa esteettömyyteen ja vain 5 % on melko tai erittäin tyytymättömiä (kuva 24). Iso osa vastaajista ei osaa ottaa esteettömyyteen kantaa, jos ei ole siihen omassa elämässä joutunut kiinnittämään huomiota.

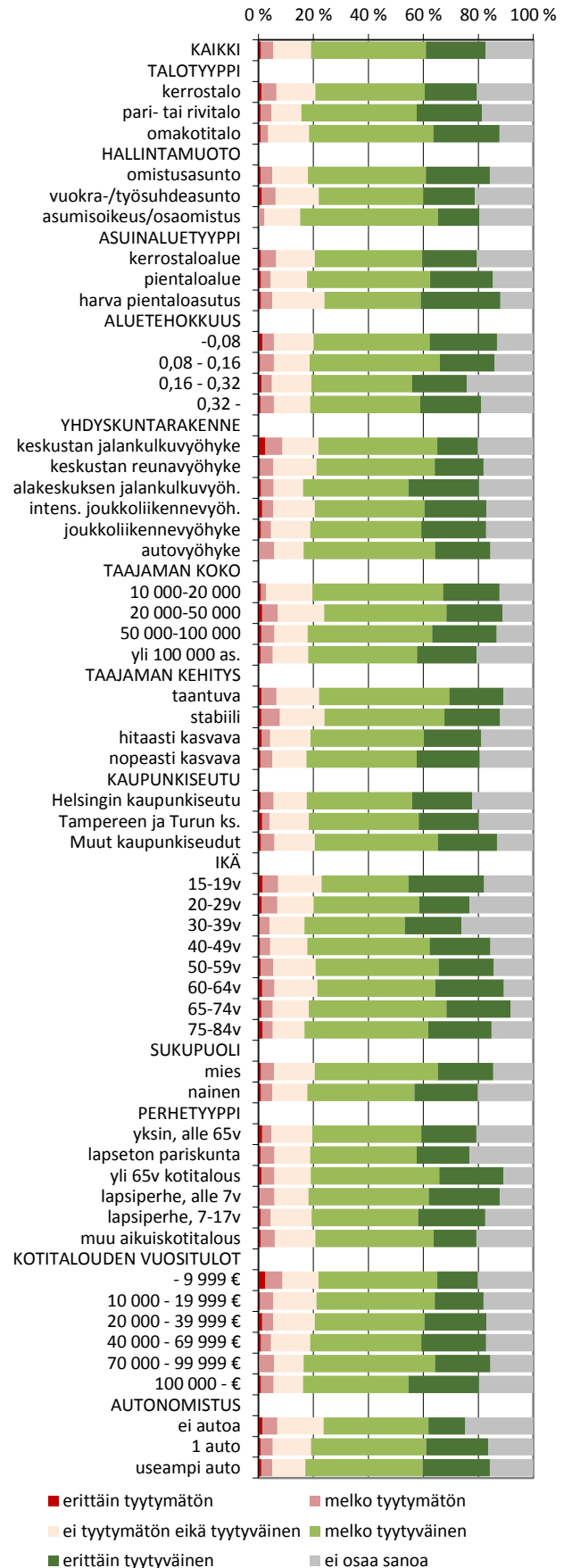
Alueelliset erot ovat pieniä. Keskustoissa ja kerrostaloissa asuvissa vastaajissa tyytymättömiä on jonkun verran enemmän. Myös väestöryhmien väliset erot ovat pieniä. Vaikka esteettömyys on ikääntyneille erityisen tärkeää, tyytymättömyys ei kasva ikääntymisen myötä. Pienimmässä tuloluokassa tyytymättömiä on keskimääräistä enemmän.

2.6 Täydennysrakentaminen

Täydennysrakentaminen on keskeinen keino yhdyskuntarakenteen eheyttämiseen, olemassa olevan infrastruktuurin käyttöasteen kasvattamiseen ja arkiliikenteen vähentämiseen. Sen avulla voidaan myös ylläpitää ja kehittää asuinalueiden palveluita ja väestöpohjaa samaan aikaan kun väestö vähenee vanhassa asutokannassa asutokuntien koon pienentymisen ja asumisväljyyden kasvamisen vuoksi. Täydennysrakentaminen voi kuitenkin aiheuttaa myös haittoja asukkaiden näkökulmasta, kuten viheralueiden vähenemistä tai ikkunanäkymien estymistä.

Vastaajista 35 % hyväksyy täydennysrakentamisen omalla asuinalueella, jos sen sijoittamiseen ja suunnitteluun pääsee itse vaikuttamaan, 31 % hyväksyy ehkä ja 22 % ei hyväksy (kuva 26). Vuonna 2010 täydennysrakentamisen omalla asuinalueella hyväksyi peräti 54 % vastaajista, joten selkeä hyväksyntä täydennysrakentamiselle on vähentynyt (kuva 25). Toisaalta myös niiden osuus, jotka eivät hyväksy täydennysrakentamista, on pienentynyt. Vastaavasti epävarmojen osuus on kasvanut.

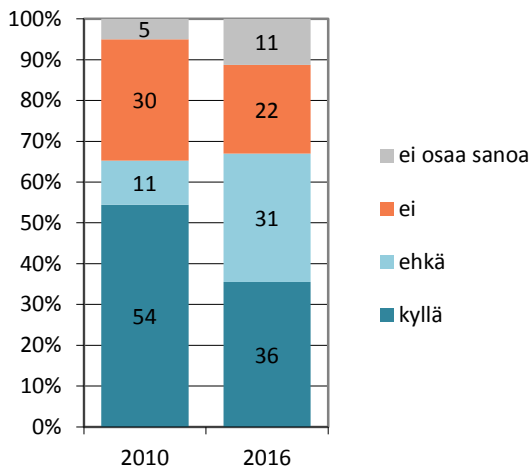
Täydennysrakentaminen hyväksytään parhaiten harvan pientaloasutuksen alueella eli taajamien reuna-alueiden väljästi rakennetuilla omakotitaloalueilla, jossa täydennysrakentamisvaraa on eniten ja sen hyödyt esimerkiksi palveluiden paranemiseen näkyvät selvemmin.

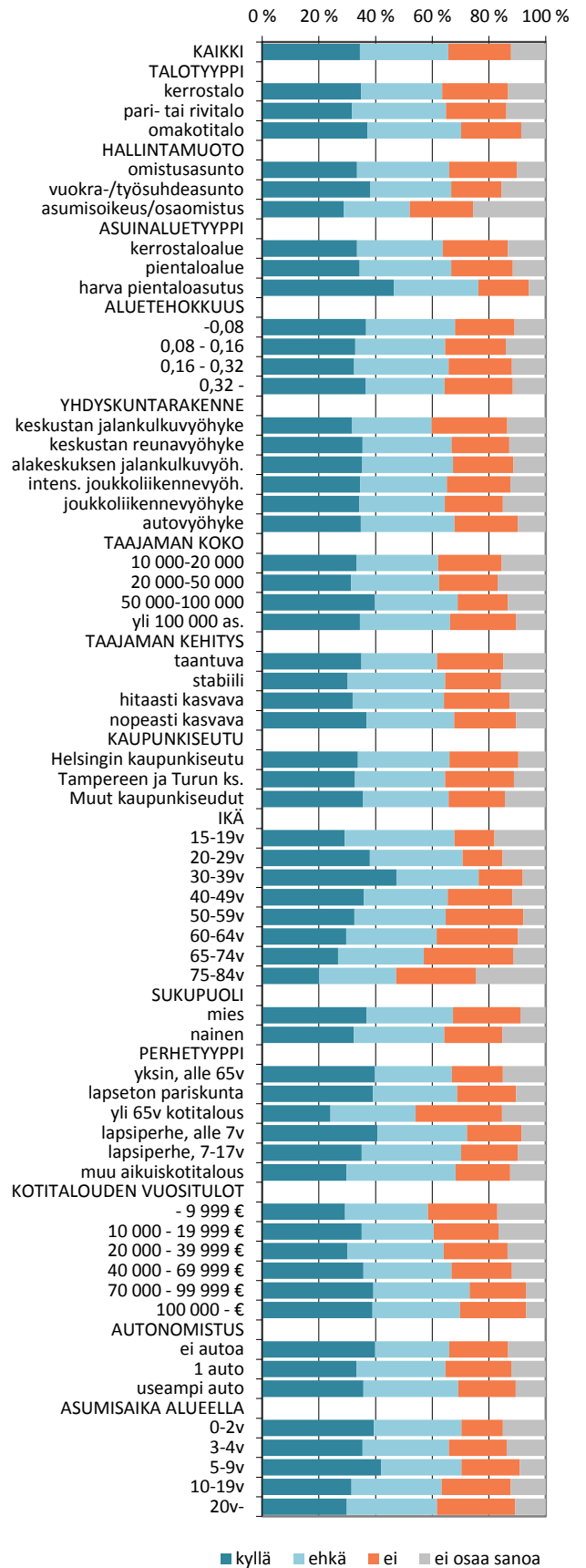
Kuva 24. Vastaajien (15–84v) tyytyväisyys asuinalueen esteettömyyteen.

Toisaalta nykyisen rakentamisen tiiveys ei näytä vaikuttavan suhtautumiseen, vaan täydennysrakentamiseen suhtaudutaan lähes yhtä positiivisesti niin tiiviillä kerrostaloalueilla kuin väljillä pientaloalueillakin. Keskustoissa täydennysrakentamiseen suhtaudutaan hiukan kriittisemmin kuin muualla, 27 % keskustoissa asuvista vastustaa täydennysrakentamista.

Väestöryhmistä asuinalueen täydennysrakentamiseen suhtautuvat positiivisimmin 30–39-vuotiaat ja kielteisimmin ikääntyneet, joista lähes kolmannes vastustaa täydennysrakentamista. Ikääntyneille elinympäristön tuttuus ja pysyvyys ovat tärkeämpiä tekijöitä kuin muille ja muutoksiin on vaikeampi sopeutua. Ikääntyneet ovat myös asuneet asuinalueella keskimäärin yli 25 vuotta. Pitkä asumisaika lisää kriittisyyttä asuin ympäristön täydennysrakentamista kohtaan.

Kuva 25. Hyväksyykö täydennysrakentamisen omalla asuinalueella, jos sen sijoittamiseen ja suunnitteluun pääsee itse vaikuttamaan. 2010–2016. Mukana vain 15–74v vastaajat ajallisen vertailukelpoisuuden vuoksi.

Kuva 26. Hyväksyykö täydennysrakentamisen omalla asuinalueella, jos sen sijoittamiseen ja suunnitteluun pääsee itse vaikuttamaan (15–84v).

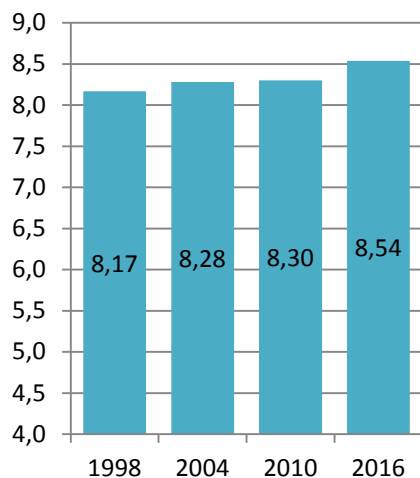
2.7 Arvosanat asunnolle, pihalle ja asuinalueelle

Arvosana asunnolle

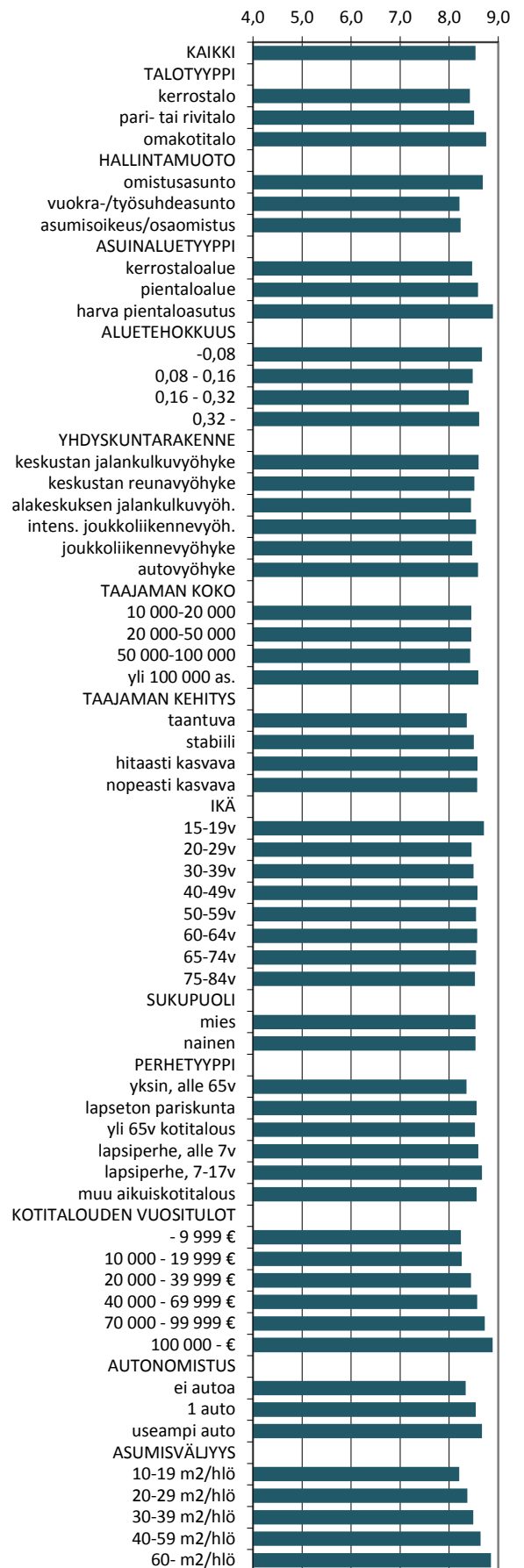
Vastaajia pyydettiin antamaan asunnolleen kouluarvosana asteikolla 4–10. Asunto saa vastaajilta keskimäärin arvosanan 8,5 (kuva 28). Asunnolle annettu arvosana on koko seurantaajan vuodesta 1998 asti ollut nousussa (kuva 27).

Eri vastaajaryhmien antamien arvosanojen erot ovat pieniä. Omakotitalo- ja omistusasunnot saavat keskimäärin paremman arvosanan kuin kerrostalo- ja vuokra-asunnot. Korkeimmat arvosanat saavat taajamien reuna-alueiden harvaan rakennetut omakotitaloasunnot. Kasvavissa taajamissa asunnolle annetaan keskimäärin hiukan parempi arvosana kuin taantuvissa taajamissa, mutta erot ovat pieniä. Autottomat asuvat useammin kerrostaloissa ja vuokra-asunnoissa, minkä vuoksi heidän arvosanansa on alempi kuin autollisten talouksien.

Väestön sosioekonomiset erot ovat yhteydessä asumisen laatuun. Hyvätuloisimmat asutokunnat antavat yli puoli numeroa paremman arvosanan asunnolleen kuin pienituloiset. Samankokoinen arvosanojen ero on nähtävissä asumisväljyydessä, väljimmin asuvat antavat yli puoli numeroa paremman arvosanan asunnolleen kuin ahtaasti asuvat. Ahtaasti asuvatkin antavat asunnolleen silti arvosanaksi keskimäärin 8,2.

Kuva 27 Vastaajien arvosana asunnolleen 1998–2016. Mukana vain 15–74v vastaajat ajallisen vertailukelpoisuuden vuoksi.

Kuva 28. Vastaajien (15–84v) arvosana asunnolleen.

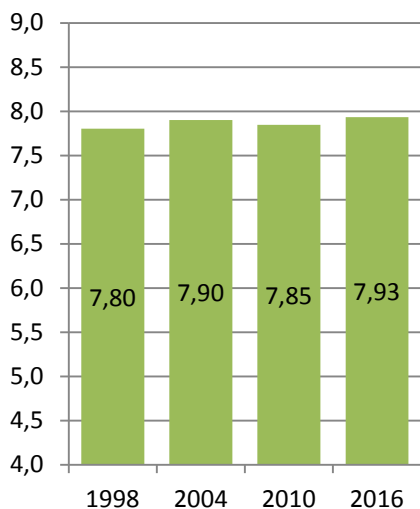

Arvosana pihalle

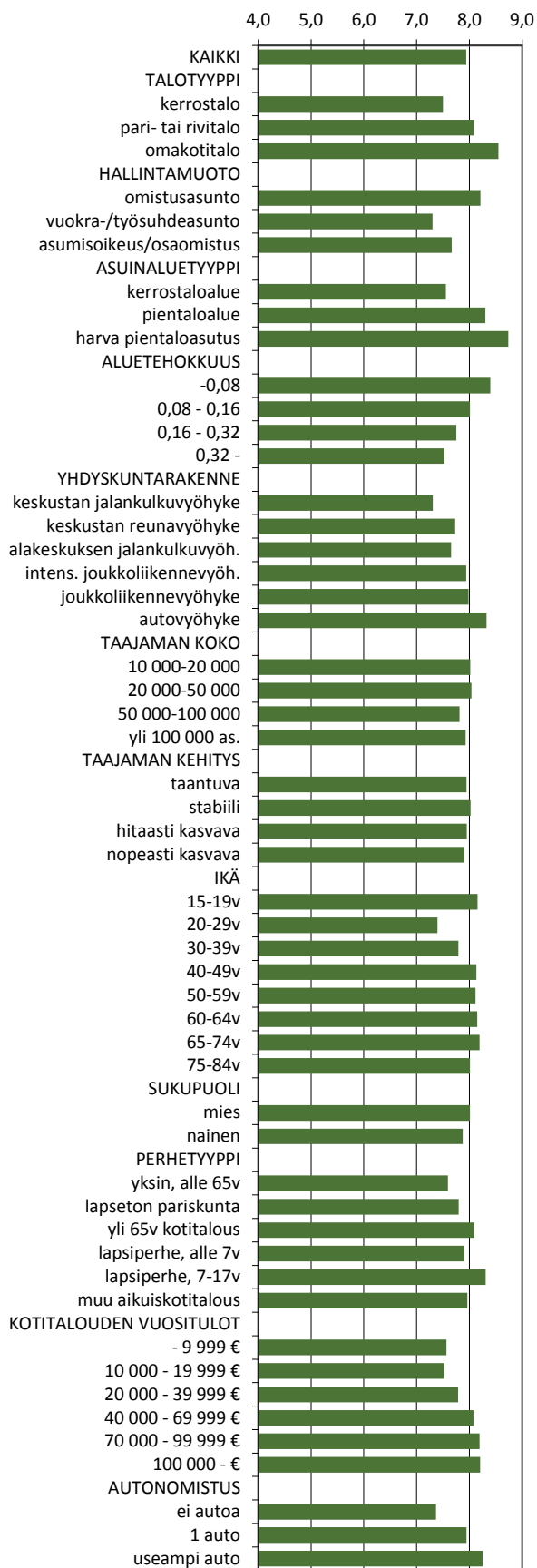
Vastaajia pyydettiin antamaan asuintalonsa pihalle kouluarvosana asteikolla 4–10. Piha saa vastaajilta keskimäärin arvosanan 7,9 (kuva 30). Pihalle annettu arvosana on hiukan korkeampi kuin vuonna 1998, mutta vastaavaa nousua kuin arvosanassa asunnolle ei ole havaittavissa (kuva 29).

Erot talotyyppien ja asuinalueityyppien välillä ovat suuremmat kuin asunnon arvosanoissa. Talotyyppi ja yhdyskuntarakenteellinen sijainti vaikuttavat kaikkein eniten pihan saamaan arvosanaan. Omakotitalojen piha saa keskimäärin yli yhden numeron paremman arvosanan kuin kerrostalon piha. Samoin autovyöhykkeellä asuvat antavat numeron paremman arvosanan pihalleen kuin keskustassa asuvat. Aluetehokkuudeltaan kaikkein väljimmillä alueilla pihat saavat lähes numeron paremman arvosanan kuin tiiveimmillä alueilla asuvat. Omistusasuntojen pihojen saama korkeampi arvosana vuokra-asuntojen pihoihin verrattuna johtuu pääasiassa omistusasuntojen pientalovaltaisuudesta.

Taantuvien ja kasvavien taajamien välillä eroja ei ole juuri lainkaan. Kasvavissa taajamissa kerrostaloasuntojen osuus on selkeästi suurempi kuin taantuvissa taajamissa, joten pihan saaman arvosanan olisi odottanut olevan taantuvilla alueilla korkeampi. Väestöryhmien erot arvosanoissa heijastelevat talotyyppieroja.

Kuva 29. Vastaajien arvosana pihalleen 1998–2016. Mukana vain 15–74v vastaajat ajallisen vertailukelpoisuuden vuoksi.

Kuva 30. Vastaajien (15–84v) arvosana pihalleen.

Arvosana asuinalueelle

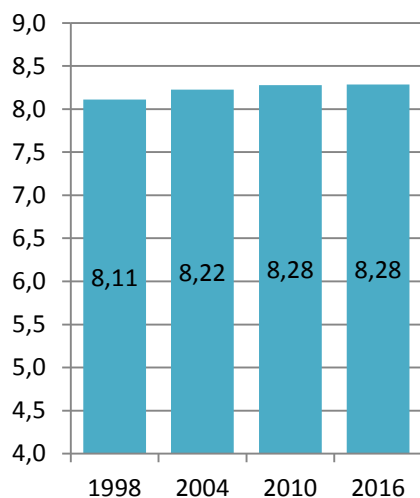
Vastaajia pyydettiin antamaan asuinalueelleen kouluarvosana asteikolla 4–10. Asuinalue saa vastaajilta keskimäärin arvosanan 8,3 (kuva 32). Asuinalueelle annettu arvosana nousi vuosina 1998–2010, mutta on nyt pysynyt samana kuin edellisessä barometrissa vuonna 2010 (kuva 31).

Eri aluetyyppien väliset erot ovat samansuuntaiset kuin arvosanoissa asunnolle, mutta vieläkin pienemmät. Erityyppiset asuinalueet saavat siis lähes samanlaiset arvostukset. Pientalovaltaiset asuinalueet saavat keskimäärin kaksi kymmenystä paremman arvosanan kuin kerrostaloalueet. Keskustoissa ja niiden läheisyydessä sekä toisaalta autovyöhykkeellä asuvat antavat hiukan paremmat arvostukset asuinalueelleen kuin alakeskuksissa ja joukkoliikennevyöhykkeen lähiöissä asuvat.

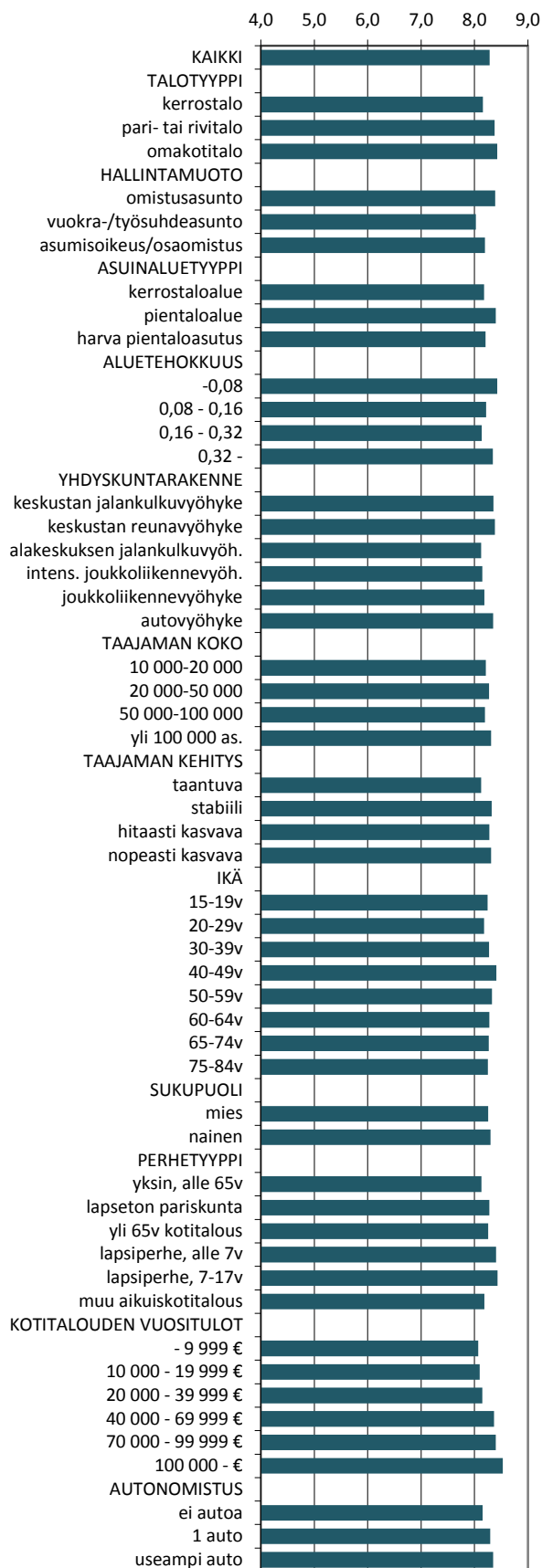
Taajamien reuna-alueiden harvaan rakennetut pientaloalueet saavat hiukan alemman arvosanan kuin tiiviimmät pientaloalueet, vaikka arvostukset asunnolle ja pihalle olivat näillä alueilla korkeimmat.

Aluetehokkuuden mukaan tarkasteltuna parhaan arvosanan saavat sekä kaikkein väljimmät että kaikkein tiiveimmät alueet.

Väestöryhmien erot arvosanoissa ovat hyvin pieniä. Hyvätuloisten paremmat mahdollisuudet valikoida asuinalueensa näkyy korkeampina arvostuksina pienituloisiin verrattuna.

Kuva 31. Vastaajien arvosana asuinalueelleen 1998–2016. Mukana vain 15–74v vastaajat ajallisen vertailukelpoisuuden vuoksi.

Kuva 32. Vastaajien (15–84v) arvosana asuinalueelleen.

3 Palvelut

3.1 Kaupalliset palvelut

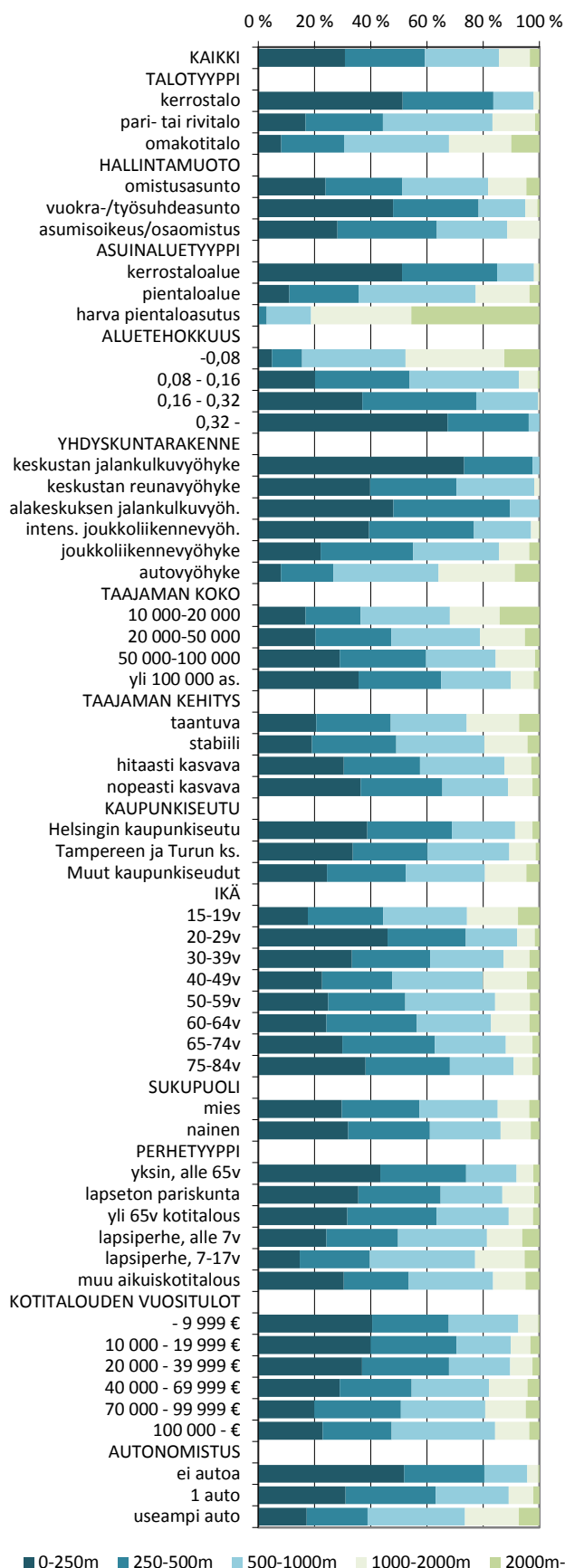
Etäisyys ruokakauppaan

Ruokakauppapalveluiden saavutettavuutta analysoitiin Tilastokeskuksen yritys- ja toimipaikkarekisterin pohjalta laaditun päivittäistavara-kauppa-aineiston perusteella. Vastaajien asuinpaikan sijaintia tarkasteltiin suhteessa ruokakauppojen sijaintiin paikkatietoanalyyseina. Etäisyydet ruokakauppaan ovat linnuntietäisyyksiä.

Ruokakauppa on yleensä hyvin saavutettavissa Asukasbarometrin kohdealueilla eli kaupunkimaisilla asuinalueilla. Kaikista vastaajista alle 250 metrin etäisyydellä ruokakaupasta asuu 31 % ja korkeintaan 500 metrin etäisyydellä 59 % (kuva 33). Puolen kilometrin kauppamatka on vielä käveltävissä tai pyöräiltävissä, sitä pidemmällä kauppamatkoilla käytetään pääasiassa autoa (ks. luku 5.7). Yli kilometrin matka lähimpään kauppaan on 14 %:lla vastaajista. Ruokakaupan saavutettavuus on pysynyt suunnilleen samalla tasolla kuin vuonna 2010.

Etäisyys lähimpään ruokakauppaan vaihtelee huomattavasti alueittain. Paras saavutettavuus on keskustoissa, joissa peräti 98 % vastaajista asuu alle 500 metrin etäisyydellä kaupasta. Tiiviisti rakennetuilla alueilla ja kerrostaloalueilla saavutettavuus on hyvä. Suurimmissa sekä nopeasti kasvavissa taajamissa kaupan saavutettavuus on huomattavasti parempi kuin pienemmissä tai taantuvissa taajamissa. Heikoimmin ruokakauppa on saavutettavissa väljästi rakennetuilla alueilla, autovyöhykkeellä ja harvan pientaloasutuksen alueella, jälkimmäisessä vain 3 % asuu enintään puolen kilometrin etäisyydellä kaupasta.

Väestöryhmien eroihin vaikuttavat asuinpaikkaerot. Parhaiten ruokakauppapalvelut ovat saavutettavissa nuorille aikuisille, yksin asuville, autottomille ja pienituloisille, jotka asuvat usein keskustoissa ja kerrostaloissa. Autottomista peräti 80 %:lla on enintään 500 metrin

Kuva 33. Vastaajat (15–84v) ruokakaupan etäisyydyöhykkeiden mukaan. Vyöhykkeet ovat linnuntietäisyyksiä.

kauppatkatka. Myös 75–84-vuotiaista 68 % asuu enintään puolen kilometrin etäisyydellä kaupasta. Tässä ikäryhmässä autonkäyttö etenkin kuljettajana vähenee, fyysiset rajoitteet alkavat hankaloittaa asiointia ja lähipalvelut nousevat tärkeämmiksi.

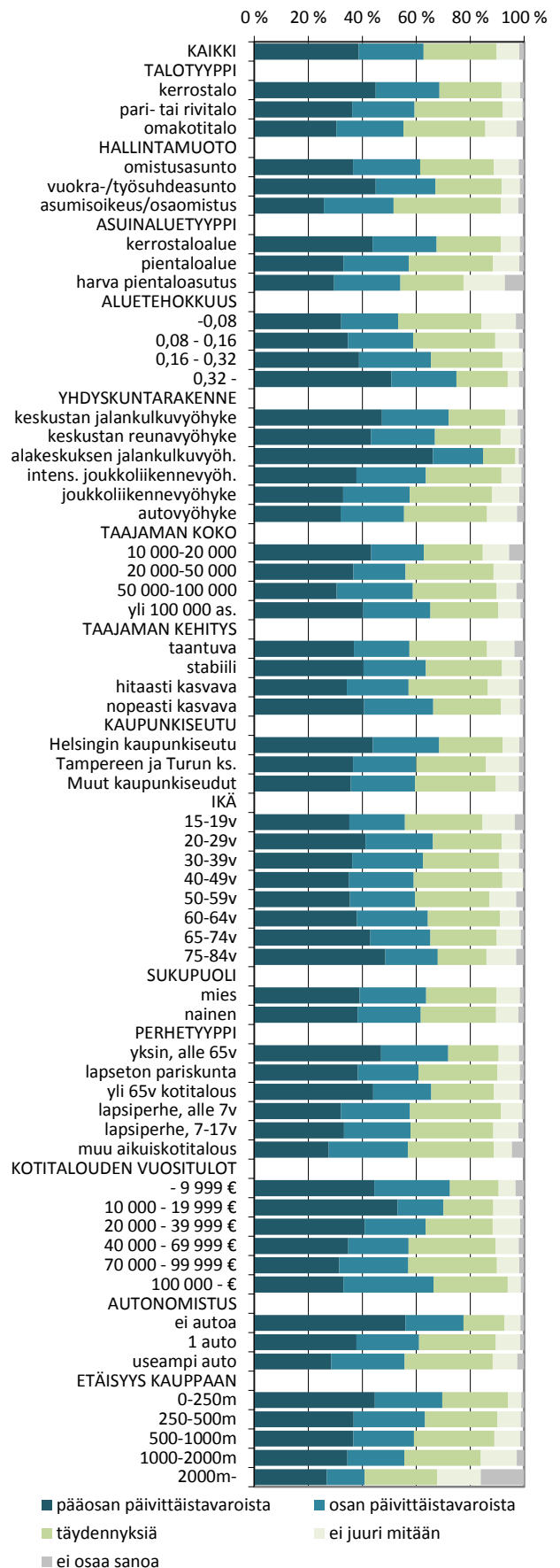
Asuinalueen lähikaupan käyttö

Vastaajilta tiedusteltiin, miten paljon he käyttävät asuinalueen lähikauppaa, ja toisaalta miten paljon asioidaan kauempana esimerkiksi automarketissa, työmatkan varrella tai paremman valikoiman kaupassa. Vastaajista 39 % ostaa pääosan päivittäistavaroista asuinalueen lähikaupasta, 63 % vähintään osan päivittäistavaroista (kuva 34). Vastaajista 8,5 % ei käytä lähintä kaupaa juuri lainkaan.

Kaikkein eniten oman asuinalueen lähikauppaa käytetään alakeskuksissa, joissa peräti kaksi kolmesta ostaa pääosan päivittäistavaroista lähikaupasta. Tämä voi selittyä sillä, että alakeskuksissa on usein yksi iso ruokakauppa tai ostoskeskus, kun taas keskustoissa on paljon kauppiaita, jolloin asiointi suuntautuu helpommin johonkin toiseen kauppaan kuin kaikkein lähimpään. Alakeskuksissa kaupallisiin palveluihin ollaan myös erityisen tyytyväisiä.

Lähikaupan käyttö on yhteydessä etäisyyteen lähikaupasta. Jos lähikauppa on alle 250 metrin etäisyydellä asunnosta, 45 % ostaa sieltä pääosan ruokatarvikkeista, mutta jos lähikauppa on yli 2 km, enää 27 % käyttää pääosin sitä. Tämän vuoksi kerrostaloalueilla, tiiviillä alueilla ja keskustoissa lähikauppaa käytetään enemmän kuin pientaloalueilla, väljästi rakennetuilla alueilla ja autovyöhykkeellä. Mitä kauempana lähikauppa on, sitä todennäköisemmin matkaan käytetään autoa (ks. luku 5.7), jolloin on helppo valita jokin muu kauppa tai automarket. Kauppatkatka saatetaan myös yhdistää muuhun matkaketjuun, esimerkiksi asioidaan kaupassa työmatkan varrella.

Väestöryhmien erot ilmentävät asuinpaikkaeroja. Autottomat, yksin asuvat ja yli 75-vuotiaat käyttävät useimmin lähikauppaa.

Kuva 34 Vastaajat (15–84v) lähikaupan käytön mukaan.

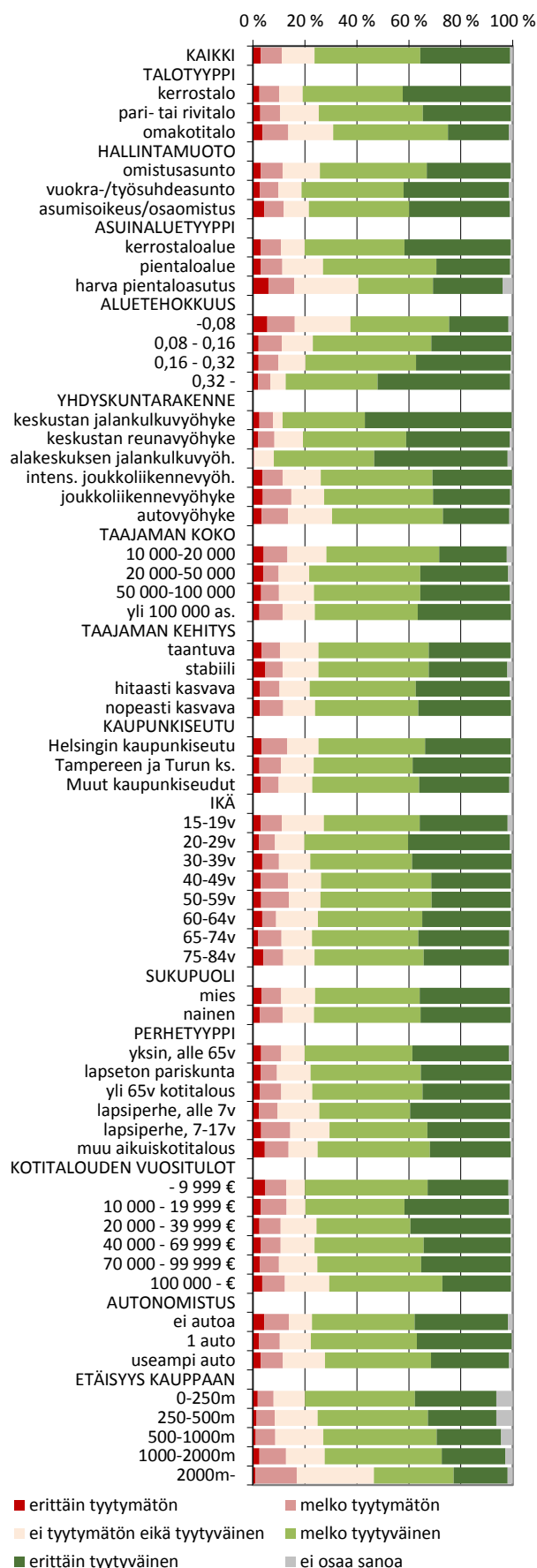
Tyytyväisyys kaupallisiin palveluihin

Vastaajat ovat suhteellisen tyytyväisiä asuinalueen kaupallisiin palveluihin. Vastaajista 75 % on melko tai erittäin tyytyväisiä ja 11 % melko tai erittäin tyytymättömiä (kuva 35).

Kaikkein tyytyväisimpiä asuinalueen kaupallisiin palveluihin ovat alakeskuksissa asuvat vastaajat, tyytymättömiä on heistä alle 1 %. Alakeskukset ovat kaupunkiseutujen kehyskuntien kuntakeskuksia tai kaupunkien toiminnoittaan monipuolisia kaupunginosakeskuksia. Näillä alueilla palvelut ovat kattavia ja hyvin saavutettavissa, lähikauppaa käytetään paljon eikä asiointi suuntaudu kovin paljoa alueen ulkopuolelle. Tyytyväisiä ovat myös keskustojen ja tiiviisti rakennettujen alueiden asukkaat.

Tyytymättömiä asuinalueen kaupallisiin palveluihin ovat väljästi rakennetuilla pientaloalueilla asuvat. Joukkoliikennevyöhykkeellä ja autovyöhykkeellä kaupallisiin palveluihin ollaan lähes yhtä tyytyväisiä. Myöskään taantuville ja kasvaville taajamilla ei ole juuri eroa.

Etäisyys lähimpään ruokakauppaan korreloi kaupallisiin palveluihin tyytyväisyyden kanssa, mutta niistäkin vastaajista, joilla ruokakauppaan on korkeintaan 250 metriä, 8 % on tyytymättömiä alueen kaupallisiin palveluihin. Myös autottomissa ja pienissä tuloluokissa on enemmän tyytymättömiä, vaikka he asuvat usein keskustoissa ja tiiviisti rakennetuilla alueilla. Autottomille asuinalueen palvelutason ja palveluiden saavutettavuuden kriteerit ovat kuitenkin erilaiset kuin autollisilla, jotka pystyvät helpommin hakemaan palveluita kauempaa.

Kuva 35. Vastaajien (15–84v) tyytyväisyys asuinalueen kaupallisiin palveluihin.

3.2 Peruskoulu

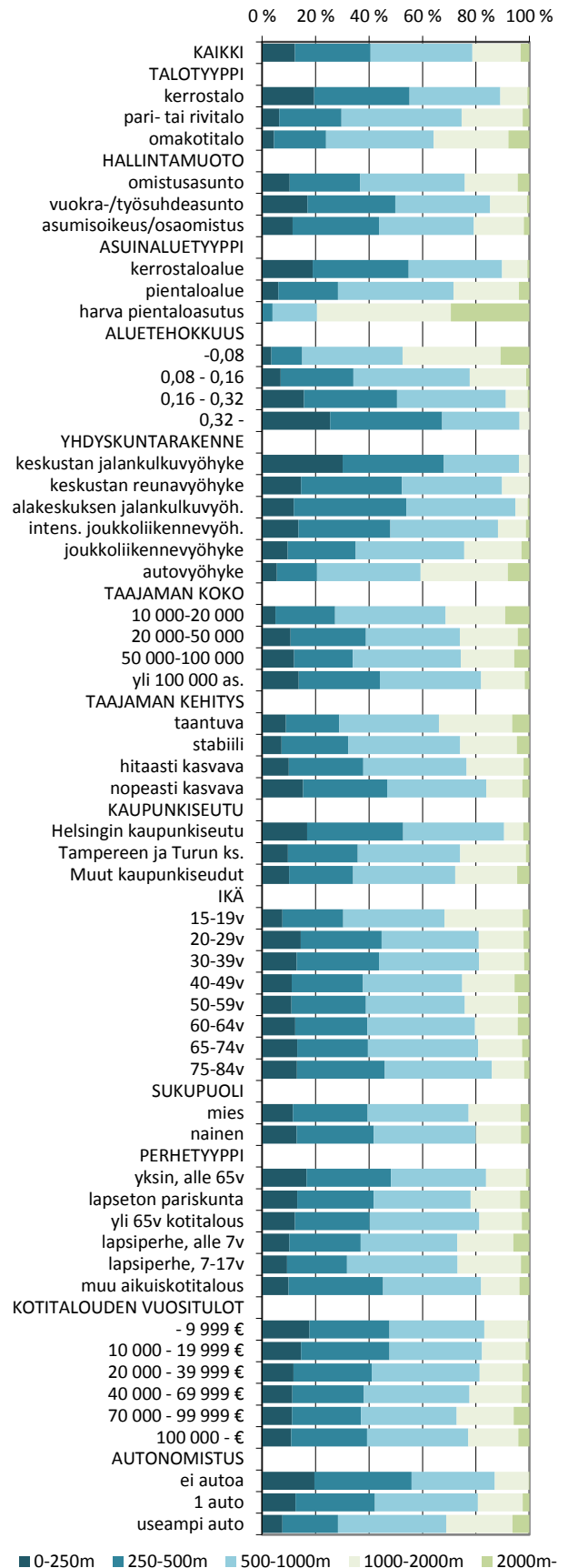
Etäisyys alakouluun

Alakoulujen saavutettavuutta analysoitiin Tilastokeskuksen oppilaitosrekisterin avulla. Vastajien asuinpaikan sijaintia suhteessa alakoulujen sijaintiin tarkasteltiin paikkatietoanalyysina. Etäisyydet alakouluun ovat linnuntie-etäisyyksiä. Asuinympäristön suunnitteluperiaatteissa 1970-luvulla kaupunkimaisten asuinalueiden tavoitteena pidettiin korkeintaan 500 metrin jalankuluetäisyyttä asunnosta alakouluun (Asuinympäristön suunnitteluperiaatteet 1975). Myöhemmin valtakunnallisia suosituksia palveluetaisyyksistä ei ole annettu.

Kaikista vastaajista alle 250 metrin etäisyydellä alakoulusta asuu 12 % ja korkeintaan 500 metrin etäisyydellä 41 % (kuva 36). Alakoulu on siis hiukan heikommin saavutettavissa kuin ruokakauppa. Alakoulun saavutettavuus on pysynyt suunnilleen samalla tasolla kuin vuonna 2010 Asukasbarometrin kohdealueilla eli yli 10 000 asukkaan taajamissa.

Alueelliset erot alakoulujen saavutettavuudessa ovat suuria, mutta eivät aivan yhtä suuria kuin ruokakaupan saavutettavuudessa. Alakoulu sijaitsee sitä lähempänä asuntoa, mitä tiiviimmällä asuinalueella ja suuremmassa keskuksessa vastaaja asuu. Lyhimmat etäisyydet ovat keskustoissa asuvilla, joista 68 % asuu korkeintaan puolen kilometrin etäisyydellä alakoulusta. Kerrostaloalueillakin 55 % asuu korkeintaan 500 metrin etäisyydellä. Sen sijaan pisimmät koulumatkat ovat harvan pientaloasutuksen alueella ja autovyöhykkeellä.

Lapsiperheet asuvat usein pientaloissa ja erityisen usein juuri autovyöhykkeellä ja väljillä omakotitaloalueilla. Kouluikäisten lasten perheillä alakoulu onkin kaikista perhetyypeistä heikoimmin saavutettavissa. Pienituloiset ja autottomat asuvat keskimääräistä lähempänä alakoulua.

Kuva 36. Vastaajat (15–84v) alakoulun etäisyydyöhykkeiden mukaan. Vyöhykkeet ovat linnuntie-etäisyyksiä.

Oman lähikoulun käyttö

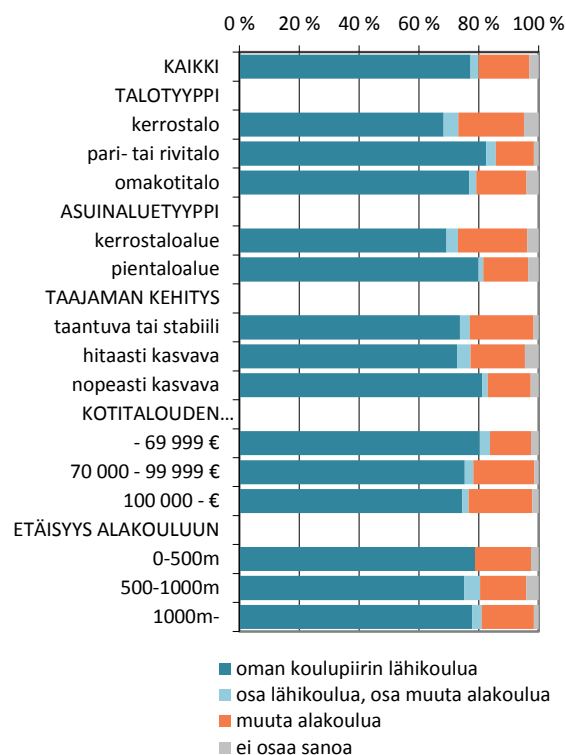
Alakouluikäisten lasten vanhemmilta tiedusteltiin, käyvätkö lapset oman koulupiirin lähikoulua vai jotain muuta koulua. Muun kuin oman lähikoulun valinta on viime vuosina lisääntynyt niin kutsutun koulushoppailun vuoksi, kun lapsi halutaan oppimistuloksiltaan korkeatasoisempaan kouluun tai painotuskouluun. Tämän on havaittu aiheuttavan ongelmia, kuten koulujen ja asuinalueiden eriarvoistuminen sekä oppimistulosten heikentyminen (mm. Bernelius 2013). Myös muita syitä muun koulun valitsemiseen voi olla kuten lapsen koulukyytien järjestäminen, tutun kaveripiirin säilyttäminen tai lähikoulun sisäilmaongelmat.

Alakouluikäisten perheistä 77 %:ssa lapset käyvät oman koulupiirin lähikoulua, 17 %:ssa muuta koulua ja 3 %:ssa perheistä osa lapsista käy lähikoulua ja osa muuta koulua (kuva 37). Alakouluikäisten perheitä on aineistossa vain 169 kappaletta, joten alueellisiin eroihin on suhtauduttava varauksella. Luokituksia on yhdistetty siten, että kussakin luokassa olisi riittävästi vastaajia.

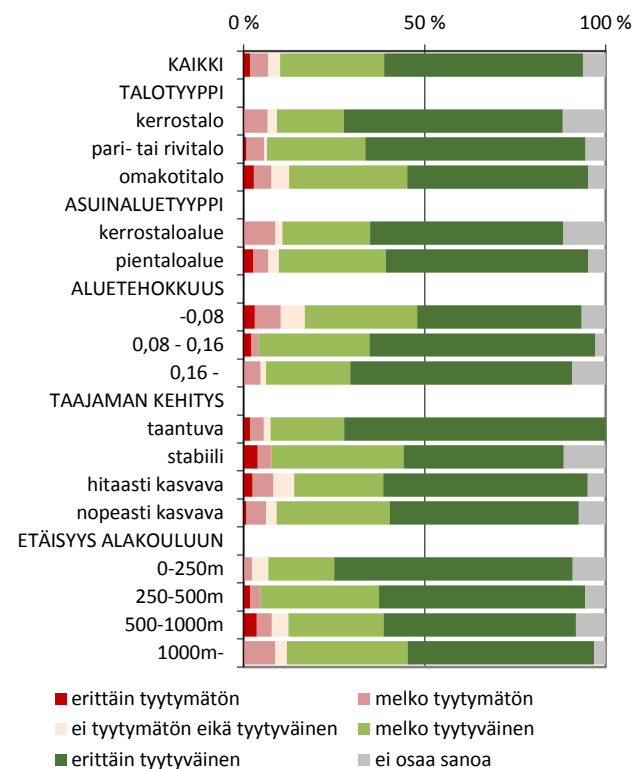
Kerrostaloalueilla suurempi osa lapsista näyttäisi käyvän muuta koulua kuin pientaloalueilla, toisaalta pari- tai rivitaloissa asuvilla lähikoulua suositaan eniten. Aineisto viittaa siihen, että tiiviillä pientaloalueilla ja tiiviillä kerrostaloalueilla lähikoulua suositaan enemmän, kun taas väljillä omakotitaloalueilla ja väljillä kerrostaloalueilla muu kouluvalinta on yleisempi. Etäisyys lähikouluun ei kuitenkaan näytä vaikuttavan siihen, käydäänkö lähikoulua vai muuta koulua. Nopeasti kasvavilla alueilla ja esimerkiksi Helsingin kaupunkiseudulla lähikoulua suositaan enemmän kuin taantuvissa tai stabiileissa taajamissa. Ylemmissä tuloluokissa muu kuin lähikoulu valitaan jossain määrin useammin kuin alemmissä tuloluokissa.

Tyytyväisyys peruskoulupalveluihin

Kouluikäisten lasten (7–17v) perheet ovat pääosin tyytyväisiä asuinalueen peruskoulupalveluihin. Vastaajista 84 % on melko tai erittäin tyytyväisiä ja 7 % melko tai erittäin tyytymättömiä peruskoulupalveluihin (kuva 38).

Kuva 37. Alakouluikäisten perheet alakoulun käytön mukaan. Alakouluikäisten lasten perheitä on aineistossa 169 kpl.

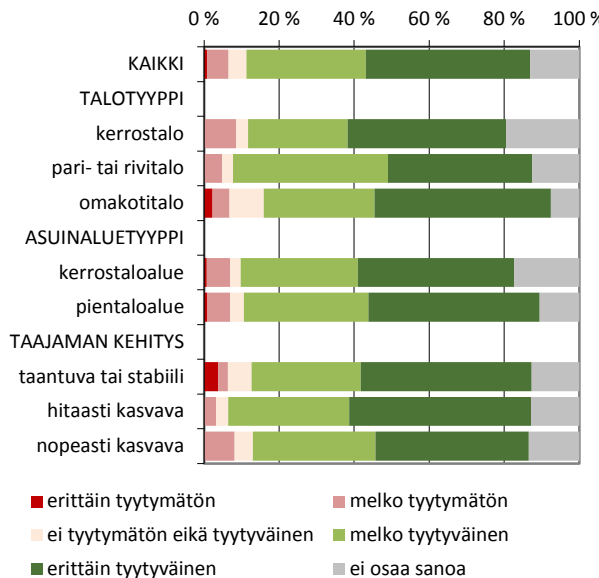
Kuva 38. Kouluikäisten lasten (7–17v) perheiden tyytyväisyys asuinalueen peruskoulupalveluihin. Kouluikäisten perheitä on aineistossa 342 kpl.

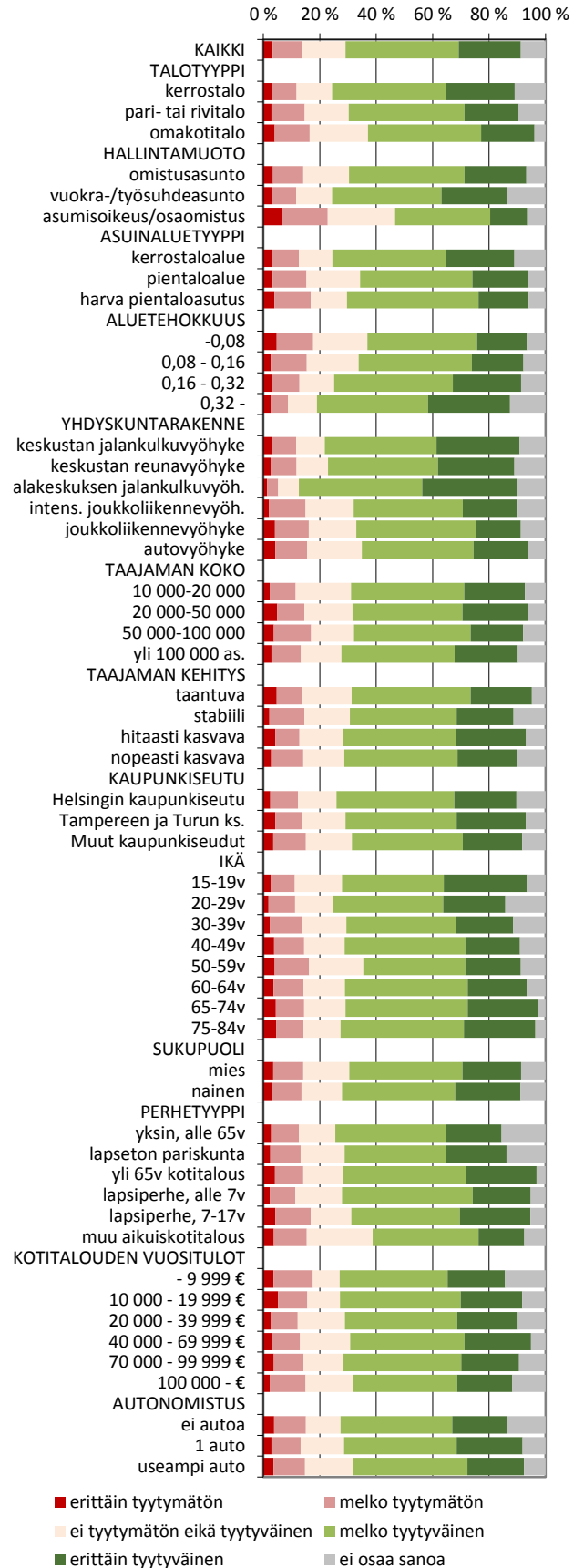
Tyytyväisyys asuinalueen peruskoulupalveluihin korreloi alakoulun etäisyyden kanssa. Mitä lähempänä koulu on vastaajan asuntoa, sitä tyytyväisempiä koulupalveluihin ollaan. Tyytymättömyys on suurinta väljimmän rakennetuilla alueilla, missä etäisyydetkin ovat usein pitkiä. Näillä alueilla erityisesti yläkoulut saattavat sijaita kaukana. Merkittävää eroa kerrostalo- ja pientaloalueiden välillä ei kuitenkaan ole, vaikka omakotitaloasukkaat ovatkin tyytymättömämpiä kuin muut. Suuria eroja ei ole myöskään taantuvien ja kasvavien taajamien välillä.

3.3 Päivähoito

Päiväkoti-ikäisten lasten (0–6v) perheet ovat yleisesti ottaen tyytyväisiä asuinalueen päivähoitopalveluihin. Vastaajista 76 % on melko tai erittäin tyytyväisiä ja 6,5 % melko tai erittäin tyytymättömiä (kuva 39). Päiväkoti-ikäisten perheitä on aineistossa vain 242 kpl, joten alueellisiin eroihin on suhtauduttava varauksella. Merkittäviä eroja eri alueiden välillä ei ole, vaan esimerkiksi kerrostalo- ja pientaloalueilla ollaan yhtä tyytyväisiä päivähoitopalveluihin.

Kuva 39. Päiväkoti-ikäisten lasten (0–6v) perheiden tyytyväisyys asuinalueen peruskoulupalveluihin. Päiväkoti-ikäisten perheitä on aineistossa 242 kpl.

Kuva 40. Vastaajien (15–84v) tyytyväisyys asuinalueen terveyspalveluihin.

3.4 Terveyspalvelut

Asuinalueen terveyspalveluihin ollaan selvästi tyytymättömiä kuin kaupallisiin palveluihin, peruskoulu- ja päivähoitopalveluihin. Vastaajista 62 % on melko tai erittäin tyytyväisiä alueen terveyspalveluihin ja 14 % melko tai erittäin tyytymättömiä (kuva 40).

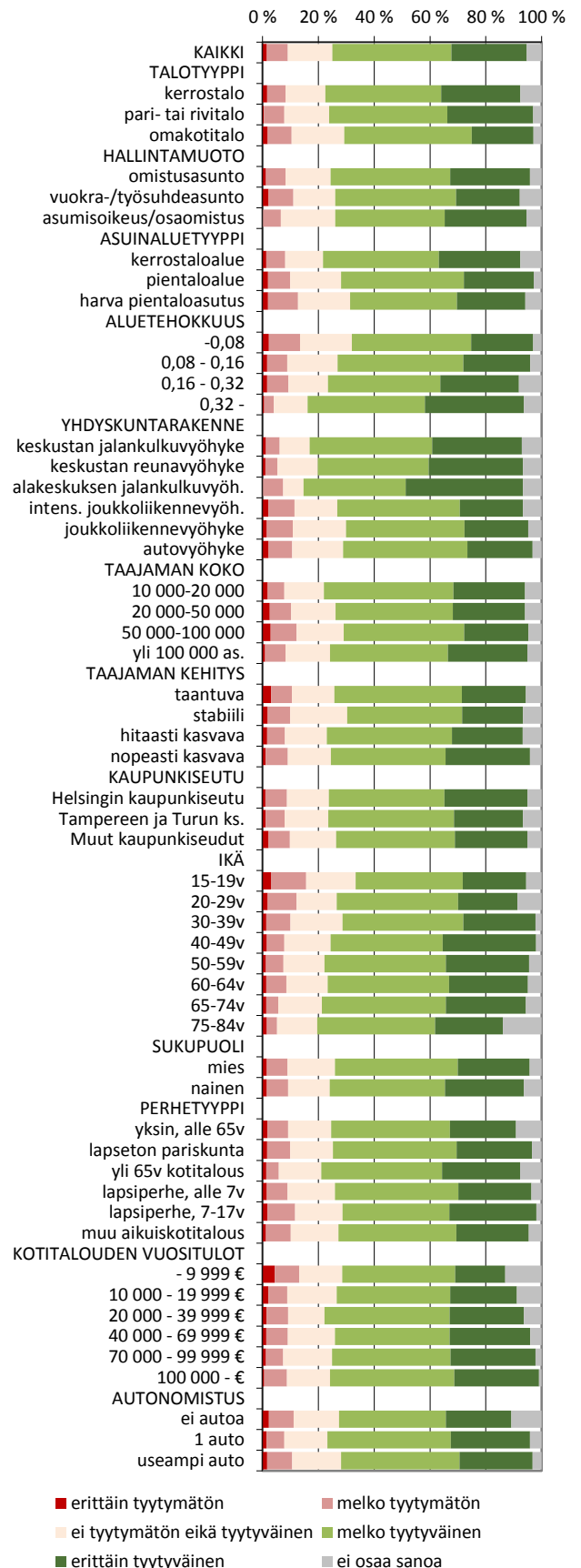
Alueellisia eroja on jonkin verran nähtävissä. Mitä tiiviimmin rakennettu alue, sen tyytyväisempiä terveyspalveluihin ollaan. Tyytyväisimpiä ovat alakeskuksissa asuvat vastaajat, tyytymättömiä omakotitaloasukkaat ja väljien alueiden asukkaat. Taantuvien ja kasvavien taajamien välillä ei juuri ole eroja. Myöskään väestöryhmien välillä ei ole merkittäviä eroja.

3.5 Harrastusmahdollisuudet

Asuinalueen harrastusmahdollisuuksiin ollaan pääosin tyytyväisiä. Vastaajista 70 % on melko tai erittäin tyytyväisiä alueen harrastusmahdollisuuksiin ja 9 % on melko tai erittäin tyytymättömiä (kuva 41).

Tyytyväisimpiä alueen harrastusmahdollisuuksiin ovat tiiviillä alueilla, keskustoissa, keskustojen reunavyöhykkeellä ja alakeskuksissa asuvat vastaajat. Näillä alueilla toimintojen monipuolisuus takaa hyvän harrastetarjonnan. Tyytymättömiä ovat väljään rakennetuilla alueilla asuvat, lähiöissä ja autovyöhykkeellä asuvat vastaajat. Taantuvissa taajamissa erittäin tyytymättömiä on hiukan enemmän kuin muissa taajamissa.

Väestöryhmittäin tyytymättömiä ovat 15–19-vuotiaat nuoret, joille harrastusmahdollisuudet ovat keskeinen viihtyvyystekijä asuinympäristössä. Myös nuoret aikuiset ovat keskimääräistä tyytymättömiä, vaikka asuvat usein tiiviillä alueilla. Tyytyväisyys lisääntyy iän myötä. Ikääntyneille harrastusmahdollisuudet eivät enää ole yhtä tärkeä viihtyvyystekijä. Kaikkein pienimpään tuloluokkaan kuuluvat ovat muita tyytymättömiä alueen harrastusmahdollisuuksiin. Autottomille liikkuminen harrastuksiin on hankalampaa, mutta he asuvat useammin tiiviillä alueilla ja keskuksissa, joissa harrastetarjonta on hyvä ja joukkoliikenne toimii.

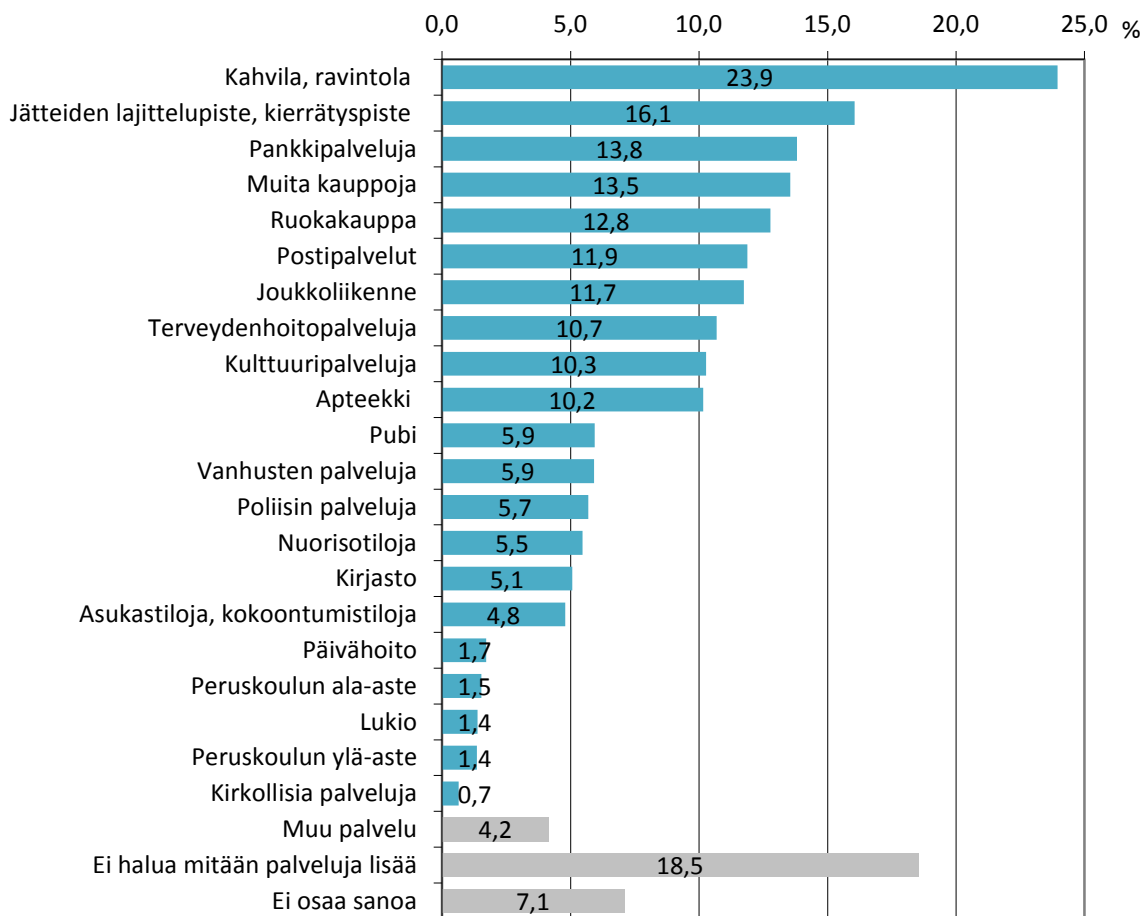
Kuva 41. Vastaajien (15–84v) tyytyväisyys asuinalueen harrastusmahdollisuuksiin.

3.6 Palvelutoiveet

Vastaajia pyydettiin nimeämään korkeintaan kolme tärkeintä palvelutoivetta omalle asuinalueelle. Yli-voimaisesti toivotuin palvelu asuinalueelle on kahvila tai ravintola, sen on maininnut 24 % vastaajista (kuva 42). Seuraavaksi eniten toivotaan jätteiden lajittelupistettä tai kierrätyspistettä. Myös pankkipalveluja, ruokakauppoja ja muita kauppoja, postipalveluja, joukkoliikennettä, terveydenhoitopalveluja, kulttuuripalveluja ja apteekkia on toivonut useampi kuin joka kymmenes vastaaja. Lähes joka viides vastaaja ei toivo mitään palvelua lisää.

Kysymys kysyttiin myös aiemmissa barometreissa, mutta kyselymenetelmän ja kysymyksen muotoilun muuttumisen vuoksi vuodet eivät ole täysin vertailukelpoisia keskenään. Palvelutoiveissa on kuitenkin tapahtunut selvä muutos. Vielä vuonna 2010 ruokakauppa oli ylivertaisesti toivotuin palvelu ja kahvila oli kuudennella sijalla.

Kahviloiden ja ravintoloiden nouseminen toivotuimmaksi palveluksi asuinalueilla kertoo ainakin kahdesta ilmiöstä. Ensinnäkin peruspalvelutason katsotaan jo olevan kunnossa asuinalueilla tai peruspalvelut saavutetaan muuten, kuten autolla asuinalueen ulkopuolelta tai digitaalisina palveluina. Monien palvelujen, erityisesti pankki- ja postipalvelujen digitalisointi ja automatisointi ovat johtaneet varsinaisten palvelupisteiden tarpeen vähenemiseen. Esimerkiksi vuoden 1998 barometrissa pankkipalvelut olivat toivotuin palvelu, ruokakauppa toisena ja postipalvelut kolmantena.

Kuva 42. Vastaajien (15–84v) palvelutoiveet asuinalueelle. Palveluita sai nimetä korkeintaan kolme.

Toiseksi kahviloiden ja ravintoloiden status on muuttunut urbaanin kulttuurin kehittymisen myötä. Kahviloiden merkitys tapaamispaikkoina, sosiaalisten kontaktien ylläpitämisessä ja internet-palvelujen tarjoajina on noussut niin vapaa-aikana kuin työajallakin. Monilla aloilla kahviloista on muodostunut työn tekemisen paikkoja. Myös tasokkaita ruokaravintoloita toivotaan enemmän lähiöpubien ja pikaruokapaikkojen sijaan.

Jätteiden lajittelupiste/kierrätyspiste on noussut harvan toivomasta palvelusta toiseksi toivotuimmaksi palveluksi. Tämä kertoo siitä, että jätteiden lajittelu ja kierrätys on vakiintunut osaksi kotitalouksien rutiineja eikä pelkkää sekajätteiden keräystä pidetä enää riittävänä jätehuollon palveluna.

Palvelutoiveissa on alueellisia eroja. Kahviloita toivotaan kaikilla alueilla, mutta erityisesti alakeskusten ja lähiöiden kerrostaloalueilla sekä suurissa ja nopeasti kasvavissa taajamissa. Harvaan rakennetuilla pientaloalueilla ja autovyöhykkeellä joukkoliikenne on toivotuin palvelu ja myös ruokakauppoja toivotaan useammin kuin muilla alueilla. Tiiviimmillä pientaloalueillakin kahvila tai ravintola on toivotuin palvelu, mutta myös joukkoliikennettä kaivataan. Keskustoissa palvelutoiveita esitetään ylipäättään vähemmän.

Väestöryhmittäin tarkasteltuna kahviloita ja ravintoloita toivovat erityisesti nuoret 15–19-vuotiaat, joista peräti 40 % toivoo asuinalueelle kahvilaa tai ravintolaa. Etenkin nuorille kahvilat tarjoavat luontevia tapaamis- ja kokoontumispaikkoja. Myös työikäisillä kahvilatoiveita on paljon, mutta ne vähenevät iän myötä. Ikääntyneiden palvelutoiveet näyttävät hyvin erilaisilta. Heidän toivotuimmat palvelut ovat pankki- ja postipalvelut, vanhustenpalvelut sekä terveydenhoitopalvelut. Ikääntyneille pankki- ja postipalvelujen digitalisointi ja automatisointi on ollut hankalaa ja kasvattanut asiointimatkoja, kun palvelupisteessä halutaan asioida henkilökohtaisesti. Useilla paikkakunnilla pankin toimipiste toimii enää vain keskustassa. Myös lapsiperheillä kahvilat ja ravintolat ovat toivotuin palvelu. Jätteiden lajittelu- ja kierrätysmahdollisuuksia toivovat eniten pienten lasten perheet, joilla tarpeettomaksi jäävän tavaran määrä on suuri. Asukas- ja kokoontumistiloja toivovat eniten yksin asuvat.

KUPPA

5th street bar & cafe

5th street bar & cafe

PARTURI KAM

GOLDWELL

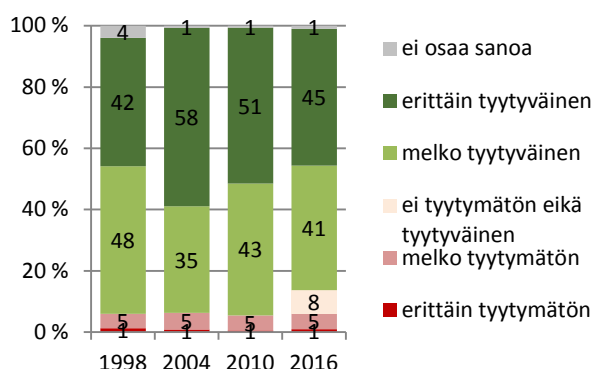
4 Virkistys ja ulkoilu

4.1 Puisto- ja ulkoilualueet

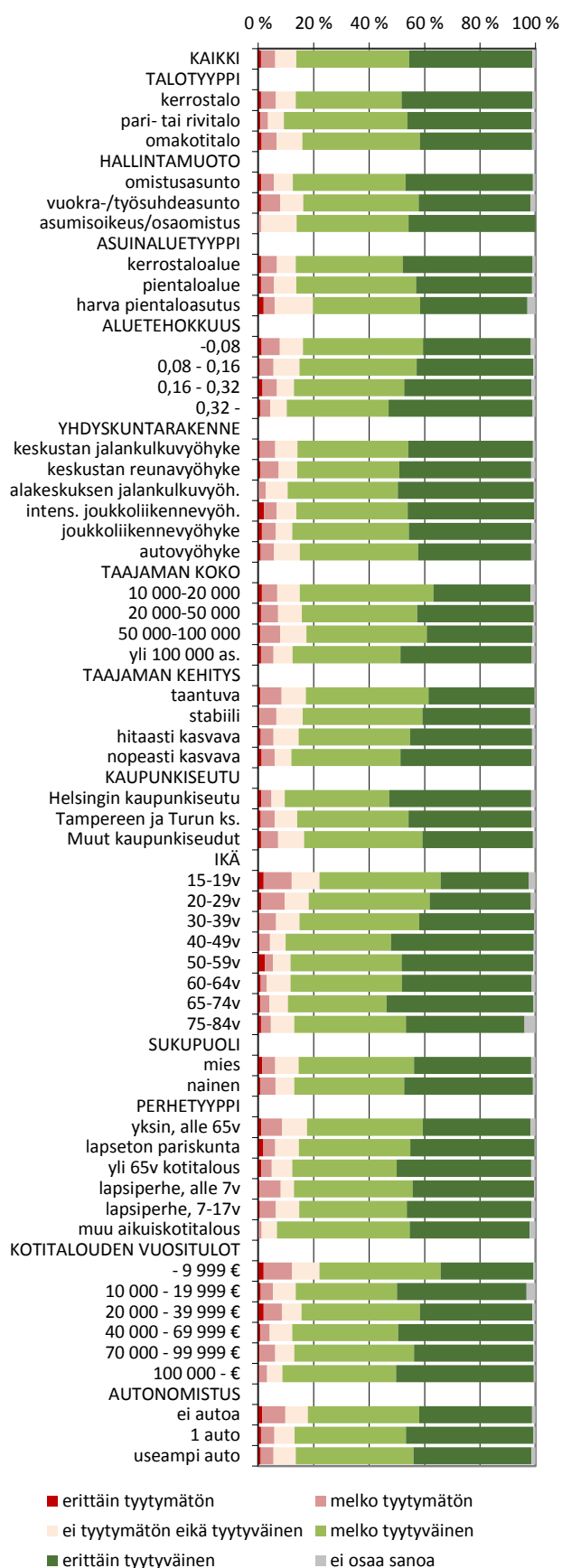
Asuinalueen puisto- ja ulkoilualueisiin ollaan yleisesti tyytyväisiä. Vastaajista 85 % on melko tai erittäin tyytymättömiä (kuva 44). Vain 1 % on erittäin tyytymättömiä. Tyytymättömien osuus on pysynyt samana vuodesta 1998 (kuva 43).

Tyytyväisyydessä alueen puistoihin ja ulkoilualueisiin on jonkun verran alueellisia eroja. Yllättävää on, että mitä tiiviimmin rakennettu asuinalue, sen suurempi on tyytyväisten ja erittäin tyytyväisten osuus. Talotyypeittäin tarkasteltuna taas pari- ja rivitaloasukkaat ovat tyytyväisimpiä. Tiiviillä pientaloalueilla viheralueita on enemmän kuin kaupunkien ydinalueilla, mutta myös ulkoilu- ja liikuntapalveluita on hyvin saatavissa. Harvan pientaloasutuksen vyöhykkeellä taas on puutetta monenlaisista ulkoilu- ja liikuntapalveluista (ks. luku 4.3 Ulkoilualue- ja liikuntapalvelutoiveet). Helsingin kaupunkiseudulla tyytyväisten osuus on erityisen suuri, 89 %.

Väestöryhmistä tyytymättömmimpiä puisto- ja ulkoilualueisiin ovat 15–19-vuotiaat. Heille ulkoilu- ja liikuntapalvelut ovat tärkeä viihtyvyystekijä ja heillä on paljon toiveita niiden parantamiseksi asuinalueella (ks. luku 4.3). Pienituloiset ja autottomat ovat jossain määrin tyytymättömmimpiä kuin suurituloiset ja autolliset.

Kuva 43. Vastaajien tyytyväisyys asuinalueen puisto- ja ulkoilualueisiin 1998–2016. Vuonna 2016 otettiin mukaan uusi vastausvaihtoehto 'ei tyytymätön eikä tyytyväinen'. Mukana vain 15–74v vastaajat ajallisen vertailukelpoisuuden vuoksi.

Kuva 44. Vastaajien (15–84v) tyytyväisyys asuinalueen puisto- ja ulkoilualueisiin.

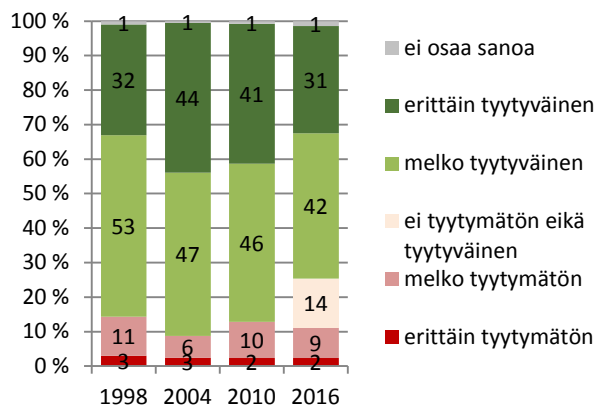
4.2 Pihat

Tyytyväisyys pihan viihtyisyyteen

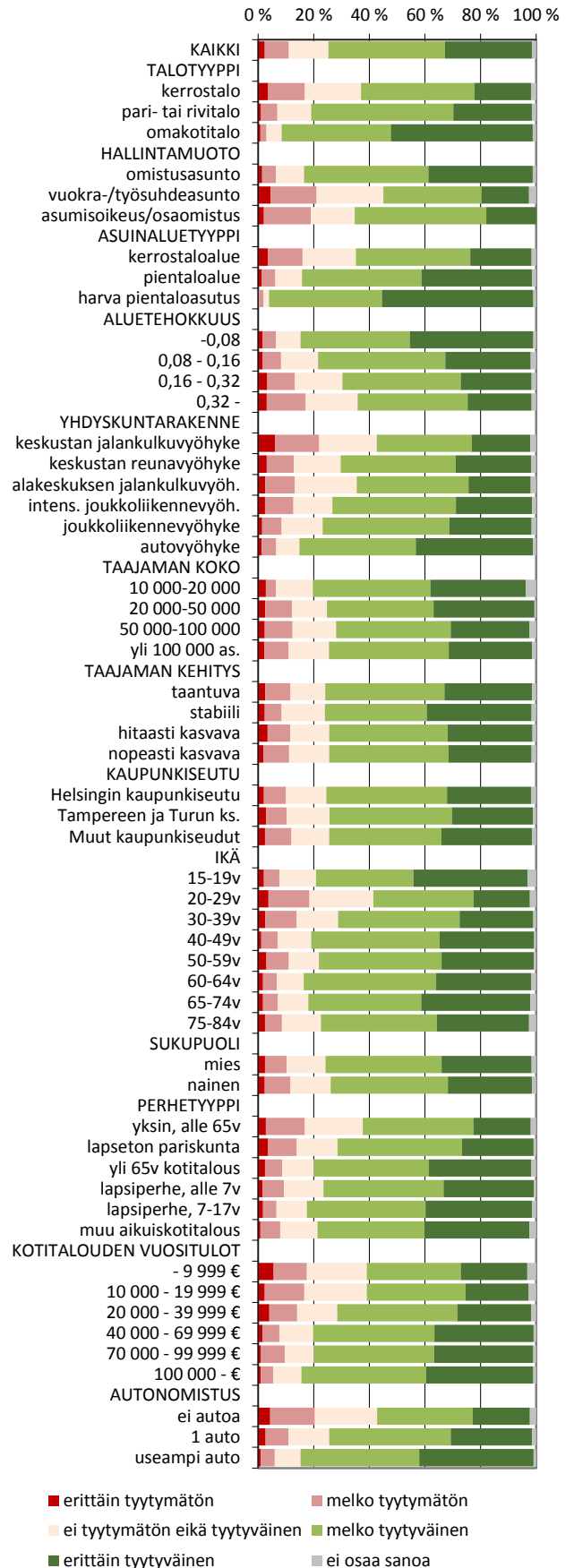
Asuintalon pihan viihtyisyyteen on melko tai erittäin tyytyväisiä 73 % vastaajista ja melko tai erittäin tyytymättömiä 11 % (kuva 46). Pihoihin tyytymättömien osuus on melkein kaksinkertainen puisto- ja ulkoilualueisiin verrattuna. Tyytymättömien osuus on pysynyt lähes samalla tasolla koko seurantakauden vuodesta 1998 lähtien (kuva 45).

Tyytyväisyys asuintalon pihan viihtyisyyteen vaihtelee huomattavasti eri talotyyppien ja aluetyyppien välillä. Omakotitalon omaan pihaan ollaan kaikkein tyytyväisimpiä, etenkin harvan pientaloasutuksen alueella, jossa pihatkin ovat yleensä suuria. Omakotitaloasukkaista peräti 90 % on tyytyväisiä pihaan. Kerrostaloasukkaista selvästi pienempi osa, 61 % on tyytyväisiä talon pihaan, joka on yleensä yhteispiha. Tyytymättömyys on suurinta vuokra-asukkailla. Mitä tiiviimmin rakennettu alue, sen tyytymättömyys on suurinta vuokra-asukkailla. Erityisen tyytymättömiä ovat keskustassa asuvat vastaajat.

Väestöryhmien erot tyytyväisyydessä pihan viihtyisyyteen heijastelevat asuinpaikkaeroja. Tyytymättömiä ovat autottomat, pienituloiset, yksin asuvat ja nuoret aikuiset, jotka asuvat keskimääräistä useammin keskustoissa, kerrostaloissa ja vuokra-asunnoissa.

Kuva 45 Vastaajien tyytyväisyys asuintalon pihan viihtyisyyteen 1998–2016. Vuonna 2016 otettiin mukaan uusi vastausvaihtoehto 'ei tyytymätön eikä tyytyväinen'. Mukana vain 15–74v vastaajat ajallisen vertailukelpoisuuden vuoksi.

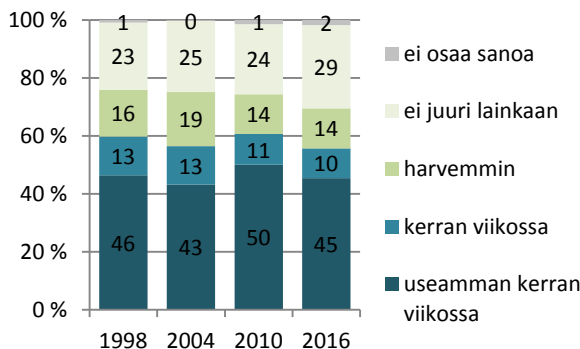
Kuva 46. Vastaajien (15–84v) tyytyväisyys asuintalon puisto- ja ulkoilualueisiin.

Pihojen käyttö

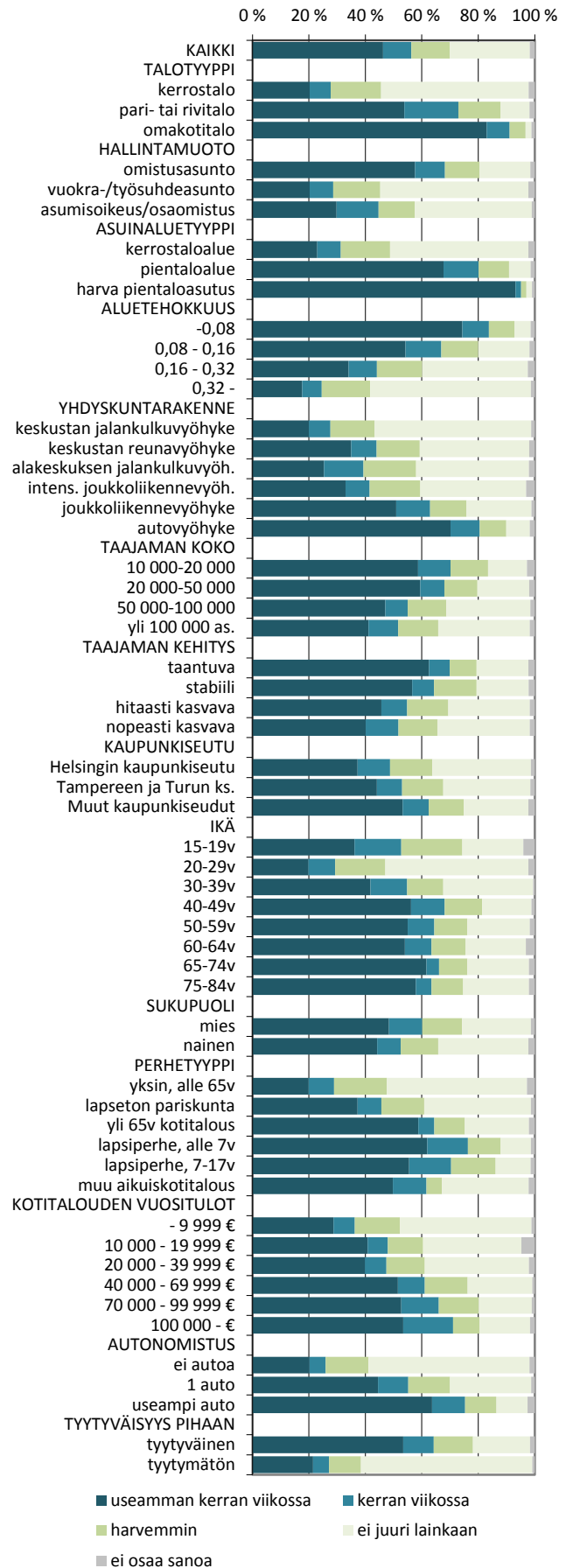
Vastaajista 46 % oleskelee asuintalonsa pihalla useamman kerran viikossa, 10 % kerran viikossa, 14 % harvemmin ja 28 % ei juuri lainkaan (kuva 48). Pihaa usein käyttävien osuus on hiukan laskenut ja ei lainkaan käyttävien osuus noussut vuodesta 2010 (kuva 47).

Pihan käyttö vaihtelee voimakkaasti eri talotyyppien ja asuinalueityyppien välillä. Pihan käyttöön vaikuttaa yksityisyyden aste (oma piha/yhteispiha) sekä pihan viihtyisyys. Niitä pihoja, joiden viihtyisyyteen ollaan tyytyväisiä, käytetään huomattavasti enemmän kuin niitä, joiden viihtyisyyteen ollaan tyytymättömiä. Omakotitaloissa asuvista 83 % oleskelee pihallaan useamman kerran viikossa, kerrostaloasukkaista 20 %. Mitä väljempi asuinalue, sen enemmän pihaa käytetään. Harvan pientaloasutuksen alueella asuvista peräti 93 % käyttää pihaa useamman kerran viikossa, tiiveimmin rakennetuilla kerrostaloalueilla asuvista 18 %.

Pihaa käyttävät eniten pienten lasten perheet, joista 62 % oleskelee pihalla useamman kerran viikossa. Myös kouluikäisten lasten perheet sekä ikääntyneet oleskelevat pihalla paljon. Ikääntyneiden kotitalouksista 59 % oleskelee pihalla useamman kerran viikossa siitä huolimatta, että ikääntyneet asuvat keskimääräistä useammin kerrostaloissa ja keskustoissa. Vähiten asuintalon pihaa käyttävät 20–29-vuotiaat, yksin asuvat, pienituloiset ja autottomat. Nämä väestöryhmät asuvat keskimääräistä useammin keskustoissa, kerrostaloissa ja vuokra-asunnoissa, joissa pihat ovat yleensä yhteisiä ja niiden viihtyisyyteen ollaan tyytymättömiä.

Kuva 47. Vastaajien pihan käyttötiheys 1998–2016. Mukana vain 15–74v vastaajat ajallisen vertailukelpoisuuden vuoksi.

Kuva 48. Vastaajien (15–84v) pihan käyttötiheys.

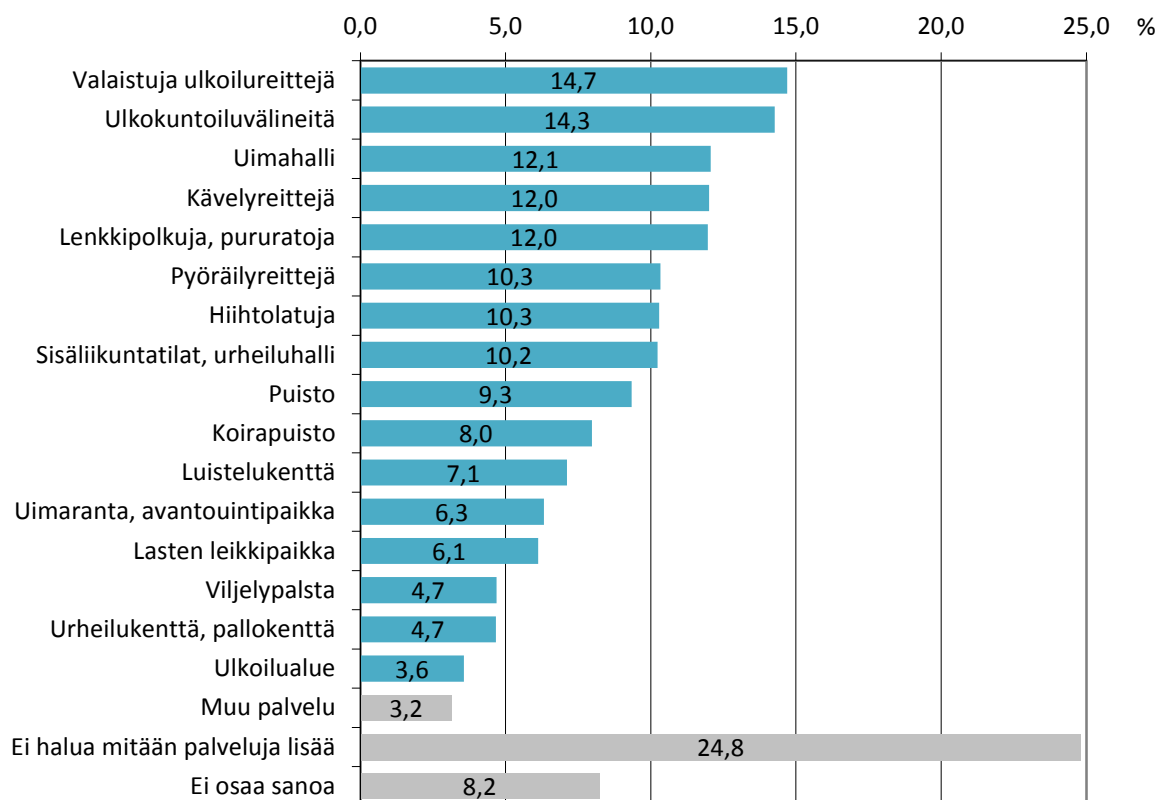
Kuva: Ympäristöhallinnon kuvapankki / Janne Ulvinen

4.3 Ulkoilualue- ja liikuntapalvelutoiveet

Vastaajia pyydettiin nimeämään korkeintaan kolme tärkeintä ulkoilualue- ja liikuntapalvelutoivetta omalle asuinalueelle. Toivotuimmat ulkoilualue- ja liikuntapalvelut asuinalueelle ovat valaistut ulkoilureitit, jonka on maininnut 15 % vastaajista, sekä ulkokuntoiluvälineet, 14 % vastaajista (kuva 49). Seuraavaksi eniten toivotaan uimahallia, kävelyreittejä, lenkkipolkuja ja pururatoja, pyöräilyreittejä, hiihtolatuja sekä sisäliikuntatilaa tai urheiluhallia, joista jokaista on toivonut useampi kuin joka kymmenes vastaaja. Peräti neljännes vastaajista ei toivo mitään ulkoilualue- tai liikuntapalvelua lisää.

Kysymys kysyttiin myös vuosien 2004 ja 2010 barometreissa, mutta kyselymenetelmän ja kysymyksen muotoilun muuttumisen vuoksi vuodet eivät ole täysin vertailukelpoisia keskenään. Aiempiin kyselyihin verrattuna muutoksia on tapahtunut. Valaistut ulkoilureitit ovat nousseet seitsemänneltä sijalta ensimmäiseksi ja ulkokuntoiluvälineet ovat nousseet uutena palveluna heti toiselle sijalle. Uudentyyppiset, monipuoliset teräksiset ulkokuntoiluvälineet ovat yleistyneet viime vuosina ja kasvattavat suosiota nopeasti. Aiempien barometrien ykköstoive, sisäliikuntatila tai urheiluhalli, on pudonnut kahdeksannelle sijalle. Toisena toiveena aiemmin ollut uimahalli on edelleen kolmanneksi toivotuin palvelu. Urheilu- ja pallokenttätoiveet ovat vähentyneet, mutta kävelyreittejä, lenkkipolkuja ja pururatoja taas toivotaan aiempaa enemmän.

Ulkoilualue- ja liikuntapalvelutoiveissa on alueellisia eroja. Harvan pientaloasutuksen alueella toiveita esitetään enemmän kuin muualla. Näillä taajamien reuna-alueiden väljillä omakotitaloalueilla toivotaan eniten hiihtolatuja, valaistuja ulkoilureittejä, kävelyreittejä ja lasten leikkipaikkoja. Myös koirapuistoja ja urheilukenttiä toivotaan enemmän kuin muilla alueilla. Keskustoissa toivotaan eniten pyöräilyreittejä, lenkkipolkuja ja ulkokuntoiluvälineitä. Uimahallia toivotaan eniten suurten taajamien kerrostalovaltaisella lähiövyöhykkeellä ja vuokrataloissa.

Kuva 49. Vastaajien (15–84v) ulkoilualue- ja liikuntapalvelutoiveet asuinalueelle. Palveluita sai nimetä korkeintaan kolme.

Väestöryhmittäin erot ovat merkittäviä. Nuoret, nuoret aikuiset ja pienten lasten perheet esittävät eniten toiveita, yli 50-vuotiaat vähiten. Nuoret kaipaavat kaikenlaisia ulkoilualueita ja liikuntapalveluita, eniten sisäliikuntatiloja tai urheiluhallia, ulkokuntoiluvälineitä ja valaistuja ulkoilureittejä, mutta muuta väestöä useammin myös puistoja, koirapuistoja ja uimarantoja. Nuoret aikuiset toivovat eniten lenkkipolkuja, valaistuja ulkoilureittejä ja ulkokuntoiluvälineitä. Pienten lasten perheet toivovat erityisesti lasten leikkipaikkoja, sisäliikuntatiloja ja luistelukenttiä. Kouluikäisten lasten perheissä suosituimmat toiveet ovat valaistut ulkoilureitit, sisäliikuntatilat sekä ulkokuntoiluvälineet. Hiihtolatuja toivovat erityisesti 40–64-vuotiaat.

5 Liikkuminen ja liikenne

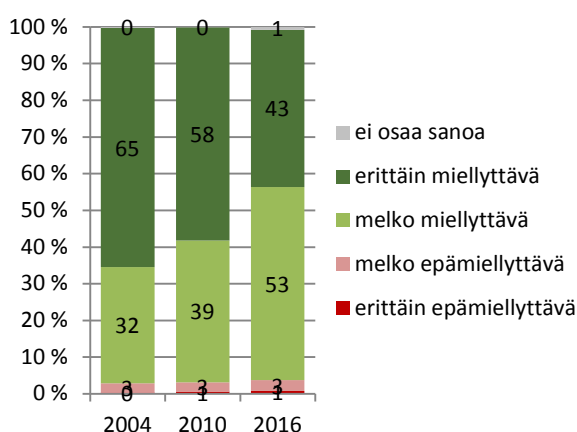
5.1 Kevyen liikenteen ympäristö

Jalan liikkumisen miellyttävyys

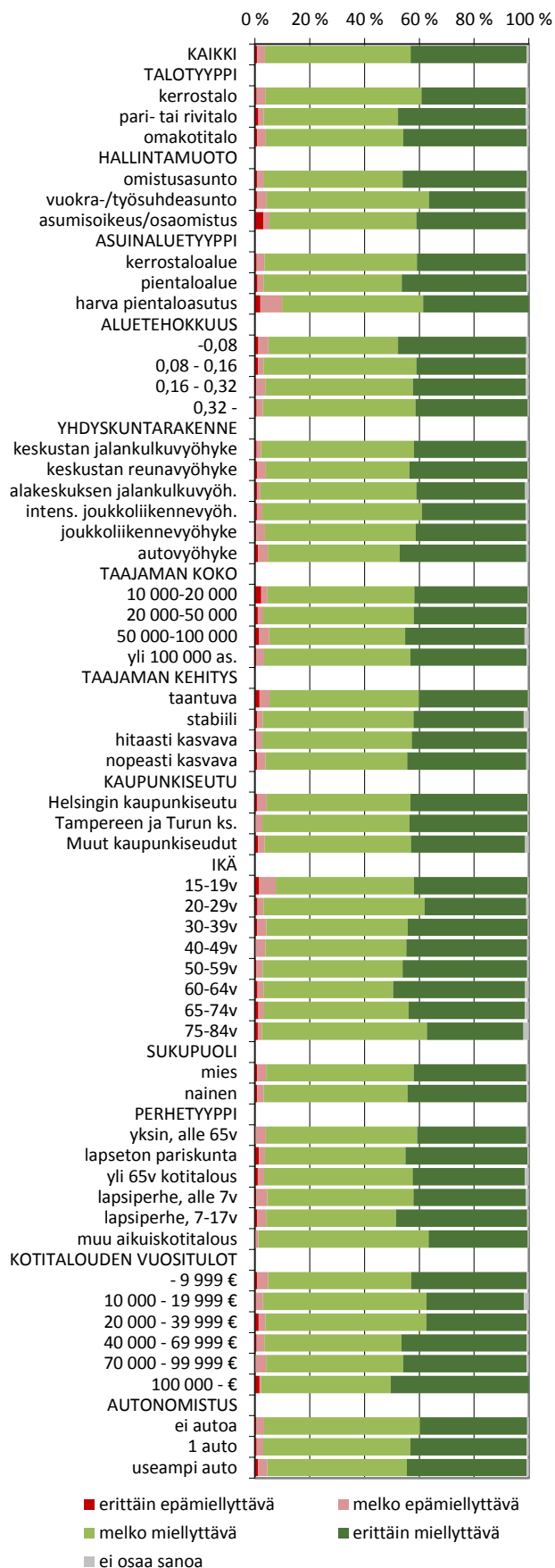
Lähes kaikkien vastaajien mielestä asuinalueella on melko tai erittäin miellyttävä liikkua kävellen, tätä mieltä on 96 % vastaajista (kuva 51). Vain 4 % on sitä mieltä että asuinalueella on melko tai erittäin epämiellyttävää liikkua jalan. Jalan liikkumista erittäin miellyttävänä pitävien osuus on kuitenkin laskenut vuodesta 2004 (kuva 50).

Alueelliset erot jalan liikkumisen miellyttävyudessa ovat hyvin pieniä. Ainostaan harvan pientaloasutuksen alueella liikkumista epämiellyttävien pitävien osuus on selvästi suurempi, 10 %. Näillä taajamien reuna-alueiden väljästi rakennetuilla omakotitaloalueilla kävely tapahtuu usein autotien reunaa pitkin jalkakäytävien ja erillisten jalankulkuväylien puuttuessa.

Väestöryhmistä 15–19-vuotiaat nuoret ovat muita useammin tyytymättömiä alueen kävely-ympäristöön. Heistä monet asuvat pientaloalueilla, joissa ei ole kattavasti jalkakäytäviä ja jalankulkuväyliä, ja autottomina he joutuvat usein käyttämään ajotien reunaa kävelyyn.

Kuva 50. Kävellen liikkumisen miellyttävyys asuinalueella 2004–2016. Mukana vain 15–74v vastaajat ajallisen vertailukelpoisuuden vuoksi.

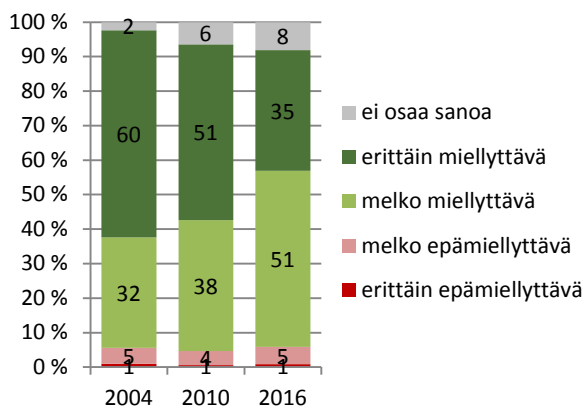
Kuva 51. Kävellen liikkumisen miellyttävyys asuinalueella (15–84v).

Pyörällä liikkumisen miellyttävyys

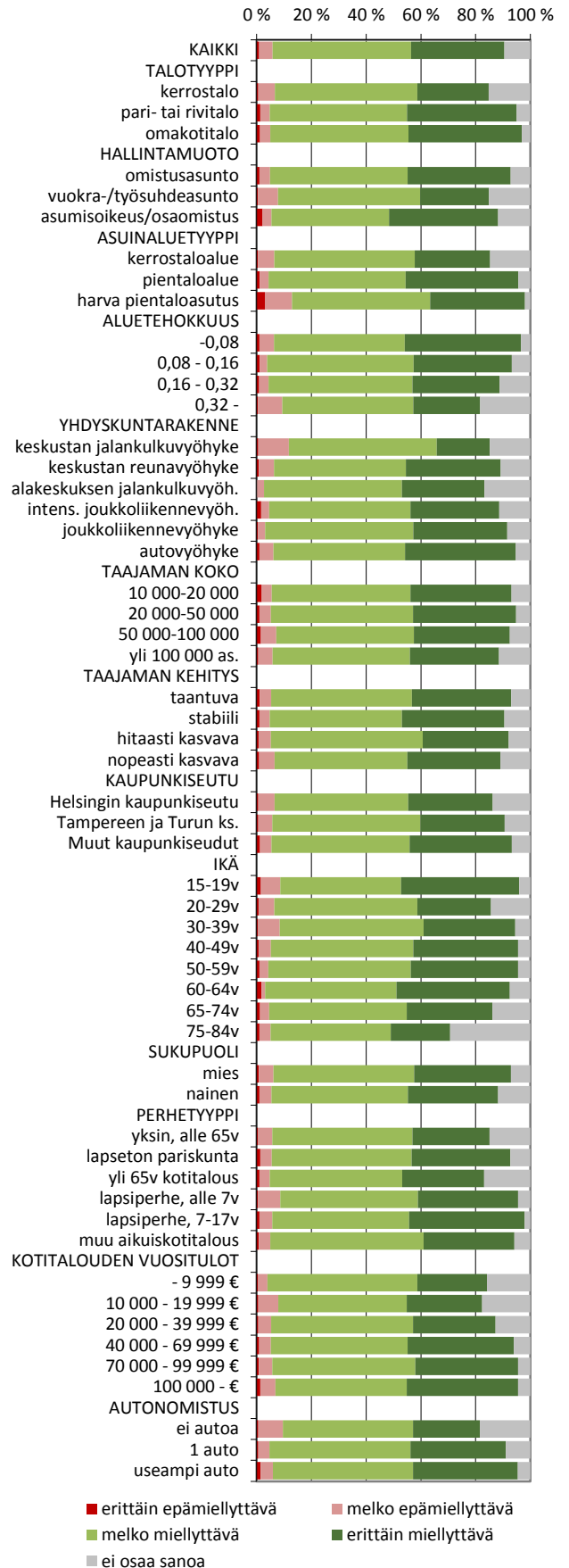
Pyörällä liikkumisen miellyttävyys asuinalueella saa hiukan huonommat arviot kuin kävellen liikkumisen miellyttävyys. Silti 85 % vastaajista on sitä mieltä, että asuinalueella on melko tai erittäin miellyttävä liikkua pyörällä (kuva 53). Vastaajista 6 % pitää pyörällä liikkumista asuinalueellaan melko tai erittäin epämiellyttävänä. Pyörällä liikkumista erittäin miellyttävänä pitävien osuus on laskenut, mutta epämiellyttävänä pitävien osuus pysynyt jokseenkin samana vuodesta 2004 (kuva 52).

Alueelliset erot pyörällä liikkumisen miellyttävyudessa ovat suuremmat kuin kävellen liikkumisen miellyttävyudessa. Pyörällä liikkumista epämiellyttävien osuus on suurempi rakentamistehokkuuden molemmissa ääripäissä, tiiviissä keskustoissa sekä toisaalta harvan pientaloasutuksen vyöhykkeellä. Keskustoissa pyöräily on hankalaa vilkkaan liikenteen ja pyöräiteiden puuttumisen takia, väljillä omakotitaloalueilla etenkin pyöräiteiden puuttumisen vuoksi. Miellyttävimmäksi pyöräily koetaan lähiövyöhykkeen keskitehokkailla alueilla eli väljillä kerrostaloalueilla ja tiiviillä pientaloalueilla.

Väestöryhmistä 15–39-vuotiaat sekä pienten lasten perheet pitävät asuinalueen pyöräilyympäristöä keskimääräistä useammin epämiellyttävänä.

Kuva 52. Pyörällä liikkumisen miellyttävyys asuinalueella 2004–2016. Mukana vain 15–74v vastaajat ajallisen vertailukelpoisuuden vuoksi.

Kuva 53. Pyörällä liikkumisen miellyttävyys asuinalueella (15–84v).

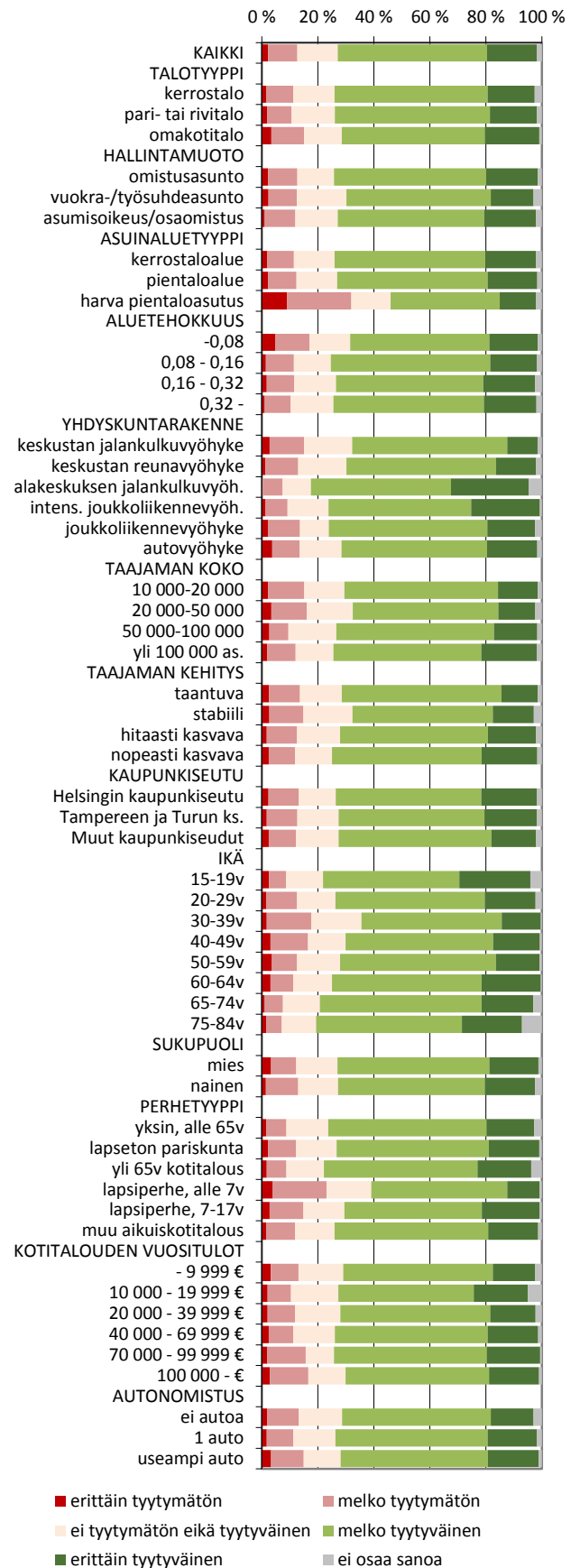
5.2 Liikenneturvallisuus

Tyytyväisyys liikenneturvallisuuteen

Vastaajista 71 % on melko tai erittäin tyytyväisiä asuinalueen liikenneturvallisuuteen, 13 % on melko tai erittäin tyytymättömiä (kuva 54). Tyytymättömiä on harvan pientaloasutuksen alueella selvästi enemmän kuin muualla, jopa 32 % vastaajista. Tämä voi selittyä sillä, että erillisiä kevyen liikenteen väyliä, jalkakäytäviä, pyöräteitä, alikulkuja ja muita vastaavia ei näillä taajamien reuna-alueiden väljästi rakennetuilla omakotitaloalueilla aina ole, jolloin kevyt liikenne kulkee autotien reunaan. Yllättävää on, että tyytymättömyys liikenneturvallisuuteen ei kasva tiiviisti rakennetuilla alueilla, vaan pikemminkin vähenee. Keskustojakin pidetään vain hiukan keskimääräistä turvattomampina, vaikka pyöräilyn kannalta ne koetaan useammin epämiellyttävinä. Samoin alle 50 000 asukkaan taajamissa liikenneturvallisuuteen ollaan jonkin verran tyytymättömiä kuin suuremmissa taajamissa.

Kaikkein tyytyväisimpiä alueen liikenneturvallisuuteen ovat alakeskuksissa sekä intensiivisellä joukkoliikennevyöhykkeellä asuvat vastaajat. Näillä alueilla liikenne ei ole yhtä vilkasta kuin keskustoissa ja eri liikennemuodot on paremmin erotettu. Erillisiä kävely- ja pyöräteitä on kaikkein kattavimmin tällä suhteellisen tiiviistä rakennetulla esikaupunkialueella.

Alueen ominaisuuksien ohella väljien pientaloalueiden muita korkeampi tyytymättömyys selittyy väestörakenteella, sillä näillä alueilla asuu paljon lapsiperheitä. Erityisesti pienten lasten perheet ovat usein tyytymättömiä asuinalueen liikenneturvallisuuteen. He ovat muita väestöryhmiä tyytymättömiä kaikentyyppisillä alueilla, koska joutuvat tekemisiin liikenteeseen liittyvien riskien kanssa päivittäin.

Kuva 54. Vastaajien (15–84v) tyytyväisyys asuinalueen liikenneturvallisuuteen.

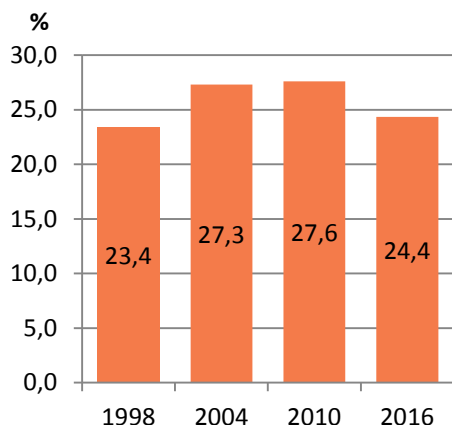
Lasten itsenäinen liikkuminen

Vastaajista 19 % on sitä mieltä, että 7-vuotias lapsi ei voi liikkua asuinalueella liikenteen kannalta turvallisesti ilman saattajaa, 59 % pitää ensiluokkalaisen itsenäistä liikkumista asuinalueella turvallisena, 21 % ei osaa sanoa (kuva 56). Ajallista vertailua hankaloittaa 'ei osaa sanoa'-vastausten osuuden suuri kasvu kyselymenetelmän muuttuessa. Vertailukelpoisuuden vuoksi aikasarjassa on vertailtu vain 'ei'- ja 'kyllä'-vastauksia ilman 'ei osaa sanoa'-vastauksia. Tällöin näyttää siltä, että vuonna 2004 kohonnut arvioitu turvattomuus on jälleen laskenut lähes vuoden 1998 tasolle (kuva 55).

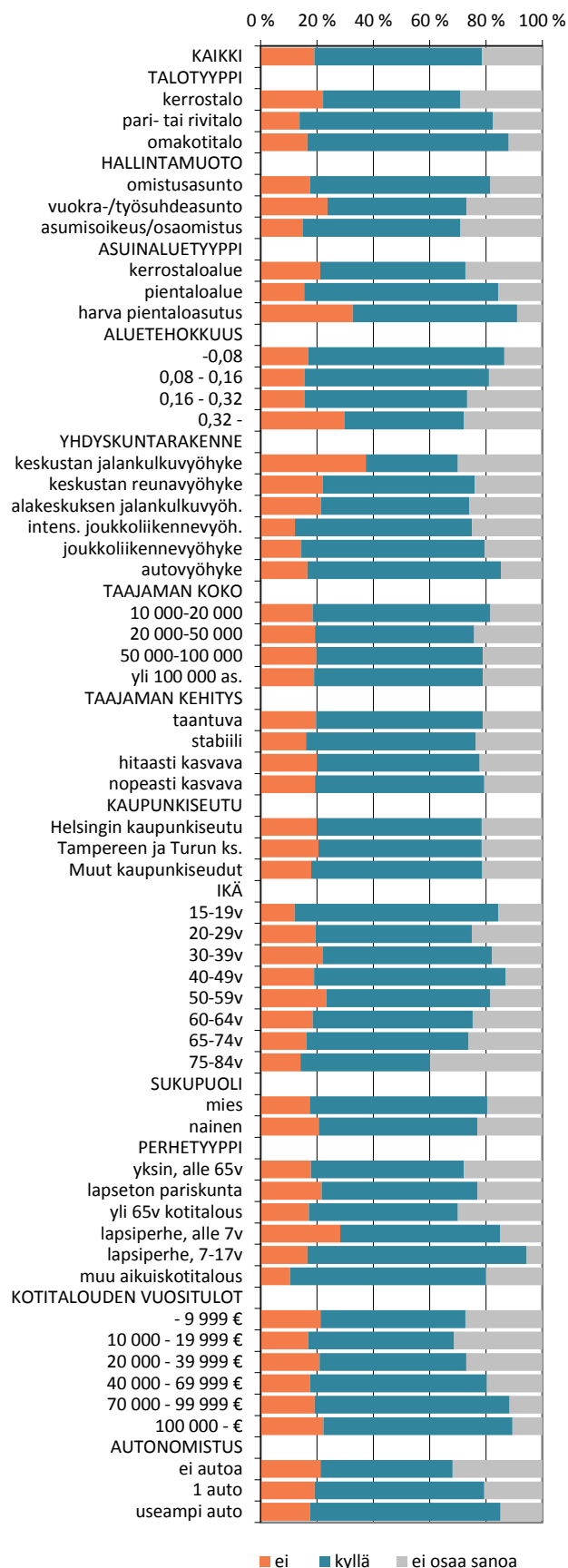
Lasten kannalta liikenne koetaan vaarallimmaksi keskustoissa ja tiiveimmin rakennetuilla alueilla, toisin kuin edellä kuvattu yleinen liikenneturvallisuus. Tiiviillä alueilla liikenne on vilkasta ja eri liikennemuodot kohtaavat samassa tilassa. Toisaalta tyytymättömyyttä on myös harvan pientaloasutuksen alueella, jossa ongelmana ovat jalkakäytävien ja erillisten kevyen liikenteen väylien puuttuminen ja lasten kävely tai pyöräily autotien reunassa.

Pientaloalueilla ja joukkoliikenneväyhykeillä liikenneturvallisuus koetaan lasten kannalta parhaaksi. Näillä alueilla liikenne ei ole liian vilkasta, eri liikennemuodot on usein eroteltu ja kevyen liikenteen väyliä on kattavasti.

Väestöryhmistä pienten lasten perheet pitävät lasten liikenneturvallisuutta asuinalueella heikompana kuin muut, koska he joutuvat käsittelemään riskejä päivittäin.

Kuva 55. Niiden vastaajien osuus, joiden mielestä 7-vuotias lapsi ei voi liikkua asuinalueellaan liikenteen kannalta turvallisesti ilman saattajaa 1998–2016. Prosentit ilman 'ei osaa sanoa'-vastauksia. Mukana vain 15–74v vastaajat ajallisen vertailukelpoisuuden vuoksi.

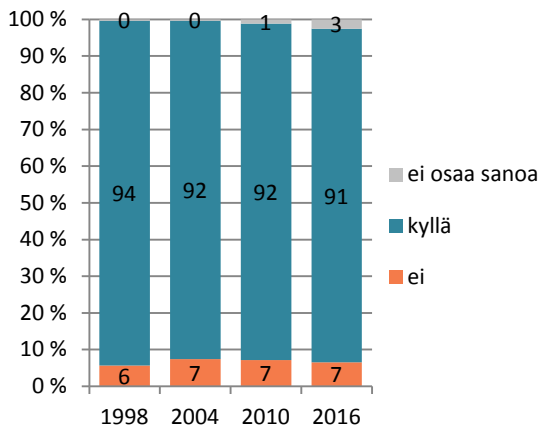
Kuva 56. Vastaajat (15–84v) sen mukaan, voiko 7-vuotias lapsi ei voi liikkua asuinalueellaan liikenteen kannalta turvallisesti ilman saattajaa.

5.3 Joukkoliikenne

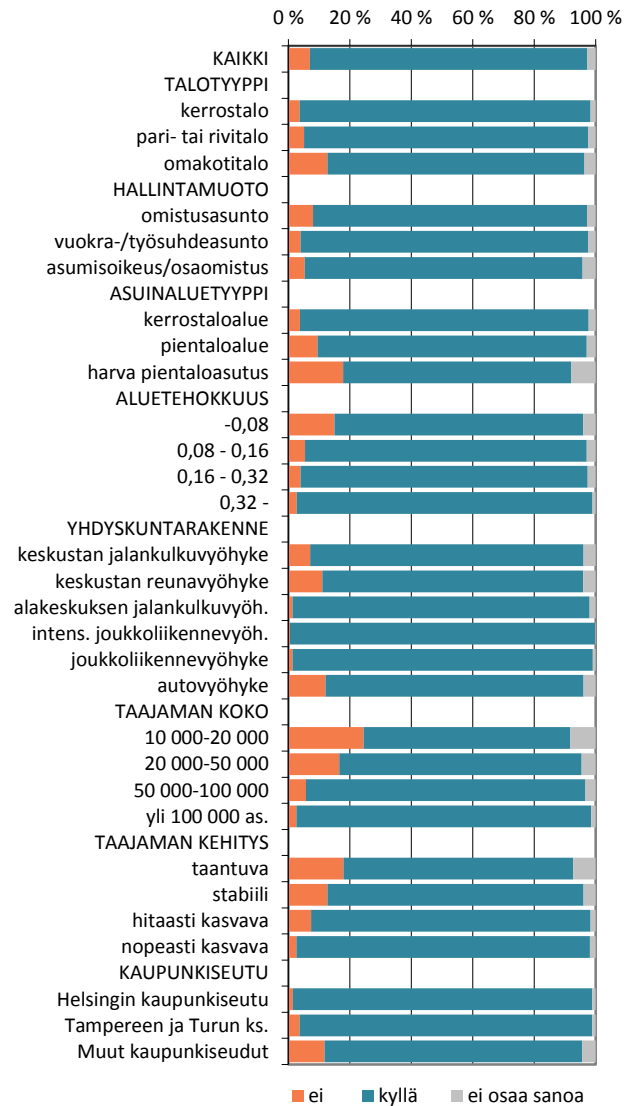
Asuinalueen joukkoliikennepalvelut

Joukkoliikennepalveluja on asuinalueella 90 %:lla vastaajista ja 7 %:lla niitä ei ole (kuva 58). Niiden vastaajien osuus, joilla joukkoliikennepalveluja ei ole asuinalueella, nousi hie- man vuonna 2004, mutta on sen jälkeen pysy- nyt suurin piirtein samana (kuva 57).

Alueelliset erot joukkoliikennepalvelujen tarjonnassa ovat merkittäviä. Parhaat joukkoliikennepalvelut ovat intensiivisellä joukkoliiken- nevyöhykkeellä, joka on suurten kaupunkiseu- tujen tiiviisti rakennettua kerrostalovyöhykettä, usein lähellä keskustan reunavyöhykettä. Myös alakeskuksissa ja joukkoliikennedyöhykkeellä tarjonta on hyvä. Eniten joukkoliikennepalve- luita puuttuu alle 50 000 asukkaan taajamissa, taantuvissa taajamissa ja väljästi rakennetuilla omakotitaloalueilla. Myös joidenkin pienempi- en taajamien keskustoista ja keskustojen reuna- alueilta joukkoliikenne puuttuu.

Kuva 57. Vastaajat sen mukaan, onko asuinalueella joukkoliikennepalveluja 1998–2016. Vuonna 1998 kysyttiin joukkoliikenteen pysäkkiä. Mukana vain 15–74v vastaajat ajallisen vertailukelpoisuuden vuoksi.

Kuva 58. Vastaajat (15–84v) sen mukaan, onko asuinalueella joukkoliikennepalveluja.

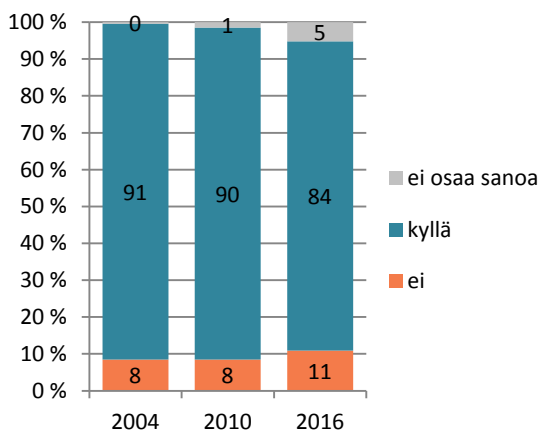

Joukkoliikenteen palvelutaso

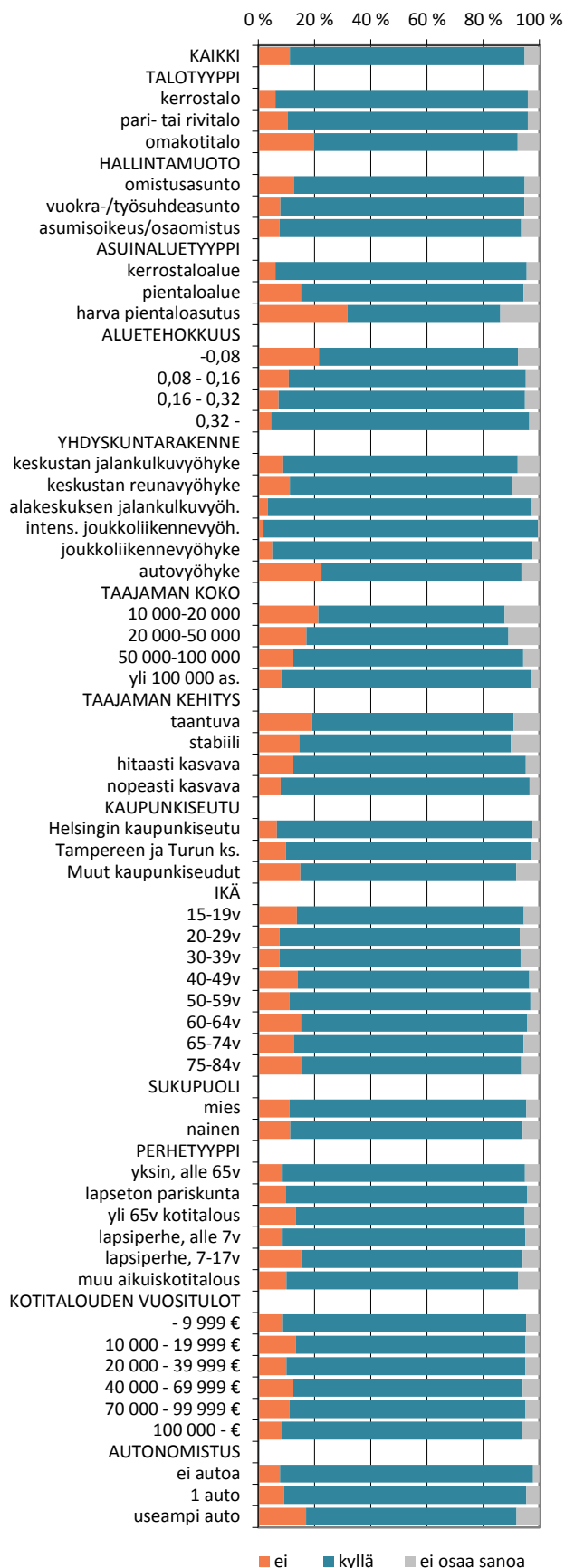
Joukkoliikennepalvelujen olemassaolo asuinalueella ei yksinään kerro riittävästä joukkoliikenteen palvelutasosta, johon sisältyvät myös muun muassa linjojen reitit ja vuorotiheys. Vuodesta 2004 lähtien vastaajilta on kysytty myös, sijaitseeko vastaajan tarvitsema joukkoliikenteen pysäkki riittävän lähellä asuntoa. Kaikista vastaajista 84 %:lla sopiva pysäkki sijaitsee riittävän lähellä, 11 %:lla ei (kuva 60). Kaikilla sopivaa pysäkkiä ei ole lähellä, vaikka joukkoliikennettä onkin asuinalueella. Tämän vuoksi 'ei'-vastausten osuus on suurempi kuin edellisessä kysymyksessä. Sopiva pysäkki puuttuu hiukan useammalta kuin vuosina 2004 ja 2010 (kuva 59).

Alueelliset erot ovat samansuuntaiset kuin asuinalueen joukkoliikennepalveluissa. Erityisen usein sopiva joukkoliikenteen pysäkki puuttuu taajamien reuna-alueiden harvaan rakennetuilla omakotitaloalueilla, joilla asuvista 32 %:lta puuttuu sopiva pysäkki, vaikka joukkoliikenne puuttuu kokonaan vain 18 %:lla näiden alueiden asukkaista. Mitä pienempi taajama, heikompi taajaman kehitys ja väljemmin rakennettu asuinalue, sen useammin sopivaa joukkoliikenteen pysäkkiä ei ole lähellä.

Väestöryhmien erot noudattelevat asuinpaikkaeroja, mutta myös joukkoliikenteen tarvetta. Esimerkiksi ikääntyneet ja kouluikäisten lasten perheet kokevat pienten lasten perheitä useammin sopivan pysäkin puuttetta.

Kuva 59. Vastaajat sen mukaan, sijaitseeko vastaajan tarvitsema joukkoliikenteen pysäkki riittävän lähellä asuntoa 2004–2016. Mukana vain 15–74v vastaajat ajallisen vertailukelpoisuuden vuoksi.

Kuva 60. Vastaajat (15–84v) sen mukaan, sijaitseeko vastaajan tarvitsema joukkoliikenteen pysäkki riittävän lähellä asuntoa.

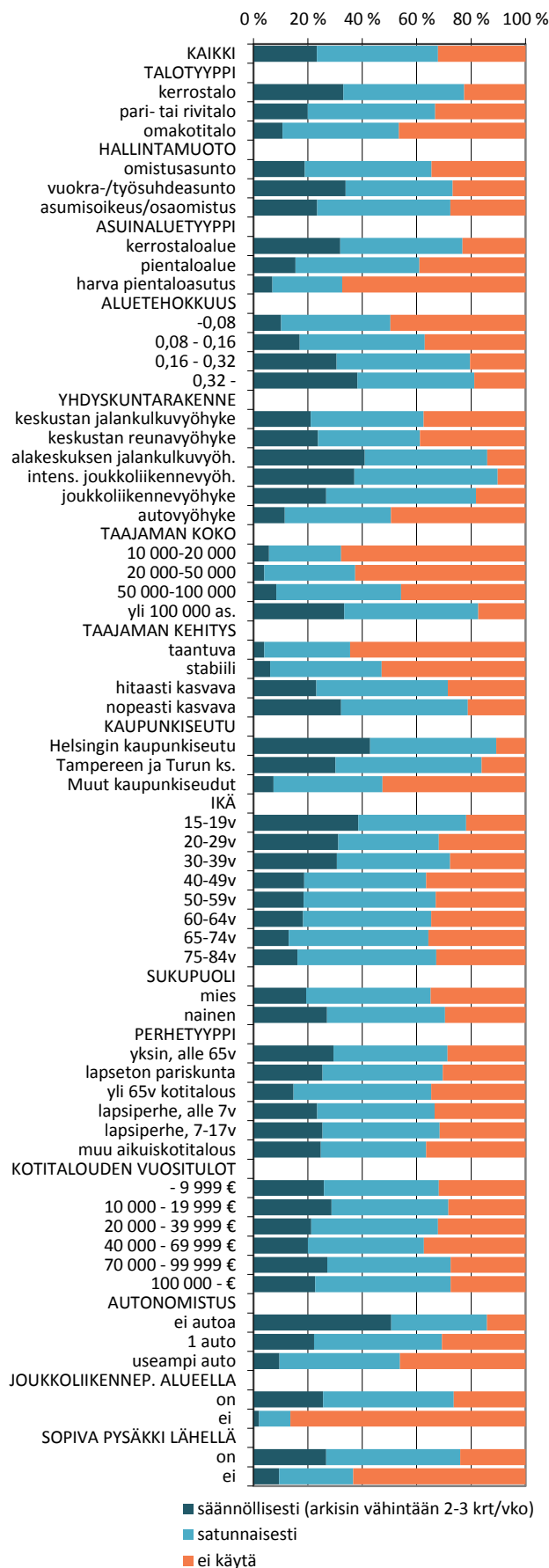
Joukkoliikenteen käyttö

Kaikista vastaajista asuinalueen joukkoliikennepalveluja käyttää säännöllisesti 23 % (arkisin vähintään 2-3 krt/vko), satunnaisesti 45 % ja 32 % ei käytä lainkaan (kuva 61).

Alueelliset erot noudattelevat joukkoliikenteen palvelutarjontaa. Jos asuinalueella ylipääntään on joukkoliikennepalveluja, niitä käyttää vähintään satunnaisesti 74 % vastaajista. Jos sopiva pysäkki on lähellä, käyttäjiä on jo 76 %. Mutta jos palveluja ei löydy omalta asuinalueelta lainkaan, joukkoliikennettä käyttää vain 14 %, joista suurin osa satunnaisesti.

Eniten joukkoliikennettä käytetään kerrostaloalueilla ja tiiviisti rakennetuilla alueilla, alakeskuksissa ja joukkoliikennevyöhykkeillä sekä yli 100 000 asukkaan taajamissa. Vähiten joukkoliikennettä käytetään harvan pientaloasukituksen vyöhykkeellä, pienemmissä sekä taantuvissa taajamissa. Taantuvissa taajamissa vain 4 % vastaajista käyttää joukkoliikennettä säännöllisesti.

Väestöryhmistä joukkoliikennettä käyttävät eniten autottomat ja vähiten usean auton perheissä asuvat. Myös nuoret, 20–39-vuotiaat ja yksin asuvat käyttävät keskimääräistä enemmän joukkoliikennettä. Ikääntyneillä säännöllistä joukkoliikenteen käyttöä on vähemmän työmatkojen puuttuessa, mutta satunnaista käyttöä vastaavasti enemmän.

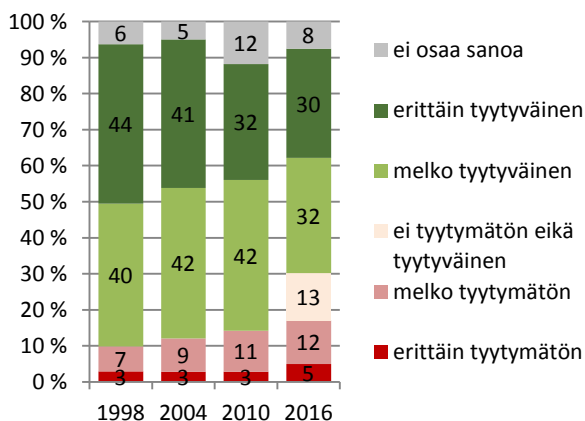

Kuva 61. Vastaajien (15–84v) joukkoliikenteen käyttö.

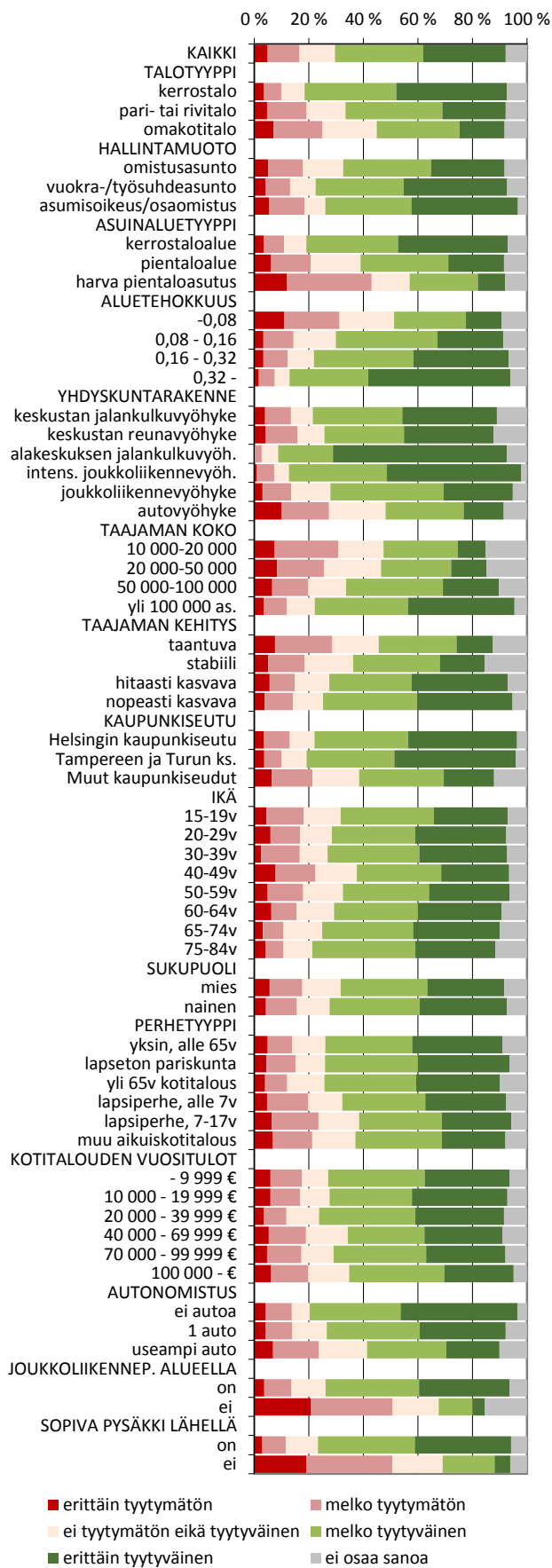
Tyytyväisyys joukkoliikennepalveluihin

Vastaajista 63 % on melko tai erittäin tyytyväisiä asuinalueen joukkoliikennepalveluihin, kun 17 % on melko tai erittäin tyytymättömiä (kuva 63). Tyytymättömien osuus on kasvanut jatkuvasti vuodesta 1998 (kuva 62). Vaikka joukkoliikennettä on vastaajien asuinalueella keskimäärin yhtä usein kuin ennenkin, sopiva pysäkki puuttuu lähistöltä useammin, eli palvelutaso on voinut heikentyä. Osin tyytymättömyyden kasvu voi johtua myös kasvaneista odotuksista joukkoliikennepalveluja kohtaan. Palvelutason heikentyminen ei näytä kohdistuneen erityisesti millekään tietylle alueelle, mutta tyytymättömyys joukkoliikennepalveluihin on kasvanut etenkin pienemmissä, 10 000-20 000 asukkaan taajamissa.

Alueelliset erot tyytyväisyydessä asuinalueen joukkoliikennepalveluihin ovat yhteydessä joukkoliikenteen palvelutasoon. Jos alueella ylipäättään on joukkoliikennepalvelua, yli kaksi kolmesta on tyytyväinen ja jos sopiva pysäkki löytyy läheltä, 71 % on tyytyväisiä. Sen sijaan jos joukkoliikennepalveluja ei ole lainkaan tai sopivaa pysäkkiä ei ole lähistöllä, 51 % on tyytymättömiä. Tyytyväisimpiä ollaan alakeskuksissa ja intensiivisellä joukkoliikennevyöhykkeellä sekä tiiviisti rakennetuilla alueilla. Tyytymättömiä taas on eniten harvan pientaloasutuksen alueella, väljästi rakennetuilla alueilla, autovyöhykkeellä, pienemmissä sekä taantuvissa taajamissa.

Kuva 62. Vastaajien tyytyväisyys asuinalueen joukkoliikennepalveluihin 1998–2016. Vuonna 2016 otettiin mukaan uusi vastausvaihtoehto 'ei tyytymätön eikä tyytyväinen'. Mukana vain 15–74v vastaajat ajallisen vertailukelpoisuuden vuoksi.

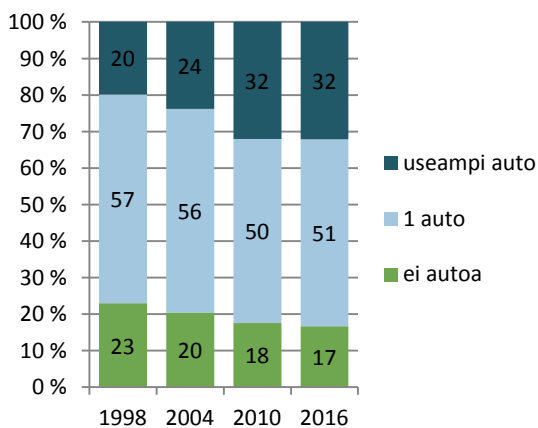
Kuva 63. Vastaajien (15–84v) tyytyväisyys asuinalueen joukkoliikennepalveluihin.

5.4 Autonomistus ja auton käyttömahdollisuus

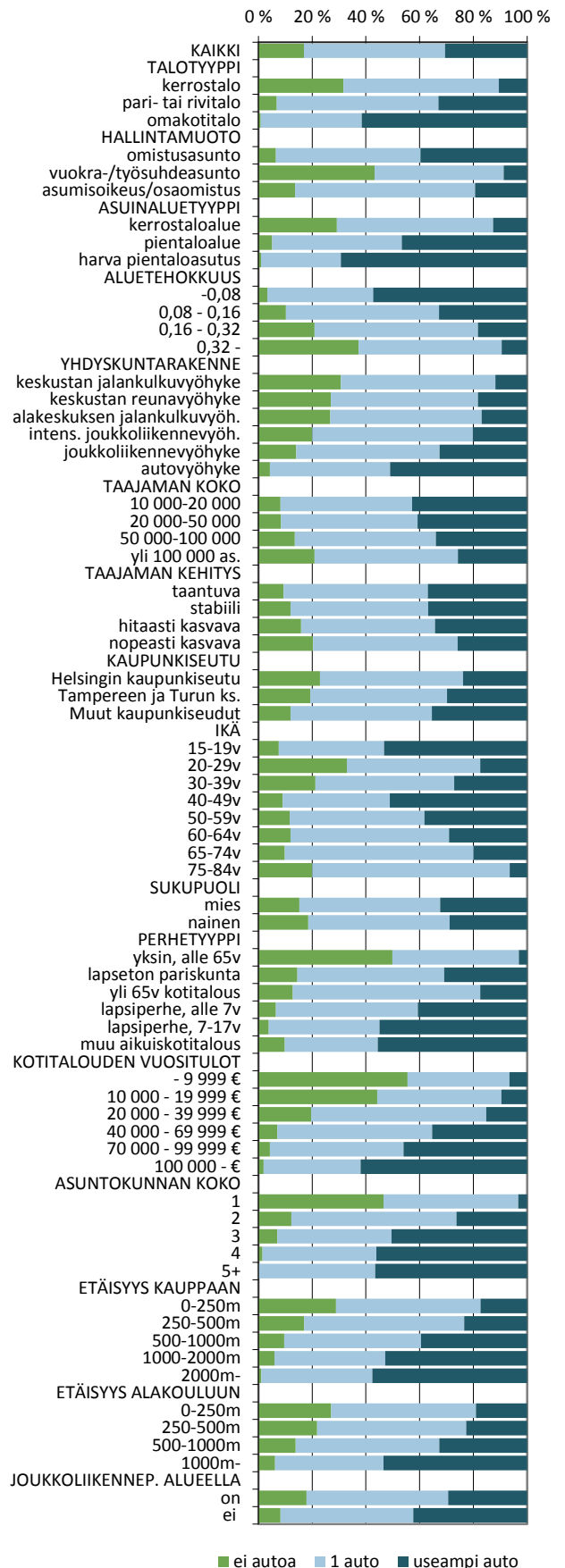
Autonomistus

Vastaajista 17 % asuu autottomassa kotitaloudessa, 52 %:lla on taloudessa yksi auto ja 31 %:lla vähintään kaksi autoa työsuhteautot mukaan lukien (kuva 65). Useampi kuin neljä viidestä asuu siis autollisessa taloudessa. Autottomien kotitalouksien osuus on todellisuudessa suurempi yli 10 000 asukkaan taajamissa, mutta koska kysely on henkilö- eikä kotitalouspohjainen, tuloksissa korostuvat suuret kotitaloudet, joilla autonomistus on yleisempää. Autonomistus on jatkuvasti lisääntynyt ja autottomien osuus laskenut (kuva 64). Kahden tai useamman auton talouksien osuuden kasvu näyttää kuitenkin pysähtyneen.

Autonomistus on voimakkaasti yhteydessä alueen yhdyskuntarakenteelliseen sijaintiin, kotitalouksien tuloihin sekä asutokunnan kokoon. Tiiveimmin rakennetuilla alueilla autottomia on 37 % kun väljimmin rakennetuilla alueilla vain 3 %. Harvan pientaloasutuksen vyöhykkeellä peräti 69 % vastaajista asuu usean auton kotitaloudessa. Pienituloisimmista yli puolet asuu autottomissa talouksissa, kun suurimmassa tuloluokassa vain 2 % perheistä on autottomia ja 62 % monen auton talouksia. Yksin asuvista 47 % on autottomia kun yli viiden hengen kotitalouksissa autottomia ei ole käytännössä lainkaan.

Kuva 64. Vastaajien kotitalouksien autonomistus 1998–2016. Mukana vain 15–74v vastaajat ajallisen vertailukelpoisuuden vuoksi.

Kuva 65 Vastaajien (15–84v) kotitalouksien autonomistus.

Myös palvelujen saavutettavuus vaikuttaa. Mitä kauempana palveluista asutaan, sen yleisempää on autonomistus ja usean auton omistus. Se, onko alueella joukkoliikennepalveluja tai sopivaa joukkoliikenteen pysäkkiä lähellä, vaikuttaa perheen autonomistukseen vähemmän. Niilläkin alueilla, joilla on joukkoliikennepalveluja tai sopiva pysäkki lähellä, 82 % vastaajista asuu autollisissa talouksissa.

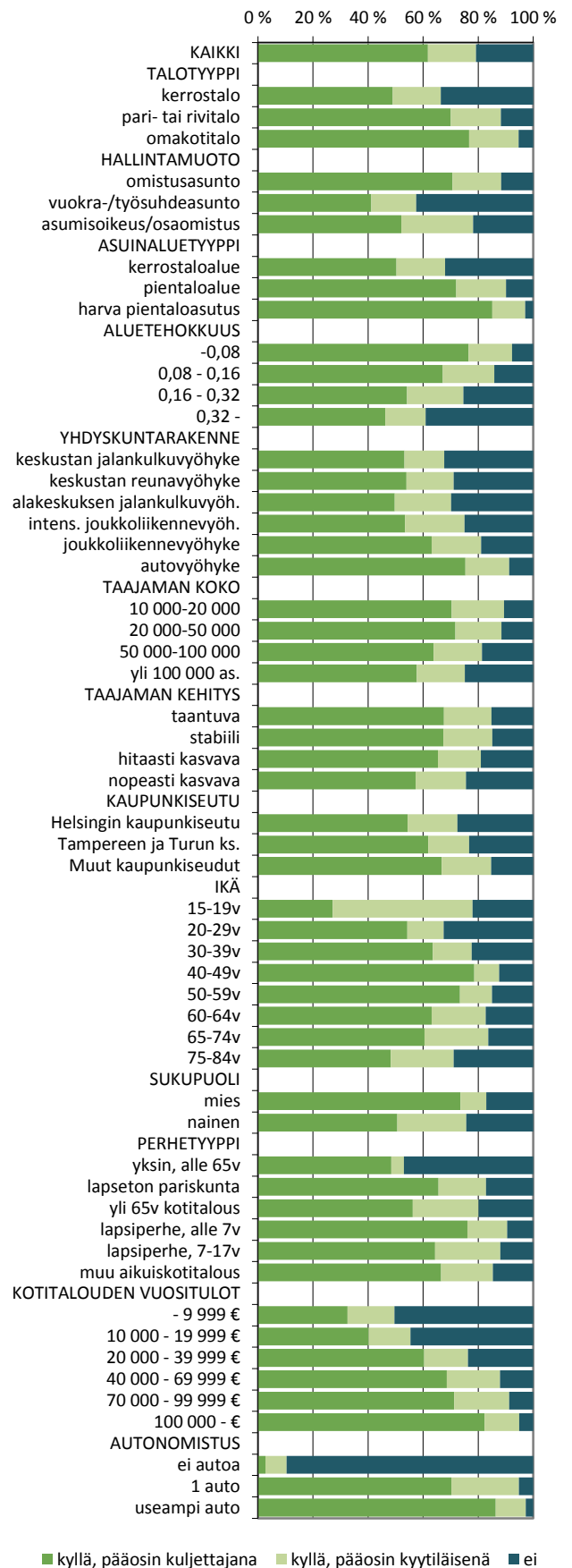
Väestöryhmistä autottomuus on harvinaisinta lapsiperheillä ja yleisintä nuorilla aikuisilla. Autottomuus yleistyy jälleen yli 75-vuotiailla. Ikääntyneiden autonomistus on kuitenkin lisääntynyt vauhdilla koko seurantakauden ajan. 60–74-vuotiaiden autottomien osuus on puolittunut vuodesta 2010 ja on nyt samalla tasolla kuin 40–59-vuotiaillakin. Sen sijaan autottomuus on lisääntynyt muutamalla prosenttiyksiköllä 20–29-vuotiailla, kouluikäisten lasten perheillä ja muilla aikuiskotitalouksilla. Muutos on kuitenkin niin pieni, ettei tilastollista trendin muutosta voida vielä päätellä.

Auton käyttömahdollisuus

Auto on säännöllisesti käytettävissä 61 %:lla vastaajista pääosin kuljettajana ja 17 %:lla pääosin kyytiläisenä (kuva 66). Vastaajista 21 % ilmoittaa, ettei heillä ole autoa lainkaan käytettävissä, mikä on suurempi osuus kuin autottomissa talouksissa asuvien osuus.

Osalla autollisissa talouksissa asuvista ei ole autoa lainkaan käytettävissä edes kyytiläisenä. Yhden auton talouksissa asuvista tällaisia vastaajia on 5 %, kahden tai useamman auton talouksissa 3 %. Toisaalta osalla autottomissa talouksissa asuvista auto on käytettävissä esimerkiksi lainaamalla tai pyytämällä kyytiä sukulaisilta tai ystäviltä tai käyttämällä yhteiskäyttöautopalveluja. Autottomissa talouksissa asuvista joka kymmenennellä on auto käytössä, useammin kyytiläisenä kuin kuljettajana. Usean auton talouksissa auto on useammin käytössä kuljettajana kuin yhden auton talouksissa.

Auton käyttömahdollisuuden alueelliset ja väestöryhmien erot noudattelevat pitkälti autonomistusta. Tästä selkeä poikkeus on 15–19-vuotiaat nuoret. Heistäkin suurimmalla osalla auto on käytössä ainakin kyytiläisenä, mutta

Kuva 66. Vastaajat (15–84v) sen mukaan, onko auto säännöllisesti käytettävissä.

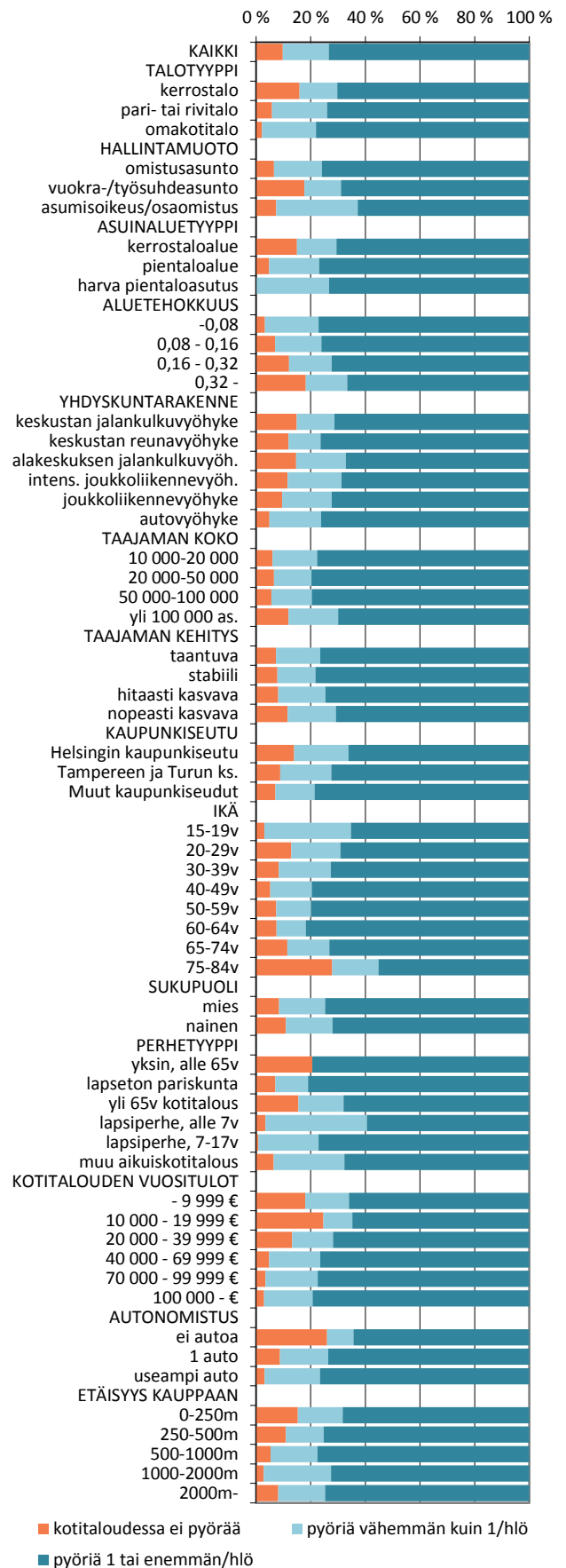
joillakin autoa ei ole lainkaan käytössä vaikka taloudessa olisi auto. Miehillä auto on käytössä useammin kuin naisilla etenkin kuljettajana, vaikka sukupuolten erot kotitalouden autonomistuksessa ovat pienet.

5.5 Pyöränomistus

Suurin osa vastaajista omistaa polkupyörän, sillä 73 % asuu talouksissa, joissa polkupyöriä on vähintään 1/henkilö (kuva 67). 17 % asuu talouksissa, joissa pyöriä on vähemmän kuin 1/henkilö ja 10 % asuu polkupyörättömässä taloudessa.

Pyöränomistus noudattelee pitkälti autonomistuksen alueellisia ja väestöryhmien välisiä eroja, joskaan erot eivät ole yhtä suuria. Polkupyörä ei siis ensisijaisesti ole autottomien talouksien kulkuväline, vaan autojen ja pyörien omistus kasaantuu samoille talouksille. Omakotitalossa, omistusasunnossa, väljästi rakennetulla alueella ja autovyöhykkeellä asuvat omistavat useammin polkupyörän kuin kerrostalossa, vuokra-asunnossa ja tiiviisti rakennetulla alueella asuvat. Suurimmissa kaupungeissa pyöränomistus on hiukan vähäisempää kuin muissa taajamissa. Ilmiötä selittää osaltaan tiiviiden asuinalueiden ja suurten kaupunkien hyvä joukkoliikenteen palvelutaso. Pyöräilyyn soveltuvia lyhyitäkin matkoja on näillä alueilla helppo kulkea joukkoliikenteellä.

Pyöränomistus on, kuten autonomistuksenkin, sidoksissa tulotasoon, vaikkakaan ei yhtä voimakkaasti. Pienituloiset omistavat silti pyörän harvemmin kuin suurituloiset. Nuorten ja kouluikäisten lasten perheissä pyörättömyys on harvinaisinta. Ikääntyneet poikkeavat muista väestöryhmistä, sillä he omistavat auton useammin kuin polkupyörän.

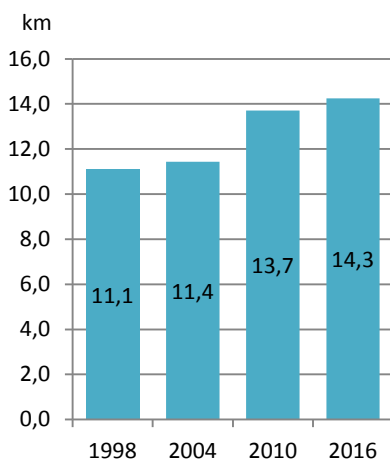
Kuva 67. Vastaajien (15–84v) kotitalouksien polkupyöränomistus.

5.6 Työmatkat

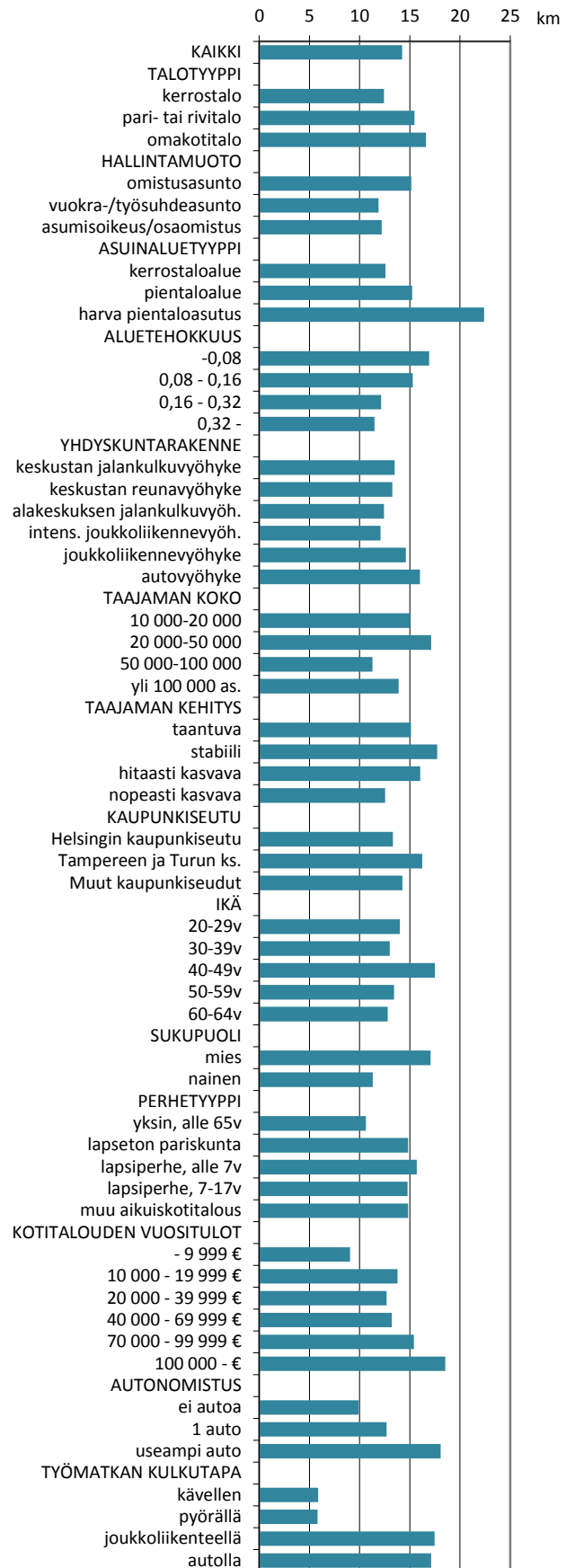
Työmatkan pituus

Työmatkan keskipituus yhteen suuntaan on työssäkäyvillä vastaajilla keskimäärin 14,2 km (kuva 69). Työmatkojen pituus on jatkuvasti kasvanut, erityisen paljon keskipituus kasvoi vuosien 2004 ja 2010 välillä, nyt kasvu on tasaantunut (kuva 68). Työmatkojen keskipituuden laskennassa huomioidtiin korkeintaan 200 km:n pituiset matkat, koska pidempiä matkoja ei todennäköisesti tehdä päivittäin ja ne vääristävät suhteettomasti keskipituutta. Yli 200 km:n työmatkan ilmoitti yhdeksän vastaajaa, kun työssäkäyviä kaiken kaikkiaan on aineistossa 1 356 kpl.

Työmatkat ovat lyhimpiä tiiviisti rakennetuilla alueilla, intensiivisellä joukkoliikennevyöhykkeellä ja alakeskuksissa sekä 50 000–100 000 asukkaan taajamissa. Pisimmät työmatkat ovat taajamien reuna-alueiden harvan pientaloasutuksen vyöhykkeellä sekä väljästi rakennetuilla alueilla. Näillä alueilla työmatkojen keskipituus on myös eniten kasvanut vuodesta 2010. Tiiveimmin ja väljimmin rakennettujen alueiden työmatkojen keskipituuksien ero on yli 5 km. Kerros- ja pientaloalueiden työmatkojen keskipituuksien ero on vain noin kolme kilometriä, mutta kerrostaloalueiden ja harvan pientaloasutuksen ero on lähes 10 km.

Kuva 68. Työssäkäyvien vastaajien työmatkojen keskipituus (korkeintaan 200 km:n työmatkat). Vuonna 1998 kysyttiin työ- ja opiskelumatkojen pituutta. Mukana vain 15–74v vastaajat ajallisen vertailukelpoisuuden vuoksi.

Kuva 69. Työssäkäyvien vastaajien työmatkojen keskipituus (korkeintaan 200 km:n työmatkat).

Väestöryhmistä keskimäärin pisintä työmatkaa tekevät 40–49-vuotiaat, miehet ja korkeimman tuloluokan vastaajat. Lyhimmät työmatkat ovat yksin asuvilla, autottomilla ja pienituloisilla. Miesten työmatka on keskimäärin lähes kuusi kilometriä pidempi kuin naisten. Työmatkansa pääasiassa autolla tai joukkoliikenteellä kulkevien työmatka on yli 11 km pidempi kuin kevyellä liikenteellä kulkevien.

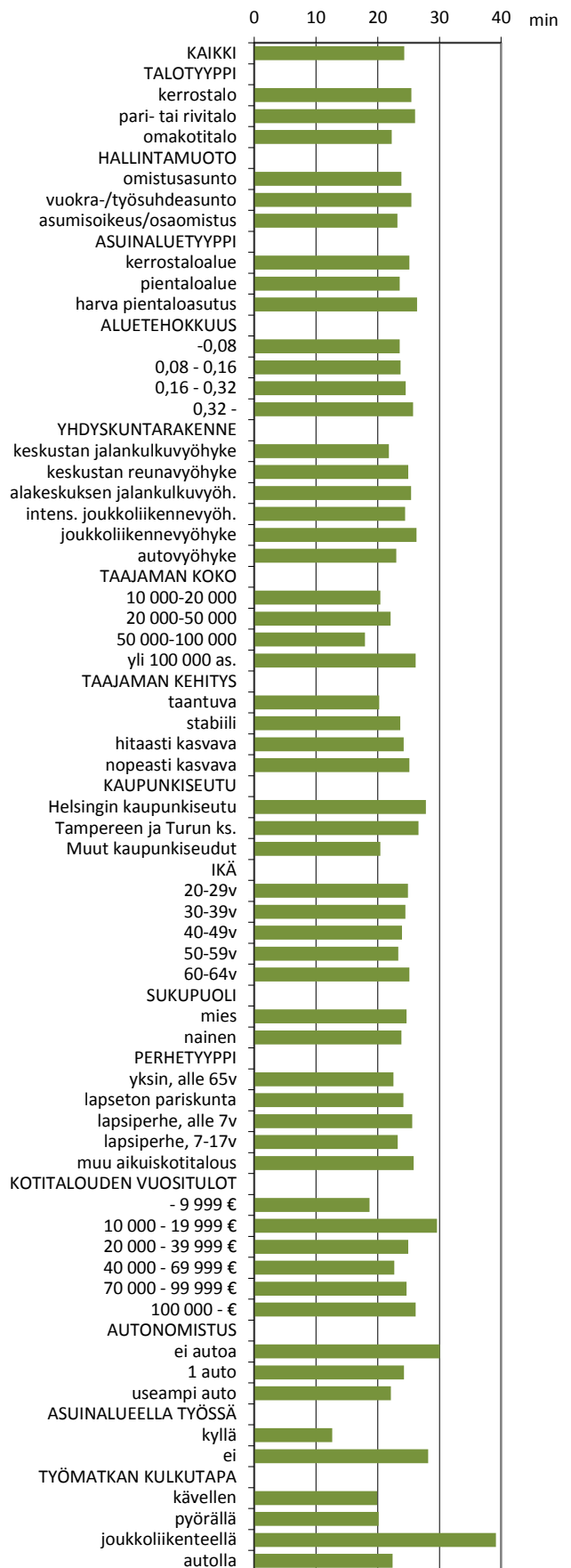
Työmatkan kesto

Yhdensuuntainen työmatka kestää vastaajilla keskimäärin 24 minuuttia (kuva 70), mikä on kaksi minuuttia kauemmin kuin vuonna 2010. Työmatkan kestosta kysyttiin työssäkäyviltä vastaajilta ja keskimääräinen kesto laskettiin korkeintaan 200 km:n työmatkoista.

Alueelliset ja väestöryhmien erot työmatkan kestossa ovat paljon pienemmät kuin työmatkan pituudessa. Tiiviimpien alueiden lyhyet työmatkat pitenevät ajallisesti ruuhkissa, kun taas väljempien alueiden pitkät työmatkat tehdään useimmiten autolla ja ne sujuvat suhteellisesti nopeammin. Työmatkan kestossa ei ole eroa aluetehokkuudeltaan erilaisten alueiden välillä, vaikka työmatkan pituudessa ero oli selvä.

Työmatkan kesto vaihtelee erityyppisillä alueilla 18–28 minuutin välillä. Työmatka on ajallisesti lyhin 50 000–100 000 asukkaan taa-jamissa ja pisin Helsingin kaupunkiseudulla. Kävelen tai pyörällä töihin kulkevien työmatka kestää keskimäärin 20 minuuttia, autolla vain hiukan kauemmin, 22 minuuttia, mutta joukkoliikenteellä keskimäärin peräti 39 minuuttia. Autottomien vastaajien työmatka onkin ajallisesti jopa pidempi kuin autollisten, vaikka sen keskipituus on 8 km lyhyempi kuin usean auton talouksissa. Miesten ja naisten työmatkan kestossa ei ole juuri eroa, vaikka miesten työmatka on lähes kuusi kilometriä pidempi, sillä miehet käyttävät työmatkallaan autoa huomattavasti useammin kuin naiset. Asuinalueella työssäkäyvien työmatka on kestoltaan 15 minuuttia lyhyempi kuin muualla työssäkäyvien.

Työmatkan kesto on pidentynyt vuodesta 2010 nimenomaan autottomilla ja niillä, jotka kulkevat työpaikalle muuten kuin autolla.

Kuva 70. Työssäkäyvien vastaajien työmatkojen ajallinen kesto (korkeintaan 200 km:n työmatkat).

Tyytyväisyys työmatkan keston

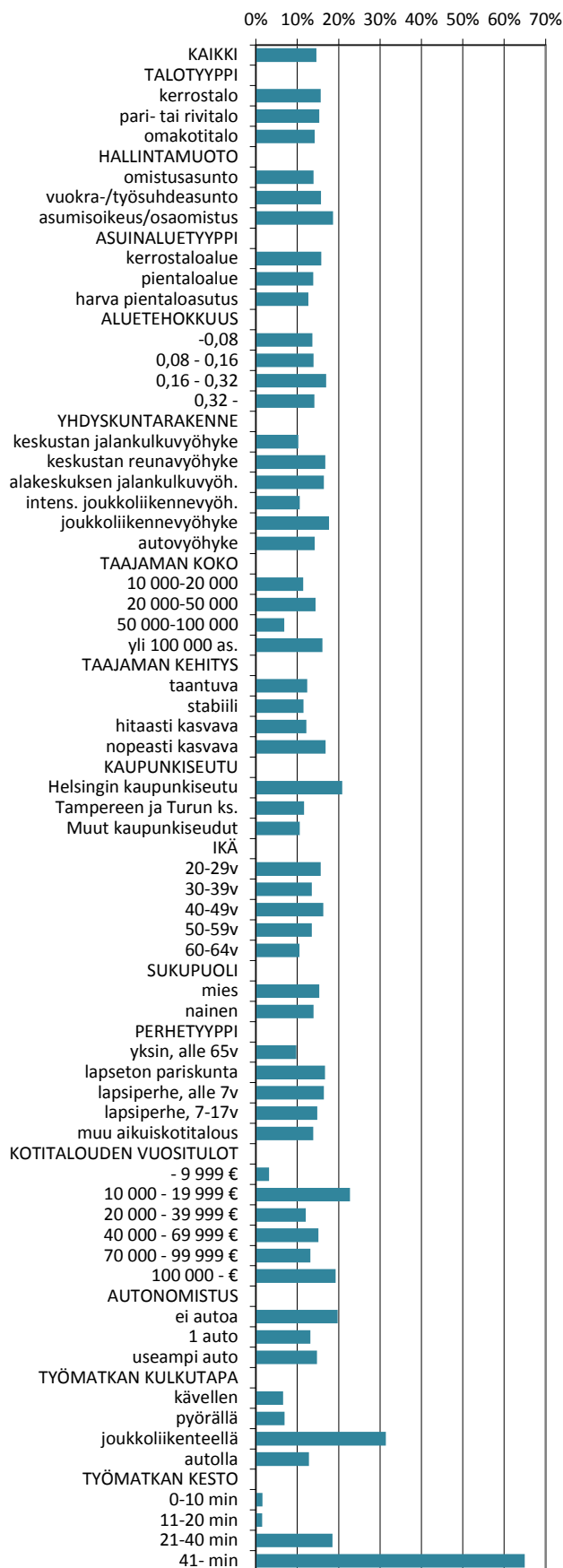
Työssäkävivistä vastaajista 15 % on tyytymätön työmatkansa ajalliseen keston (kuva 71), mikä on kaksi prosenttiyksikköä enemmän kuin vuonna 2010. Tyytyväisyys työmatkan keston on suoraan yhteydessä työmatkaan kuluvaan aikaan. Jos työmatka kestää korkeintaan 20 minuuttia, alle 2 % on tyytymättömiä, mutta jos työmatka kestää yli 40 minuuttia, jo 65 % on tyytymättömiä matkan keston. Kuljetavan mukaan tyytymättömiä onkin eniten joukkoliikenteellä töihin kulkevissa (31 %), sillä heillä työmatka kestää lähes 20 minuuttia kauemmin kuin muilla. Keston lisäksi myös kuljetapa itsessään vaikuttaa siihen, miten työmatka koetaan, sillä kävellen ja pyörällä töihin kulkevat ovat työmatkan keston nähden tyytyväisempiä kuin autoilijat. Kävellen tai pyörällä tehtävä matka koetaan tästä päätellen miellyttävämmäksi kuin autolla tehty matka.

Asuinalueella työssäkäynti

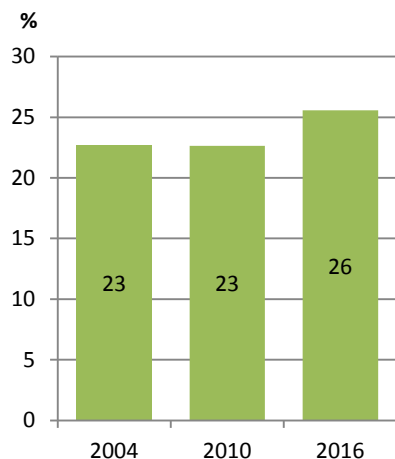
Työssäkävivistä vastaajista 26 % käy työssä omalla asuinalueella (kuva 73). Asuinalueella työssäkävien osuus on noussut vuodesta 2010 kolmella prosenttiyksiköllä (kuva 72). Muutos voi liittyä siihen, että työssäkäyviä lapsiperheitä on jäänyt enemmän keskustoihin ja tiiviisti rakennetuille alueille, joilla on enemmän työpaikkoja asuinalueella. Toisaalta etätöiden lisääntyminen lisää myös asuinalueella työssäkäyntiä, sillä luku pitää sisällään myös pääosin kotona työskentelevät.

Omalla asuinalueella työssäkäynti on yleisintä pienemmissä 10 000–20 000 asukkaan taajamissa, taantuvissa taajamissa ja keskustoisissa. Vähiten omalla asuinalueella käydään töissä harvan pientaloasutuksen alueella, alakeskuksissa ja joukkoliikennevyöhykkeillä sekä suurimmissa ja nopeasti kasvavissa taajamissa.

Väestöryhmistä omalla asuinalueellaan käyvät useimmin töissä pienituloiset ja yksin asuvat, harvimmassa suurituloiset ja lapsiperheet.

Kuva 71. Niiden työssäkävien vastaajien osuus, joiden mielestä työmatkaan kuluva aika ei ole sopiva.

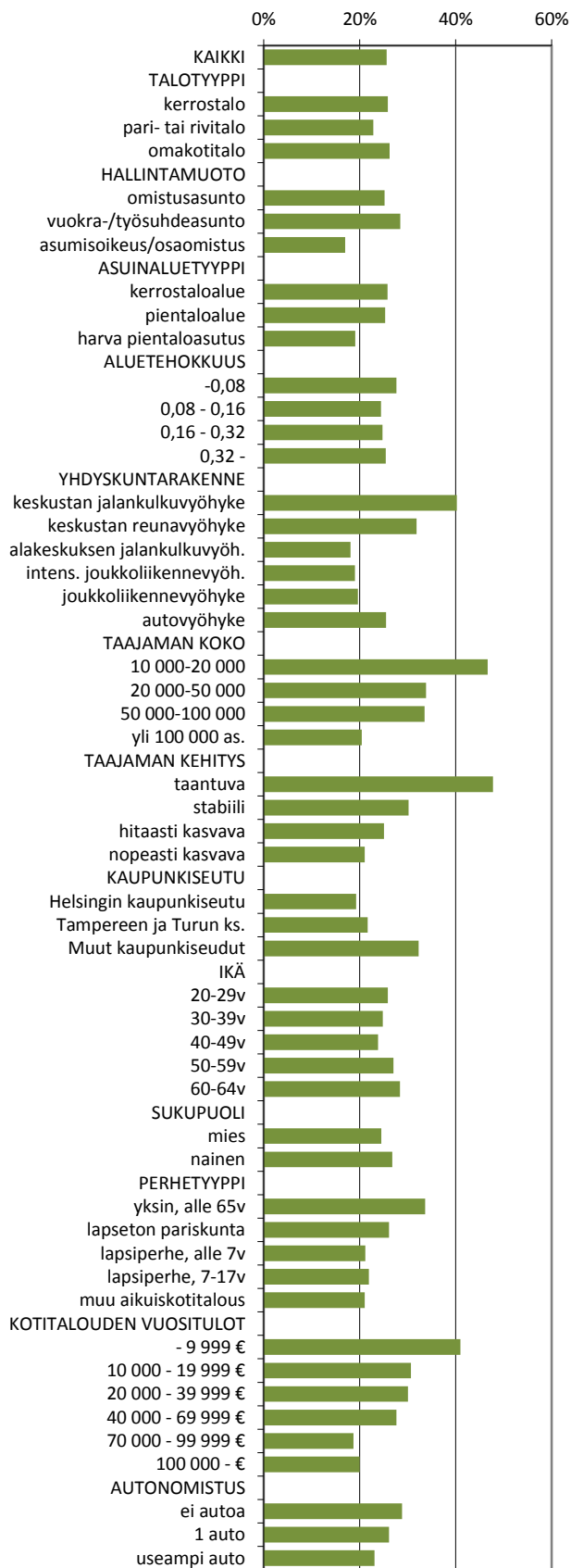
Kuva 72. Asuinalueella työssäkäyvien osuus työssäkäyvistä vastaajista (myös pääosin kotona työskentelevät). Mukana vain 15–74v vastaajat ajallisen vertailukelpoisuuden vuoksi.

Työmatkan kulkutapa

Työssäkäyviltä vastaajilta kysyttiin, miten he liikkuvat työmatkansa pääasiallisesti. Vastauksessa sai ilmoittaa kaksikin pääasiallista kulkutapaa, jos ne ovat yhtä yleisiä. Tuloksissa kulkutapojen summa on kuitenkin muutettu 100 %:n jakaumaksi, jotta eri vuosien ja vastaajaryhmien välinen vertailu olisi helpompaa.

Yleisin kulkutapa työmatkalla on auto, jonka osuus työmatkoista on 48 % (kuva 75). Pyörällä kuljetaan joka viides työmatka, joukkoliikenteellä 18 % ja kävellen 12 % työmatkoista. Kaksi prosenttia työskentelee kotona. Työmatkan kulkutapajakaumassa on tapahtunut selvä trendin muutos. Vuoteen 2010 asti auton osuus kasvoi samalla kuin muiden kulkumuotojen osuus pieneni (kuva 74). Nyt nousussa on pyöräily, jonka osuus työmatkoista on noussut jopa kahdeksan prosenttiyksikköä, kun taas auton osuus on lähtenyt laskuun. Joukkoliikenteen osuus työmatkoista ei ole enää pienentynyt vaan pysynyt ennallaan vuodesta 2010. Kävelen työmatkoja taitetaan yhä harvemmin, mikä johtuu myös työmatkojen pituuden kasvusta.

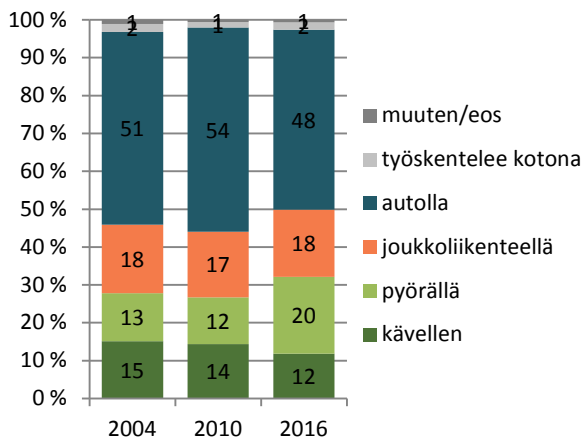
Työmatkan pituus selittää kulkutapajakaumaa eniten. Alle kolme kilometrin työmatkoilla pääasiassa kävellään ja pyöräillään, mutta tätä pidemmällä matkoilla auton ja joukkoliikenteen osuus nousee merkittäväksi. Joukkoliikennettä käytetään eniten 11–20 km:n pituisilla matkoilla. Yli 20 kilometrin työmatkoista autolla taitetaan 72 %.

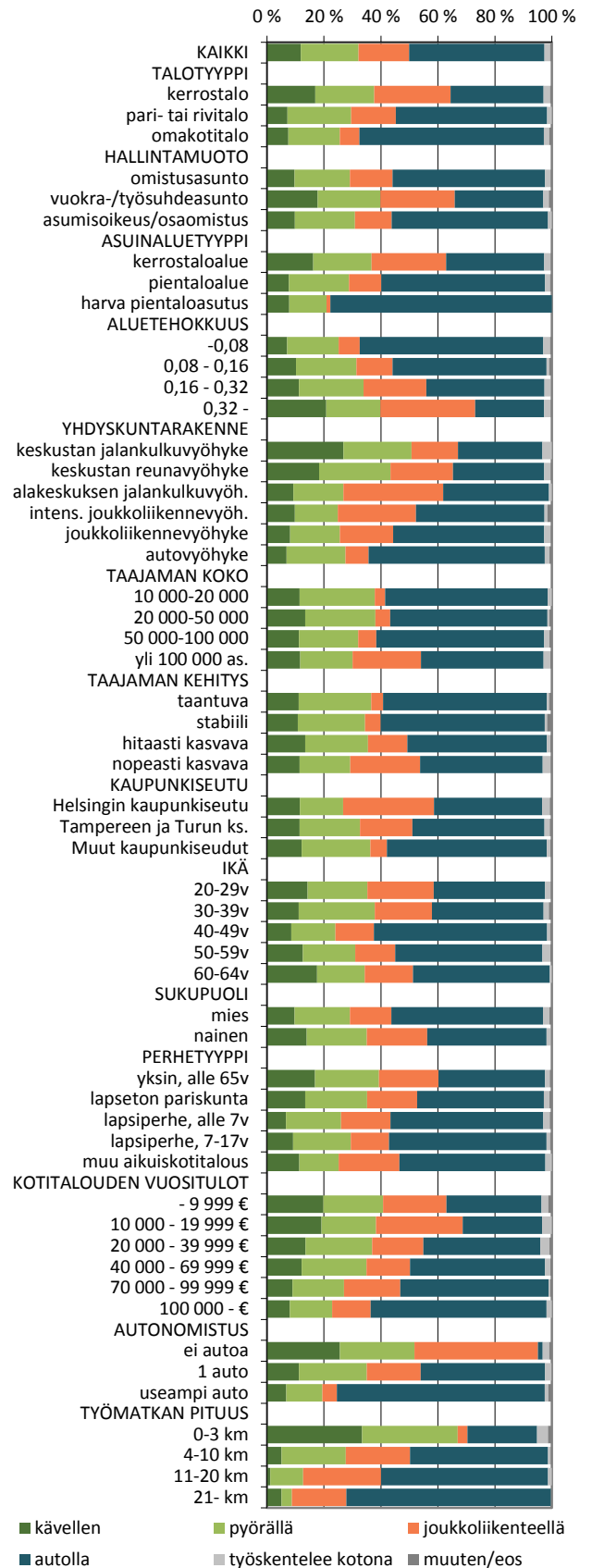
Kuva 73. Asuinalueella työssäkäyvien osuus työssäkäyvistä vastaajista (myös pääosin kotona työskentelevät).

Työmatkojen kulkutapajakaumassa on suuret alueelliset erot. Kävelen työmatkoja kuljetaan eniten keskustoissa ja tiiviisti rakennetuilla alueilla. Pyöräily on yleisintä pienemmissä ja taantuvissa taajamissa sekä keskustan reuna-vyöhykkeellä, näillä alueilla neljäsosa työmatkoista pyöräillään. Joukkoliikennettä käyttävät työmatkoilla eniten tiiviillä asuinalueilla, alakeskuksissa ja intensiivisellä joukkoliikennevyöhykkeellä sekä Helsingin kaupunkiseudulla asuvat, näillä alueilla noin kolmasosa työmatkoista tehdään joukkoliikenteellä. Joukkoliikenteen käyttö työmatkoilla on hyvin vähäistä alle 100 000 asukkaan taajamissa sekä stabiileissa tai taantuvissa taajamissa. Auton käyttö työmatkoilla on yleisintä harvan pientaloasutuksen alueella, omakotitaloissa, väljästi rakennetuilla alueilla sekä autovyöhykkeellä asuvilla. Taajamien reuna-alueiden harvan omakotitaloasutuksen vyöhykkeellä jopa 78 % työmatkoista tehdään autolla.

Väestöryhmistä autottomat, 60–64-vuotiaat, yksin asuvat ja pienituloiset kävelevät eniten työpaikalle, kun taas työmatkapyöräilyä harrastavat eniten 30–39-vuotiaat sekä autottomat. Auton käyttö onkin vähentynyt erityisesti 30–39-vuotiailla ja tilalle on tullut etenkin pyöräilyä. Joukkoliikenteellä työpaikalle kulkevat useimmin autottomat, 20–29-vuotiaat ja pienituloiset. Naiset kulkevat miehiä useammin kävelen ja joukkoliikenteellä, kun taas miehet autoilevat työmatkan selvästi naisia enemmän.

Kuva 74. Työssäkävijien vastaajien työmatkan pääasiallinen kulkutapa 2004–2016. Pääasiallisia kulkutapoja sai mainita myös kaksi, mutta jakauma on muutettu 100 %:n jakaumaksi. Mukana vain 15–74v vastaajat ajallisen vertailukelpoisuuden vuoksi.

Kuva 75. Työssäkävijien vastaajien työmatkan pääasiallinen kulkutapa. Pääasiallisia kulkutapoja sai mainita myös kaksi, mutta jakauma on muutettu 100 %:n jakaumaksi.

5.7 Kauppatematkat

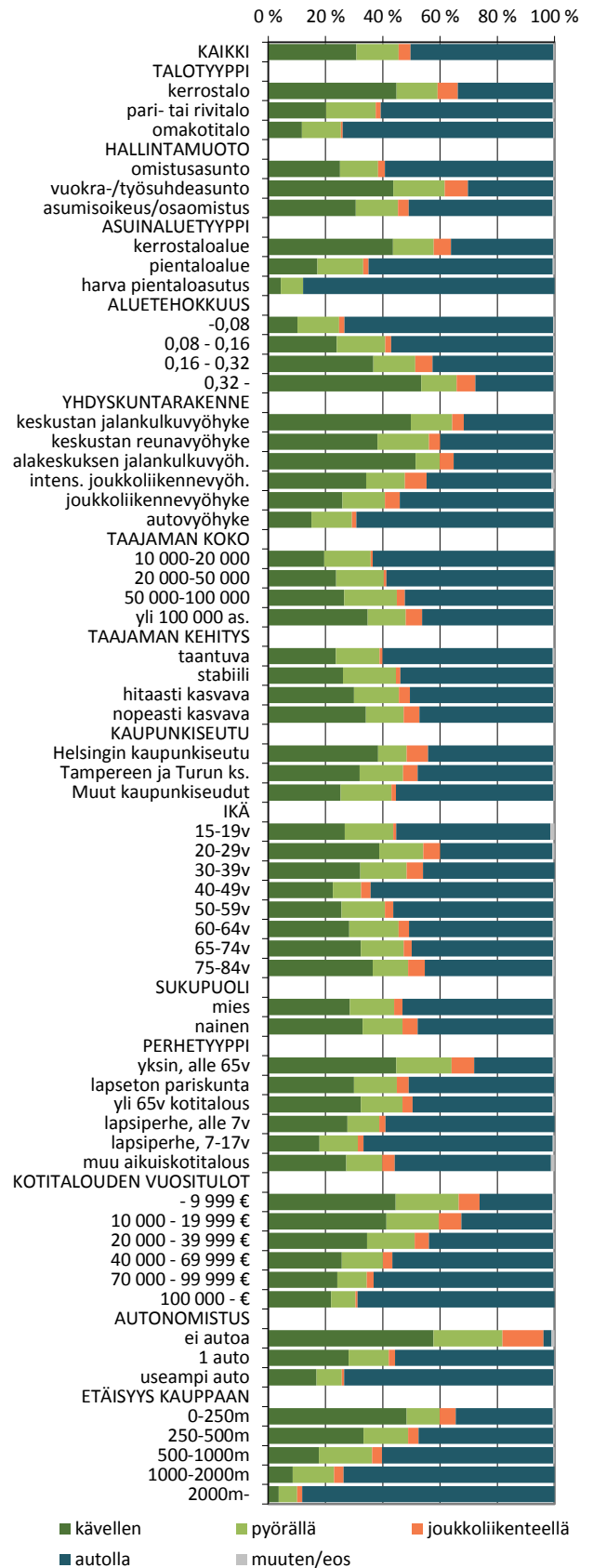
Kaikilta vastaajilta kysyttiin, miten he liikkuvat pääasiallisesti ruokakauppaan. Vastauksessa sai ilmoittaa kaksikin pääasiallista kulkutapaa, jos ne ovat yhtä yleisiä. Tuloksissa kulkutapojen summa on kuitenkin muutettu 100 %:n jakaumaksi, jotta eri vuosien ja vastaajaryhmien välinen vertailu olisi helpompaa.

Ruokakauppatematkoista 50 % tehdään autolla, 31 % kävellen, 15 % pyörällä ja vain 4 % joukkoliikenteellä (kuva 76). Kauppaan kävellen ja autoillaan hiukan useammin kuin työpaikalle, kun taas pyöräily ja etenkin joukkoliikenteellä liikkuminen on kauppatematkalla vähäisempää kuin työmatkoilla. Samoin kuin työmatkoilla, myös kauppatematkoilla pyöräilyn osuus on kuitenkin noussut vuodesta 2010 ja vastaavasti kävelyn ja autoilun osuus pienentynyt (kuva 77).

Kauppatematkan kulkutapaan vaikuttaa eniten kauppatematkan pituus. Jos etäisyys lähimpään kauppaan on alle 250 m, 48 % kauppatematkoista kävellen. Auton käyttö kaikkein lyhyimmilläänkin etäisyyksillä on kuitenkin kolmasosa kauppatematkoista, mikä johtuu joko siitä, että ostoksia ei haluta kantaa, tai että todellisuudessa käydään muualla kuin lähikaupassa. Jos lähimpään kauppaan on yli kaksi kilometriä, jo 88 % kauppatematkoista tehdään autolla. Eniten pyöräillään 0,5–1 km pituisia kauppatematkoja (19 %).

Kauppatematkoja kävellen eniten tiiviillä alueilla, keskustoissa ja alakeskuksissa, joissa matkatkin ovat lyhyitä. Pyöräily on kauppatematkoilla lähes yhtä yleistä kaiken tyyppisillä alueilla. Joukkoliikennettä käyttävät lähinnä kerrostalo- ja vuokra-asukkaat suurilla kaupunkiseuduilla. Kauppatematkat kuljetaan pääosin autolla väljästi rakennetuilla pientaloalueilla ja autovyöhykkeellä, pienissä ja taantuvissa taajamissa useammin kuin suurissa ja kasvavissa.

Väestöryhmistä kevyttä liikennettä kauppatematkalla käyttävät etenkin autottomat, pienituloiset, yksin asuvat ja nuoret aikuiset. Myös ikääntyneillä auton käyttö vähenee ja kauppaan kävely yleistyy. Joukkoliikennettä käyttävät erityisesti autottomat.

Kuva 76. Vastaajien (15–84v) ruokakauppatematkan pääasiallinen kulkutapa. Pääasiallisia kulkutapoja sai mainita myös kaksi, mutta jakauma on muutettu 100 %:n jakaumaksi.

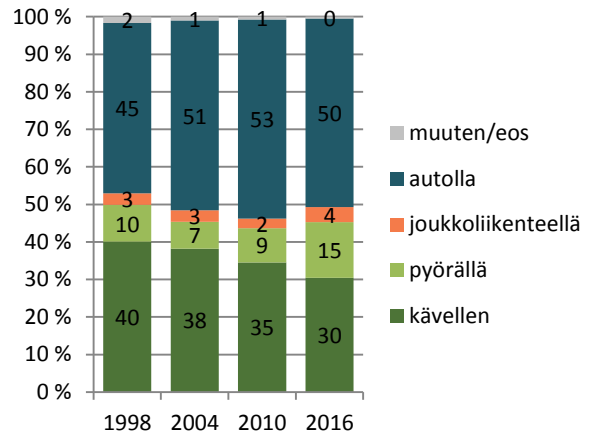
Samoin kuin työmatkojen, myös kauppatyömatkojen pyöräily on lisääntynyt ja korvannut auton käyttöä eniten 30–39-vuotiailla, niin yksin, kaksin kuin lapsiperheissäkin asuvilla.

5.8 Koulumatkat

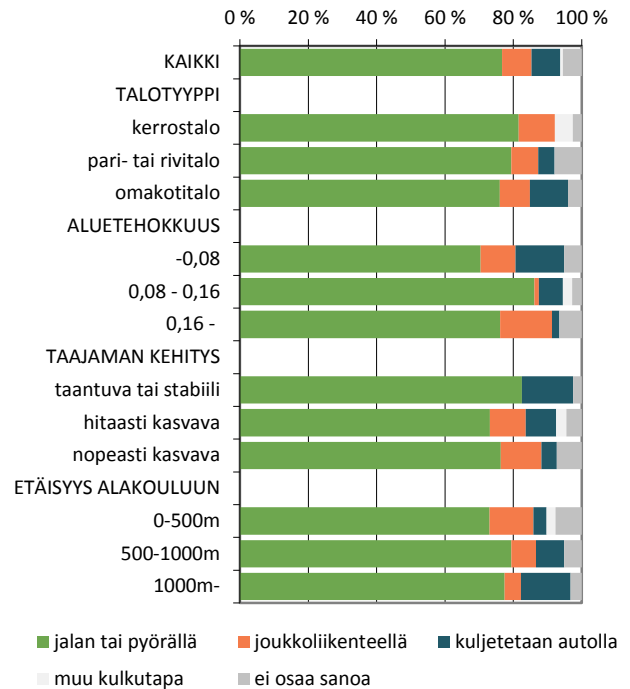
Lasten alakoulumatkojen kulkutapaa kysyttiin alakouluikäisten vanhemmilta. Alakouluikäisten vanhemmista 77 % vastasi, että lapset kulkevat jalan, 9 % joukkoliikenteellä ja 8 % kuljetaan autolla (kuva 78).

Alakouluikäisten perheitä on aineistossa vain 169 kappaletta, joten alueellisiin eroihin on suhtauduttava varauksella. Luokituksia on yhdistetty siten, että kussakin luokassa olisi riittävästi vastaajia. Alakoulu sijaitsee yleensä lähellä asuntoa. Väljimmillään asuinalueilla yli puolet vastaajista asuu alle kilometrin etäisyydellä alakoulusta (ks. luku 3.2). Etäisyydellä on jonkin verran vaikutusta koulumatkan kulkutapaan, mutta kaikilla etäisyyksillä kevyt liikenne on pääasiallinen kulkutapa. Kevyen liikenteen osuus on itse asiassa pienimmillään alle puolen kilometrin etäisyyksillä (73 %), sillä joukkoliikenteen osuus on näillä alueilla yleisimmillään. Tämä voi selittyä sillä, että lyhyitä etäisyyksiä on erityisesti tiiviisti rakennetuilla alueilla, joilla joukkoliikennepalvelutkin ovat parhaat, ja joukkoliikennettä käytetään tällöin jos käy muuta kuin lähikoulua. Kyyditseminen autolla lisääntyy koulumatkan pidentyessä, mutta vaikka lähikouluun olisi yli 1 km, autolla lapsensa kouluun kuljettaa vain 15 % vastaajista.

Näin ollen alueelliset erotkin ovat pieniä. Kerrostaloissa asuvat kulkevat kouluun kevyellä liikenteellä tai joukkoliikenteellä, omakotitaloissa kyyditetään enemmän autolla. Taantuissa ja stabiileissa taajamissa joukkoliikenteen tarjontaa ei juuri ole, vaan kouluun kuljetaan pääosin kevyellä liikenteellä, 15 % autolla.

Kuva 77. Vastaajien ruokakauppamatkan pääasiallinen kulkutapa 1998–2016. Pääasiallisia kulkutapoja sai mainita myös kaksi, mutta jakauma on muutettu 100 %:n jakaumaksi. Mukana vain 15–74v vastaajat ajallisen vertailukelpoisuuden vuoksi.

Kuva 78. Alakouluikäisten lapsiperheiden lasten pääasiallinen kulkutapa alakouluun. Alakouluikäisten lasten perheitä on aineistossa 169 kpl.

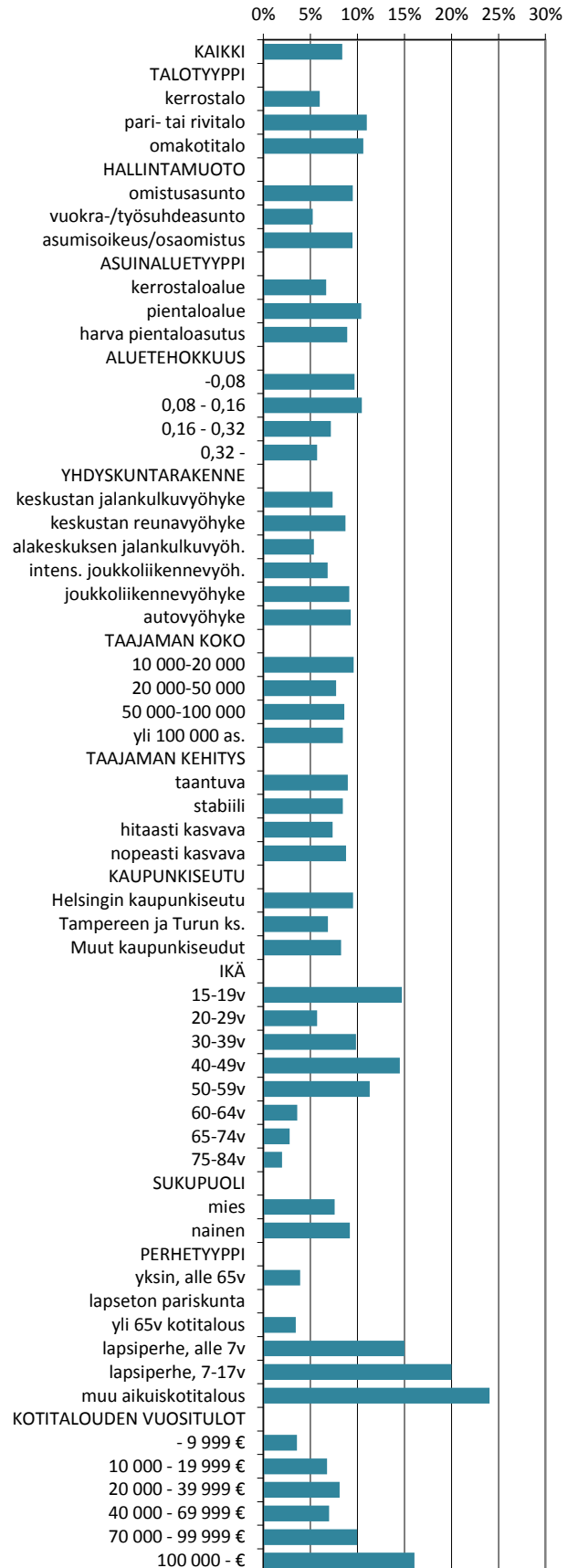
5.9 Monipaikkainen asuminen

Kotitalouden koon vaihtelu

Kotitalouden koon vaihtelua kuukauden aikana tiedusteltiin lähinnä, jotta saataisiin tietoa lasten vuoroasumisesta ero- ja uusperheissä. Tästä ilmiöstä ei ole olemassa valtakunnallista tilastoa, vaikka vuoroasuminen on yleistynyt viime vuosina voimakkaasti. Aineiston perusteella kotitalouden koon vaihtelu osoittautuikin laajemmaksi ilmiöksi, joka koskettaa hyvin monenlaisia perheitä. Kaikista vastaajista 8 % ilmoitti, että heidän kotitaloutensa henkilömäärä vaihtelee kuukauden aikana (kuva 79).

Alle kouluikäisten lasten perheissä kotitalouden koko vaihtelee 15 %:ssa perheistä, kouluikäisten lasten perheissä perheen koko vaihtelee peräti joka viidennessä (20 %). Näistä suurin osa liittyy lasten vuoroasumiseen kummankin eronneen vanhemman luona. Vieläkin yleisempää perheen koon vaihtelu on kuitenkin muissa aikuiskotitalouksissa, joissa useimmiten asuu täysi-ikäisiä lapsia vanhempiensa kanssa. Jopa lähes neljännessä (24 %) näistä perheistä talouden koko vaihtelee. Tämä voi liittyä siihen, että aikuiset lapset asuvat kotona vain osan aikaa, esimerkiksi lomat ja viikonloput, ja muuten opiskelija-asunnossa tms. Ilmiö näkyy myös iän mukaan tarkasteltuna, sillä 15–19-vuotiaista vastaajista 15 %:lla perheen koko vaihtelee. Lasten ja nuorten vanhempien ikäluokissa 30–59-vuotiailla perheen koon vaihtelu näkyy myös keskimääräistä yleisempänä.

Lapsiperheiden lisäksi kotitalouden koon vaihtelua ilmoittivat muutkin perhetyypit. Yksin asuvista alle 65-vuotiaista 4 % kertoo talouden koon vaihtelevan. Tämä näyttää liittyvän lähinnä toisen aikuisen osa-aikaiseen asumiseen taloudessa eli erillisuhteeseen, jossa kummallakin suhteen osapuolella on oma koti. Lisäksi ikääntyneiden kotitalouksista 3 % ilmoitti kotitalouden koon vaihtelusta. Suurin osa näistä tapauksista on ”mummoloita”, joissa lapset ja lapsenlapset viettävät säännöllisesti aikaa. Aineistosta ei käy ilmi, kuinka suuren osan kuukaudesta taloudessa on lisäasukkaita.

Kuva 79. Niiden vastaajien (15–84v) osuus, joiden kotitalouden henkilömäärä vaihtelee kuukauden aikana.

Lisäasukkaiden vaatiman tilan vuoksi perheen koon vaihtelua tapahtuu enemmän pientaloissa kuin kerrostaloissa asuvilla perheillä, suurituloisilla enemmän kuin pienituloisilla, väljillä asuinalueilla enemmän kuin tiiviillä.

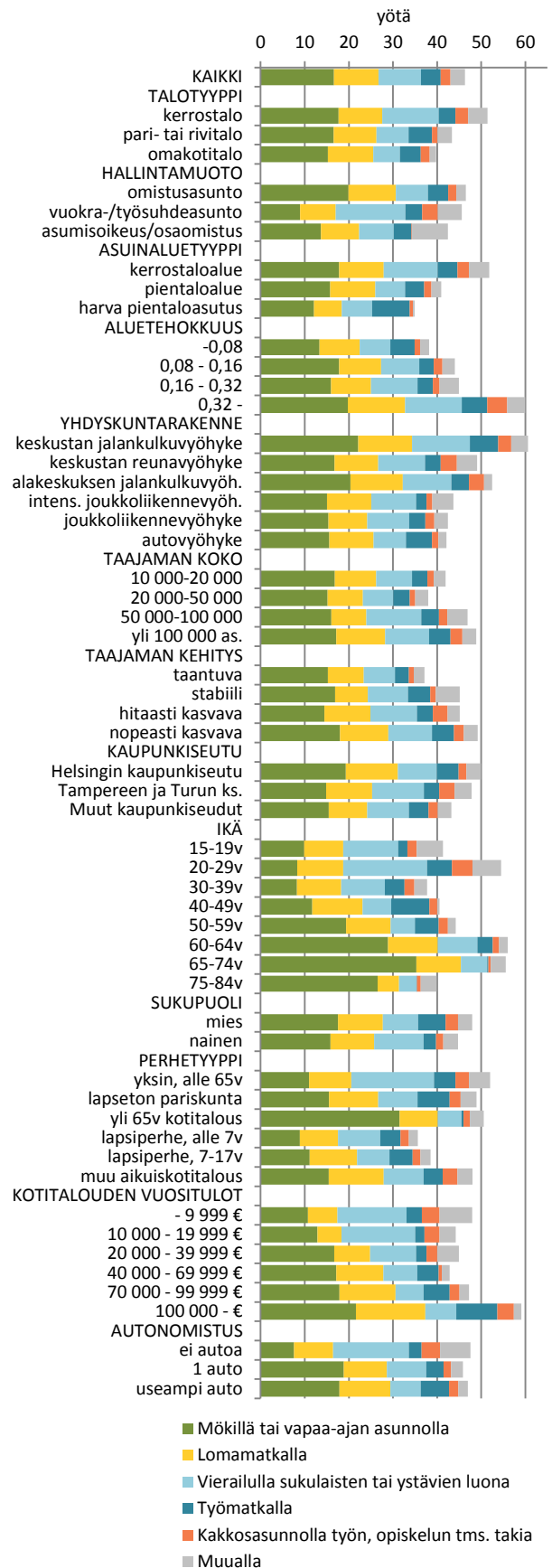
Asuinpaikkojen vaihtelu

Asumisen monipaikkaisuuden ilmiötä valotettiin myös kysymyksellä, kuinka paljon vastaajat ovat yöpyneet kodin ulkopuolella viimeisen vuoden aikana ja missä he ovat yöpyneet. Keskimäärin vastaajat ovat yöpyneet vakituisen kodin ulkopuolella 46 yötä viimeisen vuoden aikana (kuva 80), mikä on 13 % koko vuoden yöpymisistä.

Yleisin kodin ulkopuolinen ajanviettopaikka on mökki tai vapaa-ajan asunto, jossa vastaajat viettävät keskimäärin 17 yötä vuodessa. Lomamatkalla kuluu keskimäärin 10 yötä, vierailuilla sukulaisten tai ystävien luona niin ikään 10 yötä, työmatkalla 4 yötä, kakkosasunnolla työn, opiskelun tms. takia 2 yötä ja muualla 3 yötä. Avovastausten perusteella 'muualla'-luokkaan sisältyy yöpymisiä muun muassa armeijassa, sairaalassa, asuntovaunussa, teltassa, veneessä, nais- tai miesystävän luona, harrastusmatkoilla ja kuntoutuksessa.

Väestöryhmistä eniten aikaa kodin ulkopuolella viettävät 20–29-vuotiaat (54 yötä) sekä 60–74-vuotiaat (56 yötä). Nuorilla aikuisilla sukulaisten tai ystävien luona yöpyminen on tavallista, keskimäärin 19 yötä vuodessa. Ikään-tyneillä taas mökkeily on suosituinta, 65–74-vuotiaat viettävät mökillä keskimäärin 35 yötä vuodessa. Myös suurituloisimmat viettävät mobiilia elämäntapaa ja yöpyvät paljon erityisesti lomamatkoilla ja työmatkoilla. Vähiten kodin ulkopuolella yöpyvät lapsiperheet.

Kakkosasunto työn tai opiskelun takia on yleisin nuorilla aikuisilla ja pienituloisilla, eli useimmiten kyse on opiskelija-asunnosta. Toisaalta myös kaikkein suurituloisimmilla on keskimääräistä useammin kakkosasunto työn takia. Eri tuloluokkien erot kodin ulkopuolella vietetyssä ajassa ovat yllättävän pieniä lukuun ottamatta ylintä tuloluokkaa. Tätä selittää se, että pienituloisilla yleisempää on sukulaisten

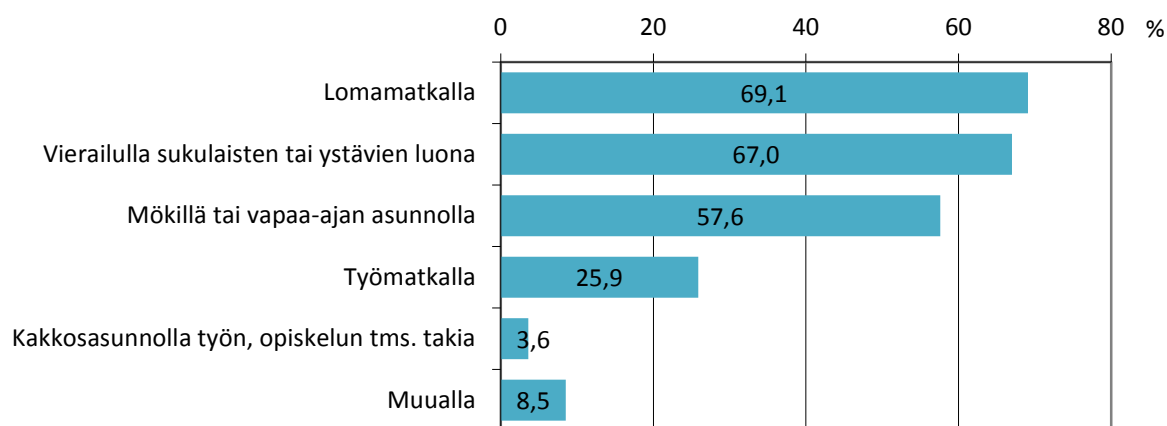

Kuva 80. Vastaajien (15–84v) kodin ulkopuolella vietettyjen yöpymisten lukumäärä viimeisen vuoden aikana.

ja ystävien luona yöpyminen, kun taas ylemmissä tuloluokissa lomamatkailu, mökkeily ja työmatkailu ovat yleisempiä.

Alueellisiin eroihin vaikuttavat väestöryhmien ja elämäntapojen erot. Keskustoissa ja tiiviillä alueilla ylipäätään yövytään eniten kodin ulkopuolella. Tämä liittyy sekä siihen, että näillä alueilla asuu paljon nuoria aikuisia sekä ikääntyneitä, mutta myös urbaaniin elämäntapaan, jota leimaa matkustelu ja vaihtelunhalu. Myös mökillä viettävät enemmän aikaa keskustoissa, kerrostaloissa ja tiiviillä alueilla asuvat, kuin omakotitaloissa ja väljillä alueilla asuvat. Väljästi rakennetuilla alueilla, pientaloalueilla sekä pienemmissä ja taantuvissa taajamissa yöpyminen kodin ulkopuolella on keskimääräistä vähäisempää.

Kodin ulkopuolella yöpymisissä on kuitenkin suurta vaihtelua yksilöiden välillä. Läheskään kaikki eivät mökkeile, työmatkaile tai yövy kakkosasunnossa työn tai opiskelun takia. Jos tarkastellaan kuinka suuri osuus väestöstä on yöpynyt vähintään yhden yön vuoden aikana kodin ulkopuolella eri syistä, tulos on erilainen kuin yöpymisten määrän jakauma. Vaikka mökeillä vietetään keskimäärin eniten öitä kodin ulkopuolella, väestöstä vain 58 % ylipäätään mökkeilee. Suurempi osa vastaajista lomamatkailee (69 %) tai yöpyy sukulaisten ja ystävien luona (67 %) kuin mökkeilee (kuva 81). Vastaajista neljäsosa on yöpynyt työmatkalla vuoden sisällä ja kakkosasuntoa työn tai opiskelun vuoksi käyttää vain 3,6 % vastaajista.

Kuva 81. Niiden vastaajien osuus, jotka ovat yöpyneet kodin ulkopuolella eri syistä vähintään yhden yön viimeisen vuoden aikana.

Kuva: Ympäristöhallinnon kuvapankki / Pirjo Ferin

6 Sosiaalinen ympäristö ja osallistuminen

6.1 Yhteisöllisyys

Tyytyväisyys sosiaalisiin kontakteihin asuinalueella

Vastaajista 61 % on melko tai erittäin tyytyväisiä sosiaalisiin kontakteihin asuinalueen asukkaiden kanssa, 9 % on melko tai erittäin tyytymättömiä (kuva 82). Neljännes vastaajista ei ole tyytyväinen eikä tyytymätön.

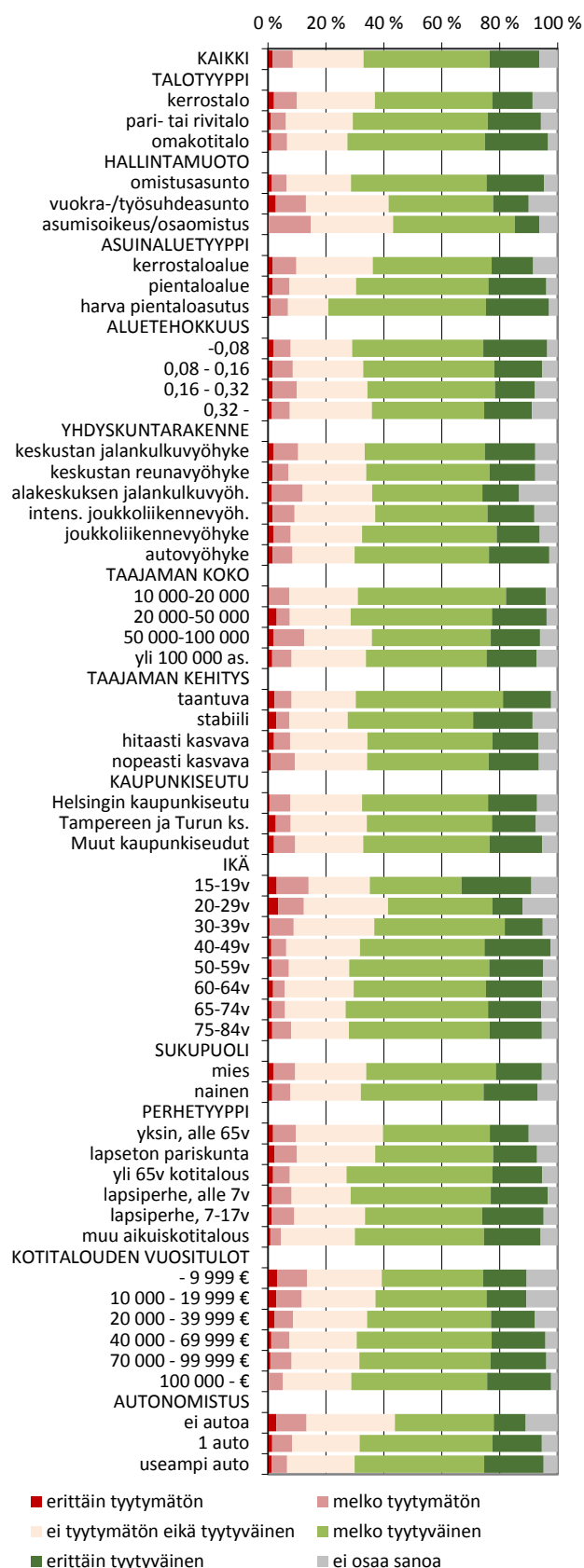
Tyytyväisimpiä sosiaalisiin kontakteihin alueen asukkaiden kanssa ovat omakotitaloissa, omistusasunnoissa, väljästi rakennetuilla pientaloalueilla ja autovyöhykkeellä asuvat vastaajat. Tyytymättömiä ovat vuokra- tai asumisoikeusasunnoissa ja kerrostaloissa asuvat.

Väestöryhmistä tyytymättömiä ovat nuoret ja nuoret aikuiset, pienituloiset ja autottomat. Nuoria lukuun ottamatta nämä ryhmät asuvat usein kerrostaloissa ja vuokra-asunnoissa. Toisaalta nuorissa on myös paljon erittäin tyytyväisiä alueen sosiaalisiin kontakteihin. Heillä ylipäättään on asiasta useammin selkeä mielipide, koska kaveripiiri on nuorille tärkeä viihtyvyystekijä asuinympäristössä.

Naapurien kanssa juttelu

Asuinalueen yhteisöllisyyttä indikoidaan naapurien kanssa juttelun yleisyydellä. Naapurien kanssa juttelee lähes päivittäin 25 % vastaajista, 35 % vähintään viikoittain, 18 % kuukausittain ja 20 % harvemmin (kuva 84). Suppeimmillaan naapurikontakti tarkoittaa naapurien tervehtimistä. Naapurien kanssa juttelu on vähentynyt erittäin voimakkaasti vuodesta 2010 (kuva 83). Niiden vastaajien osuus, joilla naapurikontakti ei juuri ole, on lähes kaksinkertaistunut. Naapurikontakteja ylläpitävienkin kontaktitiheys on harventunut.

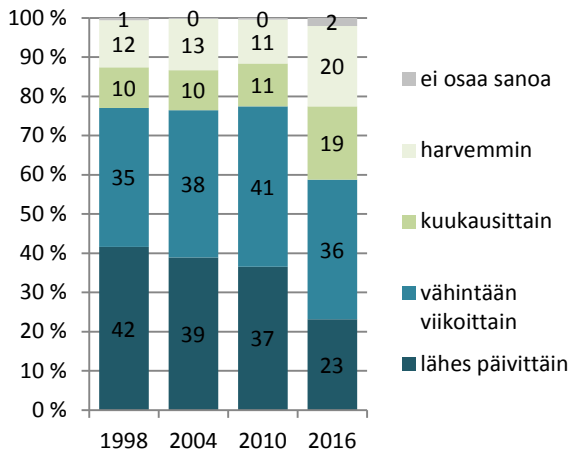
Sosiaalinen media ja erilaiset digitaaliset palvelut ovat mullistaneet yhteisöllisyyden myös asuinalueilla. Yhteisöllisyys voi nykypäivänä muodostua aiempaa helpommin erilasten

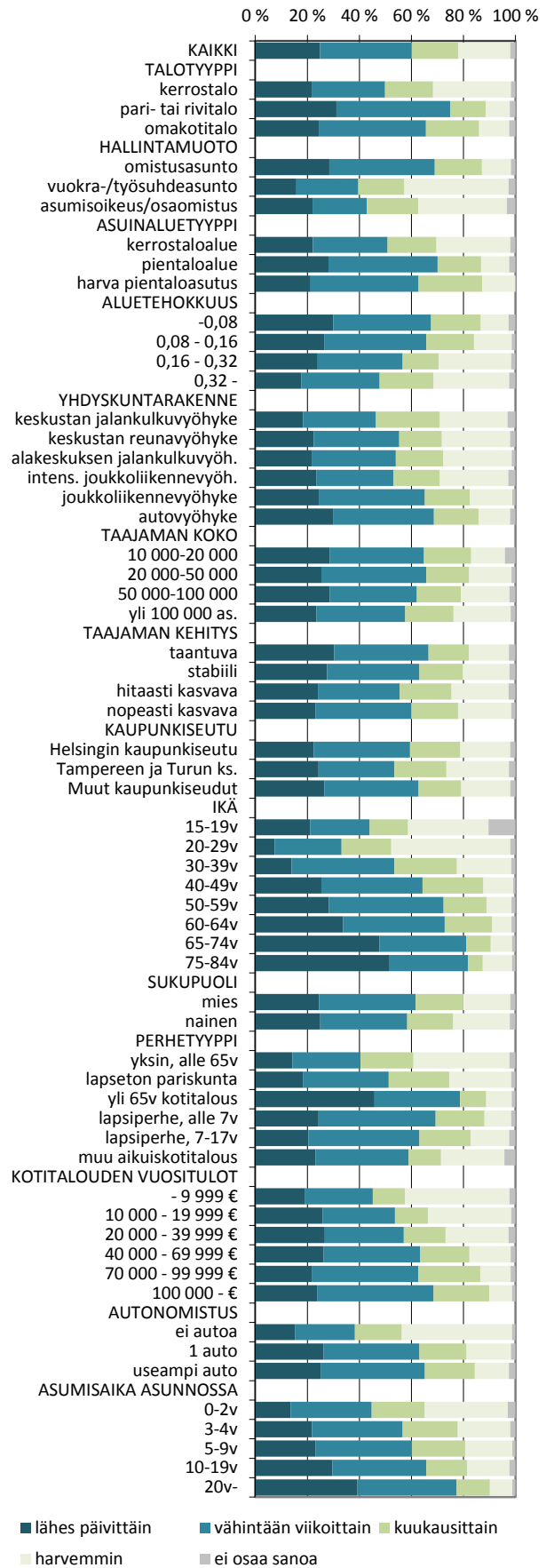
Kuva 82. Vastaajien (15–84v) tyytyväisyys sosiaalisiin kontakteihin asuinalueen muiden asukkaiden kanssa.

harrastusten ja kiinnostusten kohteiden ympärille asuinalueen sisälläkin, eikä sosiaalisissa kontakteissa olla yhtä riippuvaisia maantieteellisesti läheisyydestä naapurustossa. Toisaalta naapurienkin kanssa saatetaan kommunikoida sähköisesti taloyhtiön digitaalisen kanavan tai sosiaalisen median kautta. Voidaankin pohtia, onko naapurien kanssa kasvokkain juttelu enää relevantti mittari asuinalueen yhteisöllisyydelle.

Naapurien kanssa juttelevat edelleen eniten ikääntyneet, vaikka heilläkin naapurikontaktit ovat harventuneet. 75–84-vuotiaista vastaajista 52 % juttelee naapurien kanssa lähes päivittäin. He ovatkin asuneet nykyisessä asunnossaan keskimäärin 23 vuotta, jolloin naapurikontaktit ovat ehtineet vakiintumaan. Mitä kauemmin asunnossa on asuttu, sitä enemmän on naapurikontakteja. Asumisajan lisäksi ikääntyneiden kontaktien runsauteen vaikuttaa elämänvaihe, jossa vietetään paljon aikaa asuinympäristössä. Tämä näkyy myös lapsiperheillä, joilla naapurikontakteja on keskimääräistä enemmän. Vähiten naapurien kanssa juttelevat 20–29-vuotiaat ja yksin asuvat. Naapurikontaktit ovat vähentyneet eniten 20–49-vuotiailla kaikissa perhetyypeissä.

Kuva 83. Naapurien kanssa juttelun yleisyys 1998–2016. Mukana vain 15–74v vastaajat ajallisen vertailukelpoisuuden vuoksi.

Kuva 84 Naapurien kanssa juttelun yleisyys (15–84v).

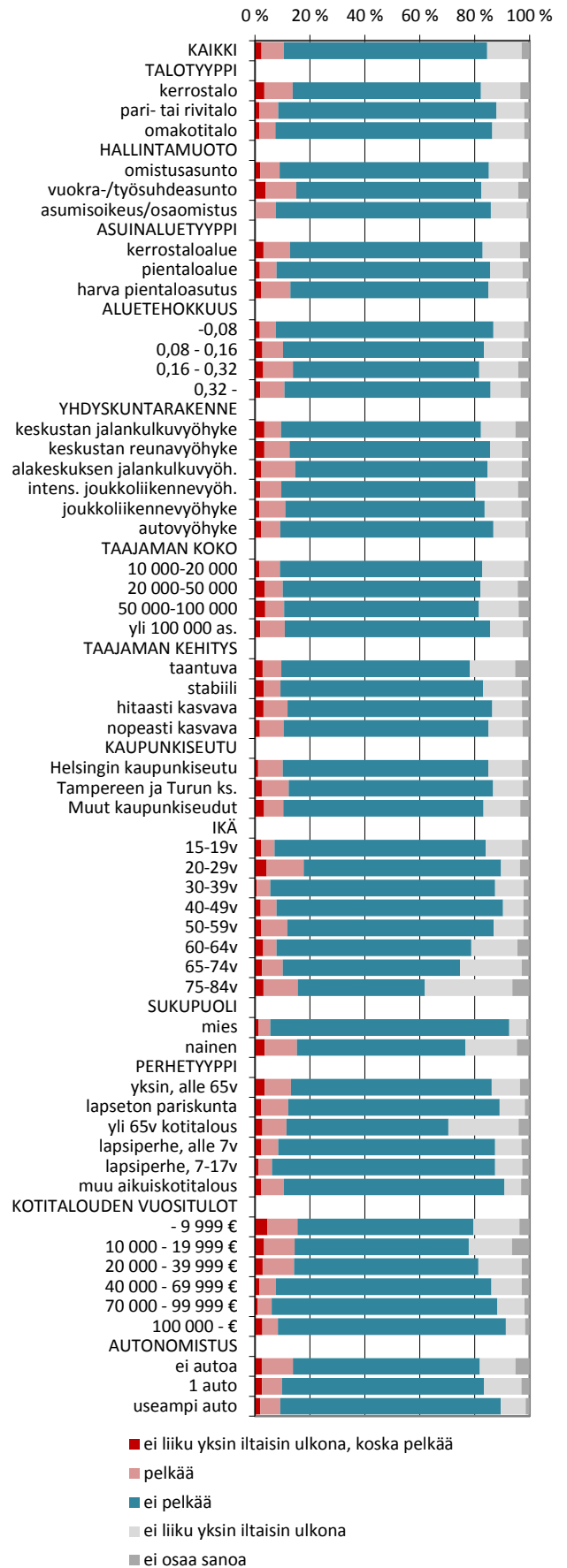
Alueelliset erot ovat pienempiä kuin väestöryhmin erot. Naapurikontakteja on eniten pari- ja rivitaloissa sekä pientaloalueilla asuvilla. Vuokra-asunnoissa asuvilla naapurikontakteja on vähiten, mihin vaikuttaa myös keskimääräistä lyhyempi asumisaika asunnossa. Suuri asukasvaihuvuus vaikeuttaa naapurikontaktien syntymistä. Väljemmillä alueilla naapurikontakteja on jonkun verran enemmän kuin tiiviillä alueilla.

6.2 Turvattomuus

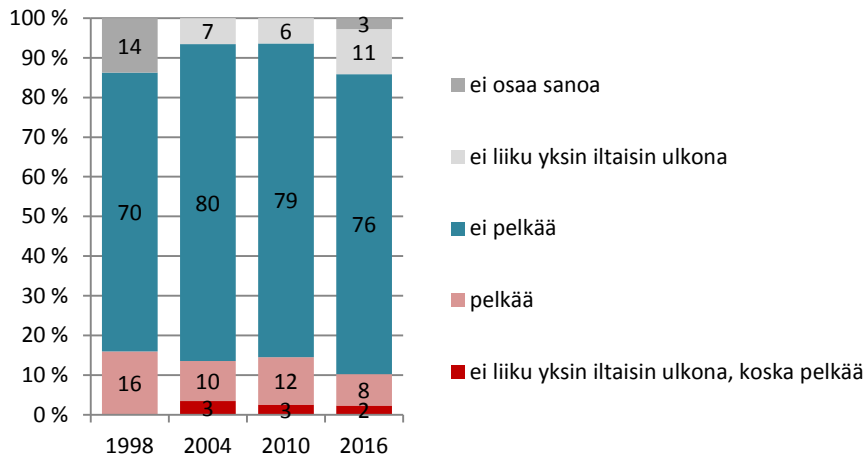
Asuinalueen turvattomuutta indikoidaan kysymyksellä, pelkääkö liikkua asuinalueella yksin iltaisin klo 22 jälkeen. Yhteensä 11 % vastaajista pelkää liikkumista yksin iltaisin ja 2,4 % pelkää niin paljon, ettei liiku yksin iltaisin lainkaan (kuva 86). 74 % ei pelkää yksin liikkumista ja 13 % ei muusta syystä liiku yksin iltaisin. Pelkäävien osuus on pienentynyt kuusi prosenttiyksikköä vuodesta 1998 (kuva 85). Niiden osuus, jotka eivät ylipäätään liiku iltaisin yksin, on noussut, mikä selittyy osin ikääntyneiden osuuden kasvulla väestöstä.

Alueelliset erot pelkojen tuntemisessa ovat pieniä. Kerrostaloissa ja vuokra-asunnoissa asuvat pelkäävät enemmän kuin muut, niissä myös sosiaalisia häiriöitä koetaan eniten. Väestöryhmistä 20–29-vuotiaat ja pienituloiset pelkäävät eniten, heistä 18 % ilmoittaa pelkäävänsä yksin iltaisin liikkumista. Tämä voi liittyä heidän asuinalueidensa kuten keskusta-, kerrostalo- ja vuokrataloalueiden levottomuuteen, mutta myös siihen, että opiskelijat ja nuoret aikuiset liikkuvat paljon yksin iltaisin. Pelkojen määrä nousee jälleen iän myötä, 75–84-vuotiaista 16 % pelkää yksin iltaisin liikkumista. Toisaalta 32 % tästä ikäryhmästä ei liiku muutenkaan iltaisin ulkona.

Naiset pelkäävät miehiä huomattavasti useammin ja rajoittavat liikkumistaan yksin iltaisin. Naisista 15 % pelkää liikkua yksin iltaisin kun miehistä 6 %. Pelon vuoksi liikkumistaan rajoittaa 3,5 % naisista. Lisäksi naisista 19 % eli kolminkertainen osuus miehiin verrattuna ei ylipäätään liiku yksin iltaisin ulkona.

Kuva 86. Vastaajien (15–84v) pelot asuinalueella yksin illalla klo 22 jälkeen liikkuessa

Kuva 85. Vastaajien pelot asuinalueella yksin illalla klo 22 jälkeen liikkuessa 1998–2016. Vuonna 2004 lisättiin vaihtoehto 'ei liiku yksin ulkona tai ei osaa sanoa' ja vuonna 2016 nämä luokat erotettiin omiksi luokiksi. Mukana vain 15–74v vastaajat ajallisen vertailukelpoisuuden vuoksi.

Kuva: Ympäristöhallinnon kuvapankki

6.3 Osallistumismahdollisuudet

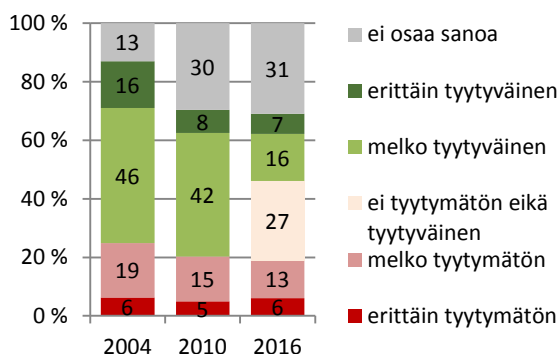
Osallistuminen asuinalueen suunnitteluun

Vastaajista 23 % on melko tai erittäin tyytyväisiä mahdollisuuksiin osallistua asuinalueen koskevaan suunnitteluun ja 19 % on melko tai erittäin tyytymättömiä. Suurin osa vastaajista ei joko osaa sanoa mielipidettä (32 %) tai eivät ole tyytyväisiä eivätkä tyytymättömiä (27 %) (kuva 88). Tyytymättömien osuus on pysynyt suurin piirtein samana vuodesta 2010 (kuva 87).

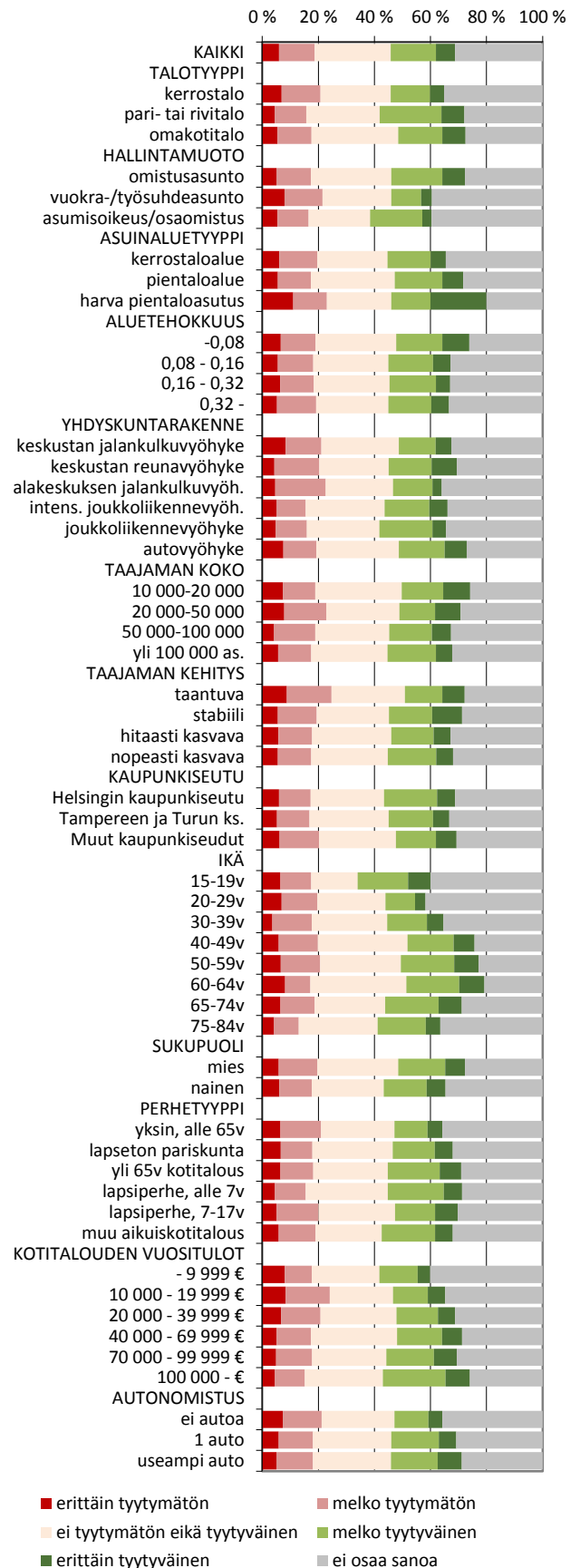
Alueelliset erot ovat pieniä. Omistusasukkaat ovat jonkin verran tyytyväisempiä kuin vuokra-asukkaat ja taantuvilla alueilla tyytymättömiä on enemmän. Harvan pientaloasutuksen alueella on paljon sekä tyytymättömiä ja tyytyväisiä, eli todennäköisesti osallistumiskokemuksiakin on enemmän kuin muilla alueilla. Väestöryhmistä 40–64-vuotiailla on useimmin mielipide osallistumismahdollisuuksista. Pienituloiset ovat jossain määrin tyytymättömämpiä osallistumismahdollisuuksiin kuin hyvätuloiset.

Osallistuminen asuintalon päätöksentekoon

Osallistumismahdollisuuksista asuintalon päätöksentekoon kysyttiin vain kerros-, pari- ja rivitaloasukkailta. Vastaajat ovat selvästi tyytyväisempiä mahdollisuuksiin osallistua omaa asuintaloa ja pihaa koskevaan päätöksentekoon kuin mahdollisuuksiin osallistua asuinalueen

Kuva 87. Vastaajien tyytyväisyys mahdollisuuksiin osallistua asuinalueen koskevaan suunnitteluun 2004–2016. Vuonna 2016 otettiin mukaan uusi vastausvaihtoehto 'ei tyytymätön eikä tyytyväinen'. Mukana vain 15–74v vastaajat ajallisen vertailukelpoisuuden vuoksi.

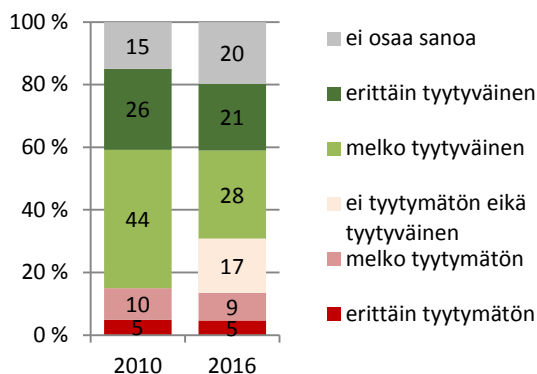
Kuva 88. Vastaajien (15–84v) tyytyväisyys mahdollisuuksiin osallistua asuinalueen koskevaan suunnitteluun.

suunnitteluun. Asuintalon päätöksenteosta on myös enemmän tietoa tai kokemusta.

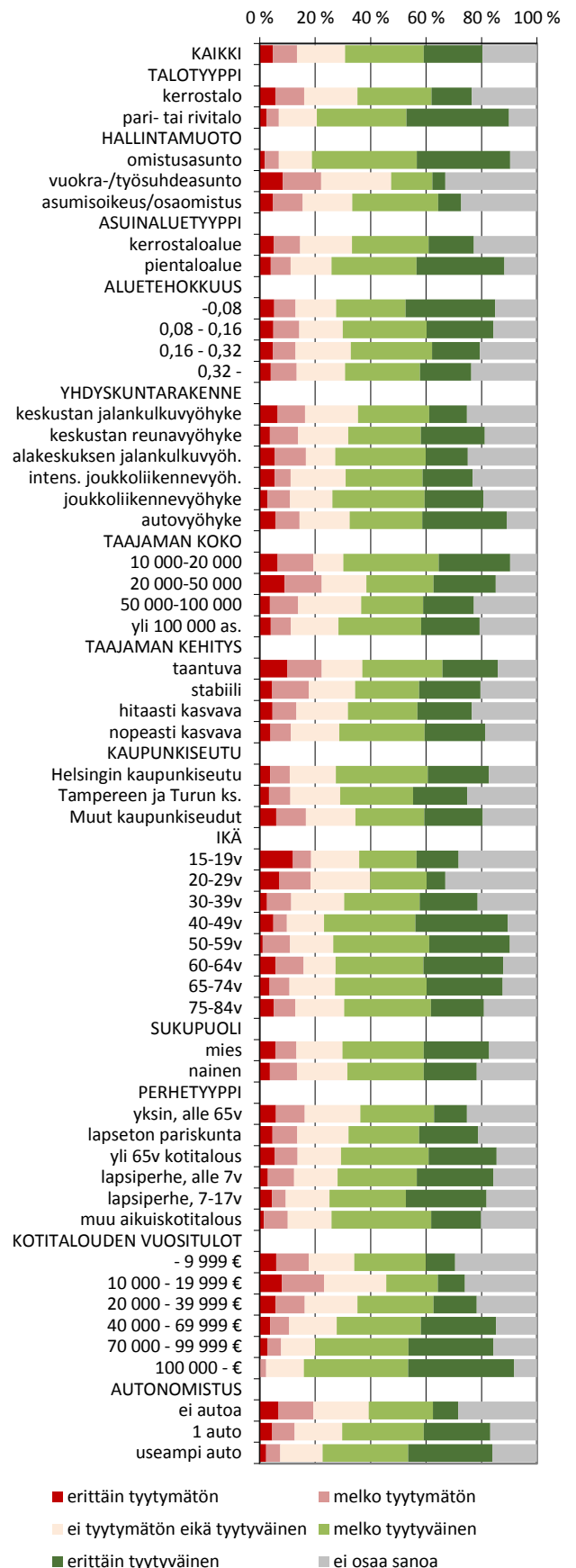
Vastaajista 50 % on melko tai erittäin tyytyväisiä ja 13 % melko tai erittäin tyytymättömiä osallistumismahdollisuuksiin asuintalon päätöksentekoon (kuva 90). Tyytymättömien osuus on pysynyt lähestulkoon samana kuin vuonna 2010 (kuva 89).

Vuokra-asunnoissa tyytymättömyys asuintalon osallistumismahdollisuuksiin ja tietämättömyys niistä on huomattavasti suurempaa kuin omistusasunnoissa. Vuokra-asukkaista 22 % on tyytymättömiä kun omistusasukkaista vain 7 %. Asumisoikeusasunnoissa tilanne on hiukan parempi, mutta kuitenkin kaukana omistusasukkaista osallistumismahdollisuuksista. Kerrostaloissa asuvien keskimääräistä suurempi tyytymättömyys johtuu lähes yksinomaan siitä, että kerrostaloasunnot ovat useammin vuokra-asuntoja. Omistusasunnoissa asuvat kerrostaloasukkaat ovat yhtä tyytyväisiä kuin pientaloasukkaatkin. Pienemmissä ja taantuvissa taajamissa tyytymättömien osuus on keskimääräistä suurempi.

Väestöryhmistä tyytymättömmimpiä osallistumismahdollisuuksiin ovat nuoret ja nuoret aikuiset, yksin asuvat, pienituloiset ja autottomat. Näistä kaikilla paitsi nuorilla vuokra-asuminen on yleistä. Nuoret asuvat useimmiten vielä kotona vanhempien kanssa, minkä vuoksi he kokevat vaikuttamismahdollisuutensa keskimääräistä huonommiksi. Nuorten tyytymättömyys on myös kasvanut eniten.

Kuva 89. Vastaajien tyytyväisyys mahdollisuuksiin osallistua asuintaloon ja pihaa koskevaan päätöksentekoon 2010–2016. Vuonna 2016 otettiin mukaan uusi vastausvaihtoehto 'ei tyytymätön eikä tyytyväinen'. Mukana vain 15–74v vastaajat ajallisen vertailukelpoisuuden vuoksi.

Kuva 90. Vastaajien (15–84v) tyytyväisyys mahdollisuuksiin osallistua asuintaloon ja pihaa koskevaan päätöksentekoon.

7 Asumistoiveet

7.1 Talotyyppitoiveet

Ihannetalotyyppi

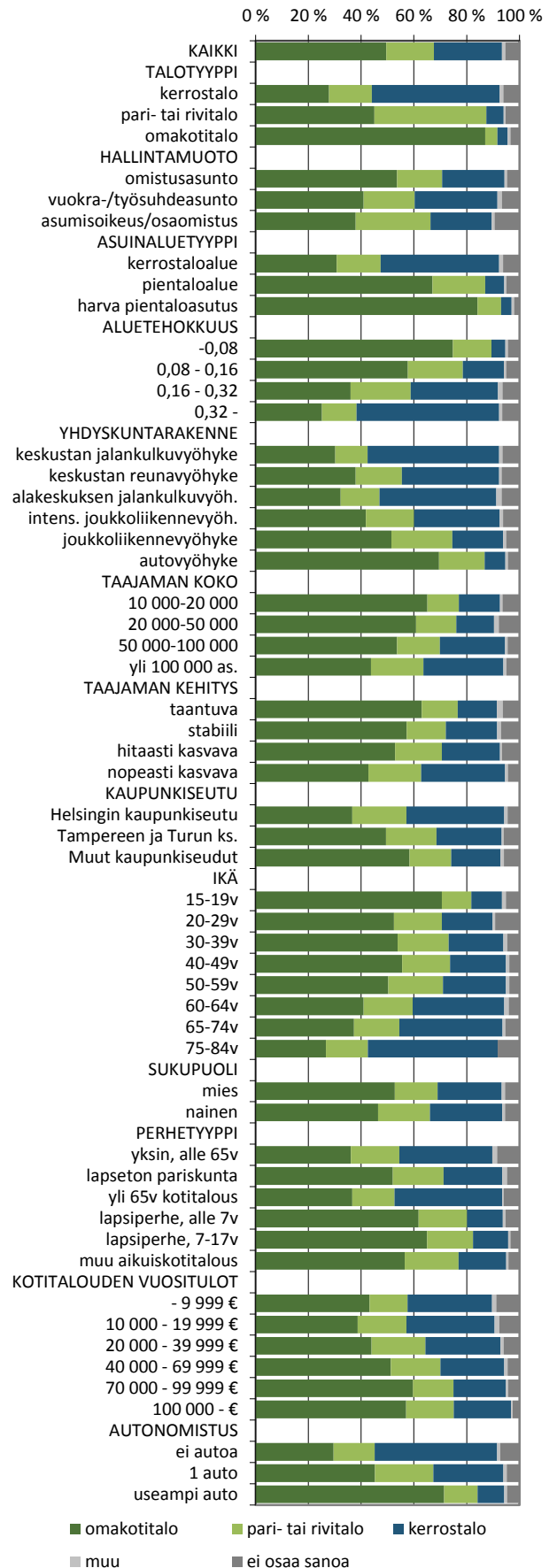
Vastaajia pyydettiin valitsemaan, minkälaisessa talossa he haluaisivat asua. Vastaajista 50 % haluaisi asua omakotitalossa, 26 % kerrostalossa ja 18 % pari- tai rivitalossa (kuva 91). Omakotitalon osuus toivetalotyyppinä on vähitellen laskenut koko seurantakauden ajan vuodesta 1998 asti ja vastaavasti kerrostalotoiveet ovat lisääntyneet (kuva 92).

Yleinen talotyyppitoive kuvastaa ihannetalotyyppiä – suomalaisten asumisessa tärkeitä arvoja ja ihanteita. Se ei välttämättä ole elämäntilanteen tai taloudellisten mahdollisuuksien kannalta realistinen. Etenkin nuorilla aikuisilla se ilmaisee usein toivottua asumisuran huippua joskus tulevaisuudessa.

Talotyyppitoiveet korreloivat voimakkaasti vastaajan nykyisen talotyyppin kanssa. Omakotitaloissa asuvista 87 % asuu jo nyt toivetalotyyppissään. Kerrostaloasukkaista 49 % ja pari- ja rivitaloasukkaista 42 % asuu toivetalotyyppissään. Kerrostaloissa, tiiviillä alueilla, keskus- toissa ja alakeskuksissa asuvat haluavat useammin asua kerrostalossa. Vastaavasti pientalossa, väljästi rakennetuilla alueilla, autovyöhykkeellä ja pienissä taajamissa asuvat haluavat asua useammin pientalossa. Nopeasti kasvavissa taajamissa ja etenkin Helsingin kaupunkiseudulla kerrostalotoiveet ovat yleisempiä.

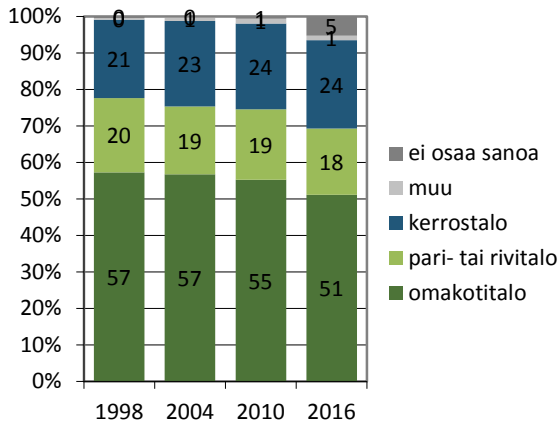
Väestöryhmittäin tarkasteltuna kerrostalotoiveet lisääntyvät iän myötä. Suurin ero nykyisen ja toivetalotyyppin välillä on nuorilla aikuisilla, 20–29-vuotiailla, joista 75 % asuu tällä hetkellä kerrostalossa, mutta joista 71 %:lla ihannetalotyyppi on kuitenkin pientalo. Autottomat haluavat asua keskimääräistä useammin kerrostalossa. Hyvätuloiset haluavat asua useammin pientalossa kuin pienituloiset.

Vuoden 2010 ihannetalotyyppiin verrattuna omakotitalotoiveet ovat huomattavasti vähenty-

Kuva 91. Vastaajien (15–84v) talotyyppitoiveet.

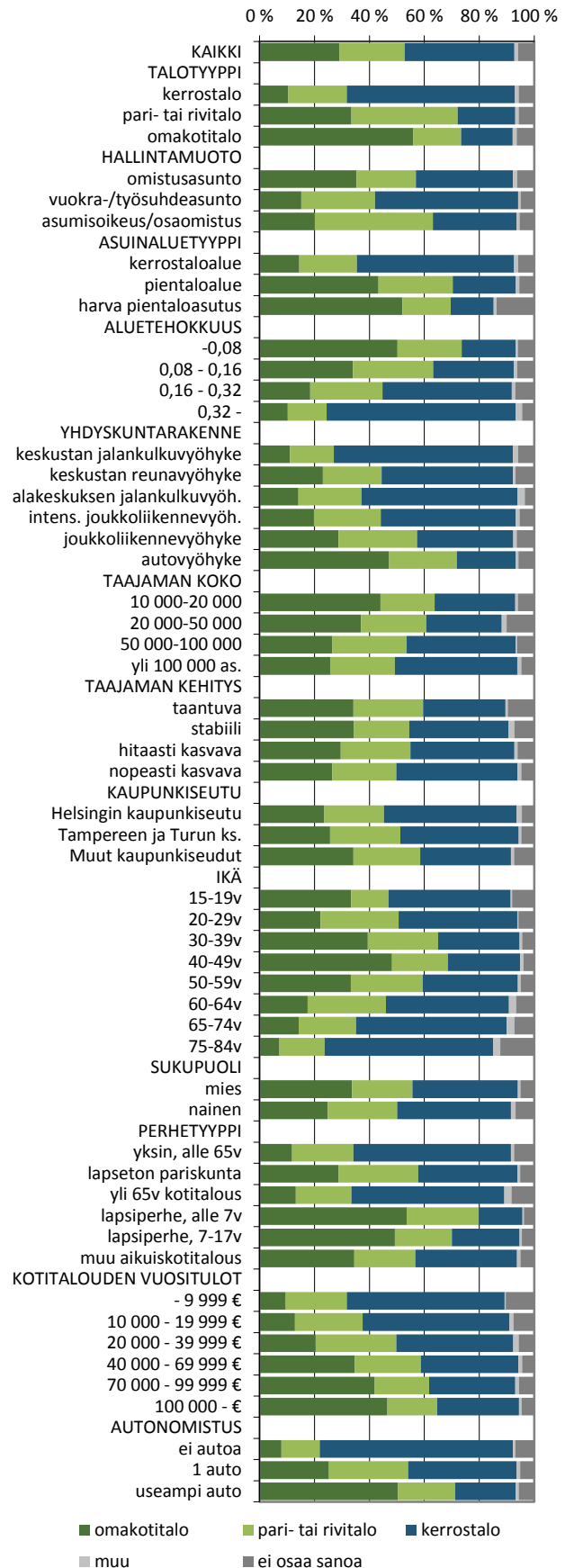
Kuva 92. Vastaajien talotyyppitoiveet 1998–2016. Mukana vain 15–74v vastaajat ajallisen vertailukelpoisuuden vuoksi.

neet 30-49-vuotiailla ja lapsiperheillä ja vastaavasti kerrostalotoiveet yleistyneet. Nuorilla ja ikääntyneillä omakotitalotoiveet ovat sitä vastoin jopa hiukan lisääntyneet.

Toivetalotyyppi nykyisessä elämäntilanteessa

Asukasbarometri 2016:een lisättiin uusi toivetalotyyppikysymys, jolla kartoitettiin realistisempia asumistoiveita. Jos toivetalotyyppiä kysytään yleisellä tasolla, vastaukseksi saadaan ihannetalotyyppi, joka ei kuvaa nykytilannetta, vaan monille asumisuran huippua joskus tulevaisuudessa. Vastauksissa ei myöskään tule huomioiduksi arjen toimivuuteen liittyvät valinnat, kuten että omakotitalo sijaitsee usein alueella, jossa etäisyydet palveluihin ja työpäikälle ovat pitempiä ja joukkoliikenteen tarjonta heikompi. Esimerkiksi monet nuoret aikuiset kertovat ihannetalotyyppikseen omakotitalon, vaikka heillä ei nykyisessä elämäntilanteessa käytännössä olisi aikaa, rahaa eikä halua hankkia ja ylläpitää omaa taloa tai asua pientaloalueella kaukana keskustasta. Tällöin toivetalotyyppijakaumaa on vaikeaa verrata nykyiseen talotyyppijakaumaan ja saada tietoa siitä, mihin suuntaan asumisen suunnittelua ja asuinrakentamista tulisi ohjata vastaamaan paremmin asukkaiden toiveita.

Uusi toivetalotyyppikysymys muotoiltiin siten, että kysyttiin talotyyppitoivetta nykyis-

Kuva 93. Vastaajien (15–84v) talotyyppitoiveet nykyisessä elämäntilanteessa.

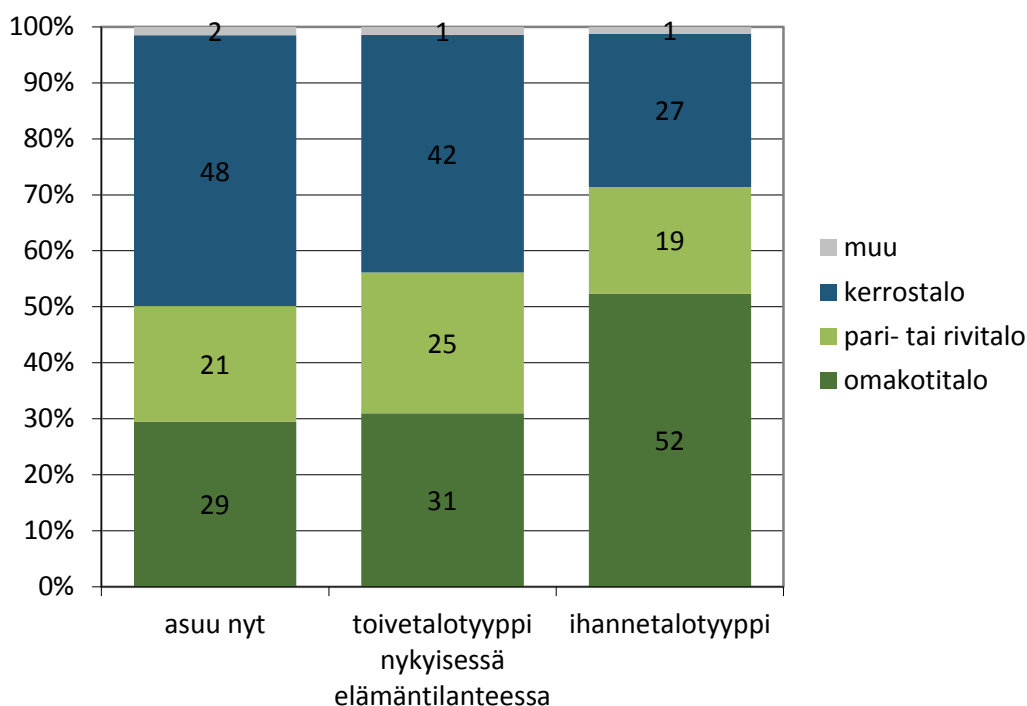
sä elämäntilanteessa, jos olisi nyt muuttamassa (kuva 93). Näin vastaukset koskevat nykyhetken asumistoiveita. Osoittautui myös, että näin toivetalotyyppikysymykseen vastattiin huomattavasti realistisemmin. Asumistoiveiden taloudellisia toteuttamismahdollisuuksia ei ollut tarkoitus arvioida nykyisen elämäntilanteen toiveissakaan, mutta voi olla, että jotkut vastaajat ovat näin tehneet. Esimerkiksi pienituloisimmista kerrostaloasukkaista 35 % haaveilee omakotitalosta ihannetalotyyppinä ja 42 % haluaa asua kerrostalossa, mutta nykyisessä elämäntilanteessa yli kaksi kolmasosaa asuisi mieluiten kerrostalossa ja vain 4 % omakotitalossa. Omakotiasumiseen saatetaan liittää myös tarve auton hankintaan, mitä ei haluta käytännössä tehdä tai siihen ei ole mahdollisuuksia.

Toivetalotyyppi nykyisessä elämäntilanteessa on huomattavasti kerrostalovaltaisempi kuin ihannetalotyyppi. Kerrostalossa asuisi nykyisessä elämäntilanteessa mieluiten joka viides. Pientaloissa haluaa nykyisessä elämäntilanteessa asua 53 % kun yleisessä toivetalotyyppissä luku oli 68 %. Pientalotoiveisakin taloyhtiömuotoiset pari- ja rivitalot ovat paljon suosituimpia ja soveltuvat monelle nykyiseen elämäntilanteeseen paremmin kuin omakotitalo.

Erot eri aluetyyppien ja väestöryhmien välillä seuraavat ihannetalotyyppieroja. Väestöryhmittäin suurimmat erot ihannetalotyyppiin verrattuna ovat nuorilla, nuorilla aikuisilla sekä autottomilla, joilla kerrostalo on nykyisessä elämäntilanteessa huomattavasti toivotumpi asumismuoto kuin ihannetalotyyppinä. Erot kasvavat hiukan myös ikääntyneillä, joista osalla ihannetalotyyppi on omakotitalo, mutta se ei sovellu nykyiseen elämäntilanteeseen esimerkiksi fyysisen toimintakyvyn heikkenemisen takia.

Toivetalotyyppi verrattuna nykyiseen talotyyppiin

Toivetalotyyppi nykyisessä elämäntilanteessa kuvaa talotyyppitoiveita nykyhetken poikkileikkaustilanteessa, joten sitä on mielekkäämpi verrata vastaajien nykyiseen, toteutuneeseen talotyyppijakaumaan kuin ihannetalotyyppiä (kuva 94). Vertailu antaa uutta tietoa siitä, miten nykyinen asuntokanta vastaa asumistoiveita ja mihin suuntaan sitä tulisi kehittää, jotta se vastaisi paremmin asukkaiden toiveita.

Kuva 94. Vastaajien (15–84v) talotyyppitoiveet verrattuna nykyiseen talotyyppijakaumaan. Toiveista on jätetty pois 'ei osaa sanoa' -vastaukset vertailukelpoisuuden vuoksi.

Vertailusta käy ilmi, että toivetalotyyppi nykyisessä elämäntilanteessa onkin melko lähellä toteutunutta talotyyppijakaamaa. Omakotitaloasumista ei nykyisessä elämäntilanteessa juurikaan toivota lisää nykyiseen verrattuna. Kerrostalossa haluaisi asua hiukan harvempi kuin nyt asuu, mutta ero on vain kuusi prosenttiyksikköä. Sen sijaan pari- tai rivitalossa haluaisi asua nykyistä useampi, neljäsosa kaikista vastaajista.

Tiivis pientaloasuminen rivitalossa tai muussa kaupunkipientalossa yhdistää omakotitaloa paremmin ristiriitaisia asumistoiveita esimerkiksi omasta pihasta ja palveluiden saavutettavuudesta. Suurin osa niistä vastaajista, jotka haluavat asua pientalossa nykyisessä elämäntilanteessa, pitävät kuitenkin tärkeänä että kauppaan pääsee kävellen (72 %) ja että joukkoliikennepalvelut ovat hyvät (66 %), mutta toisaalta 84 %:lle heistä oma piha on tärkeä kriteeri. Niille, jotka haluaisivat asua rivitalossa nykyisessä elämäntilanteessa, palveluiden hyvä saavutettavuus (79 %) ja hyvät joukkoliikennepalvelut (72 %) ovat vieläkin tärkeämpiä, mutta pihakin silti tärkeä valintakriteeri (75 %). Taloyhtiömuotoinen pientaloasuminen houkuttelee myös vaivattomuudellaan ja sopii moneen elämäntilanteeseen paremmin kuin ylläpitoa vaativa omakotitalo. Käytännön arjen valinnat eivät juuri näy ihannetalotyyppissä, jossa korostuvat elämäntyylien ääripäät: urbaani asuminen ja oma talo.

7.2 Asuinaluetoiveet

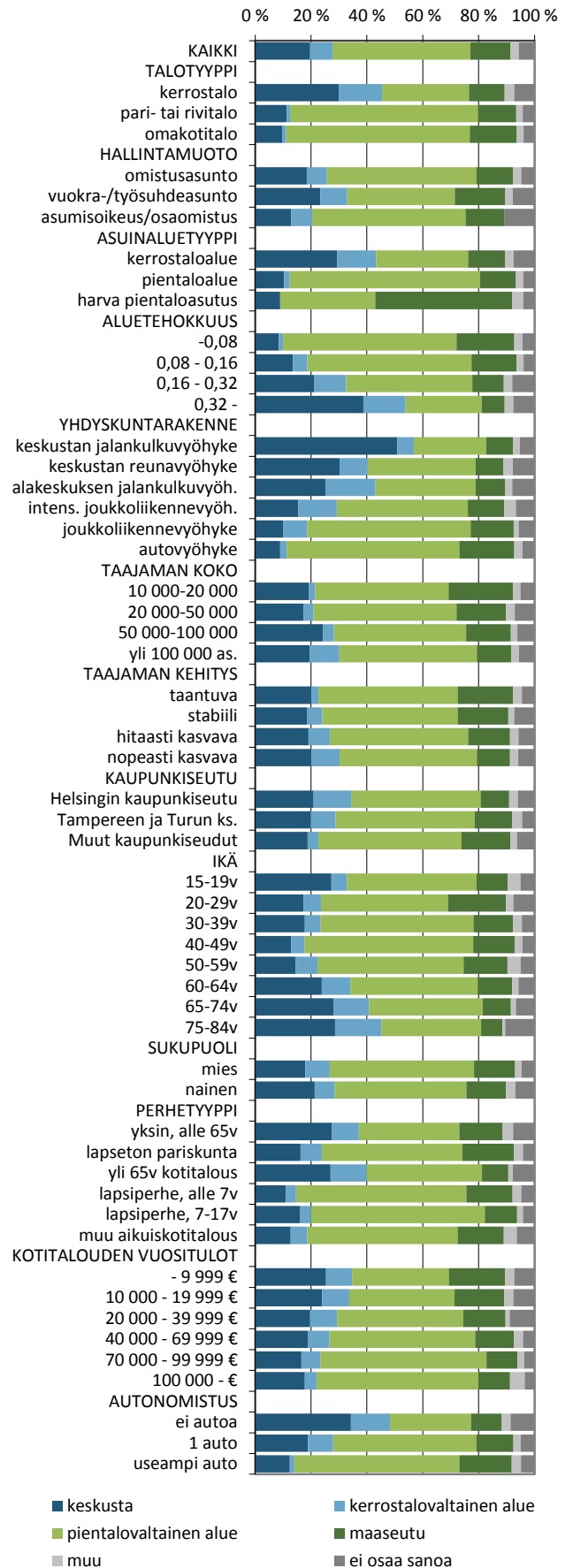
Ihaneasuinalue

Vastaajia pyydettiin valitsemaan minkälaisella asuinalueella he haluaisivat asua. Suosituin asuinalue on pientalovaltainen alue, jossa haluaisi asua 49 % vastaajista (kuva 95). Keskustassa haluaisi asua 20 %, maaseudulla 14 % ja kerrostalovaltaisella alueella 8 % vastaajista. Keskustamaisen asumisen suosio on kasvanut koko seurannan ajan vuodesta 1998 lähtien ja vastaavasti pientalovaltaisen alueen toiveet ovat vähentyneet (kuva 96). Kerrostalovaltaisen alueen eli lähiömäisen kerrostaloasumisen suosio on aina ollut alhainen ja se on edelleen vähentynyt vuodesta 2004. Maaseutumaisen asumisen toiveet kasvoivat vuoteen 2010 asti, mutta ovat nyt vähentyneet.

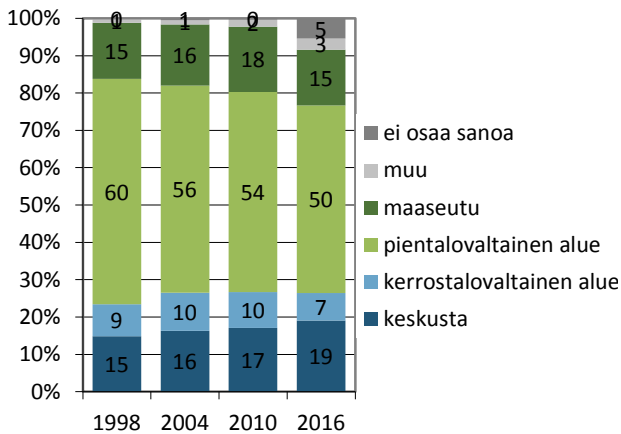
Yleinen asuinalue-toive kuvastaa ihaneasuinalueetta. Etenkin nuorilla aikuisilla se ilmaisee usein toivottua asumisuran huippua joskus tulevaisuudessa.

Asuinalue-toiveet ovat yhteydessä vastaajan nykyiseen asuinalue-tyyppiin. Keskusta-asuminen on suosituinta tällä hetkellä keskustassa asuvilla, joista 51 %:lle keskusta on mieluisin asuin ympäristö. Pientaloalueella nyt asuvista 68 % haluaa asua pientaloalueella. Ainoastaan kerrostaloalueella asuville kerrostalovaltainen alue ei ole mieluisin asuin ympäristö, heistä vain 14 % asuisi mieluiten kerrostaloalueella ja pientaloalue olisi useammalle mieluisampi. Harvan pientaloasutuksen alueella asuvista puolet haluaisi asua maalla. Nämä taajamien reuna-alueiden väljästi rakennetut omakotitaloalueet rinnastetaankin mielikuvissa usein jo maaseuduksi. Mitä tiiviimpi nykyinen asuinalue on, sitä tiiviimpää asuin ympäristöä myös toivotaan.

Väestöryhmistä keskusta-asumista toivovat eniten nuoret, ikääntyneet, yksin asuvat ja autottomat. Myös pienituloiset haluavat useammin asua keskustassa kuin suurituloiset. Keskusta-asumistoiveet ovat lisääntyneet eniten 30–39-vuotiailla ja lapsiperheillä. Kerrostalovaltaista asuinalueetta toivovat useimmiten ikääntyneet, erityisesti yli 75-vuotiaat.

Kuva 95. Vastaajien (15–84v) asuinalue-toiveet.

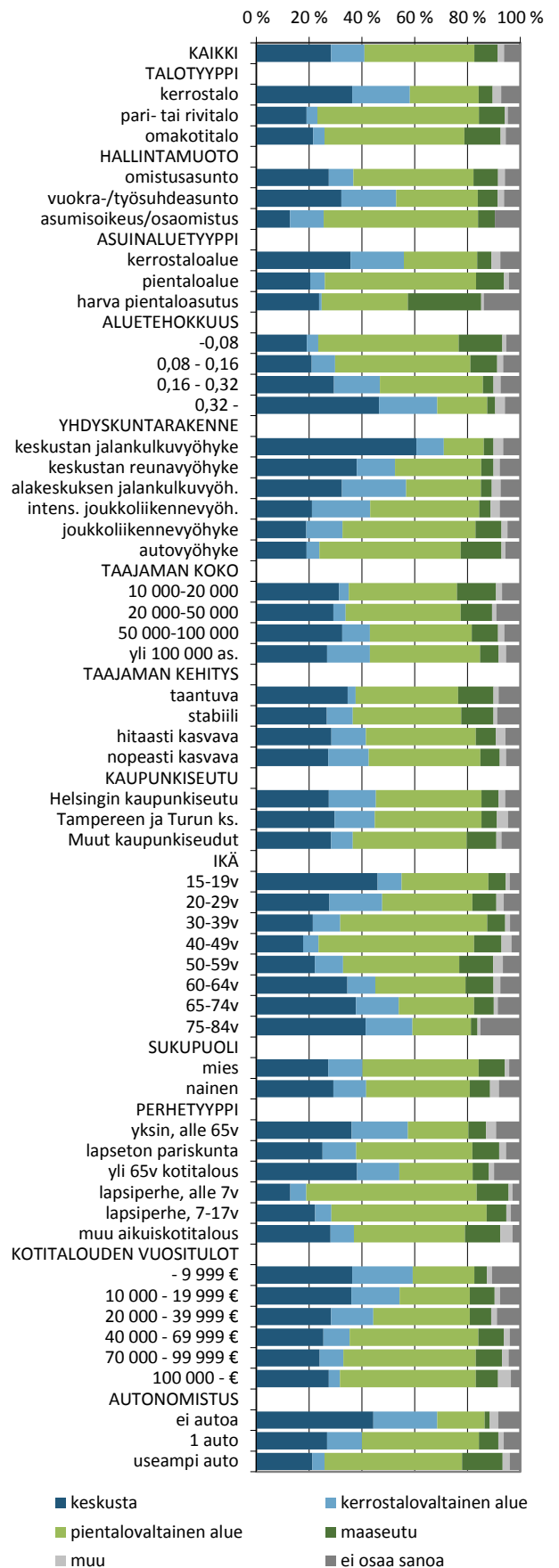
Kuva 96. Vastaajien asuinaluetoiveet 1998-2016. Mukana vain 15–74v vastaajat ajallisen vertailukelpoisuuden vuoksi.

Vuoden 2010 kyselyyn verrattuna keskustamaisen asumisen toiveet ovat lisääntyneet eniten 30–39-vuotiailla ja yli 60-vuotiailla, lapsettomilla pariskunnilla ja lapsiperheillä.

Toiveasuinalue nykyisessä elämäntilanteessa

Asukasbarometri 2016:een lisättiin uusi toiveasuinaluekysymys, jolla kartoitettiin realistisempia asumistoiveita. Jos toiveasuinaluetta kysytään yleisellä tasolla, vastaukseksi saadaan ihanneasuinalue, joka ei välttämättä kuvaa nykytilannetta, vaan asumisuran huippua joskus tulevaisuudessa. Vastauksissa ei myöskään tule huomioiduksi arjen toimivuuteen liittyvät vaillinat, kuten että pientaloalueella tai maaseudulla etäisyydet palveluihin ja työpaikalle ovat pitempiä ja joukkoliikenteen tarjonta heikompi. Esimerkiksi monet nuoret aikuiset kertovat ihanneasuinalueeseen pientaloalueen, vaikka heillä ei nykyisessä elämäntilanteessa käytännössä olisi aikaa, rahaa eikä halua hankkia ja ylläpitää pientaloa tai asua kaukana keskustasta. Tällöin toiveasuinaluejakaumaa on vaikeaa verrata nykyiseen asuinaluejakaumaan ja saada tietoa siitä, mihin suuntaan asumisen suunnittelua ja asuinrakentamista tulisi ohjata vastamaan paremmin asukkaiden toiveita.

Uusi toiveasuinaluekysymys muotoiltiin siten, että kysyttiin asuinaluetoivetta nykyisessä elämäntilanteessa, jos olisi nyt muuttamassa (kuva 97). Tällöin vastaukset koskevat nykyhetken asumistoiveita. Asumistoiveiden talou-

Kuva 97. Vastaajien (15–84v) asuinaluetoiveet nykyisessä elämäntilanteessa.

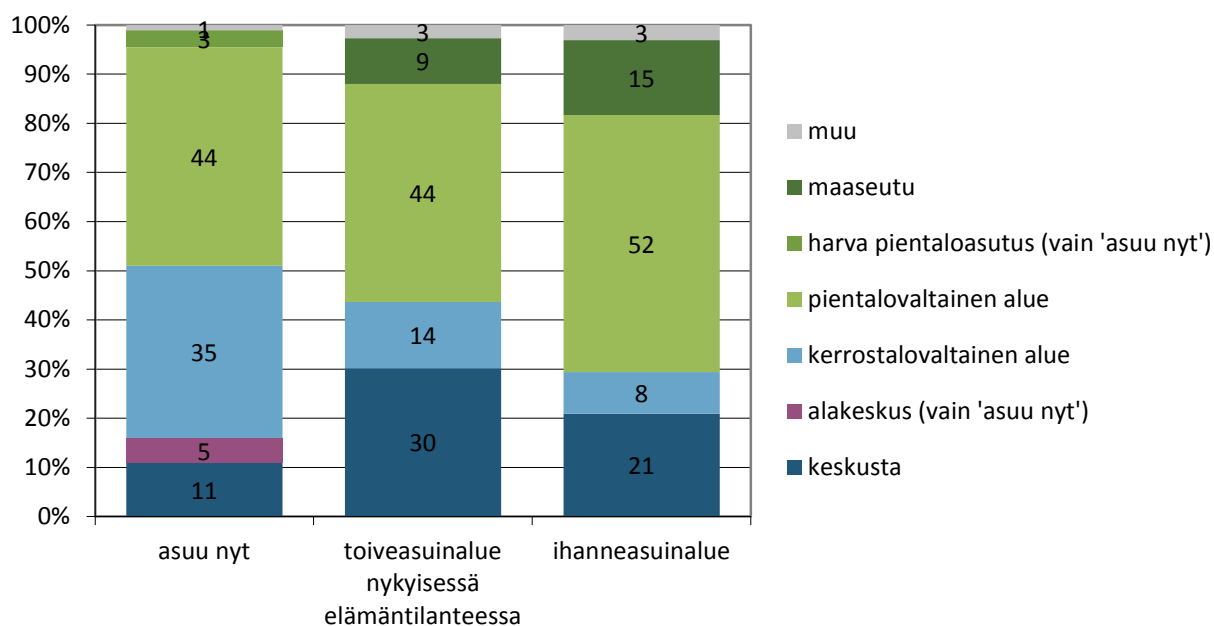
dellisiä toteuttamismahdollisuuksia ei ollut tarkoitus arvioida nykyisen elämäntilanteen toiveissakaan, mutta voi olla, että jotkut vastaajat ovat näin tehneet. Pientaloalueella tai maaseudulla asumiseen on esimerkiksi saatettu kytkeä auton hankinnan tarve, mitä ei haluta käytännössä tehdä tai siihen ei ole mahdollisuuksia.

Toiveasuinalue nykyisessä elämäntilanteessa on huomattavasti keskustavaltaisempi kuin ihanneasuinalue. Vastaajista 28 % asuisi nykyisessä elämäntilanteessa mieluiten keskustassa. Myös kerrostalovaltaisella asuinalueella asuisi suurempi osa, 13 % vastaajista. Sen sijaan pientalovaltaisella alueella (42 %) ja maaseudulla (9 %) asuisi nykyisessä elämäntilanteessa harvempi ihanneasuinalueeseen verrattuna.

Erot eri aluetyyppien ja väestöryhmien välillä seuraavat ihanneasuinalueen eroja. Alueittain suurimmat erot ihannetalotyyppeihin verrattuna ovat taantuvien alueiden ja väljien omakotitaloalueiden asukkailla, joista selvästi suurempi osa asuisi nykyisessä elämäntilanteessa mieluummin keskustassa. Myös nuoret ja yli 75-vuotiaat haluavat asua huomattavasti useammin keskustassa ihanneasuinalueeseen verrattuna, nuoret aikuiset myös kerrostalovaltaisella alueella. Samoin autottomille ja pienituloisille keskustassa tai kerrostaloalueella asuminen sopii nykyiseen elämäntilanteeseen selvästi useammin kuin mitä ihanneasuinalueelta toivottaisiin.

Toiveasuinalue verrattuna nykyiseen asuinalueeseen

Toiveasuinalue nykyisessä elämäntilanteessa kuvaa asuinalueitoiveita nykyhetken poikkileikkaustilanteessa, joten sitä on mielekkäämpi verrata vastaajien nykyiseen, toteutuneeseen asuinaluejakaumaan kuin ihanneasuinaluetta (kuva 98). Vertailu antaa uutta tietoa siitä, miten nykyiset asuinalueet vastaavat asumistoiveita. Nykyistä asuinalueita ei kysytty vastaajilta, vaan se on muodostettu paikkatietoaineistojen perusteella. Tämä aiheuttaa epävarmuutta vertailuun, koska ei ole tiedossa miten asukkaat tulkitsevat keskusta-alueen ja kuinka pitkälle se ulottuu. Keskustat ja alakeskukset ovat yhdyskuntarakenteen vyöhykkeet -aineistosta, muut aluerajaukset asuinalueuokitukselta. Taajamat eivät sisällä varsinaista maaseutua, mutta harva pientaloasutus on taajaman ja haja-asutusalueen vaihettumisvyöhykettä. Se voidaan mieltää toiveissa joko pientalovaltaiseksi alueeksi tai maaseutumaiseksi asuinympäristöksi.

Kuva 98. Vastaajien (15–84v) asuinalueitoiveet verrattuna nykyiseen asuinalueeseen. Nykyinen asuinalue on muodostettu paikkatietoaineistojen perusteella ja sen luokitus eroaa toiveiden luokitukselta. Alakeskukset muistuttavat ominaisuuksiltaan keskustamaisia asuin ympäristöjä. Harva pientaloasutus mielletään joko pientalovaltaiseksi alueeksi tai maaseuduksi. Toiveista on jätetty pois 'ei osaa sanoa' -vastaukset vertailukelpoisuuden vuoksi.

Vertailusta käy ilmi, että toisin kuin toivetalotyyppi, toiveasuinalue nykyisessä elämäntilanteessa ei ole lähellä toteutunutta asuinaluejakaumaa. Pientalovaltaisen asuinaluetoiveen osuus on sama kuin toteutuneen, mutta kerrostalovaltaisen alueen sijaan useimmat asuisivat nykyisessä elämäntilanteessa mieluummin keskustassa. Keskustatoiveet ovat arviolta noin kaksinkertaiset toteutuneeseen verrattuna, jos nykyiseen keskusta-asumiseen sisällytetään keskustojen ja alakeskusten paikkatietorajaukset. Useat suurten kaupunkiseutujen alakeskukset ovat kuntakeskuksia ja mielletään keskustoiksi kuten Tikkurila, Naantali ja Nokia, monet ovat merkittäviä kaupunginosakeskuksia kuten Hervanta, Malmi ja Matinkylä. Ne muistuttavat ominaisuuksiltaan varsinaisia kaupunkiseutujen keskustoja ja voivat osaltaan vastata keskustamaisen asuin ympäristön kysyntään. Maaseutumaisessa ympäristössä haluaisi asua lähes joka kymmenes, mutta kuitenkin harvempi kuin mitä sen nimesi ihanneasuinalueekseen.

Voidaan pohtia, miksi keskustamainen kerrostaloasuminen on niin paljon toivotumpaa kuin lähiömäinen kerrostaloasuminen. Suurin ero keskustan ja kerrostalovaltaisen asuinalueen välillä on, että keskustassa on sekoittunut toiminnallinen rakenne, kun kerrostalovaltaiset alueet ovat pääosin toimintoiltaan yksipuolisia asumalähiöitä. Asukkaat siis toivovat kerrostaloasumiseen nykyistä elävämpää asuin ympäristöä, jossa lomittuvat asuminen, työnteko, palvelut, kohtaamispaikat kuten kahvilat, kulttuurielämä ja harrastusmahdollisuudet sekä hyvät joukkoliikenne yhteydet.

7.3 Asumiskriteerit

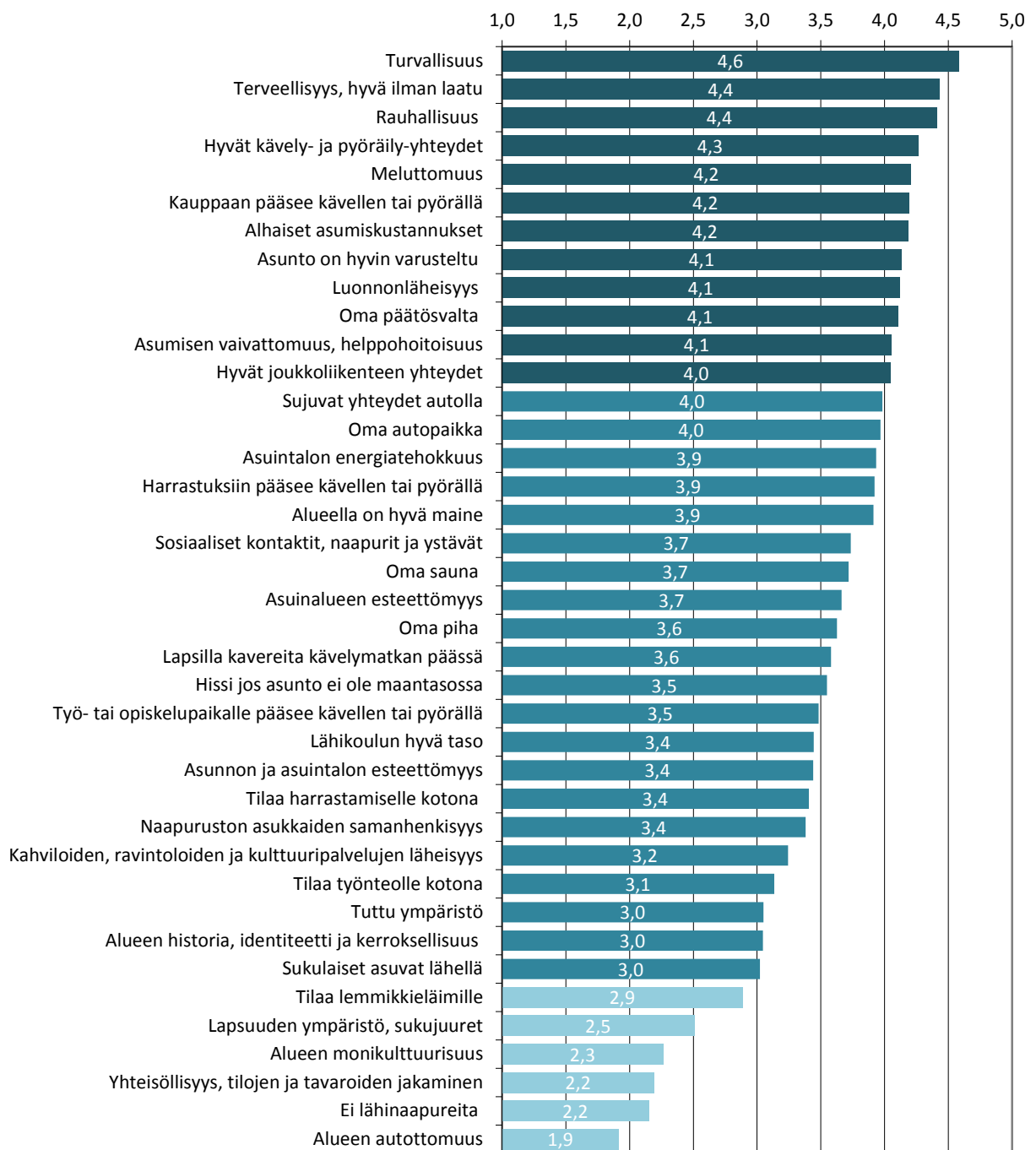
Asunnon ja asuinalueen valintatekijät

Vastaajia pyydettiin ilmoittamaan 5-portaisella asteikolla (1=ei lainkaan tärkeä–5=erittäin tärkeä) kuinka tärkeinä he pitäisivät erilaisia tekijöitä (39 kpl) asunnon ja asuinalueen valinnassa, jos olisivat nyt muuttamassa. Kysymyksen muotoilu ottaa huomioon nykyisen elämäntilanteen. Vastauksista laskettiin keskiarvot, mutta alkuperäiset likert-jakaumat ovat nähtävissä liitteessä 2.

Kaikkein tärkeimpinä tekijöinä asunnon ja asuinalueen valinnassa painotetaan turvallisuutta ja terveellisyttä (kuva 99). Kysymyksen muotoilu on muuttunut edellisestä barometrasta eikä siksi ole ajallisesti suoraan vertailukelpoinen. Vuoden 2010 barometrissa tämä kysymys oli avoin ja vastaajia pyydettiin nimeämään vain kolme tärkeintä tekijää. Tällöin turvallisuus ja terveellisyys saivat hyvin vähän mainintoja. Ne arvotetaan erittäin korkealle, mutta ovat suomalaisissa asuin ympäristöissä kuitenkin yleensä itsestäänselvyyksiä, joihin ei erikseen tarvitse kiinnittää huomioita asunnonvalinnan yhteydessä. Sen sijaan rauhallisuus ja meluttomuus, jotka olivat ykköskriteereitä vuonna 2010, ovat uudessakin kyselyssä tärkeimpien joukossa. Muita tärkeitä suomalaisten valintakriteereitä ovat hyvät kävely- ja pyöräily-yhteydet, kauppaan pääsee kävellen, alhaiset asumiskustannukset, asunnon hyvä varustelutaso, luonnonläheisyys, oma päätösvalta, asumisen vaivattomuus ja helppohoitoisuus sekä hyvät joukkoliikenteen yhteydet. Kaikki nämä kriteerit ovat saaneet keskimäärin pistemääräksi yli neljä. Oman pihan merkitys asumisvalinnoissa näyttää keskimäärin vähentyneen, sillä vuonna 2010 se sai kolmanneksi eniten mainintoja ja nyt kriteerin pistemäärä on keskitasoa. Sen sijaan hyvien kevyen liikenteen ja joukkoliikenteen yhteyksien merkitys näyttää nousseen.

Vähiten tärkeitä tekijöitä asunnon ja asuinalueen valinnassa ovat alueen autottomuus, ei lähinaapureita, yhteisöllisyys ja tilojen ja tavaroiden jakaminen, monikulttuurisuus, lapsuuden ympäristö ja sukujuuret sekä tilaa lemmikkieläimille. Nämä tekijät ovat saaneet keskimäärin pistemääräksi alle kolme.

Turvallisuus, terveellisyys ja rauhallisuus ovat kaikille väestöryhmille tärkeitä kriteereitä. Näiden lisäksi nuorille tärkeitä tekijöitä ovat hyvät joukkoliikenteen ja kevyen liikenteen yhteydet ja että kauppaan pääsee kävellen. Nuorille aikuisille tärkeimpien kriteereiden joukkoon nousevat alhaiset asumiskustannukset. Lapsiperheille tärkeää on, että lapsilla on kavereita kävelymatkan päässä ja että lähikoulun taso on hyvä. Myös oma päätösvalta, oma piha ja autopaikka ovat korkealla sijalla. Ikääntyneille keskeistä on esteettömyys ja hissi, asumisen vaivattomuus, asunnon hyvä varustelu ja että kauppaan pääsee kävellen.

Kuva 99. Asunnon ja asuinalueen valintaan vaikuttavat tekijät.

Asukasprofiilit

Edellä esiteltyjä asunnon ja asuinalueen valintatekijöitä (39 kpl) ryhmiteltiin faktorianalyysillä, jonka mukaan keskenään korreloivista muuttujista eli faktoreista muodostettiin keskiarvomuuttujia. Sosiaaliset kontaktit oli ainoa muuttuja, joka ei korreloinut analyysissä muiden muuttujien kanssa, joten se säilytettiin omana muuttujana. Asumisvalintafaktoreita muodostui näin ollen 10 kpl (kuva 100). Faktorien lataus on erilainen eri alueilla ja eri väestöryhmissä. Erojen perusteella voidaan tyypitellä asukasprofiileja, jotka kertovat erilaisista asumisarvostuksista ja elämäntavoista. On kuitenkin syytä huomioida, että erilaiset elämäntavat ovat poikkileikkaavia iän, sukupuolen, tulotason ja muiden demografisten ja sosio-

ekonomisten muuttujien kanssa, jolloin demografisesti homogeeninen väestöryhmä jakautuu moneen eri elämäntapaan ja asukasprofiiliin.

'Rauhallisuus, terveellisyys, turvallisuus' -faktori on tärkeä lähes kaikille vastaajille. Faktori latautuu kuitenkin erityisen voimakkaasti 50–74-vuotiailla, naisilla enemmän kuin miehillä, väljästi rakennetuilla omakotitaloalueilla asuvilla, pienemmissä ja taantuissa taajamissa. Heille luonnonläheisyys on erityisen tärkeää ja he haluavat useimmiten asua omakotitalossa maaseudulla tai pientaloalueella.

'Kaikki lähellä' -asukkaat arvostavat sitä, että palveluihin, harrastuksiin ja työpaikalle pääsee kävelen tai pyörällä, alueella on hyvät kevyen liikenteen yhteydet sekä joukkoliikenne, alue on elävä ja siellä on kahviloita, ravintoloita ja kulttuuritarjontaa. Tähän asukasprofiiliin kuuluu erityisesti kerrostaloissa, keskustoissa ja tiiviillä alueilla asuvia, nuoria mutta myös yli 60-vuotiaita, naisia useammin kuin miehiä, yksin asuvia ja autottomia sekä pienituloisia. Tämän profiilin asukkaat haluavat asua useammin kerrostalossa ja keskustassa.

'Asumisen vaivattomuus, esteettömyys, asunnon varustelu' -faktorissa keskeistä on vaivaton ja helpohoitoinen asuminen, asunnon hyvä varustelutaso, asunnon ja asuinalueen esteettömyys, alhaiset asumiskustannukset sekä asuintalon energiatehokkuus. Tämä faktori latautuu erittäin voimakkaasti ikääntyneillä, yli 60-vuotiailla, hiukan enemmän myös taantuissa taajamissa ja pienemmissä tulo-luokissa. Eniten tässä ryhmässä toivotaan kerrostalo- tai rivitaloasumista keskustassa. 'Sosiaaliset kontaktit, naapurit ja ystävät' on tasaisen tärkeä faktori kaikissa väestöryhmissä, mutta hiukan tärkeämpi asumiskriteeri nuorille 15–19-vuotiaille sekä ikääntyneille, jotka viettävät paljon aikaa asuinalueella.

'Oma talo, piha ja auto' -faktori liittyy elämäntapaan, jossa arvostetaan omakotitalo- ja omistusasumista, omaa päätösvaltaa sekä sujuvaa liikkumista autolla. Asumiskriteereihin sisältyy myös, että talossa tulee olla oma sauna, tilaa harrastamiselle sekä oma autopaikka. Monet haluavat asua välimatkan päässä naapurista. Tässä asukasprofiilissa asutaan useammin väljästi rakennetuilla pientaloalueilla, autovyöhykkeellä ja omistusasunnossa, alle 50 000 asukkaan taajamissa ja taantuissa taajamissa. Ryhmään kuuluu lapsiperheitä mutta myös lapsettomia pariskuntia, enemmän miehiä kuin naisia sekä korkeamman tulotason luokkia. Tämän ryhmän vastaajat haluavat asua erityisesti omakotitalossa maaseudulla.

'Lasten koulut ja kaverit' -faktori korostuu luonnollisesti voimakkaasti lapsiperheillä, etenkin pienten lasten perheillä asumisvalinnoissa. He arvostavat sitä, että lähikoulun taso on hyvä ja että lapsilla on kavereita kävelymatkan päässä. Tässä profiilissa omakotitaloasuminen pientaloalueella on toivotuinta. 'Alueen maine, identiteetti ja henki' -profiilissa arvostetaan maineen lisäksi sitä, että asuinalueella on historiaa ja kerroksellisuutta, sillä on oma identiteetti ja naapurusto on samanhenkistä. Tässä asukasprofiilissa on erityisesti ikääntyneitä.

Kuva 100. Asunnon ja asuinalueen valintaan vaikuttavat tekijät faktoreina.

'Tilaa työlle ja harrastamiselle' -faktori on tärkeä erityisesti nuorille sekä niille, jotka asuvat väljästi rakennetuilla omakotitaloalueilla. Tässä ryhmässä on lapsiperheitä, mutta myös lapsettomia pariskuntia, miehiä enemmän kuin naisia, sekä hyvätuloisia että pienituloisia, mutta vähemmän keskituloisia. Omakotitalo maaseudulla on toivotuin asumismuoto.

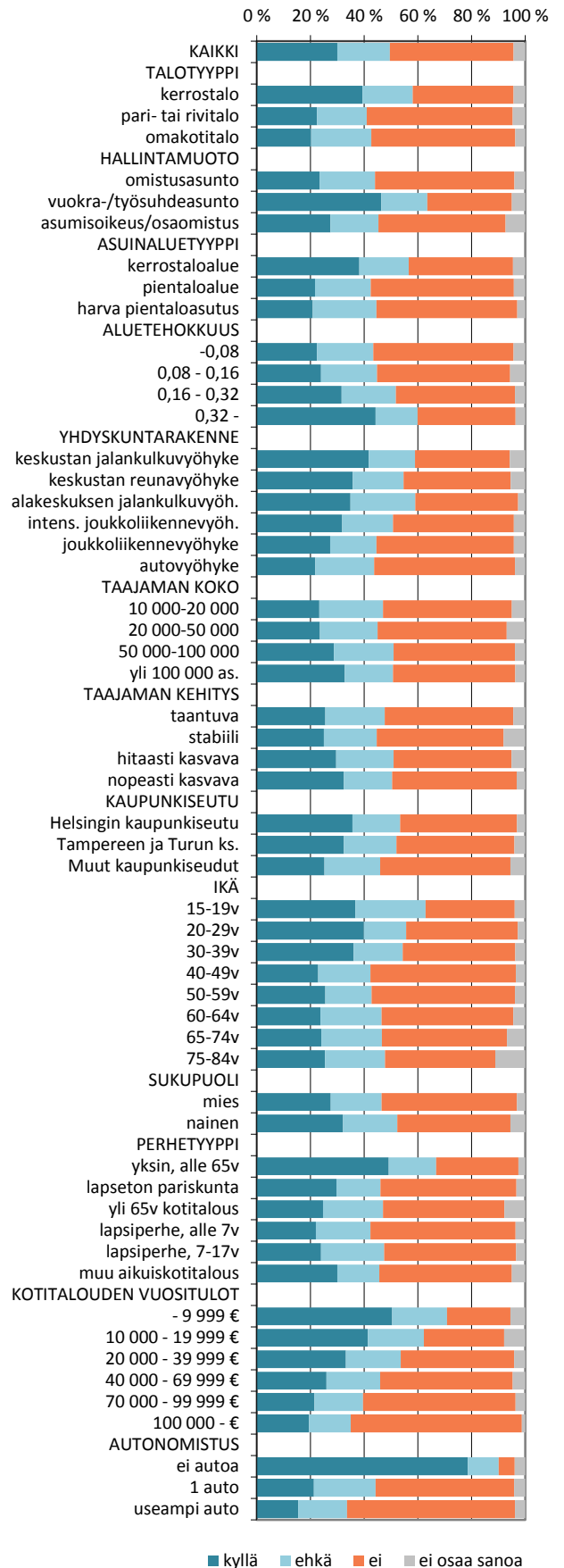
'Sukujuuret, tuttu ympäristö' -asukasprofiilissa arvostetaan lapsuuden ympäristöä sekä sitä, että ympäristö on tuttu ja sukulaiset asuvat lähellä. Tähän asukasprofiiliin kuuluu erityisesti yli 75-vuotiaita ja pienituloisia, enemmän pienemmissä taajamissa sekä taantuvilla tai stabiileilla alueilla kuin kasvukeskuksissa asuvia.

'Autottomuus, monikulttuurisuus, yhteisöllisyys' -faktorissa nivoutuu yhteen se, että arvostetaan alueen autottomuutta, monikulttuurisuutta, historiaa ja identiteettiä, mutta myös asumisen yhteisöllisyyttä sekä tilojen ja tavaroiden jakamista. Faktori ei lataudu voimakkaasti missään väestöryhmässä, mutta eniten tähän asukasprofiiliin kuuluu yksin asuvia ja ikääntyneitä, pienituloisia ja autottomia, naisia enemmän kuin miehiä. He asuvat yleisesti kerrostaloissa, tiiviillä asuinalueilla ja keskustoissa, mikä vastaa myös ryhmän toiveasumismuotoa.

7.4 Autottomuus, yhteisöllisyys ja monikulttuurisuus

Edellä esitellyt asumiskriteerit ja niistä laaditut asukasprofiilit osoittavat, että autottomuutta, yhteisöllisyyttä ja monikulttuurisuutta ei yleisesti ottaen pidetä kovin merkittävinä tekijöinä asumisvalinnoissa. Niitä pidetään kuitenkin urbanisoitumiseen ja tiiviiseen asumiseen liittyvinä kasvavina asumisen trendeinä (mm. Ristimäki ym. 2017). Tekijät liittyvät tiettyntyyppiseen urbaaniin elämäntapaan, jonka edustajat arvostavat autottomuutta, monikulttuurisuutta, alueen historiaa ja identiteettiä sekä tilojen ja tavaroiden jakamista.

Uudet erilliskysymykset piirtävät tarkempaa kuvaa ilmiöistä. Aikasarjoja näistä kysymyksistä ei kuitenkaan ole käytettävissä, joten trendimuutoksia ei voida tässä todentaa.

Kuva 101. Voisiko asua autottomalla alueella (15–84v).

Autoton asuinalue

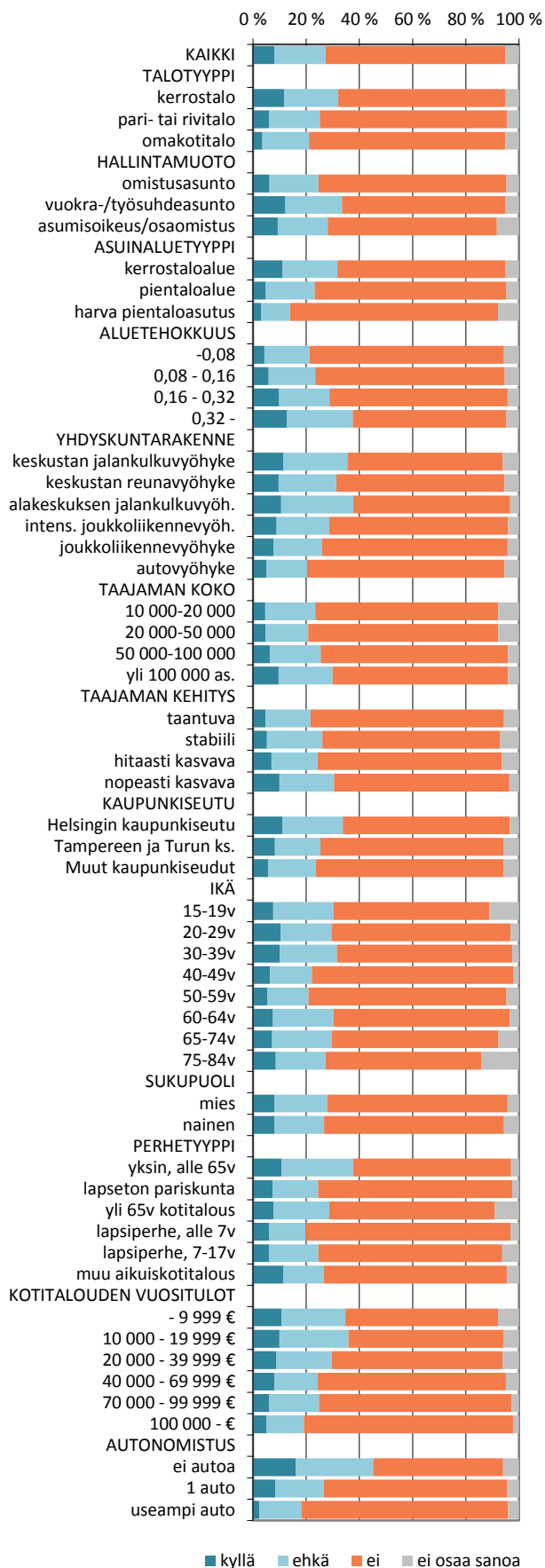
Vastaajista 30 % voisi asua autottomalla asuinalueella, jossa ei olisi mahdollisuutta omaan autopaikkaan, mutta jossa olisi hyvät joukkoliikennedytykset ja mahdollisuus yhteiskäyttöautoon (kuva 101). Viidennes vastaajista voisi mahdollisesti asua tällaisella alueella kun taas 46 % ei voisi.

Luonnollisesti autottomalla alueella voisi asua suurin osa, 79 %, autottomista vastaajista. Autoton asuinalue sopisi myös monelle yksin asuvalle, pienituloiselle sekä 15–39-vuotiaalle, vuokra-asunnossa, kerrostalossa, tiiviisti rakennetulla alueella tai keskustassa asuvalle. Suurten ja kasvavien taajamien asukkaista suurempi osa voisi asua autottomalla alueella kuin pienten ja taantuvien taajamien asukkaista. Näkemyksiin vaikuttavat myös palvelujen saavutettavuus ja joukkoliikennetarjonta. Naiset voisivat asua autottomalla alueella useammin kuin miehet.

Yhteisöllinen asuminen

Vastaajista vain 8 % voisi asua yhteisöllisessä asumismuodossa, jossa tinkisi asunnon koosta, mutta saisi käyttöön yhteistiloja (kuva 102). 19 % saattaisi olla kiinnostunut tällaisesta asumismuodosta, kun 68 % ei voisi asua yhteisöllisesti.

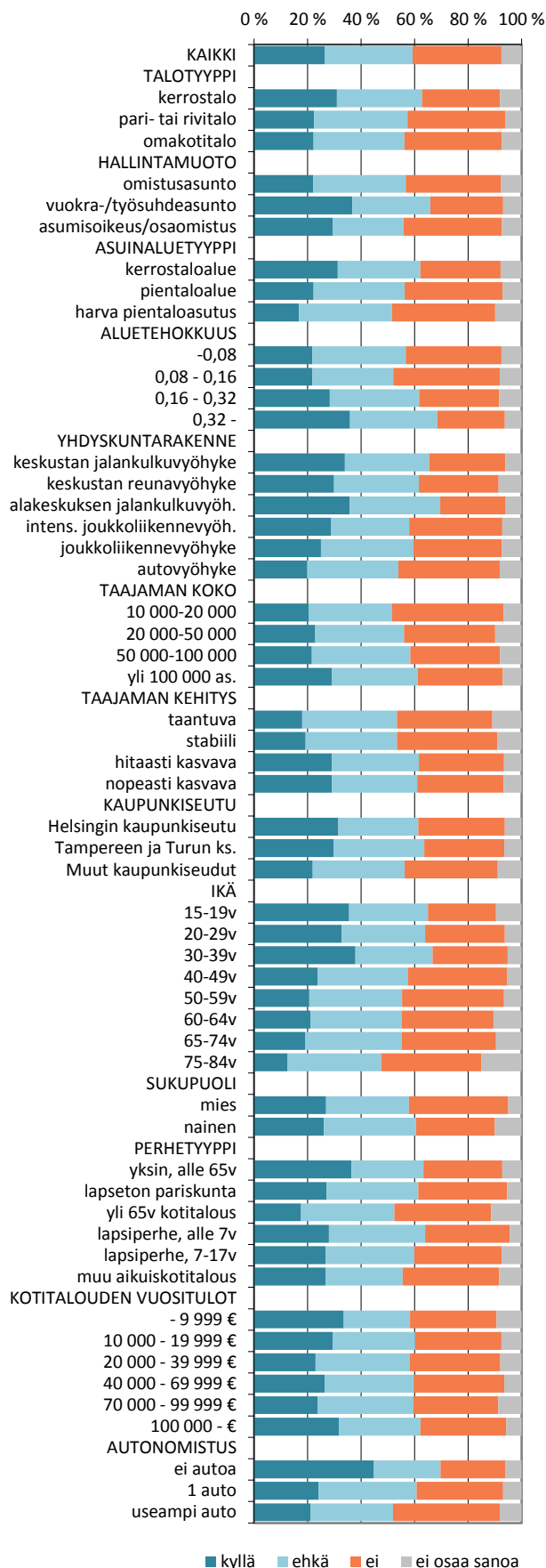
Yhteisöllisestä asumismuodosta kiinnostuneimpia ovat autottomat, yksin asuvat, 20–39-vuotiaat suurten kaupunkien asukkaat, jotka asuvat kerrostalossa, vuokra-asunnossa ja tiiviisti rakennetulla alueella. Ikääntyneiden kiinnostus yhteisöllistä asumista kohtaan ei ole väestön keskiarvoa suurempaa, eikä naisten ja miesten näkemyksissäkään ole eroja.

Kuva 102. Voisiko asua yhteisöllisessä asumismuodossa (15–84v).

Monikulttuurinen asuinalue

Vastaajista 26 % voisi asua asuinalueella, jossa vieraskielisten osuus on suuri, 33 % voisi ehkä ja 33 % ei voisi asua (kuva 103). Monikulttuurinen asuinalue sopisi parhaiten autottomille, yksin asuville ja 15–39-vuotiaille, vuokra-asunnossa ja tiiviillä asuinalueella asuville. Yli 100 000 asukkaan taajamissa ja kasvavissa taajamissa monikulttuurinen asuin ympäristö sopii keskimääräistä useammalle, kun taas pienemmissä ja taantuvissa tai stabiileissa taajamissa monikulttuuriseen ympäristöön suhtaudutaan kriittisemmin.

Kuva 103. Voisiko asua asuinalueella, jossa vieraskielisten osuus on suuri (15–84v).

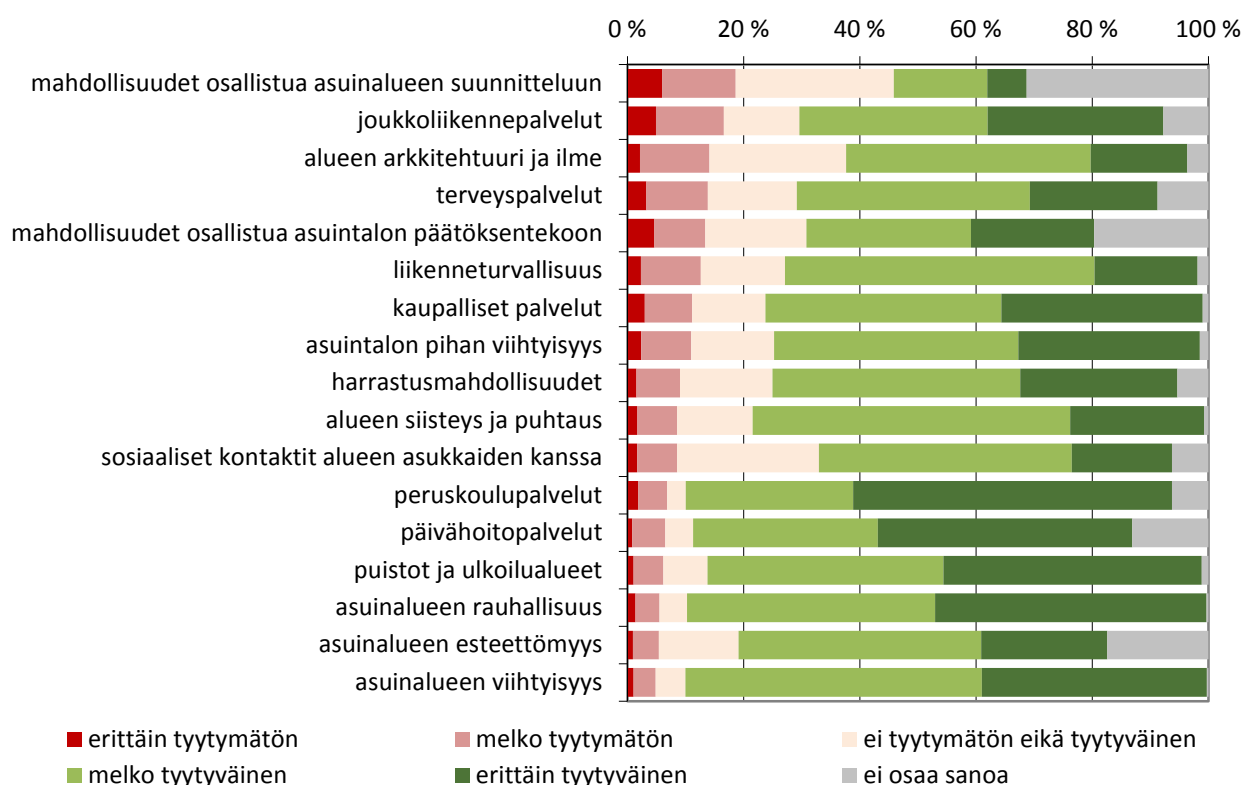
8 Yhteenveto ja johtopäätökset

Sijainti ja hyvät liikenneyhteydet tärkein viihtyvyystekijä, ongelmia liikenteen häiriöistä

Yli 10 000 asukkaan taajamien eli kaupunkimaisten asuin ympäristöjen tärkeimmät viihtyvyystekijät ovat sijainti ja hyvät liikenneyhteydet, luonnon ympäristö sekä rauhallisuus. Tekijät ovat olleet aiem-
minkin samat, mutta niiden järjestys on muuttunut. Sijainti ja liikenneyhteydet on noussut eniten mai-
nintoja saaneeksi viihtyvyystekijäksi ohi entisen ykköstekijän, rauhallisuuden. Muutos voi liittyä asu-
mispreferenssien urbanisoitumiseen, mutta siihen voi vaikuttaa myös kyselymenetelmän muuttuminen.

Liikenteeseen liittyvät ongelmat aiheuttavat eniten epävihtyvyyttä asuin ympäristössä. Uuden tar-
kemman luokittelun ansiosta liikenteen ongelmista saatiin nyt yksityiskohtaisempaa tietoa. Liikenteen
aiheuttamat häiriöt, kuten melu ja turvattomuus, ovat suurin epävihtyvyystekijä asuinalueilla. Pysäköin-
tipaikkojen puute nousee kolmannelle sijalle sekä huonot joukkoliikenteen tai kevyen liikenteen yhtey-
det neljännelle sijalle. Neljästä merkittävimmästä epävihtyvyystekijästä siis kolme liittyy liikenteeseen.
Vuonna 2010 toisella sijalla ollut sosiaaliset häiriöt, turvattomuus ja rauhattomuus on pudonnut listassa
viidenneksi ja neljännellä sijalla ollut palvelujen puute on noussut toiselle sijalle. Neljännes vastaajista
ei kuitenkaan ole osannut nimetä yhtään epävihtyvyystekijää, mikä kertoo siitä että monet ovat erittäin
tyytyväisiä asuin ympäristöönsä.

Asuinalueen rauhallisuus on suomalaisille yksi tärkeimmistä viihtyvyystekijöistä ja asuinalueen va-
lintatekijöistä. Rauhallisuus liittyy sekä meluttomuuteen että sosiaalisten häiriöiden puuttumiseen. Väl-
jästi rakennetuilla alueilla, omakotitaloissa ja autovyöhykkeellä asuvat ovat tyytyväisimpiä asuinalueen
rauhallisuuteen, kun taas tyytymättömiä ovat tiiviisti rakennetuilla alueilla, keskustoissa, intensiivi-
sellä joukkoliikennevyöhykkeellä ja vuokrataloissa asuvat. Näillä alueilla sekä liikenteen häiriöitä että
sosiaalisia häiriöitä on enemmän.

Kuva 104. Tyytyväisyys eri tekijöihin asuin ympäristössä järjestettynä tyytymättömien osuuden mukaan. Tietyille väestöryhmälle suunnatut kysymykset on laskettu vain osalle vastaajista.

Lähipalvelujen saavutettavuutta mitattiin etäisyydellä ruokakauppaan ja alakouluun, niiden palvelutaso on pysynyt asuinalueilla suurin piirtein samana vuodesta 2010. Korkeintaan 500 metrin etäisyydellä ruokakaupasta asuu 59 % vastaajista, mutta autottomista neljä viidestä. Alle 500 metrin etäisyys ruokakauppaan on tavoiteltavaa, jos halutaan edistää kestävämpiä kulkutapoja kauppamatkalla, sillä tätä pidemmällä etäisyyksillä pääosin autoillaan kauppaan. Etenkin ikääntyneet käyttävät useimmiten lähikauppaa ja yli 75-vuotiailla pitkät kauppamatkat hankaloittavat itsenäistä asiointia. Kuitenkin 75–84-vuotiaistakin lähes kolmannes asuu kauempana kuin puolen kilometrin etäisyydellä kaupasta. Asuinalueen terveystalouteihin ollaan selvästi tyytymättömämpiä kuin muihin kysytyihin palveluihin (kuva 104).

Etäisyys alakouluun on tärkeä tekijä lapsiperheille, mutta kaikista perhetyypeistä juuri kouluikäisten lasten perheet asuvat keskimäärin kauimpana alakoulusta. Tämä johtuu siitä, että pientaloasuminen autovyöhykkeellä ja väljillä omakotitaloalueilla on yleisintä kouluikäisten lasten perheillä. Etäisyys lähikouluun ei kuitenkaan näytä vaikuttavan siihen, kuinka moni päätyy valitsemaan muun alakoulun kun oman koulupiirin lähikoulun. Niin kutsuttu koulushoppailu näyttää jossain määrin lisääntyvän tulojen myötä, suurituloisissa perheissä muu koulu valitaan useammin kuin pienituloisissa perheissä. Toisaalta nopeasti kasvavissa taajamissa ja Helsingin kaupunkiseudulla lähikoulua suositaan hieman enemmän kuin taantuissa ja stabiileissa taajamissa.

Palvelutoiveissa on tapahtunut merkittävä muutos. Kahvilat ja ravintolat nousivat toivotuimmaksi palveluksi asuinalueelle ohi ruokakauppa-, joukkoliikenne-, pankki- ja postipalvelujen. Tämä kertoo siitä, että asuinalueiden peruspalvelutason katsotaan jo olevan kunnossa tai ne hankitaan muualta kuin asuinalueelta tai digitaalisina palveluina. Erityisesti pankki- ja postipalvelujen digitalisointi ja automatisointi ovat johtaneet fyysisten palvelupisteiden tarpeen vähenemiseen. Kahviloiden ja ravintoloiden merkitys on kasvanut myös urbaanin kulttuurin ja yhteisöllisyyden kehittymisen myötä. Kahvilat toimivat sekä sosiaalisina tapaamispaikkoina että työnteon paikkoina internet-yhteyksineen. Kahviloita ja ravintoloita toivovat kaikki paitsi ikääntyneet, mutta erityisen usein nuoret sekä alakeskusten ja lähiöiden kerrostaloasukkaat suurissa ja nopeasti kasvavissa taajamissa. Lisäksi jätteiden lajittelupiste tai kierrätyspiste on noussut harvan toivomasta palvelusta toiseksi toivotuimmaksi palveluksi.

Rauhallisuuden ohella luonto ja luonnonläheisyys ovat olleet suomalaiskaupunkien asuinalueiden vahvuuksia ja tärkeimpiä viihtyvyystekijöitä. Yllättävää on, että tyytyväisyys alueen puistoihin ja ulkoilualueisiin pikemminkin nousee kuin laskee rakentamisen tiiviiden mukana. Tyytyväisyys puisto- ja ulkoilualueisiin ei riipu pelkästään viheralueiden määrästä, vaan myös rakennetuista ulkoilu- ja liikuntapalveluista. Pelkkä metsä ei riitä tyydyttämään kaupunkilaisten virkistys- ja ulkoilutarpeita. Helsingin kaupunkiseudulla tyytyväisten osuus on erityisen suuri, 89 %. Talotyypeittäin tarkasteltuna pari- ja rivitaloasukkaat ovat tyytyväisimpiä. Tiiviillä pientaloalueilla viheralueita on enemmän kuin kaupunkien ydinalueilla, mutta myös ulkoilu- ja liikuntapalveluita on hyvin saatavissa. Taajamien reuna-alueiden harvan pientaloasutuksen vyöhykkeellä taas on puutetta monenlaisista ulkoilu- ja liikuntapalveluista, kuten valaistuista ulkoilureiteistä, lasten leikkipaikoista ja urheilukentistä. Myös jalkakäytävät ja kevyen liikenteen kulkuväylät usein puuttuvat, minkä vuoksi jalan ja pyörällä liikkuminen koetaan useammin epämiellyttäväksi kuin muilla alueilla. Keskustoissakin asuvat pitävät pyörällä liikkumista useammin epämiellyttävänä ja ulkoilu- ja liikuntapalvelutoiveita esitetään keskimääräistä enemmän. Pyöräily koetaan miellyttävämmäksi aluetehokkuudeltaan keskitehokkailla asuinalueilla, kuten väljemmillä kerrostaloalueilla ja tiiviillä pientaloalueilla.

Pihojen laatu taas paranee rakentamistehokkuuden väljentyessä. Tämä selittyy ensisijaisesti talotyyppillä, pientalon omaan pihaan ollaan huomattavasti tyytyväisempiä kuin kerrostalon yhteispihaan. Tyytyväisimpiä ollaan väljimmin rakennetuilla omakotitaloalueilla, joissa pihatkin ovat suuria. Omakotitaloasukkaista yhdeksän kymmenestä on tyytyväinen pihaan ja pihalle annettu arvosana on selvästi korkeampi kuin kerrostaloissa. Vuokrakerrostalojen asukkaista vain noin puolet on tyytyväisiä pihaan. Pihaan tyytyväiset myös käyttävät sitä paljon. Omakotitaloasukkaista suurin osa oleskelee pihalla monta kertaa viikossa, kerrostaloasukkaista vain viidennes. Pienten lasten perheet käyttävät eniten pihaa, toi-

seksi kouluikäisten perheet ja ikääntyneet. Ikääntyneiden kotitalouksista 59 % oleskelee pihalla useamman kerran viikossa siitä huolimatta, että ikääntyneet asuvat keskimääräistä useammin kerrostaloissa ja keskustoissa. Asuintalon pihalla onkin iso merkitys ikääntyneiden ulkoilun ja viihtyisyyden kannalta.

Tyytymättömyys asuinalueen joukkoliikennepalveluihin on kasvanut jatkuvasti vuodesta 1998 lähtien (kuva 104). Vaikka joukkoliikennettä on vastaajien asuinalueella keskimäärin yhtä usein kuin ennenkin, sopiva pysäkki puuttuu lähistöltä useammin, eli palvelutaso on voinut heikentyä. Osin tyytymättömyyden kasvu voi johtua myös kasvaneista odotuksista joukkoliikennepalveluja kohtaan. Palvelutason heikentyminen ei näytä kohdistuneen erityisesti millekään tietylle alueelle, mutta tyytymättömyys on kasvanut erityisesti pienemmissä, 10 000–20 000 asukkaan taajamissa. Joukkoliikennepalveluiden puutteita on eniten alle 50 000 asukkaan taajamissa, taantuissa taajamissa ja väljästi rakennetuilla omakotitaloalueilla. Joukkoliikenteen palvelutaso on erityisen heikko taajamien reuna-alueiden harvaan rakennetuilla omakotitaloalueilla, joilla asuvista 18 %:lla ei ole joukkoliikennettä lainkaan asuinalueellaan ja 32 %:lta puuttuu sopiva pysäkki läheltä. Joukkoliikenteen käyttö työmatkoilla on hyvin vähäistä alle 100 000 asukkaan taajamissa sekä muissa kuin kasvavissa taajamissa.

Autonomistus on voimakkaasti yhteydessä alueen yhdyskuntarakenteelliseen sijaintiin, kotitalouksien tuloihin ja asuntokunnan kokoon. Väestöryhmistä autottomuus on yleisintä nuorilla aikuisilla ja harvinaisinta lapsiperheillä. Autottomuus yleistyy jälleen yli 75-vuotiailla. Ikääntyneiden autonomistus on kuitenkin lisääntynyt vauhdilla koko seurantakauden ajan, 60–74-vuotiaiden autottomuus on puolittunut vuodesta 2010 ja on nyt yhtä vähäistä kuin 40–59-vuotiailla. Sen sijaan autottomuus on lisääntynyt muutamalla prosenttiyksiköllä 20–29-vuotiailla, kouluikäisten lasten perheillä ja muilla aikuiskotitalouksilla, mutta muutos ei ole vielä tilastollisesti merkitsevä. Auton käyttömahdollisuudet poikkeavat kotitalouksien autonomistusjakaumasta nuorilla ja naisilla, joilla auto on harvemmin käytössä. Pyöränomistus noudattelee pitkälti autonomistusta, autojen ja pyörien omistus kasaantuu samoille talouksille. Polkupyörä ei siis ensisijaisesti ole autottomien talouksien kulkuväline. Vähäisemmän pyöränomistuksen alueita – kerrostalo- ja vuokra-asuntoalueita, tiiviisti rakennettuja alueita ja suurimpia kaupunkeja – yhdistävät niiden hyvä joukkoliikenteen taso. Joukkoliikennettä ja pyöräilyä pidetäänkin usein kilpailevina kulkumuotoina, koska joukkoliikenteen paraneminen saattaa vähentää pyöräilyä. Toisaalta asukasbarometrin työ- ja kauppamatkojen kulkutapajakauman aikasarja osoittaa, että pyöräilyn lisääntyminen on vähentänyt kävelyä ja autoilua, mutta ei joukkoliikenteen käyttöä näillä matkoilla.

Työmatkojen keskipituus on noussut koko seurantakauden ajan. Väljästi rakennetuilla pientaloalueilla on kaikkein pisimmät työmatkat ja ne ovat myös kasvaneet eniten. Tiiviimpien alueiden lyhyet työmatkat tosin pitenevät ajallisesti ruuhkissa, kun taas väljempien alueiden pitkät työmatkat tehdään useimmiten autolla. Työmatkan kestossa ei enää olekaan eroa aluetehokkuudeltaan erilaisten alueiden välillä. Työmatkaan kestoon tyytymättömmimpiä ovat joukkoliikenteellä töihin kulkevat, heillä työmatka kestää lähes 20 minuuttia kauemmin kuin muilla. Työmatkan kesto on pidentynyt vuodesta 2010 nimenomaan autottomilla ja niillä, jotka kulkevat työpaikalle muuten kuin autolla. Kävellessä tai pyörällä tehtävä matka koetaan kuitenkin miellyttävämmäksi kuin autolla tehty matka. Pyöräilyn osuus sekä työmatkoilla että kauppamatkoilla on noussut vuodesta 2010 huomattavasti. Noin viidennes työmatkoista pyöräillään ainakin osan vuodesta, kasvua on jopa kahdeksan prosenttiyksikköä. Tähän ei vaikuta kyselyn ajoittuminen, sillä kaikki kyselyt on toteutettu kesäpyöräilykauden ulkopuolella loppusyksyllä ja talvella. Työmatkapyöräilyä harrastavat eniten 30–39-vuotiaat ja heillä autonkäyttö työmatkoilla onkin vähentynyt eniten. Myös kauppamatkoilla pyörä on korvannut autoa juuri 30–39-vuotiailla. Näin merkittävä pyöräilyn lisääntyminen edellyttää uusia malleja kaupunkien pyöräilyinfran kehittämiseen. Alakoulumatkat kuljetaan pääasiassa kävellessä (77 %), vain 8 % kertoo että lapset kuljetetaan kouluun autolla.

Naapurikontaktit ovat kaikkein aktiivisimpia pari- ja rivitaloissa asuvilla. Naapuriyhteisöllisyys on vähentynyt selvästi vuodesta 2010 naapurien kanssa juttelun yleisyydellä mitattuna. Naapurikontaktit ovat edelleen aktiivisia ikääntyneillä, mutta 20–49-vuotiailla ne ovat vähentyneet kaikissa perhetyypeissä. Yhteisöllisyys on kokenut suuria muutoksia sosiaalisen median ja erilaisten digitaalisten palveluiden

käytön yleistymisen myötä. Osa suorista naapurikontakteista on siirtynyt sosiaaliseen mediaan. Digitaaliset yhteisöpalvelut myös mahdollistavat samanhenkisten ryhmien muodostumisen yhteisten harrastusten ja kiinnostusten kohteiden ympärille, mikä vapauttaa yhteisön muodostuksen fyysisestä sijainnista, naapurustosta tai asuinalueesta. Yhteisöt voivat silti toimia myös asuinalueen sisällä. Yhteisöllisyyden tarve ei katoa mihinkään, se vain muuttaa muotoaan. Sosiaaliset kontaktit asuinalueella ovat edelleen suhteellisen korkealle arvotettu asumisen valintakriteeri ja ikääntyminen lisää sosiaalisten kontaktien merkitystä lähiympäristössä. Voidaankin pohtia, onko naapureiden kanssa juttelu kasvokkain

enää validi mittari asuinympäristön yhteisöllisyydelle. Yhteisöllisyyttä on kaikenlainen kommunikointi, myös digitaalinen. Lisäksi kahviloista on muodostunut kaupunkimaisilla asuinalueilla tärkeitä kohtaamispaikkoja ja sosiaalisesti elävän asuinympäristön tunnusmerkkejä.

Osallistumismahdollisuudet asuinalueen suunnitteluun on tyytyväisyyskysymyksistä eniten tyytymättömyyttä herättävä tekijä (kuva 104). Alueelliset erot ovat siinä pieniä. Sen sijaan osallistumismahdollisuudet asuintalon päätöksentekoon koetaan heikoimmiksi vuokra-asukkailla.

Kaikenlaisilla alueilla viihdytään – alueiden vahvuudet ja heikkoudet erilaisia

Suurin osa asukkaista viihtyy niin keskustoissa, lähiöissä kuin väljillä omakotitaloalueillakin. Kun yleisestä viihtyvyydyskysymyksestä siirrytään tarkempaan kysymyksiin asuinalueen viihtyvyyden ja laatu-tekijöistä, nousee esiin myös eroja ja ongelmakohtia.

Keskustojen ylivoimaisesti parhaat viihtyvyystekijät ovat sijainti ja liikenneyhteydet sekä palvelujen saatavuus. Palvelutoiveita onkin keskustoissa esitetty vähän. Ongelmiksi koetaan liikenteen häiriöt, pysäköintipaikkojen puute, luonnonympäristön puute sekä epäsiisteys ja likaisuus. Ulkoilu- ja liikuntapalveluja keskustoihin toivotaan enemmän, etenkin pyöräilyreittejä, lenkkipolkuja ja ulkokuntoiluvälineitä. Pyörällä liikkumista pitää epämiellyttävänä keskimääräistä useampi keskusta-asukas. Lasten kannalta liikenne koetaan vaarallisimmaksi keskustoissa ja tiiveimmin rakennetuilla alueilla. Liikenne on vilkasta ja eri liikennemuodot kohtaavat samassa tilassa.

Alakeskukset nousevat esiin erityisesti palveluiden saatavuuden kannalta hyvinä asuinpaikkoina. Etenkin kaupallisiin palveluihin ollaan erittäin tyytyväisiä ja asuinalueen lähikauppaa käytetään useammin kuin muilla alueilla. Alakeskuksissa asuvat ovat tyytyväisiä myös asuinalueen harrastusmahdollisuuksiin ja terveystaloihin. Suurilla kaupunkiseuduilla alakeskukset ovatkin keskustoja edullisempina houkuttelevia asuinpaikkoja opiskelijoille ja ikääntyneille, yksin asuville, autottomille ja pienituloisille. Epäviihtyvyystekijöinä alakeskuksissa mainitaan muita alueita useimmin sosiaaliset häiriöt ja alueen huono maine.

Lähiökerrostalovyöhykkeellä sijainnin, liikenneyhteyksien ja palvelujen saatavuuden rinnalle tärkeäksi viihtyvyystekijäksi nousee luonnonympäristö. Kerrostaloalueilla epävihtyvyystekijöitä ovat pysäköintipaikkojen puute, liikenteen häiriöt sekä sosiaaliset häiriöt, jälkimmäinen erityisesti vuokrataloalueilla. Rakennusten ulkonäkö ja mittakaava koetaan epävihtyväksi useammin kerrostaloissa ja vuokrataloissa. Uimahalli on erityisesti suurten taajamien kerros- ja vuokratalovaltaisten lähiöiden toive. Lähiövyöhykkeen kerros- ja pientaloalueita pidetään liikenteen kannalta kaikkein turvallisimpina alueina ja lasten itsenäinen liikkuminen onnistuu liikenteen kannalta yleensä turvallisesti. Pyöräilyympäristönä lähiövyöhyke on ihanteellinen. Liikennettä on vähemmän kuin keskustoissa ja kevyelle liikenteelle on erillisiä väyliä sekä vilkkaita liikenneväyliä välttäviä ali- ja ylikulkuja.

Pientaloalueilla tärkein viihtyvyystekijä on rauhallisuus, toisena luonnonympäristö sekä sijainti ja liikenneyhteydet. Pientaloalueilla ongelmia on vähemmän ja varsinkin sosiaalisia häiriöitä harvoin. Yleisimmät epävihtyvyystekijät ovat palvelujen puute, huonot joukkoliikenteen tai kevyen liikenteen yhteydet sekä liikenteen häiriöt. Pientaloalueet saavat parhaan arvosanan asuinalueelle.

Harvan pientaloasutuksen vyöhykkeen omakotitalot saavat parhaan arvosanan asunnolle ja pihalle. Harvan pientaloasutuksen vyöhykkeellä arvostetaan luonnonympäristön ja rauhallisuuden lisäksi myös rakentamisen väljyyttä. Toisaalta täydennysrakentamiseen suhtaudutaan positiivisimmin. Näillä taajamien reuna-alueiden väljillä omakotitaloalueilla epävihtyvyystekijöitä on mainittu jopa enemmän kuin kerrostaloalueilla. Yleisimmin mainittuja ovat huonot joukkoliikenteen tai kevyen liikenteen yhteydet, palvelujen puute sekä liikenteen häiriöt. Usein mainitaan myös syrjäinen sijainti, pitkät työ- ja asiointimatkat sekä harrastusmahdollisuuksien puute. Joukkoliikennepalveluja toivovatkin erityisesti harvan pientaloasutuksen vyöhykkeellä samoin kuin autovyöhykkeellä asuvat. Harvan pientaloasutuksen vyöhykkeellä on puutetta monenlaisista ulkoilu- ja liikuntapalveluista. Toiveissa on niin hiihtolatuja, valaituja ulkoilureittejä ja kävelyreittejä kuin lasten leikkipaikkoja, koirapuistoja ja urheilukenttiä. Jalkakäy-

tävien ja kevyen liikenteen kulkuväylien puutteiden vuoksi jalan ja pyörällä liikkuminen koetaan useammin epämiellyttäväksi. Liikenneturvallisuuteen tyytymättömiä on selvästi enemmän kuin muualla, jopa 32 % vastaajista. Lasten itsenäistä liikkumista ei aina koeta liikenteen kannalta turvalliseksi, jos koululaiset ja kevyt liikenne joutuvat kulkemaan autotien reunaan.

Barometria varten kehitettiin uusi aluejako, jossa taajamat jaettiin kasvaviin ja taantuviin alueisiin. Niiden välillä on nähtävissä eroja sekä asuin ympäristön laadussa että asumispreferensseissä. Taantuvis- sa taajamissa viihtyvyystekijöinä mainitaan kasvavia taajamia useammin rauhallisuus, turvallisuus ja sosiaaliset kontaktit. Taantuvis- sa taajamissa lähes puolet käy työssä asuinalueella ja työmatkan ajallinen kesto on lyhyempi. Naapureiden kanssa jutellaan enemmän ja pihalla oleskellaan useammin, mutta pientaloasuminenkin on yleisempää.

Taantuvien taajamien epävihtyvyystekijöinä korostuvat palvelujen ja harrastusmahdollisuuksien puute sekä huonot joukkoliikenne yhteydet. Joukkoliikennepalveluja on huomattavasti heikommin kuin kasvavissa taajamissa ja niihin ollaan usein tyytymättömiä. Joukkoliikenteen käyttö työmatkoilla on hyvin vähäistä, vain 4 % vastaajista käyttää joukkoliikennettä säännöllisesti, kun nopeasti kasvavissa taajamissa joukkoliikenteen käyttäjiä on kolmannes. Taantuvis- sa taajamissa autoa käytetäänkin useammin sekä työ- että kauppamatkalla. Toisaalta myös pyöräily on yleisempää. Liikenneturvallisuuteen on taantuvis- sa taajamissa hiukan enemmän tyytymättömiä kuin kasvavissa taajamissa. Myös asuinalueen puisto- ja ulkoilualueisiin kohdistuu enemmän tyytymättömyyttä, samoin mahdollisuuksiin osallistua asuinalueella koskevaan suunnitteluun ja asuintalon päätöksentekoon. Taantuvis- sa taajamissa arvosana asunnolle ja asuinalueelle on hiukan alempi kuin kasvavissa taajamissa.

Kasvavissa taajamissa viihtyvyyttä lisäävät etenkin hyvä sijainti ja liikenne yhteydet, palveluiden hyvä saavutettavuus ja kattavat joukkoliikennepalvelut. Palvelutoiveissa korostuvat erityisesti kahvilat ja ravintolat. Autottomuus on yleisempää, joukkoliikenne korvaa sekä autoilua että pyöräilyä. Nopeasti kasvavissa taajamissa lähikoulua näytetään suosittavan enemmän kuin taantuvis- sa ja stabiileissa taajamissa. Kasvavissa taajamissa matkustellaan enemmän kuin taantuvis- sa taajamissa, mikä liittyy sekä tulotaso- että elämäntapaeroihin. Kasvavissa taajamissa epävihtyvyyttä aiheuttavat sosiaaliset häiriöt, liikenteen häiriöt ja epäsiisteys. Erityisesti nopeasti kasvavissa taajamissa on enemmän tyytymättömyyttä asuinalueen rauhallisuuteen ja liikenteen melua koetaan enemmän.

Kasvavissa taajamissa asumistoiveet ovat kerrostalovaltaisempia kuin taantuvis- sa taajamissa. Kes- kustoissa haluaa asua suunnilleen yhtä suuri osuus molemmissa, mutta taantuvis- sa taajamissa lähes ku- kaan ei halua asua lähiömäisellä kerrostaloalueella, vaan joko keskustassa tai pientaloalueella. Taantu- vis- sa taajamissa on suhteellisen iso ero ihanneasuinalueen ja nykyisen elämäntilanteen toiveasuinalueen välillä, nykyisessä elämäntilanteessa huomattavasti useampi haluaisi asua keskustassa. Kasvavissa taa- jamissa useampi voisi asua autottomalla asuinalueella, yhteisöllisessä asumismuodossa tai monikulttuu- risella asuinalueella. Taantuvis- sa taajamissa yleisempiä ovat rauhallisuutta, terveellisyttä, turvallisuutta ja luonnonläheisyyttä sekä omakotitaloasumista arvostavat asukasprofiilit. Toisaalta myös asumisen vaivattomuutta ja esteettömyyttä samoin kuin sukujuuria ja tuttua ympäristöä painottavat asukasprofiilit ovat yleisempiä kuin kasvavissa taajamissa, mikä voi liittyä ikääntyneiden suureen osuuteen taantuvien alueiden väestöstä.

Elämänvaiheet ja elämäntavat määrittelevät asumistarpeita

Monet asumisen kriteerit muuttuvat elämänvaiheen mukaan, mutta myös saman elämänvaiheen sisällä on erilaisia elämäntapoja, jotka määrittelevät asunnolle ja asuin ympäristölle asetettavia vaatimuksia. Nuorille tärkeitä tekijöitä asuin ympäristössä ovat yleisesti harrastusmahdollisuudet ja sosiaaliset kontak- tit sekä puisto- ja ulkoilualueet ja liikuntapalvelut, mutta myös turvallisuus. Kahvilat ja ravintolat sekä nuorisotilat ovat tärkeitä tapaamispaikkoja ja joukkoliikenne mahdollistaa itsenäisen liikkuminen har- rastuksiin ja palveluihin. Myös hyviä kävely- ja pyöräily-yhteyksiä arvostetaan. Nuoret asuvat pääosin pientaloalueilla ja autottomina heillä on usein tyytymättömyyttä palvelujen saatavuuteen ja joukkolii- kenteeseen.

14
→
← 275

Nuorille aikuisille tärkeät asumiskriteerit ovat pitkälti samoja kuin nuorille, vaikka he asuvat jo useimmiten itsenäisesti ja pääosin keskusta- ja kerrostaloalueilla. Nuoret aikuiset arvostavat silti paljon turvallisuutta, rauhallisuutta ja ulkoilu- ja liikuntapalveluita. Tapaamispaikkoina tärkeitä ovat niin kahvilat, ravintolat kuin pubitkin. Useimmiten 20–29-vuotiaat ovat pienituloisia, joten myös alhaiset asumiskustannukset ovat asumiskriteereiden kärkipäässä. Hyvät kävely- ja pyöräily-yhteydet ja kaupan saavuttaminen kävellen ovat tärkeitä tekijöitä, autottomuus on yleisintä tässä ikäluokassa.

Lapsiperheille ensisijaisia asumiskriteerejä ovat rauhallisuus, turvallisuus ja luonnonläheisyys, se että lapsilla on kavereita kävelymatkan päässä ja että lähikoulun taso on hyvä. Monille lapsiperheille tärkeää on myös oma päätösvalta asumisessa, mikä tarkoittaa useimmiten omaa taloa, pihaa ja autopaikkaa. Lapsiperheissä pihaa käytetään kaikkein eniten, samoin autoa. Kouluikäisten lasten perheissä joukkoliikennepalvelujen merkitys kasvaa lasten alkaessa liikkua itsenäisesti. Lapsiperheetkin toivovat palveluista eniten kahviloita ja ravintoloita. Ne toimivat paitsi sosiaalisina kohtaamispaikkoina myös vähentävät lapsiperheiden arjen ruuanlaittopaineita. Lisäksi jätteiden lajittelu- ja kierrätysmahdollisuuksia toivotaan lisää, sillä lapsiperheissä vaatteet ja tavarat jäävät nopeasti pois käytöstä. Lapsiperheille tärkeitä ovat monipuoliset ulkoilu- ja liikuntapalvelut kuten lasten leikkipaikat, valaistut ulkoilureitit, sisäliikuntatilat, luistelukentät ja ulkokuntoiluvälineet. Elämäntapojen yksilöllistyminen näkyy lapsiperheidenkin jakautumisessa urbaaneihin ja pientaloihmiisiin ja sen myötä myös asumisen kriteereiden erilaistumisessa, samasta elämänvaiheesta huolimatta (mm. Lilius 2017).

Ikääntyneille keskeistä on vaivaton ja helppohoitoinen asuminen, asunnon hyvä varustelutaso, asunnon, asuintalon ja asuinalueen esteettömyys sekä rauhallisuus ja meluttomuus. Palvelujen saavutettavuuden merkitys kasvaa iän myötä ja kauppaan tulisi päästä kävellen. Asuinalueelle toivotaan erityisesti pankki- ja postipalveluja, vanhustenpalveluja ja terveydenhoitopalveluja. Palvelujen digitalisoituminen on aiheuttanut monille ikääntyneille ongelmia palvelujen saavutettavuuteen. Pihat ovat ikääntyneille tärkeitä ulkoilun ja naapureiden tapaamisen paikkoja myös kerrostaloissa. Kolmannessa iässä 65–74-vuotiailla luonnonympäristö ja ulkoilumahdollisuudet ovat tärkeämpiä kuin muille ikäryhmille. Sen sijaan neljännessä iässä 75–84-vuotiailla sosiaaliset kontaktit asuinalueella nousevat tärkeäksi viihtyvyydestekijäksi, kun liikkuminen asuinalueen ulkopuolelle vähenee. Joukkoliikenteen merkitys kasvaa kun auton käyttö vähenee ja siitä joudutaan lopulta luopumaan. Alueen maine, naapuruston samanhenkisyys ja ympäristön tuttuus ovat ikääntyneille tärkeämpiä tekijöitä kuin muille väestöryhmille. Ikääntyneiden on vaikeampi enää tottua asuinympäristön muutoksiin.

Uutena taustamuuttujana kyselyyn otettiin mukaan asuntokuntien tulotaso. Pienituloisten heikompi asema valita mieluinen ja viihtyisä asuinympäristö näkyy suurempana tyytymättömyytenä moneen ympäristön laatutekijään, erityisesti asuinalueen sosiaaliseen ympäristöön. Hyvätuloiset antavat korkeamat arvostamat asuinalueelle pienituloisiin verrattuna. Pienituloisilla on myös vähemmän vaikuttamismahdollisuuksia asuintalon päätöksentekoon, mikä liittyy pienituloisten yleisempään vuokra-asumiseen.

Kotitalouden koon vaihtuminen kuukauden sisällä osoittautui yllättävän yleiseksi ilmiöksi, joka koskettaa monenlaisia perhetyyppisiä. Kouluikäisten lasten perheistä joka viidennessä kotitalouden koko vaihtelee, mikä kuvaa lasten vuoroasumisen määrää ero- ja uusperheissä. Muissa aikuiskotitalouksissa vaihtelu oli vieläkin yleisempää, jopa joka neljännessä perheessä talouden koko vaihtelee. Näissä perheissä on yleensä täysi-ikäisiä lapsia, jotka asuvat osan ajasta edelleen vanhempien kotona ja osan ajasta esimerkiksi opiskelupaikkakunnalla. Myös yksin asuvien erillisuhteet, jossa asutaan välillä kumppanin luona, sekä mummolat, joissa lapset ja lapsenlapset viettävät säännöllisesti aikaa, nousivat esiin. Todellinen asuntokuntien koko ja perhetyyppi jakauma onkin tilastoja paljon monimuotoisempaa. Tämä asettaa vaatimuksia myös asunnon tiloille. Perhekoon vaihtelua tapahtuukin enemmän pientaloissa.

Asunnon ulkopuolella vietetään keskimäärin 46 yötä vuoden aikana. Mökillä tai vapaa-ajan asunnolla vietetään keskimäärin eniten aikaa, mutta suurempi osa väestöstä on yöpynyt lomamatkoilla sekä vierailuilla sukulaisten ja ystävien luona kuin mökillä. Kakkosasunto työn tai opiskelun takia on käytössä vain muutamalla prosentilla, yleisimmin opiskelijoilla. Kaupungistuminen, kerrostaloasuminen ja tiiviillä alueilla asuminen lisäävät lomamatkailua ja vapaa-ajan asunnoilla vietettyä aikaa. Lomamatkai-

lun kasvu urbaanissa ympäristössä liittyy erityisesti kaupunkilaisten parempaan tulotasoon, vaihtelunhaluiseen elämäntapaan sekä lentokenttien ja muiden liikenneyhteyksien läheisyyteen. Osa matkailusta, kuten kesämökkeily, voi kuitenkin liittyä myös kaupungin ja tiiviin asumisen puutteisiin ja niiden kompensointiin rauhallisemmassa ja luonnonläheisemmässä ympäristössä. Tätä tukee se seikka, että kerrostaloissa ja kaikkein tiiveimmillä alueilla asuvat viettävät enemmän aikaa vapaa-ajan asunnoilla kuin omakotitaloasukkaat, jotka kuitenkin useammin omistavat kesämökin. Ero tulee vielä selvemäksi jos sosioekonomiset ja demografiset tekijät vakioidaan (Strandell & Hall 2015).

Toiveissa elävää urbaania asuinympäristöä ja kaupunkientaloja

Asukasbarometrin uudet asumistoivekysymykset tarjoavat tuoretta tietoa siitä, miten toiveet poikkeavat nykyisestä asumisesta. Asumistoiveet nykyisessä elämäntilanteessa kuvaavat väestön tämän hetken toiveiden poikkileikkaustilannetta sekä myös realistisempia asumistoiveita kuin ihanneasumiseen ja asumisuran huippuun liittyvät asumistoiveet. Tällöin toivetalo-tyyppijakaumaa ja toiveasuinaluejakaumaa on mielekkäämpi verrata nykyiseen talotyyppi- ja asuinaluejakaumaan. Vertailu antaa mielenkiintoista uutta tietoa siitä, miten asuntotuotantoa ja asuinalueiden kehittämistä tulisi suunnata vastaamaan paremmin asukkaiden toiveita.

Selkeä trendi koko Asukasbarometrin seurantakauden ajan vuodesta 1998 lähtien on ollut urbanisoituminen – keskustamaisen kerrostaloasumisen suosion kasvu ja omakotitalotoiveiden väheneminen. Muutos on tapahtunut vähitellen, mutta näin pitkällä aikasarjalla muutos on selvästi nähtävissä. Asumispreferenssit muodostuvat sekä asumistoiveista että toteutuneista asumisvalinnoista (mm. Timmermans ym. 1994). Asumistoiveiden urbanisoitumisen trendi on globaali ilmiö ja riippumaton taloudellisista suhdanteista, mutta toteutuneisiin asumisvalintoihin – esimerkiksi lapsiperheiden omakotitaloasumiseen – suhdanteet vaikuttavat merkittävästi.

Ihannetalotyyppissä ja ihanneasuinalueella nähtävä urbanisoituminen on siis tapahtunut suhteellisen hitaasti, mutta uusissa nykyisen elämäntilanteen toiveasumiskysymyksissä kerrostalo- ja keskustatoiveet ovatkin valtavan paljon yleisempiä. Nykyiseen asuinalueeseen verrattuna keskustassa haluaisi nykyisessä elämäntilanteessa asua arviolta noin kaksi kertaa niin paljon asukkaita kun nyt asuu. Vertailuun tuo epävarmuutta se, että nykyistä asuinaluetyyppejä ei kysytty, vaan se on muodostettu paikkatietoaineistojen perusteella. Alakeskukset voivat vastata keskustamaisen asumisen kysyntään erityisesti pääkaupunkiseudulla ja muutamilla muilla suurilla kaupunkiseuduilla, joissa alakeskukset ovat toimintoiltaan monipuolisia keskustamaisia ympäristöjä ja niissä on kattava palvelu- ja joukkoliikennetarjonta.

Sen sijaan lähiömäisillä kerrostaloalueilla haluaisi asua alle 40 % nykyisestä määrästä. Onkin syytä pohtia, miksi keskustamainen kerrostaloasuminen on niin paljon toivotumpaa kuin lähiötyyppinen kerrostaloasuminen. Keskeisin ero näiden kahden aluetyypin välillä on, että keskustat ovat toiminnallisesti sekoittuneita alueita, joissa yhdistyvät asuminen, työnteko, palvelut, harrastusmahdollisuudet ja kulttuuritarjonta. Keskustojen viihtyvyystekijöissä korostuvat näiden lisäksi myös alueen imago, alueen aktiivisuus sekä rakennusten ulkonäkö ja mittakaava. Kerrostalolähiöt ovat pääosin yksipuolisia asumisen alueita, joiden lähiympäristön laatuun ei luonnonympäristöä, ulkoilumahdollisuuksia ja liikenneturvallisuutta lukuun ottamatta olla yhtä tyytyväisiä. Yhä enemmän kaivataan siis sekoittunutta kaupunkirakennetta, jossa eri toiminnot yhdistyvät ja joka tuo elävyyttä asuinympäristöön. Ympäristön elävyyttä lisäävät sekoittuneen toiminnallisen rakenteen lisäksi myös visuaalinen monimuotoisuus, solmukohtat ja kohtaamispaikat, jalankulun ja pyöräilyn keskeinen asema ja kevyen liikenteen alueiden laatu, suunniteltu viherympäristö sekä esteettömyys (Söderström 2012). Elävyyden ja monipuolisuuden toivetta tukee myös se, että sosiaalisina kohtaamispaikkoina tärkeät kahvilat ja ravintolat ovat nousseet toivottuimmiksi palveluiksi asuinalueelle. Vanhojen asuinalueiden kehittämisessä ja uusien asuinalueiden suunnittelussa voitaisiin aiempaa voimallisemmin tavoitella elävyyttä ja toiminnallista monipuolisuutta. Perinteinen aluevarauspohjainen kaavoitusjärjestelmä ei kovin hyvin tue toiminnallisen sekoittamisen edistämistä asuinalueilla.

Urbaanin asumisen ja elämäntavan lisäksi alueiden toiminnallista sekoittumista lisäävät digitaaliset palvelut ja tietoverkot. Asunnot ja asuinalueet eivät enää palvele vain asumisen paikkoina, vaan myös työn tekemisen, harrastamisen sekä erilaisten palvelujen hankkimisen ja käyttämisen paikkoina. Asuntojen toiminnallinen monipuolistuminen asettaa niille myös tilavaatimuksia. Asukasbarometrin vastaajista esimerkiksi 41 % pitää tärkeänä sitä, että kotona on tilaa työnteolle.

Keskustoissa ja kerrostaloissa haluavat nykyisessä elämäntilanteessa asua etenkin nuoret ja nuoret aikuiset, ikääntyneet, autottomat, yksin asuvat ja pienituloiset. Suurin muutos asumispreferensseissä ja elämäntavoissa on tapahtunut kuitenkin 30–39-vuotiailla ja lapsiperheillä. Heillä kerrostalo- ja keskusta-asumisen toiveet ovat lisääntyneet eniten. 30–39-vuotiailla pyöräily on lisääntynyt voimakkaasti työ- ja asiointimatkoilla ja autoilu on vähentynyt. Lähes 40 % 15-39-vuotiaista voisi asua autottomalla asuinalueella. 30–39-vuotiailla ja pienten lasten perheillä myös toteutunut asuminen on huomattavasti kerrostalovaltaistunut viime vuosina ja yhä suurempi osa pikkulapsiperheistä on jäänyt kaupunkiin perheen perustamisen jälkeen. Kouluikäisten lasten perheillä urbanisoituminen ei vielä näy selvästi tilastoissa, mutta heidän asumistoiveiden muutoksesta ja urbaanien alueiden nykyisestä pikkulasten määrästä voidaan arvioida, että myös kouluikäisten lasten perheiden määrä tulee lisääntymään kaupunkien ydinalueilla.

Kerrostaloasumisen kysyntää hyvän palvelutason alueilla lisäävät myös ikääntyminen, yksin asuvin määrän kasvu ja nuorten ajokortin hankinnan vähentyminen. Autovyöhykkeen pientaloissa asuu nyt enemmän ikääntyneitä kuin koskaan. Heistä lukumääräisesti suuri määrä tulee muuttamaan kerrostaloihin lähemmäs keskustoja seuraavan vuosikymmenen aikana, kun suuret ikäluokat saavuttavat neljännen iän noin 75-vuotiaana (Helminen ym. 2017). Tällöin autolla ajaminen hankaloituu monilla ja tarve vaiuuttomampaan asumiseen ja palvelujen saavutettavuuteen kasvaa.

Urbanisoituneet toiveet näkyvät jo toteutuneessa asumisessa ja asuinrakentamisessa, vaikka niihin vaikuttavat myös taloudelliset suhdanteet. Uusi asuinrakentaminen on kaupunkiseuduilla aiempaa ker-

rostalovaltaisempaa ja keskustan reunavyöhykkeen osuus uudesta asuntorakentamisesta on kasvanut viiden viimeisen vuoden aikana (Ristimäki ym. 2017).

Ihannneasumisen ja nykyisen elämäntilanteen toiveasumisen suurimmat erot ovat nuorilla ja nuorilla aikuisilla, joilla ihannneasuminen kuvaa usein tulevaisuuden asumisuran huippua – useimmiten omakotitaloa – joka ei nykyhetkellä ole mahdollinen esimerkiksi elämäntilanteen tai taloudellisen resurssien vuoksi. Ihanteet ja nykytilanteen toiveasuminen eroavat myös autottomilla, ikääntyneillä ja pienituloisilla, joilla keskusta- ja kerrostaloasuminen sopii elämäntilanteeseen selvästi useammin kuin mitä ihannneasumiselta odotetaan. Pientaloasuminen edellyttäisi autottomalta usein auton hankintaa, jota ei haluta tai ole mahdollista toteuttaa. Ikääntyneillä omakotitaloasumista rajoittavat etenkin fyysisen toimintakyvyn heikkeneminen ja palveluiden saavutettavuusongelmat (mm. Helminen ym. 2017).

Asumistoiveiden urbanisoitumisesta huolimatta edelleen noin puolet vastaajista haluaa nykyisessä elämäntilanteessa asua pientalossa pientalovaltaisella alueella tai maaseudulla. Nykyiseen talotyypijakaumaan verrattuna pientalossa haluaisi asua hiukan suurempi osuus kuin nyt asuu, ero on noin viisi prosenttiyksikköä. Huomionarvoista on kuitenkin se, että nykyiseen talotyypijakaumaan verrattuna omakotitaloja ei juurikaan toivota lisää, vaan enemmänkin osakeyhtiömuotoisia pientaloja, kuten pari- ja rivitaloja, jotka sopivat monen elämäntilanteeseen käytännössä paremmin kuin hoitoa ja huoltoa vaativa omakotitalo.

Pientaloa toivoville oma piha on useimmiten tärkeä asumiskriteeri (84 %). Samalla suurin osa kuitenkin haluaa, että kauppaan pääsee kävellen (72 %) ja että alueella on hyvät joukkoliikenneyhteydet (66 %). Etenkin pari- ja rivitalotoiveisiin palvelujen saavutettavuus ja toimiva joukkoliikenne liittyvät useimmiten kiinteästi. Näiden ristiriitaistenkin toiveiden yhdistäminen on mahdollista tiiviillä kaupunkipientaloalueilla, joissa riittävä asukastiheys mahdollistaa lähipalvelujen ja joukkoliikenteen kannattavuuden. Kaupunkipientaloille, joissa oma piha yhdistyy asuinalueen hyvään palvelutasoon, on selvästi kysyntää. Uusia kaupunkimaisia asumiskonsepteja on kehitetty useissa hankkeissa (mm. Norvasuo ym. 2008; 2010; Hedman ym. 2016). Monenlaiset, pääosin yhtiömuotoiset kaupunkipientalokokeilut ovat yleistyneet uudisrakentamisessa etenkin suurilla kaupunkiseuduilla. Näitä ovat erilaiset townhouse-talot, kaupunkivillat, kerros- ja pientalojen yhdistelmät ja kaupunkirivitalot. Uusien omakotitalojen koko on pienentynyt ja kysyntää on jopa 50-80 neliön kaupunkiomakotitaloille. Pientalojen asuineliöiden vähenemiseen vaikuttavat myös perheeseen pienentyminen ja energiatehokkuusvaatimukset.

Jotta kaupunkipientaloilla voidaan yhdistää pihaan, palvelujen saavutettavuuteen ja joukkoliikenteeseen liittyviä toiveita, ne on sijoitettava yhdyskuntarakenteellisesti hyvälle sijainnille. Kaupunkipientalot soveltuvatkin hyvin täydennysrakentamiseen. Esikaupunkialueella niiden avulla voidaan monipuolistaa lähiöiden asuntokantaa ja asukasrakennetta, lisätä väestötiheyttä ja torjua segregatiota (mm. Boverket 2015). Pienessä mittakaavassa kaupunkipientalot soveltuvat myös kaupunkien ydinalueille, esimerkiksi keskustan reunavyöhykkeen täydennysrakentamiseen yksittäisillä tonteilla. Kaupunkipientalojen avulla voidaan toteuttaa lapsiperheiden asumispreferenssejä mahdollistaen samalla kestävätkin liikkumismuodot. Jalankulku- ja joukkoliikennevyöhykkeellä lapsiperhe pärjää yhdellä autolla ja nuorten itsenäinen liikkuminen mahdollistuu. Autovyöhykkeellä lapsiperhe tarvitsee usein kaksi autoa arjen sujumiseksi.

Urbaanin keskustamaisen asuinympäristön lisääminen, kaupunkipientalojen tarjonnan kasvattaminen sekä lähiöiden palvelutason parantaminen edellyttävät nykyisten asuinalueiden täydennysrakentamista. Vastaajista vain 22 % vastustaa ehdottomasti täydennysrakentamista asuinalueelleen. Nykyisen rakentamisen tiiveys ei näytä vaikuttavan suhtautumiseen täydennysrakentamiseen, vaan siihen suhtaudutaan lähes yhtä positiivisesti niin tiiviillä kerrostaloalueilla kuin väljillä pientaloalueillakin. Ainoastaan keskustoissa täydennysrakentamiseen suhtaudutaan hiukan kriittisemmin kuin muualla. Täydennysrakentamisessa tärkeää on, että asukkaat pääsevät osallistumaan ja vaikuttamaan omassa asuinympäristössään tapahtuviin muutoksiin.

LÄHTEET

- Asuin ympäristön suunnitteluperiaatteet. 1975. Sisäasiainministeriö, Helsinki. Sisäasiainministeriö, Kaavoitus- ja rakennusosasto, Kaavoitusohjeita 2/1975.
- Bernelius, V. 2013. Eriytyvät kaupunkikoulut: Helsingin peruskoulujen oppilaspohjan erot, perheiden kouluvalinnat ja oppimistuloksiin liittyvät aluevaikutukset osana kaupungin eriytymiskehitystä. Väitöskirja. Helsingin kaupungin tietokeskus, Helsinki. Helsingin kaupungin tietokeskus, Tutkimuksia 2013:1. <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/40355>
- Boverket. 2015. Förutsättningar för ökat småhusbyggande i storstadsregionerna – delrapport 2 (slutrapport). Boverket, Karlskrona. Boverket Rapport 2015:24.
- Hedman, M., Heino, J., Tarpio, J., & Teronen, T. 2016. Talopaletti: Ratkaisumalleja urbaaniin pientaloasumiseen. Tampereen teknillinen yliopisto. Tampere. Tampereen teknillinen yliopisto. Arkkitehtuurin laitos, Asuntosuunnittelu, Julkaisu 24.
- Helminen, V., Tiitu, M., Nurmio, K. & Ristimäki, M. 2016. Suomen taajamarakenne – Taajamien seututason luokittelu. Suomen ympäristökeskus, Helsinki. Suomen ympäristökeskuksen raportteja 32/2016. <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/166235>
- Helminen, V., Vesala, S., Rehunen, A., Strandell, A., Reimi, P., Priha, A.. 2017. Ikääntyneiden asuinpaikat nyt ja tulevaisuudessa. Suomen ympäristökeskus, Helsinki. Suomen ympäristökeskuksen raportteja 20/2017.
- Lilius, J. 2017. Middle-class parents as urban figures: Parenting practices, families and the inner city. Aalto University, Helsinki. Aalto University publication series, Doctoral dissertations.
- Norvasuo, Markku (toim.) 2008. Asuttaisiinko toisin? Kaupunkiasumisen uusia konsepteja kartoittamassa. Yhdyskuntasuunnittelun tutkimus- ja koulutuskeskuksen julkaisuja B 95. Teknillinen korkeakoulu.
- Norvasuo, Markku (toim.) 2010. Asutaan urbaanisti! Laadukkaaseen kaupunkiasumiseen yhteisellä kehittelyllä. Yhdyskuntasuunnittelun tutkimus- ja koulutuskeskuksen julkaisuja B 99. Aalto-yliopisto, Teknillinen korkeakoulu.
- Ristimäki, M., Kalenoja, H., Tiitu, M. 2011. Yhdyskuntarakenteen vyöhykkeet. Vyöhykkeiden kriteerit, alueprofiilit ja liikkumistottumukset. Liikenne- ja viestintäministeriö. Liikenne- ja viestintäministeriön julkaisuja 15/2011.
- Ristimäki, M., Tiitu, M., Kalenoja, H., Helminen, V. & Söderström, P. 2013. Yhdyskuntarakenteen vyöhykkeet Suomessa. Jalankulku-, joukkoliikenne- ja autovyöhykkeiden kehitys vuosina 1985–2010. Suomen ympäristökeskus, Helsinki. Suomen ympäristökeskuksen raportteja 32/2013. <http://hdl.handle.net/10138/41574>.
- Ristimäki, M., Tiitu, M., Helminen, V., Nieminen, H., Rosengren, K., Vihanninjoki, V., Rehunen, A., Strandell, A., Kotilainen, A., Kosonen, L., Kalenoja, H., Nieminen, J., Niskanen, S., Söderström, P. 2017. Yhdyskuntarakenteen tulevaisuus kaupunkiseuduilla - Kaupunkikudokset ja vyöhykkeet. Suomen ympäristökeskus, Helsinki. Suomen ympäristökeskuksen raportteja 4/2017. <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/176782>
- Strandell, A. 1999. Asukasbarometri 1998 – Asukaskysely suomalaisista asuin ympäristöistä. Ympäristöministeriö, Helsinki. Suomen ympäristö 343.
- Strandell, A. 2005. Asukasbarometri 2004 – Asukaskysely suomalaisista asuin ympäristöistä. Ympäristöministeriö, Helsinki. Suomen ympäristö 746.
- Strandell, A. 2011. Asukasbarometri 2010 – Asukaskysely suomalaisista asuin ympäristöistä. Suomen ympäristökeskus, Helsinki. Suomen ympäristö 31/2011. <http://hdl.handle.net/10138/37042>.
- Strandell A. & Hall C. M. 2015. Impact of the residential environment on second home use in Finland – Testing the compensation hypothesis. *Landscape and Urban Planning* 133, 12–23.
- SYKE 2017. Kaupunkiseutujen rajausta. Suomen ympäristökeskus ja ympäristöministeriö. http://www.ymparisto.fi/fi-FI/Elinymparisto_ja_kaavoitus/Yhdyskuntarakenne/Tietoa_yhdyskuntarakenteesta/Kaupunkiseutujen_rajausta [viitattu 9.5.2017]
- Söderström, P. 2012. Elävät kaupunkikeskukset – Kaupunkiympäristön monipuolisuus ja laatu verkostokaupungin keskuksissa. Suomen ympäristökeskus, Helsinki. Suomen ympäristö 32/2012.
- Timmermans, H., Molin, E. & van Noortwijk, L. 1994. Housing Choice Process: Stated Versus Revealed Modelling Approaches. *Netherlands Journal of Housing and the Built Environment* Vol. 9, No. 3: 215-227.

ASUKASBAROMETRI 2016

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Vastatkaa merkitsemällä rasti oikean tai sopivimman vaihtoehdon mukaiseen ruutuun tai kirjoittamalla kysytty tieto sille varattuun tilaan (yksi numero yhteen ruutuun). Käyttäkää mieluiten kuulakärkikynää tai lyijykynää, mutta ei lyijytäyttekynää. Mikäli vahingossa teette merkinnän väärään ruutuun, niin mustatkaa väärä ruutu kokonaan ja merkitkää rasti oikeaan ruutuun.

Valitkaa kunkin kysymyksen kohdalla vain yksi parhaiten sopiva vaihtoehto, ellei kysymyksen kohdalla erikseen mainita, että useita vaihtoehtoja voi valita.

1. Kuinka monta henkilöä kuuluu kotitalouteenne?

		henkilöä
--	--	----------

2. Vaihtelee ko kotitaloutenne henkilömäärä kuukauden aikana? (esimerkiksi yksinhuoltaja- ja uusperheissä)

1 Ei

2 Kyllä, pienimmillään talouden koko on

		henkilöä.
--	--	-----------

suurimmillaan talouden koko on

		henkilöä.
--	--	-----------

3. Luetelkaa kaikkien kotitaloutenne jäsenten syntymävuodet vanhimmasta nuorimpaan itsenne mukaan lukien.

1.	<table border="1"><tr><td style="width: 20px; height: 20px;"></td><td style="width: 20px; height: 20px;"></td><td style="width: 20px; height: 20px;"></td><td style="width: 20px; height: 20px;"></td></tr></table>					4.	<table border="1"><tr><td style="width: 20px; height: 20px;"></td><td style="width: 20px; height: 20px;"></td><td style="width: 20px; height: 20px;"></td><td style="width: 20px; height: 20px;"></td></tr></table>					7.	<table border="1"><tr><td style="width: 20px; height: 20px;"></td><td style="width: 20px; height: 20px;"></td><td style="width: 20px; height: 20px;"></td><td style="width: 20px; height: 20px;"></td></tr></table>					10.	<table border="1"><tr><td style="width: 20px; height: 20px;"></td><td style="width: 20px; height: 20px;"></td><td style="width: 20px; height: 20px;"></td><td style="width: 20px; height: 20px;"></td></tr></table>				
2.	<table border="1"><tr><td style="width: 20px; height: 20px;"></td><td style="width: 20px; height: 20px;"></td><td style="width: 20px; height: 20px;"></td><td style="width: 20px; height: 20px;"></td></tr></table>					5.	<table border="1"><tr><td style="width: 20px; height: 20px;"></td><td style="width: 20px; height: 20px;"></td><td style="width: 20px; height: 20px;"></td><td style="width: 20px; height: 20px;"></td></tr></table>					8.	<table border="1"><tr><td style="width: 20px; height: 20px;"></td><td style="width: 20px; height: 20px;"></td><td style="width: 20px; height: 20px;"></td><td style="width: 20px; height: 20px;"></td></tr></table>					11.	<table border="1"><tr><td style="width: 20px; height: 20px;"></td><td style="width: 20px; height: 20px;"></td><td style="width: 20px; height: 20px;"></td><td style="width: 20px; height: 20px;"></td></tr></table>				
3.	<table border="1"><tr><td style="width: 20px; height: 20px;"></td><td style="width: 20px; height: 20px;"></td><td style="width: 20px; height: 20px;"></td><td style="width: 20px; height: 20px;"></td></tr></table>					6.	<table border="1"><tr><td style="width: 20px; height: 20px;"></td><td style="width: 20px; height: 20px;"></td><td style="width: 20px; height: 20px;"></td><td style="width: 20px; height: 20px;"></td></tr></table>					9.	<table border="1"><tr><td style="width: 20px; height: 20px;"></td><td style="width: 20px; height: 20px;"></td><td style="width: 20px; height: 20px;"></td><td style="width: 20px; height: 20px;"></td></tr></table>					12.	<table border="1"><tr><td style="width: 20px; height: 20px;"></td><td style="width: 20px; height: 20px;"></td><td style="width: 20px; height: 20px;"></td><td style="width: 20px; height: 20px;"></td></tr></table>				

4. Mikä on kotitaloutenne yhteenlaskettu bruttotulo vuodessa? (tulot ennen veronmaksua)

- 1 Alle 9 999 €
- 2 10 000–19 999 €
- 3 20 000–39 999 €
- 4 40 000–69 999 €
- 5 70 000–99 999 €
- 6 yli 100 000 €

5. Mikä on asuintalonne talotyyppi?

- 1 Omakotitalo
- 2 Pari- tai rivitalo
- 3 Kerrostalo
- 4 Muu

6. Mikä on asuntonne pinta-ala? (lämmitettävä pinta-ala täysin neliömetreinä)

			m ²
--	--	--	----------------

7. Mikä on asuntonne hallintamuoto?

- 1 Omistusasunto
- 2 Vuokra-asunto (sisältää työsuhdeasunnot)
- 3 Asumisoikeus tai osaomistus
- 4 Muu (sisältää alivuokralaisasunnot)

8. Kuinka monta vuotta olette asunut nykyisessä asunnossanne?

		vuotta
--	--	--------

9. Kuinka paljon olette yöpyneet kodin ulkopuolella viimeisen vuoden aikana? (arvioi vain oma yöpymisenne)

- a) mökillä tai vapaa-ajan asunnolla   yötä vuodessa
- b) lomamatkalla   yötä vuodessa
- c) työmatkalla   yötä vuodessa
- d) vierailulla sukulaisten tai ystävien luona   yötä vuodessa
- e) kakkosasunnolla työn, opiskelun tms. takia   yötä vuodessa
- f) muualla, missä?   yötä vuodessa

Asuinalueella tarkoitetaan aluetta, joka sisältää asuinkorttelien lisäksi kävelyetäisyydellä olevat peruspalvelut, puisto- ja virkistysalueet, liikenne- ja kulkuväylät.

10. Kuinka monta vuotta olette asunut nykyisellä asuinalueellanne?

  vuotta

11. Miten tyytyväinen olette seuraaviin tekijöihin asuin ympäristössä?

	erittäin tyytymätön	melko tyytymätön	ei tyytymätön eikä tyytyväinen	melko tyytyväinen	erittäin tyytyväinen	en osaa sanoa
a) Asuinalueen viihtyisyys	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	9 ☐
b) Asuinalueen rauhallisuus	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	9 ☐
c) Puistot ja ulkoilalueet	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	9 ☐
d) Harrastusmahdollisuudet	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	9 ☐
e) Kaupalliset palvelut	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	9 ☐
f) Peruskoulupalvelut	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	9 ☐
g) Päivähoitopalvelut	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	9 ☐
h) Terveyspalvelut	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	9 ☐
i) Joukkoliikennepalvelut	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	9 ☐
j) Liikenneturvallisuus	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	9 ☐
k) Asuinalueen esteettömyys	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	9 ☐
l) Alueen arkkitehtuuri ja ilme	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	9 ☐
m) Alueen siisteys ja puhtaus	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	9 ☐
n) Sosiaaliset kontaktit alueen asukkaiden kanssa	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	9 ☐
o) Asuintalon pihan viihtyisyys	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	9 ☐
p) Mahdollisuudet osallistua asuinalueen koskevaan suunnitteluun	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	9 ☐
q) Mahdollisuudet osallistua asuintaloon ja pihaa koskevaan päätöksentekoon	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	9 ☐

12. Häiritseekö liikenteen melu asunnossanne, pihallanne tai parvekkeellanne?

- 1 Erittäin paljon
2 Paljon
3 Jonkin verran
4 Ei lainkaan
5 Liikenteen melua ei ole
9 En osaa sanoa

13. Onko asuinalueellanne miellyttävä liikkua kävellen?

- 1 Erittäin miellyttävä
2 Melko miellyttävä
3 Melko epämiellyttävä
4 Erittäin epämiellyttävä
9 En osaa sanoa

14. Onko asuinalueellanne miellyttävä liikkua pyörällä?

- 1 Erittäin miellyttävä
2 Melko miellyttävä
3 Melko epämiellyttävä
4 Erittäin epämiellyttävä
9 En osaa sanoa

15. Voiko 7-vuotias lapsi mielestänne liikkua asuinalueellanne ilman saattajaa liikenteen kannalta turvallisesti?

- 1 Kyllä
2 Ei
9 En osaa sanoa

16. Jos teillä on ala-asteikäisiä lapsia, käyvätkö he oman koulupiirin lähikoulua vai jotain muuta koulua?

- 1 Oman koulupiirin lähikoulua
2 Muuta alakoulua
3 Osa käy lähikoulua, osa muuta alakoulua
9 En osaa sanoa

17. Jos teillä on ala-asteikäisiä lapsia, kulkevatko lapset alakouluun yleensä

- 1 Jalan tai pyörällä
2 Joukkoliikenteellä
3 Kuljetetaan autolla
4 Muu kulkutapa
9 En osaa sanoa

18. Ostaako kotitaloutenne alueen lähimmälästä

- 1 Pääosan tarvittavista päivittäistavaroista
2 Osan päivittäistavaroista
3 Täydennyksiä
4 Ei juuri mitään
9 En osaa sanoa

19. Miten liikutte pääasiallisesti ruokakauppaan? (Jos kaksi yhtä yleistä tapaa, voitte valita kaksi vaihtoehtoa.)

- 1 Kävellen
2 Pyörällä
3 Joukkoliikenteellä (juna, metro, raitiovaunu, linja-auto)
4 Autolla
5 En käy ruokakaupassa
6 Muuten
9 En osaa sanoa

20. Onko asuinalueellanne joukkoliikennepalveluja? (Joukkoliikennepalveluja ovat junat, linja-autot, raitiovaunut ja metro.)

- 1 Kyllä
2 Ei
9 En osaa sanoa

21. Sijaitseeko tarvitsemanne joukkoliikenteen pysäkki riittävän lähellä asuntoanne?

- 1 Kyllä
2 Ei
9 En osaa sanoa

22. Käyttekö asuinalueenne joukkoliikennepalveluja?

- 1 Säännöllisesti (arkisin vähintään 2-3 krt/vko)
2 Satunnaisesti
3 En käytä

23. Mitä palveluja itse haluaisitte lisää asuinalueellenne? Valitkaa 1–3 tärkeintä. (Liikuntapalveluista kysytään myöhemmin.)

1 ☐ Apteekki	9 ☐ Peruskoulun ala-aste	17 ☐ Vanhusten palveluja
2 ☐ Joukkoliikenne	10 ☐ Peruskoulun yläaste	18 ☐ Kulttuuripalveluja
3 ☐ Jätteiden lajittelupiste, kierrätyspiste	11 ☐ Postipalvelut	19 ☐ Asukastiloja, kokoontumistiloja
4 ☐ Kahvila, ravintola	12 ☐ Pubi	20 ☐ Poliisin palveluja
5 ☐ Kirjasto	13 ☐ Päivähoito	21 ☐ Kirkollisia palveluja
6 ☐ Lukio	14 ☐ Ruokakauppa	22 ☐ Muu palvelu, mikä? _____
7 ☐ Nuorisotiloja	15 ☐ Muita kauppoja	23 ☐ En halua mitään palveluja lisää
8 ☐ Pankkipalveluja	16 ☐ Terveydenhoitopalveluja	99 ☐ En osaa sanoa

24. Mitä ulkoilualueita ja liikuntapalveluja itse haluaisitte lisää asuinalueellenne? Valitkaa 1–3 tärkeintä.

1 ☐ Hiihtolatuja	8 ☐ Pyöräilyreitit	15 ☐ Viljelypalsta
2 ☐ Koirapuisto	9 ☐ Sisäliikuntatilat, urheiluhalli	16 ☐ Ulkokuntoiluvälineitä
3 ☐ Kävelyreitit	10 ☐ Uimahalli	17 ☐ Muu palvelu, mikä? _____
4 ☐ Lasten leikkipaikka	11 ☐ Uimaranta, avantouintipaikka	18 ☐ En halua mitään lisää
5 ☐ Lenkkipolkuja, pururatoja	12 ☐ Ulkoilualue	99 ☐ En osaa sanoa
6 ☐ Luistelukenttä	13 ☐ Urheilukenttä, pallokenttä	
7 ☐ Puisto	14 ☐ Valaistuja ulkoilureittejä	

25. Kuinka monta polkupyörää kotitaloudellanne on käytössä?

--	--

 kpl

26. Kuinka monta autoa kotitaloudellanne on käytössä? (Työsuhdeauto lasketaan mukaan.)

--	--

 kpl

27. Onko Teillä itsellänne auto säännöllisesti käytettävissä? (Auto on käytettävissä myös silloin, jos itse ei aja, mutta kyyditään aina tarvittaessa.)

- 1 Kyllä, pääasiassa kuljettajana
2 Kyllä, pääasiassa kyytiläisenä
3 Ei

28. Oletteko työelämässä tällä hetkellä? (Työelämässä oleviksi lasketaan äitiys-, isyys- ja vanhempainlomalla olevat, lomautetut sekä työssä olevat opiskelijat.)

- 1 Kyllä
2 Ei → Voitte siirtyä suoraan kysymykseen 34.

29. Käyttekö työssä asuinalueellenne?

- 1 Kyllä (myös pääosin kotona työskentelevät)
2 En

30. Kuinka pitkä on työmatkanne?

--	--	--

 km

(Pyöristäkää kokonaisiksi kilometreiksi. Yhdensuuntainen työmatka kotoa työpaikalle mahdolliset kävelyosuudet mukaan lukien. Jos työmatka vaihtelee paljon tai ei ole kiinteää työpaikkaa, ilmoittakaa keskimääräinen pituus.)

31. Kuinka kauan yhdensuuntainen työmatkanne kestää?

--	--	--

 min.

(Matka kotoa työpaikalle, mahdolliset kävely- ja odotusajat mukaan lukien. Jos työmatka vaihtelee paljon tai ei ole kiinteää työpaikkaa, ilmoittakaa keskimääräinen aika.)

32. Onko työmatkanne kuluva aika mielestänne sopiva?

- 1 Kyllä

- 2 Ei
9 En osaa sanoa

33. Miten liikutte työmatkanne pääasiallisesti? (Jos kaksi yhtä yleistä tapaa, voitte valita kaksi vaihtoehtoa.)

- 1 Kävelen
2 Pyörällä
3 Joukkoliikenteellä (juna, metro, raitiovaunu, linja-auto)
4 Autolla
5 Työskentelen kotona
6 Muuten
9 En osaa sanoa

34. Kuinka usein oleskelette pihallanne?

- 1 Useamman kerran viikossa
2 Kerran viikossa
3 Harvemmin kuin viikoittain
4 En juuri lainkaan
9 En osaa sanoa

35. Kuinka usein juttelette naapureiden kanssa?

- 1 Lähes päivittäin

- 2 Vähintään viikoittain
3 Kuukausittain
4 Harvemmin
9 En osaa sanoa

36. Pelkäätekö liikkua asuinalueellanne yksin iltaisin klo 22.00 jälkeen?

- 1 Kyllä pelkään
2 En pelkää
3 En liiku yksin iltaisin ulkona, koska pelkään
4 En liiku yksin iltaisin ulkona
9 En osaa sanoa

37. Mitkä ovat tärkeimmät viihtyvyystekijät asuinalueellanne? Valitkaa 1–3 tärkeintä.

1 ☐ Luonnonympäristö	7 ☐ Hiljaisuus, meluttomuus	13 ☐ Rakentamisen tiiveys
2 ☐ Sijainti ja liikenneyhteydet	8 ☐ Turvallisuus	14 ☐ Alueen imago, alueen hyvä maine
3 ☐ Palvelujen saatavuus	9 ☐ Sosiaaliset kontaktit (naapurit, ystävät, sukulaiset)	15 ☐ Muu, mikä? _____
4 ☐ Harrastusmahdollisuudet	10 ☐ Alueen aktiivisuus ja tapahtumat	99 ☐ En osaa sanoa
5 ☐ Ulkoilumahdollisuudet	11 ☐ Rakennusten ulkonäkö ja mittakaava	
6 ☐ Rauhallisuus	12 ☐ Rakentamisen väljyys	

38. Mitkä ovat tärkeimmät epävihtyvyystekijät asuinalueellanne? Valitkaa 1–3 tärkeintä.

1 ☐ Sosiaaliset häiriöt, turvattomuus, rauhattomuus	7 ☐ Ulkoilumahdollisuuksien puute	13 ☐ Rakentamisen hajanaisuus
2 ☐ Liikenteen melu, liikenteen aiheuttama turvattomuus	8 ☐ Huonot joukkoliikenteen tai kevyen liikenteen yhteydet	14 ☐ Syrjäinen sijainti, pitkät työ- ja asiointimatkat
3 ☐ Epäsiisteys, likaisuus	9 ☐ Huonot liikenneyhteydet autolla	15 ☐ Alueen imago, alueen huono maine
4 ☐ Palvelujen puute	10 ☐ Pysäköintipaikkojen puute	16 ☐ Muu, mikä? _____
5 ☐ Harrastusmahdollisuuksien puute	11 ☐ Rakennusten ulkonäkö ja mittakaava	99 ☐ En osaa sanoa
6 ☐ Luonnonympäristön puute	12 ☐ Rakentamisen tiiveys	

39. Millaisen kouluarvosanan 4–10 antaisitte

	Erittäin huono							Kiitettävä
	4	5	6	7	8	9	10	
a) Asunnollenne	4 ☐	5 ☐	6 ☐	7 ☐	8 ☐	9 ☐	10 ☐	
b) Pihallenne	4 ☐	5 ☐	6 ☐	7 ☐	8 ☐	9 ☐	10 ☐	
c) Asuinalueellenne	4 ☐	5 ☐	6 ☐	7 ☐	8 ☐	9 ☐	10 ☐	

40. Minkälaisessa talossa haluaisitte asua?

- 1 Kerrostalossa
 2 Pari- tai rivitalossa
 3 Omakotitalossa
 4 Muussa, missä? _____
 9 En osaa sanoa

41. Minkälaisella asuinalueella haluaisitte asua?

- 1 Keskustassa
 2 Kerrostalovaltaisella alueella
 3 Pientalovaltaisella alueella
 4 Maaseudulla
 5 Muualla, missä? _____
 9 En osaa sanoa

42. Jos olisitte nyt muuttamassa, minkälaiseen taloon muuttaisitte mieluiten nykyinen elämäntilanne huomioon ottaen?

- 1 Kerrostaloon
 2 Pari- tai rivitaloon
 3 Omakotitaloon
 4 Muuhun, mihin? _____
 9 En osaa sanoa

43. Jos olisitte nyt muuttamassa, minkälaiselle asuinalueelle muuttaisitte mieluiten nykyinen elämäntilanne huomioon ottaen?

- 1 Keskustaan
 2 Kerrostalovaltaiselle alueelle
 3 Pientalovaltaiselle alueelle
 4 Maaseudulle
 5 Muualla, mihin? _____
 En osaa sanoa

44. Voisitteko asua ns. autottomalla alueella, jossa ei olisi mahdollisuutta omaan autopaikkaan, mutta jossa olisi hyvät joukko-liikenneyhteydet ja mahdollisuus yhteiskäyttöautoon?

- 1 Kyllä
 2 Ehkä
 3 En
 9 En osaa sanoa

45. Voisitteko asua yhteisöllisessä asumismuodossa, jossa tin- kisitte asuntonne koosta mutta saisitte käyttöönnne yhteistiloja?

- 1 Kyllä
 2 Ehkä
 3 En
 9 En osaa sanoa

46. Voisitteko asua asuinalueella, jossa vieraskielisten osuus on suuri?

- 1 Kyllä
 2 Ehkä
 3 En
 9 En osaa sanoa

47. Hyväksyttekö täydennysrakentamisen omalla asuinalueel- lanne, jos pääsette itse vaikuttamaan sen sijoittamiseen ja suunnitteluun? (Täydennysrakentamisella tarkoitetaan tässä uusien asuinrakennusten rakentamista asuinalueen sisään tai sen reunalle.)

- 1 Kyllä
 2 Ehkä
 3 En
 9 En osaa sanoa

48. Jos olisitte nyt muuttamassa, miten tärkeinä pitäisitte seuraavia tekijöitä asuinalueen valinnassa?

	ei lainkaan tärkeä	ei kovin tärkeä	jonkin verran tärkeä	melko tärkeä	erittäin tärkeä	en osaa sanoa
a) Lapsuuden ympäristö, sukujuuret	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	9 ☐
b) Sukulaiset asuvat lähellä	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	9 ☐
c) Luonnonläheisyys	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	9 ☐
d) Rauhallisuus	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	9 ☐
e) Meluttomuus	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	9 ☐
f) Terveellisyys, hyvä ilman laatu	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	9 ☐
g) Turvallisuus	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	9 ☐
h) Asuinalueen esteettömyys	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	9 ☐
i) Kauppaan pääsee kävellen tai pyörällä	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	9 ☐
j) Harrastuksiin pääsee kävellen tai pyörällä	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	9 ☐
k) Työ- tai opiskelupaikalle pääsee kävellen tai pyörällä	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	9 ☐
l) Kahviloiden, ravintoloiden ja kulttuuripalvelujen läheisyys	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	9 ☐
m) Hyvät joukkoliikenteen yhteydet	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	9 ☐
n) Hyvät kävely- ja pyöräily-yhteydet	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	9 ☐
o) Sujuvat yhteydet autolla	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	9 ☐
p) Lähikoulun hyvä taso	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	9 ☐
q) Lapsilla kavereita kävelymatkan päässä	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	9 ☐
r) Sosiaaliset kontaktit, naapurit ja ystävät	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	9 ☐
s) Alueella on hyvä maine	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	9 ☐
t) Alueen historia, identiteetti ja kerroksellisuus	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	9 ☐
u) Naapuruston asukkaiden samanhenkisyys	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	9 ☐
v) Alueen monikulttuurisuus	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	9 ☐
w) Alueen autottomuus	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	9 ☐
x) Tuttu ympäristö	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	9 ☐

49. Jos olisitte nyt muuttamassa, miten tärkeinä pitäisitte seuraavia tekijöitä asunnon valinnassa?

	ei lainkaan tärkeä	ei kovin tärkeä	jonkin verran tärkeä	melko tärkeä	erittäin tärkeä	en osaa sanoa
a) Oma piha	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	9 ☐
b) Oma päätösvalta	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	9 ☐
c) Ei lähinaapureita	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	9 ☐
d) Asumisen vaivattomuus, helppohoitoisuus	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	9 ☐
e) Asunto on hyvin varusteltu	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	9 ☐
f) Oma sauna	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	9 ☐
g) Oma autopaikka	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	9 ☐
h) Tilaa lemmikkieläimille	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	9 ☐
i) Tilaa työnteolle kotona	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	9 ☐
j) Tilaa harrastamiselle kotona	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	9 ☐
k) Alhaiset asumiskustannukset	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	9 ☐
l) Asunnon ja asuintalon esteettömyys	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	9 ☐
m) Hissi jos asunto ei ole maantasossa	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	9 ☐
n) Yhteisöllisyys, tilojen ja tavaroiden jakaminen	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	9 ☐
o) Asuintalon energiatehokkuus	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	9 ☐

Jos haluatte, voitte vielä kirjoittaa alle kommentteja kyselyn aihepiiriin tai tähän tutkimukseen liittyen.

KIITOS VASTAUKSISTANNE!

LIITE 2. FREKVENSSTATAULUKOT

Aineiston vinoutuman vuoksi aineisto on painotettu iän ja sukupuolen mukaan. Laskentateknisistä syistä vastaajien yhteenlaskettu määrä voi painotetuissa jakaumissa hiukan poiketa alkuperäisestä määrästä. Kaikki raportin analyysit on tehty painotetusta aineistosta.

Taustatiedot

Tiedonkeruutapa			
	Frekvenssi	Painotettu frekvenssi	Painotettu osuus (%)
Paperilomake	1915	1577	52,4
Sähköinen lomake	1090	1431	47,6
yhteensä	3005	3008	100,0

Kieli			
	Frekvenssi	Painotettu frekvenssi	Painotettu osuus (%)
suomi	2870	2883	95,8
ruotsi	135	125	4,2

Ikäluokitus			
	Frekvenssi	Painotettu frekvenssi	Painotettu osuus (%)
15-19	129	199	6,6
20-29	304	543	18,1
30-39	312	509	16,9
40-49	304	450	14,9
50-59	520	472	15,7
60-64	327	227	7,5
65-74	718	402	13,4
75-84	391	206	6,9

Sukupuoli			
	Frekvenssi	Painotettu frekvenssi	Painotettu osuus (%)
Mies	1306	1452	48,3
Nainen	1699	1555	51,7

Perhetyyppi			
	Frekvenssi	Painotettu frekvenssi	Painotettu osuus (%)
Yksin, alle 65v	412	513	17,0
Lapseton pariskunta	580	691	23,0
Yli 65v kotitalous	1220	709	23,6
Lapsiperhe, alle 7v	242	381	12,7
Lapsiperhe, 7-17v	342	472	15,7
Muu aikuiskotitalous	209	243	8,1

Vastaajien jakautuminen aluejakojen mukaan

Taajamat väkiluvun mukaan				
	Taajaman väkiluku	Frekvenssi	Painotettu frekvenssi	Painotettu osuus (%)
Helsingin kt.	1230340	944	977	32,5
Tampereen kt.	327624	280	308	10,3
Turun kt.	262175	225	217	7,2
Oulun kt.	195888	147	170	5,6
Jyväskylän kt.	121764	120	131	4,4
Lahden kt.	117424	106	91	3,0
Kuopion kt.	86868	78	74	2,4
Porin kt.	84696	81	66	2,2
Vaasan kt.	67538	49	48	1,6
Joensuun kt.	66454	50	51	1,7
Lappeenrannan kt.	55425	50	52	1,7
Kotkan kt.	52411	53	46	1,5
Rovaniemen kt.	52070	45	50	1,7
Hämeenlinnan kt.	49952	31	27	0,9
Kouvolan kt.	49019	43	40	1,3
Seinäjoen kt.	48652	42	41	1,4
Hyvinkään kt.	43250	47	49	1,6
Porvoon kt.	37884	38	39	1,3
Mikkelin kt.	36551	27	28	0,9
Kokkolan kt.	36395	33	29	1,0
Rauman kt.	33701	39	34	1,1
Lohjan kt.	33401	21	18	0,6
Kajaanin kt.	30243	35	33	1,1
Salon kt.	29848	28	24	0,8
Imatran kt.	28764	29	29	1,0
Riihimäen kt.	28180	28	28	0,9
Kemin kt.	27279	21	23	0,8
Savonlinnan kt.	22450	30	27	0,9
Forssan kt.	21489	22	22	0,7
Pietarsaaren kt.	20818	19	16	0,5
Kirkkonummen kk.	19757	12	11	0,4
Varkauden kt.	19630	14	14	0,5
Raahen kt.	19001	20	20	0,7
Valkeakosken kt.	17172	11	11	0,4
Tornion kt.	17031	10	8	0,3
Haminan kt.	15894	11	8	0,3
Iisalmen kt.	15507	16	12	0,4
Heinolan kt.	14802	17	12	0,4
Maarianhaminan kt.	13800	17	17	0,6
Nummela	13714	16	17	0,6
Ilmajoen kk.	13550	12	10	0,3
Pieksämäen kt.	13540	15	11	0,4
Jämsän kt.	13043	11	8	0,3
Ylivieskan kt.	12183	8	7	0,2
Nastolan kk.	12062	5	3	0,1
Siilinjärven kk.	11585	6	7	0,2
Mäntsälän kk.	11137	11	11	0,4
Lapuan kt.	10629	11	12	0,4
Vammalan kt.	10307	11	12	0,4
Uudenkaupungin kt.	10033	10	8	0,3

Asuinalueityyppi			
	Frekvenssi	Painotettu frekvenssi	Painotettu osuus (%)
Kerrostaloalueet	1475	1478	49,1
Pientaloalueet	1368	1376	45,8
Harva pientaloasutus	106	102	3,4
Muu	56	52	1,7

Taajamakokoluokitus			
	Frekvenssi	Painotettu frekvenssi	Painotettu osuus (%)
10 000 - 19 999 as	244	220	7,3
20 000 - 49 999 as	533	507	16,9
50 000 - 99 999 as	406	387	12,9
yli 100 000 as	1822	1894	63,0

Taajamien kehitysluokitus			
	Frekvenssi	Painotettu frekvenssi	Painotettu osuus (%)
taantuva	398	359	11,9
stabiili	428	382	12,7
hitaasti kasvava	713	739	24,6
nopeasti kasvava	1466	1527	50,8

Aluetehokkuus			
	Frekvenssi	Painotettu frekvenssi	Painotettu osuus (%)
- 0,08	754	769	25,6
0,08 - 0,16	865	838	27,8
0,16 - 0,32	742	733	24,4
0,32 -	644	668	22,2

Yhdyskuntarakenteen vyöhykkeet			
	Frekvenssi	Painotettu frekvenssi	Painotettu osuus (%)
keskustan jalankulkuvyöhyke	340	328	10,9
keskustan reunavyöhyke	588	588	19,5
alakeskuksen jalankulkuvyöhyke	166	152	5,0
intensivinen joukkoliikennevyöhyke	428	442	14,7
joukkoliikennevyöhyke	602	608	20,2
autovyöhyke	881	890	29,6

Päivittäistavarakaupan saavutettavuusvyöhyke			
	Frekvenssi	Painotettu frekvenssi	Painotettu osuus (%)
0 - 250 m	909	928	30,8
250 - 500 m	885	855	28,4
500 - 1000 m	795	796	26,5
1000 - 2000 m	321	329	10,9
yli 2 km	95	100	3,3

Ala-asteen saavutettavuusvyöhyke			
	Frekvenssi	Painotettu frekvenssi	Painotettu osuus (%)
0 - 250 m	374	370	12,3
250 - 500 m	849	852	28,3
500 - 1000 m	1164	1144	38,0
1000 - 2000 m	520	544	18,1
yli 2 km	98	98	3,2

Kaupunkiseutuluokitus			
	Frekvenssi	Painotettu frekvenssi	Painotettu osuus (%)
Helsingin ks	972	1005	33,4
Tampereen ja Turun ks	505	525	17,5
Muut kaupunkiseudut	1528	1477	49,1

Kysymyslomakkeen kysymykset

1. Kuinka monta henkilöä kuuluu kotitalouteenne?			
	Frekvenssi	Painotettu frekvenssi	Painotettu osuus (%)
1	796	728	24,5
2	1467	1271	42,7
3	320	412	13,8
4	267	390	13,1
5+	119	175	5,9
yhteensä	2969	2977	100,0

2. Vaihtelee ko kotitaloutenne henkilömäärä kuukauden aikana?			
	Frekvenssi	Painotettu frekvenssi	Painotettu osuus (%)
Ei	2761	2734	91,6
Kyllä	211	252	8,4
yhteensä	2972	2985	100,0

4. Mikä on kotitaloutenne yhteenlaskettu bruttotulo vuodessa?			
	Frekvenssi	Painotettu frekvenssi	Painotettu osuus (%)
Alle 9999 €	228	254	8,7
10000-19999 €	386	344	11,7
20000-39999 €	762	682	23,2
40000-69999 €	838	848	28,9
70000-99999 €	433	493	16,8
Yli 100000 €	260	311	10,6
yhteensä	2908	2933	100,0

5. Mikä on asuintalonne talotyyppi?			
	Frekvenssi	Painotettu frekvenssi	Painotettu osuus (%)
Omakotitalo	874	850	29,5
Pari- tai rivitalo	562	595	20,6
Kerrostalo	1390	1395	48,4
Muu	39	44	1,5
yhteensä	2865	2883	100,0

6. Mikä on asuntonne pinta-ala? (m²/as)			
	Frekvenssi	Painotettu frekvenssi	Painotettu osuus (%)
10-20	100	155	5,3
20-30	615	814	27,8
30-40	689	706	24,2
40-60	850	740	25,3
60-	662	509	17,4
yhteensä	2916	2924	100,0

7. Mikä on asuntonne hallintamuoto?			
	Frekvenssi	Painotettu frekvenssi	Painotettu osuus (%)
Omistusasunto	2202	2051	68,6
Vuokra-asunto (sisältää työsuuhdeasunnot)	673	822	27,5
Asumisoikeus tai osaomistus	88	96	3,2
Muu (sisältää alivuokralaisasunnot)	19	20	0,7
yhteensä	2984	2990	100,0

8. Kuinka monta vuotta olette asunut nykyisessä asunnossanne? (vuotta)			
	Frekvenssi	Painotettu frekvenssi	Painotettu osuus (%)
0-2	593	822	27,7
3-4	314	369	12,4
5-9	485	524	17,7
10-19	688	671	22,6
20+	871	582	19,6
yhteensä	2951	2969	100,0

9. Kuinka paljon olette yöpyneet kodin ulkopuolella viimeisen vuoden aikana? (yötä/v)			
	Frekvenssi	Painotettu frekvenssi	Painotettu osuus (%)
1-10	594	530	18,5
11-23	809	876	30,6
31-100	1047	1128	39,4
101+	350	332	11,6
yhteensä	2800	2867	100,0

10. Kuinka monta vuotta olette asunut nykyisellä asuinalueellanne? (vuosissa)			
	Frekvenssi	Painotettu frekvenssi	Osuus (%)
0-2	436	613	21,0
3-4	264	319	10,9
5-9	440	507	17,4
10-19	634	650	22,3
20+	1142	831	28,5
yhteensä	2916	2920	100,0

11. Tyytyväisyys asuinympäristön tekijöihin, frekvenssit						
	Erittäin tyytymätön	Melko tyytymätön	Ei tyytymätön eikä tyytyväinen	Melko tyytyväinen	Erittäin tyytyväinen	En osaa sanoa
frekvenssi / painotettu frekvenssi						
a) Asuinalueen viihtyisyys	33 / 32	107 / 113	143 / 153	1508 / 1521	1162 / 1154	12 / 9
b) Asuinalueen rauhallisuus	44 / 41	112 / 125	137 / 142	1275 / 1275	1390 / 1395	14 / 11
c) Puistot ja ulkoilualueet	32 / 31	129 / 152	219 / 226	1176 / 1211	1371 / 1324	36 / 37
d) Harrastusmahdollisuudet	43 / 46	193 / 233	460 / 474	1263 / 1267	813 / 805	147 / 156
e) Kaupalliset palvelut	88 / 89	247 / 242	375 / 375	1212 / 1210	1009 / 1032	22 / 23
f) Peruskoulupalvelut *	6 / 9	17 / 24	10 / 15	99 / 135	187 / 257	21 / 29
g) Päivähoitopalvelut *	2 / 3	14 / 22	11 / 18	77 / 121	108 / 167	30 / 50
h) Terveyspalvelut	107 / 97	312 / 313	449 / 445	1205 / 1192	666 / 653	210 / 259
i) Joukkoliikennepalvelut	135 / 146	314 / 347	386 / 386	976 / 965	897 / 899	241 / 228
j) Liikenneturvallisuus	63 / 68	270 / 306	416 / 429	1591 / 1582	534 / 526	70 / 56
k) Asuinalueen esteettömyys	30 / 28	126 / 131	399 / 405	1269 / 1232	651 / 639	445 / 513
l) Alueen arkkitehtuuri ja ilme	63 / 64	315 / 355	676 / 968	1270 / 1247	488 / 493	128 / 106
m) Alueen siisteys ja puhtaus	48 / 51	193 / 202	392 / 387	1648 / 1625	654 / 685	17 / 19
n) Sosiaaliset kontaktit alueen asukkaiden kanssa	45 / 50	183 / 204	687 / 728	1342 / 1298	534 / 514	170 / 184
o) Asuintalon pihan viihtyisyys	67 / 71	224 / 255	387 / 423	1256 / 1249	978 / 928	40 / 40
p) Mahdollisuudet osallistua asuinaluetta koskevaan suunnitteluun	178 / 177	355 / 375	805 / 804	500 / 476	212 / 201	874 / 920
q) Mahdollisuudet osallistua asuintaltoa ja pihaa koskevaan päätöksentekoon *	82 / 93	167 / 175	328 / 350	585 / 569	452 / 426	338 / 395

11. Tyytyväisyys asuinympäristön tekijöihin, osuus (%)						
	Erittäin tyytymätön	Melko tyytymätön	Ei tyytymätön eikä tyytyväinen	Melko tyytyväinen	Erittäin tyytyväinen	En osaa sanoa
painotettu osuus (%)						
a) Asuinalueen viihtyisyys	1,1	3,8	5,1	51,0	38,7	0,2
b) Asuinalueen rauhallisuus	1,4	4,2	4,7	42,7	46,7	0,2
c) Puistot ja ulkoilualueet	1,0	5,1	7,6	40,6	44,4	1,0
d) Harrastusmahdollisuudet	1,5	7,4	15,8	42,1	26,8	5,2
e) Kaupalliset palvelut	3,0	8,1	12,6	40,6	34,7	0,8
f) Peruskoulupalvelut *	1,8	5,0	3,2	28,8	54,9	6,3
g) Päivähoitopalvelut *	0,8	5,7	4,8	31,8	43,8	13,1
h) Terveyspalvelut	3,3	10,6	15,3	40,1	22,0	8,7
i) Joukkoliikennepalvelut	4,9	11,7	13,0	32,4	30,2	7,7
j) Liikenneturvallisuus	2,3	10,3	14,5	53,3	17,7	1,9
k) Asuinalueen esteettömyys	1,0	4,4	13,7	41,8	21,7	17,4
l) Alueen arkkitehtuuri ja ilme	2,2	12,0	23,5	42,0	16,6	3,6
m) Alueen siisteys ja puhtaus	1,7	6,8	13,0	54,6	23,0	0,7
n) Sosiaaliset kontaktit alueen asukkaiden kanssa	1,7	6,9	24,4	43,5	17,2	6,2
o) Asuintalon pihan viihtyisyys	2,4	8,6	14,2	42,0	31,2	1,4
p) Mahdollisuudet osallistua asuinaluetta koskevaan suunnitteluun	6,0	12,7	27,2	16,1	6,8	31,1
q) Mahdollisuudet osallistua asuintaltoa ja pihaa koskevaan päätöksentekoon *	4,6	8,7	17,4	28,3	21,2	19,7

* taulukossa on esitetty vain sellaiset vastaukset, joissa ko. tekijä on relevantti

f) kouluikäisten lasten perheet

g) päiväkotikäisten lasten perheet

q) ei omakotitaloasukkaat

12. Häiritseekö liikenteen melu asunnossanne, pihallanne tai parvekkeellanne?			
	Frekvenssi	Painotettu frekvenssi	Painotettu osuus (%)
Erittäin paljon	51	44	1,5
Paljon	105	110	3,7
Jonkin verran	1080	1065	35,7
Ei lainkaan	1425	1435	48,0
Liikenteen melua ei ole	297	314	10,5
En osaa sanoa	20	19	0,5
yhteensä	2978	2986	100,0

13. Onko asuinalueellanne miellyttävä liikkua kävellessä?			
	Frekvenssi	Painotettu frekvenssi	Painotettu osuus (%)
Erittäin miellyttävä	1264	1264	42,3
Melko miellyttävä	1583	1589	53,2
Melko epämiellyttävä	74	84	2,8
Erittäin epämiellyttävä	25	24	0,8
En osaa sanoa	30	27	0,9
yhteensä	2976	2986	100,0

14. Onko asuinalueellanne miellyttävä liikkua pyörällä?			
	Frekvenssi	Painotettu frekvenssi	Painotettu osuus (%)
Erittäin miellyttävä	992	1015	34,1
Melko miellyttävä	1480	1507	50,6
Melko epämiellyttävä	124	146	4,9
Erittäin epämiellyttävä	30	26	0,9
En osaa sanoa	336	283	9,5
yhteensä	2962	2977	100,0

15. Voiko 7-vuotias lapsi liikkua asuinalueellanne ilman saattajaa liikenteen kannalta turvallisesti?			
	Frekvenssi	Painotettu frekvenssi	Painotettu osuus (%)
Kyllä	1698	1766	59,5
Ei	550	567	19,1
En osaa sanoa	697	635	21,4
yhteensä	2945	2968	100,0

16. Jos teillä on ala-asteikäisiä lapsia, käyvätkö he oman koulupiirin lähikoulua vai jotain muuta koulua? *			
	Frekvenssi	Painotettu frekvenssi	Painotettu osuus (%)
Oman koulupiirin lähikoulua	129	184	77,2
Muuta alakoulua	27	41	17,1
Osa käy lähikoulua, osa muuta alakoulua	4	8	3,4
En osaa sanoa	5	6	2,3
yhteensä	165	238	100,0

* taulukossa on esitetty vain sellaiset vastaukset, joissa talouteen kuuluu ala-asteikäinen lapsi/lapsia

17. Jos teillä on ala-asteikäisiä lapsia, kulkevatko lapset alakouluun yleensä *

	Frekvenssi	Painotettu frekvenssi	Painotettu osuus (%)
Jalan tai pyörällä	126	181	76,7
Joukkoliikenteellä	15	20	8,6
Kuljetetaan autolla	13	20	8,4
Muu kulkutapa	1	2	0,8
En osaa sanoa	9	14	5,5
yhteensä	164	237	100,0

* taulukossa on esitetty vain sellaiset vastaukset, joissa talouteen kuuluu ala-asteikäinen lapsi/lapsia

18. Ostatteko kotitaloutenne alueen lähimymälästä

	Frekvenssi	Painotettu frekvenssi	Painotettu osuus (%)
Pääosan tarvittavista päivittäistavaroista	1175	1149	38,7
Osan päivittäistavaroista	691	713	24,0
Täydennyksiä	771	802	27,0
Ei juuri mitään	260	251	8,5
En osaa sanoa	56	57	2,0
yhteensä	2953	2971	100,0

19. Miten liikutte pääasiallisesti ruokakauppaan? (maks. 2 valintaa)

	Frekvenssi	Painotettu frekvenssi
Kävellen	1244	1252
Pyörällä	591	598
Joukkoliikennettä käyttäen	160	168
Autolla	2010	2028
En käy ruokakaupassa	20	18
Muuten	16	18
En osaa sanoa	3	2

20. Onko asuinalueellanne joukkoliikennepalveluja?

	Frekvenssi	Painotettu frekvenssi	Painotettu osuus (%)
Kyllä	2646	2696	90,4
Ei	236	206	6,9
En osaa sanoa	90	82	2,3
yhteensä	2972	2982	100,0

21. Sijaitseeko tarvitsemanne joukkoliikenteen pysäkki riittävän lähellä asuntoanne?

	Frekvenssi	Painotettu frekvenssi	Painotettu osuus (%)
Kyllä	2440	2478	83,5
Ei	359	333	11,2
En osaa sanoa	153	153	5,2
yhteensä	2952	2964	100,0

22. Käytättekö asuinalueenne joukkoliikennepalveluja?

	Frekvenssi	Painotettu frekvenssi	Painotettu osuus (%)
Säännöllisesti	609	693	20,7
Satunnaisesti	1377	1324	46,7
En käytä	965	952	32,6
yhteensä	2951	2969	100,0

23. Mitä palveluja haluttaisitte lisää asuinalueellenne? (1–3 tärkeintä)

	Frekvenssi	Painotettu frekvenssi	Valinneiden osuus (%)
Apteekki	313	306	10,2
Joukkoliikenne	324	354	11,7
Jätteiden lajittelu/kierrätyspiste	430	483	16,1
Kahvila, ravintola	573	720	23,9
Kirjasto	161	152	5,1
Lukio	36	41	1,4
Nuorisotiloja	135	164	5,5
Pankkipalveluja	509	415	13,8
Peruskoulun ala-aste	35	46	1,5
Peruskoulun yläaste	29	41	1,4
Postipalvelut	395	357	11,9
Pubi	126	179	5,9
Päivähoito	34	52	1,7
Ruokakauppa	352	384	12,8
Muita kauppoja	371	407	13,5
Terveystieteiden palveluja	361	321	10,7
Vanhusten palveluja	270	178	5,9
Kulttuuripalveluja	273	309	10,3
Asukastila, kokoontumistila	149	144	4,8
Poliisin palveluja	176	171	5,7
Kirkollisia palveluja	24	20	0,7
En halua mitään lisää	620	557	18,5
En osaa sanoa	246	213	7,1

24. Mitä ulkoilualueita ja liikuntapalveluja haluttaisitte lisää asuinalueellenne? (1-3 tärkeintä)

	Frekvenssi	Painotettu frekvenssi	Valinneiden osuus (%)
Hiihtolatuja	304	309	10,3
Koirapuisto	212	240	8,0
Kävelyreitit	353	361	12,0
Lasten leikkipaikka	138	184	6,1
Lenkkipolkuja, pururatoja	283	360	12,0
Luistelukenttä	156	214	7,1
Puisto	262	281	9,3
Pyöräilyreitit	272	311	10,3
Sisäliikuntatilat, urheiluhalli	244	308	10,2
Uimahalli	359	363	12,1
Uimaranta, avantouintipaikka	159	190	6,3
Ulkoiluala	90	107	3,6
Urheilukenttä, pallokenttä	89	140	4,7
Valaistuja ulkoilureittejä	377	442	14,7
Viljelypalsta	139	141	4,7
Ulkokuntoiluvälineitä	361	429	14,3
En halua mitään lisää	836	747	24,8
En osaa sanoa	314	248	8,2

25. Kuinka monta polkupyörää kotitaloudellanne on käytössä?			
	Frekvenssi	Painotettu frekvenssi	Painotettu osuus (%)
Kotitaloudessa ei pyörää	316	284	9,7
Pyöriä vähemmän kuin 1/hlö	456	491	16,9
Pyöriä 1 tai enemmän/hlö	2085	2136	73,4
yhteensä	2857	2912	100,0

26. Kuinka monta autoa kotitaloudellanne on käytössä?			
	Frekvenssi	Painotettu frekvenssi	Painotettu osuus (%)
Kotitaloudessa ei autoa	425	486	16,9
1 auto	1591	1511	52,5
Autoja 1 tai enemmän	782	879	30,6
yhteensä	2798	2876	100,0

27. Onko teillä auto säännöllisesti käytettävissänne?			
	Frekvenssi	Painotettu frekvenssi	Painotettu osuus (%)
Kyllä, pääasiassa kuljettajana	1799	1834	61,6
Kyllä, pääasiassa kyytiläisenä	560	519	17,5
Ei	596	618	20,9
yhteensä	2955	2971	100,0

28. Oletteko työelämässä tällä hetkellä?			
	Frekvenssi	Painotettu frekvenssi	Painotettu osuus (%)
Kyllä	1356	1717	58,4
Ei	1543	1222	41,6
yhteensä	2899	2940	100,0

Työelämään liittyvät kysymykset 29 - 33

Taulukossa on esitetty vain työssäkäyvät vastaajat

29. Käyttökö töissä asuinalueellanne?			
	Frekvenssi	Painotettu frekvenssi	Painotettu osuus (%)
Kyllä	354	436	25,6
Ei	991	1268	74,4
yhteensä	1345	1704	100,0

30. Kuinka pitkä on työmatkanne? *			
	Frekvenssi	Painotettu frekvenssi	Painotettu osuus (%)
0-3 km	336	416	24,7
4-10 km	510	647	38,5
11-20 km	264	339	20,2
21 km -	213	278	16,6
yhteensä	1323	1680	100,0

* työssäkäyvät, joiden työmatkan pituus korkeintaan 200 km

30. Työmatkojen keskimääräinen pituus *		
	Keskiarvo (km)	Painotettu keskiarvo (km)
työmatkan pituus	13,8	14,2

* työssäkäyvät, joiden työmatkan pituus korkeintaan 200 km

31. Kuinka kauan yhdensuuntainen työmatkanne kestää?			
	Frekvenssi	Painotettu frekvenssi	Painotettu osuus (%)
0-10 min	342	436	26,0
11-20 min	435	543	32,4
21-40 min	376	486	29,0
41 min -	164	209	12,5
yhteensä	1317	1675	100,0

31. Työmatkojen keskimääräinen kesto		
	Keskiarvo (min)	Painotettu keskiarvo (min)
työmatkan kesto	24	24

32. Onko työmatkanne kuluva aika mielestänne sopiva?			
	Frekvenssi	Painotettu frekvenssi	Painotettu osuus (%)
Kyllä	1111	1398	82,0
Ei	189	249	14,6
En osaa sanoa	44	57	3,4
yhteensä	1344	1704	100,0

33. Miten liikutte työmatkanne pääasiallisesti? (maks. 2 valintaa)		
	Frekvenssi	Painotettu frekvenssi
Kävellen	217	261
Pyörällä	341	447
Joukkoliikenteellä	302	393
Autolla	829	1049
Työskentelen kotona	36	43
Muuten	5	7
En osaa sanoa	5	7

34. Kuinka usein oleskelette pihallanne?			
	Frekvenssi	Painotettu frekvenssi	Painotettu osuus (%)
Useamman kerran viikossa	1503	1375	46,3
Kerran viikossa	252	296	10,0
Harvemmin kuin viikottain	371	405	13,6
En juuri lainkaan	765	841	28,3
En osaa sanoa	56	52	1,8
yhteensä	2947	2969	100,0

35. Kuinka usein juttelette naapureiden kanssa?			
	Frekvenssi	Painotettu frekvenssi	Painotettu osuus (%)
Useamman kerran viikossa	826	686	24,8
Kerran viikossa	946	973	35,2
Harvemmin kuin viikottain	420	498	18,0
En juuri lainkaan	423	552	20,0
En osaa sanoa	46	57	2,0
yhteensä	2661	2765	100,0

36. Pelkäätekö liikkua asuinalueellanne yksin iltaisin klo 22.00 jälkeen?

	Frekvenssi	Painotettu frekvenssi	Painotettu osuus (%)
Useamman kerran viikossa	227	226	8,2
Kerran viikossa	1854	2044	73,9
Harvemmin kuin viikottain	67	66	2,4
En juuri lainkaan	426	349	12,6
En osaa sanoa	84	81	2,9
yhteensä	2658	2766	100,0

37. Asuinalueen tärkeimmät viihtyvyystekijät (1–3 tärkeintä)

	Frekvenssi	Painotettu frekvenssi	Valinneiden osuus (%)
Luonnonympäristö	1409	1335	44,4
Sijainti ja liikenneyhteydet	1549	1624	54,0
Palvelujen saatavuus	857	877	29,1
Harrastusmahdollisuudet	256	293	9,7
Ulkoilumahdollisuudet	997	935	31,1
Rauhallisuus	1183	1262	42,0
Hiljaisuus, meluttomuus	531	502	16,7
Turvallisuus	654	666	22,1
Sosiaaliset kontaktit	405	384	12,8
Alueen aktiivisuus, tapahtumat	78	87	2,9
Rakennusten ulkonäkö ja mittakaava	174	177	5,9
Rakentamisen väljyys	326	319	10,6
Rakentamisen tiiveys	17	18	0,6
Alueen imago ja hyvä maine	301	295	9,8
Muu	48	58	1,9
En osaa sanoa	50	43	1,4

38. Asuinalueen tärkeimmät epäviihtyvyystekijät (1–3 tärkeintä)

	Frekvenssi	Painotettu frekvenssi	Valinneiden osuus (%)
Sosiaaliset häiriöt, turvattomuus, rauhattomuus	278	335	11,1
Liikenteen melu, liikenteen aiheuttama turvattomuus	514	595	19,8
Epäsiisteys, likaisuus	241	273	9,1
Palvelujen puute	524	531	17,7
Harrastusmahdollisuuksien puute	154	175	5,8
Luonnonympäristön puute	138	181	6,0
Ulkoilumahdollisuuksien puute	57	74	2,5
Huonot joukkoliikenteen tai kevyen liikenteen yhteydet	348	386	12,8
Huonot liikenneyhteydet autolla	16	15	0,5
Pysäköintipaikkojen puute	506	510	16,9
Rakennusten ulkonäkö ja mittakaava	233	290	9,6
Rakentamisen tiiveys	263	302	10,0
Rakentamisen hajanaisuus	31	31	1,0
Syrjäinen sijainti, pitkät työ- ja asiointimatkat	165	198	6,6
Alueen imago, huono maine	149	175	5,8
Muu	222	242	8,1
En osaa sanoa	869	729	8,1

39. Minkäläisen kouluarvosanan 4-10 antaisitte: frekvenssit

	4	5	6	7	2	9	10
	frekvenssi / painotettu frekvenssi						
Asunnolle	11 / 9	22 / 21	73 / 77	262 / 252	942 / 961	1174 / 1197	470 / 453
Pihalle	43 / 49	107 / 121	199 / 234	514 / 538	919 / 908	843 / 817	299 / 282
Asuinalueelle	18 / 18	45 / 48	93 / 89	408 / 410	1036 / 1038	1014 / 1050	308 / 292

39. Minkäläisen kouluarvosanan 4-10 antaisitte: osuudet

	4	5	6	7	2	9	10
	painotettu osuus (%)						
Asunnolle	0,3	0,7	2,6	8,5	32,3	40,3	15,2
Pihalle	1,6	4,1	8,0	18,2	30,8	27,7	9,6
Asuinalueelle	0,6	1,6	3,0	13,9	35,3	35,7	9,9

39. Arvosanojen keskiarvot

	keskiarvo
Asunto	8,5
Piha	7,9
Asuinalue	8,3

40. Minkäläisessä talossa haluaisitte asua?

	Frekvenssi	Painotettu frekvenssi	Painotettu osuus (%)
Kerrostalossa	896	768	25,9
Pari- tai rivitalossa	533	535	18,0
Omakotitalossa	1330	1469	49,5
Muussa	33	36	1,2
En osaa sanoa	158	160	5,4
yhteensä	2950	2968	100,0

41. Minkäläisellä asuinalueella haluaisitte asua?

	Frekvenssi	Painotettu frekvenssi	Painotettu osuus (%)
Keskustassa	638	583	19,7
Kerrostalovaltaisella alueella	281	236	8,0
Pientalovaltaisella alueella	1379	1459	49,3
Maaseudulla	384	427	14,4
Muualla	79	85	2,9
En osaa sanoa	177	167	5,8
yhteensä	2938	2957	100,0

42. Jos olisitte nyt muuttamassa, minkäläiseen taloon muuttaisitte mieluiten nykyinen elämäntilanne huomioon ottaen?

	Frekvenssi	Painotettu frekvenssi	Painotettu osuus (%)
Kerrostaloon	1294	1186	40,0
Pari- tai rivitaloon	684	703	23,7
Omakotitaloon	723	866	29,2
Muuhun	52	41	1,4
En osaa sanoa	193	174	5,7
yhteensä	2946	2970	100,0

43. Jos olisitte nyt muuttamassa, minkälaiselle asuinalueelle muuttaisitte mieluiten nykyinen elämäntilanne huomioon ottaen?

	Frekvenssi	Painotettu frekvenssi	Painotettu osuus (%)
Keskustaan	908	839	28,3
Kerrostalovaltaiselle alueelle	390	377	12,7
Pientalovaltaiselle alueelle	1112	1234	41,6
Maaseudulle	246	259	8,7
Muualle	70	74	2,5
En osaa sanoa	216	182	6,0
yhteensä	2942	2966	100,0

44. Voisitteko asua ns. autottomalla alueella, jossa ei olisi mahdollisuutta omaan autopaikkaan, mutta jossa olisi hyvät joukkoliikenneyhteysdet ja mahdollisuus yhteiskäyttöautoon?

	Frekvenssi	Painotettu frekvenssi	Painotettu osuus (%)
Kyllä	827	891	29,9
Ehkä	604	582	19,6
En	1371	1371	46,1
En osaa sanoa	157	131	4,3
yhteensä	2959	2975	100,0

45. Voisitteko asua yhteisöllisessä asumismuodossa, jossa tinkisitte asuntonne koosta mutta saisitte käyttööne yhteistiloja?

	Frekvenssi	Painotettu frekvenssi	Painotettu osuus (%)
Kyllä	227	238	8,0
Ehkä	580	574	19,3
En	1972	2015	67,7
En osaa sanoa	181	149	5,0
yhteensä	2960	2976	100,0

46. Voisitteko asua asuinalueella, jossa vieraskielisten osuus on suuri?

	Frekvenssi	Painotettu frekvenssi	Painotettu osuus (%)
Kyllä	694	791	26,5
Ehkä	1004	977	32,7
En	1014	990	33,2
En osaa sanoa	262	227	7,6
yhteensä	2974	2985	100,0

47. Hyväksyttekö täydennysrakentamisen omalla asuinalueellanne, jos pääsette itse vaikuttamaan sen sijoittamiseen ja suunnitteluun?

	Frekvenssi	Painotettu frekvenssi	Painotettu osuus (%)
Kyllä	934	1029	34,5
Ehkä	916	930	31,2
En	738	659	22,1
En osaa sanoa	382	364	12,2
yhteensä	2970	2982	100,0

48. Jos olisitte nyt muuttamassa, miten tärkeänä pitäisitte seuraavia tekijöitä asuinalueen valinnassa: frekvenssit

	Ei lainkaan tärkeä	Ei kovin tärkeä	Jonkin verran tärkeä	Melko tärkeä	Erittäin tärkeä	En osaa sanoa
	frekvenssi / painotettu frekvenssi					
a) Lapsuuden ympäristö, sukujuuret	694 / 696	825 / 853	576 / 602	443 / 454	203 / 207	116 / 104
b) Sukulaiset asuvat lähellä	351 / 358	621 / 646	746 / 785	751 / 753	364 / 337	54 / 48
c) Luonnonläheisyys	13 / 19	99 / 113	437 / 490	1187 / 1189	1160 / 1119	30 / 31
d) Rauhallisuus	5 / 5	38 / 46	201 / 230	1116 / 1119	1562 / 1545	17 / 21
e) Meluttomuus	8 / 10	69 / 85	330 / 390	1218 / 1253	1275 / 1195	19 / 22
f) Terveellisyys, hyvä ilman laatu	5 / 5	36 / 51	189 / 238	944 / 1010	1720 / 1615	32 / 37
g) Turvallisuus	5 / 6	15 / 19	94 / 118	836 / 894	1953 / 1888	33 / 37
h) Asuinalueen esteettömyys	66 / 97	250 / 345	477 / 576	1117 / 1079	806 / 632	181 / 205
i) Kauppaan pääsee kävellen tai pyörällä	34 / 41	159 / 186	303 / 346	945 / 970	1473 / 1398	34 / 32
j) Harrastuksiin pääsee kävellen tai pyörällä	56 / 63	251 / 274	434 / 484	1018 / 1054	1054 / 993	100 / 84
k) Työ- tai opiskelupaikalle pääsee kävellen tai pyörällä	201 / 195	411 / 469	434 / 518	649 / 707	630 / 701	400 / 255
l) Kahviloiden, ravintoloiden ja kulttuuripalvelujen läheisyys	176 / 172	577 / 615	804 / 837	822 / 823	412 / 414	89 / 69
m) Hyvät joukkoliikenteen yhteydet	49 / 61	203 / 227	431 / 473	888 / 885	1287 / 1247	60 / 55
n) Hyvät kävely- ja pyöräily-yhteydet	24 / 26	74 / 78	310 / 339	1075 / 1110	1371 / 1348	58 / 50
o) Sujuvat yhteydet autolla	100 / 122	141 / 168	353 / 375	1116 / 1136	1057 / 1023	108 / 100
p) Lähikoulun hyvä taso	367 / 380	205 / 230	209 / 233	542 / 624	571 / 653	816 / 704
q) Lapsilla kavereita kävely-matkan päässä	345 / 355	147 / 156	175 / 203	496 / 552	636 / 738	880 / 799
r) Sosiaaliset kontaktit, naapurit ja ystävät	52 / 65	207 / 227	679 / 741	1212 / 1200	675 / 627	76 / 77
s) Alueella on hyvä maine	39 / 58	132 / 161	492 / 559	1270 / 1301	917 / 802	58 / 57
t) Alueen historia, identiteetti ja kerroksellisuus	175 / 228	551 / 622	819 / 879	744 / 678	297 / 261	281 / 525
u) Naapuruston asukkaiden samanhenkisyys	82 / 109	402 / 461	830 / 867	1005 / 974	434 / 384	139 / 137
v) Alueen monikulttuurisuus	595 / 689	960 / 990	658 / 657	302 / 268	79 / 69	286 / 255
w) Alueen autottomuus	984 / 1072	1043 / 1061	412 / 388	152 / 150	56 / 54	217 / 189
x) Tuttu ympäristö	261 / 310	583 / 662	767 / 811	779 / 726	433 / 348	80 / 82

48. Jos olisitte nyt muuttamassa, miten tärkeänä pitäisitte seuraavia tekijöitä asuinalueen valinnassa: osuus

	Ei lainkaan tärkeä	Ei kovin tärkeä	Jonkin verran tärkeä	Melko tärkeä	Erittäin tärkeä	En osaa sanoa
	painotettu osuus %					
a) Lapsuuden ympäristö, sukujuuret	23,9	29,3	20,7	15,6	7,1	3,5
b) Sukulaiset asuvat lähellä	12,2	22,1	26,8	25,7	11,5	1,6
c) Luonnonläheisyys	0,6	3,8	16,6	40,2	37,8	0,8
d) Rauhallisuus	0,2	1,5	7,8	37,8	52,1	0,6
e) Meluttomuus	0,3	2,9	13,2	42,4	40,4	0,6
f) Terveellisyys, hyvä ilman laatu	0,2	1,7	8,0	34,2	54,7	1,2
g) Turvallisuus	0,2	0,7	4,0	30,2	63,8	1,2
h) Asuinalueen esteettömyys	3,3	11,8	19,6	36,8	21,5	7,0
i) Kauppaan pääsee kävellen tai pyörällä	1,4	6,2	11,7	32,6	47,0	1,0
j) Harrastuksiin pääsee kävellen tai pyörällä	2,1	9,3	16,4	35,7	33,7	2,7
k) Työ- tai opiskelupaikalle pääsee kävellen tai pyörällä	6,9	16,5	18,2	24,9	24,6	8,8
l) Kahviloiden, ravintoloiden ja kulttuuripalvelujen läheisyys	5,9	21,1	28,4	28,2	14,2	2,3
m) Hyvät joukkoliikenteen yhteydet	2,1	7,7	16,1	30,0	42,3	1,8
n) Hyvät kävely- ja pyöräily-yhteydet	0,9	2,6	11,5	37,6	45,7	1,6
o) Sujuvat yhteydet autolla	4,2	5,7	12,8	38,9	35,0	3,4
p) Lähikoulun hyvä taso	13,5	8,1	8,3	22,1	23,1	24,9
q) Lapsilla kavereita kävely-matkan päässä	12,7	5,6	7,2	19,7	26,4	28,4
r) Sosiaaliset kontaktit, naapurit ja ystävät	2,2	7,7	25,2	40,9	21,4	2,5
s) Alueella on hyvä maine	2,0	5,5	19,0	44,3	27,3	2,0
t) Alueen historia, identiteetti ja kerroksellisuus	7,8	21,3	30,1	23,2	8,9	8,6
u) Naapuruston asukkaiden samanhenkisyys	3,7	15,7	29,6	33,2	13,1	4,5
v) Alueen monikulttuurisuus	23,5	33,8	22,4	9,2	2,4	8,6
w) Alueen autottomuus	36,8	36,4	13,3	5,1	1,8	6,4
x) Tuttu ympäristö	10,5	22,5	27,6	24,7	11,8	2,8

49. Jos olisitte nyt muuttamassa, miten tärkeänä pitäisitte seuraavia tekijöitä asunnon valinnassa: frekvenssit

	Ei lainkaan tärkeä	Ei kovin tärkeä	Jonkin verran tärkeä	Melko tärkeä	Erittäin tärkeä	En osaa sanoa
	frekvenssi / painotettu frekvenssi					
a) Oma piha	231 / 231	484 / 291	442 / 439	749 / 732	971 / 1024	45 / 40
b) Oma päätösvalta	36 / 40	169 / 183	412 / 452	969 / 696	1258 / 1245	57 / 52
c) Ei lähinaapureita	780 / 757	1223 / 1272	464 / 486	198 / 200	87 / 99	119 / 102
d) Asumisen vaivattomuus, helppohoitaisuus	12 / 13	98 / 127	452 / 553	1202 / 1220	1137 / 1008	31 / 33
e) Asunto on hyvin varusteltu	16 / 13	91 / 117	344 / 425	1228 / 1263	1240 / 1115	25 / 27
f) Oma sauna	318 / 296	413 / 402	348 / 368	611 / 638	1220 / 1231	33 / 32
g) Oma autopaikka	326 / 343	189 / 208	191 / 205	581 / 568	1559 / 1560	75 / 68
h) Tilaa lemmikkieläimille	914 / 852	478 / 459	320 / 336	412 / 457	587 / 695	182 / 135
i) Tilaa työnteolle kotona	489 / 419	540 / 552	591 / 368	609 / 658	500 / 554	166 / 120
j) Tilaa harrastamiselle kotona	221 / 186	452 / 442	792 / 841	776 / 807	553 / 583	100 / 80
k) Alhaiset asumiskustannukset	9 / 12	75 / 87	477 / 518	1027 / 1044	1318 / 1270	37 / 34
l) Asunnon ja asuintalon esteettömyys	129 / 193	353 / 474	556 / 648	934 / 859	792 / 612	147 / 162
m) Hissi jos asunto ei ole maantasossa	221 / 301	344 / 467	378 / 474	562 / 565	1308 / 1030	109 / 108
n) Yhteisöllisyys, tilojen ja tavaroiden jakaminen	739 / 829	954 / 1025	583 / 561	313 / 274	111 / 88	197 / 159
o) Asuintalon energia- tehokkuus	51 / 79	130 / 171	485 / 585	1059 / 1084	1132 / 971	75 / 69

49. Jos olisitte nyt muuttamassa, miten tärkeänä pitäisitte seuraavia tekijöitä asuinalueen valinnassa: osuus

	Ei lainkaan tärkeä	Ei kovin tärkeä	Jonkin verran tärkeä	Melko tärkeä	Erittäin tärkeä	En osaa sanoa
	painotettu osuus %					
a) Oma piha	7,8	16,6	14,9	24,8	34,6	1,3
b) Oma päätösvalta	1,4	6,2	15,4	32,9	42,3	1,7
c) Ei lähinaapureita	26,0	43,6	16,7	6,9	3,4	3,5
d) Asumisen vaivattomuus, helppohoitaisuus	0,5	4,3	18,7	41,3	34,1	1,0
e) Asunto on hyvin varusteltu	0,7	3,9	14,3	42,6	37,6	0,9
f) Oma sauna	10,0	13,5	12,4	21,5	41,5	1,0
g) Oma autopaikka	11,6	7,0	7,0	19,3	52,9	2,2
h) Tilaa lemmikkieläimille	29,0	15,6	11,4	15,6	23,7	4,6
i) Tilaa työnteolle kotona	14,2	18,8	21,7	22,4	18,9	4,1
j) Tilaa harrastamiselle kotona	6,3	15,0	28,6	27,5	19,9	2,5
k) Alhaiset asumiskustannukset	0,4	2,9	17,5	35,2	42,8	1,0
l) Asunnon ja asuintalon esteettömyys	6,5	16,1	22,0	29,1	20,8	5,5
m) Hissi jos asunto ei ole maantasossa	10,2	15,9	16,1	19,2	35,0	3,7
n) Yhteisöllisyys, tilojen ja tavaroiden jakaminen	28,3	34,9	19,1	9,3	3,0	5,4
o) Asuintalon energia- tehokkuus	2,7	5,8	19,8	36,7	32,8	2,3

Asukasbarometri 2016 on kyselytutkimus kaupunkimaisten asuinympäristöjen laadusta vähintään 10 000 asukkaan taajamissa. Asukasbarometri on valtakunnallinen seurantatutkimus, joka toteutettiin nyt neljännen kerran.

Asukkaat ovat yleisesti ottaen tyytyväisiä asuinympäristöönsä. Tärkeimmät asuinalueiden viihtyvyystekijät ovat sijainti ja hyvät liikenneyhteydet, luonnonympäristö sekä rauhallisuus. Liikenteeseen liittyvät häiriöt ja ongelmat aiheuttavat eniten epävihtyvyyttä asuinympäristössä. Tyytymättömyys joukkoliikennepalveluihin on lisääntynyt ja pyöräilyn osuus työ- ja asiointimatkojen kulkutapajakaumasta on merkittävästi kasvanut.

Selkeä trendi koko Asukasbarometrin seurantakauden ajan on ollut asumistoiveiden urbanisoituminen eli keskustamaisen kerrostaloasumisen suosion kasvu ja omakotitalo- toiveiden väheneminen. Elämäntapojen muutos näkyy myös palvelutoiveissa, sillä kahvilat ja ravintolat nousivat uusimassa kyselyssä ensimmäistä kertaa toivotuimmaksi palveluksi asuinalueelle. Nykyistä enemmän toivotaan lisäksi taloyhtiömuotoista kaupunkipientaloasumista, jossa yhdistyvät toiveet omasta pihasta ja lähipalveluiden saavutettavuudesta kävellen. Asumistoiveita ja -tarpeita määrittävät paitsi elämänvaihe, myös erilaistuvat elämäntavat.

Asukasbarometrin uudet asumistoiveikysymykset tarjoavat ensimmäistä kertaa realistista tietoa siitä, miten toiveet poikkeavat nykyisestä asumisesta. Vertailu antaa mielenkiintoista tietoa siitä, miten asuntotuotantoa ja asuinalueiden kehittämistä tulisi suunnata vastaamaan paremmin asukkaiden toiveita ja tarpeita.

ISBN 978-952-11-4846-0 (PDF)
ISBN 978-952-11-4845-3 (nid.)
ISSN 1796-1726 (verkkojulk.)
ISSN 1796-1718 (pain.)